

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม
The Application of Buddhist Ethics in Child Development in
Multicultural-Society Community

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชน ประวัตินิติ
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๕๗

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 0657031

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม
The Application of Buddhist Ethics in Child Development in
Multicultural-Society Community

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชน ประวัตินิติ

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๕๗

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 0657031

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Research Report

The Application of Buddhist Ethics in Child Development in Multicultural-Society Community

By

Asst. Prof. Suchon Prawatdee

Faculty of Humanities, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

B.E. 2557

Research Project Funded by Mahachulalongkornrajavidyalaya University

MCU RS 0657031

(Copyright Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อรายงานการวิจัย : การประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม

ผู้วิจัย: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุชน ประวัตินี้

ส่วนงาน: ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ปีงบประมาณ: ๒๕๕๗

ทุนอุดหนุนการวิจัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ๑. เพื่อศึกษา สภาพการปัญหาอุปสรรคและการดำเนินงานด้านจริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม ๒. เพื่อประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม ๓. เพื่อเสนอรูปแบบการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการวิจัยเชิงเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูล สำคัญ จำนวน ๒๕ รูป/คน เลือกแบบเจาะจง จากผู้เกี่ยวข้องในชุมชน ๕ กลุ่ม คือ จากบุคลากรทางศาสนา ๕ รูป/คน จากสถานศึกษาจำนวน ๕ คน จากมูลนิธิเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนจำนวน ๕ คน จากสถานประกอบการ ๕ คน จากหน่วยงานราชการท้องถิ่น ๕ คน เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัยและพรรณนาความ และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ณ ชุมชนพหุวัฒนธรรมอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพการปัญหาอุปสรรคและการดำเนินงานด้านจริยธรรมในชุมชนพหุวัฒนธรรม พบว่าเกิดจากตัวของเด็กและเยาวชนในชุมชน เป็นสำคัญ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น ๓ ด้าน คือ ๑) ปัญหาด้านจริยธรรมทางกาย ซึ่งเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับการประพฤติ การปฏิบัติ ขาดการคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบก่อนการปฏิบัติ ๒) ปัญหาด้านจริยธรรมทางวาจา เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับการใช้คำพูดในการสื่อสาร โดยขาดการคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบก่อนที่จะพูด และ ๓) ปัญหาด้านจริยธรรมทางใจ เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับการใช้ความคิดให้รู้ว่าสิ่งใดถูกต้อง ควรกระทำ หรือสิ่งใดไม่ถูกต้องไม่ควรกระทำ

๒. การประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธที่เหมาะสมสำหรับ การพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม พบว่า ๑) การพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมนั้น เป็นการเปลี่ยนแปลงกระบวนการคิดและการประพฤติปฏิบัติให้มีความเจริญขึ้นทั้งในเรื่องของความรู้ ทักษะ ความสามารถ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาตนเอง ซึ่งกระบวนการพัฒนา เด็กและเยาวชน ให้มีการพัฒนาตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ให้การศึกษา ให้การฝึกอบรม และให้การพัฒนา อย่างไรก็ตามแรงจูงใจภายในของ เด็กและเยาวชนก็ สำคัญ ซึ่งแรงจูงใจที่สามารถส่งเสริม สนับสนุนให้ เด็กและเยาวชน มี

พฤติกรรมปฏิบัติที่ดิงาม มีอยู่ ๕ ประการ คือ ๑ การศึกษา ๒ ครอบครั้ว ๓ การให้รางวัล ๔ ค่านิยม และ ๕ ความเชื่อทางศาสนา แต่กระนั้นก็ตามสภาพแวดล้อมรอบตัวของเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม ได้แก่สภาพสังคม สภาพเศรษฐกิจ สื่อต่าง ๆ ก็มีผลต่อแรงจูงใจของเด็กและเยาวชนเช่นกัน ๒) พื้นฐานการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในชุมชนที่มีความแตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ดิงาม ซึ่งมีอยู่ ๔ ประการ คือ ๑ ครอบครั้ว ๒ สถาบันการศึกษา ๓ กลุ่มเพื่อน และ ๔ สภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กและเยาวชนในชุมชน ๓) หลักธรรมที่มีความสอดคล้องกับจริยธรรมในการพัฒนาเด็กและเยาวชน คือ หลักกุศลกรรมบถ ๑๐ คือ ๑ กายสุจริต ๓ ได้แก่ไม่ทำให้ชีวิตสัตว์ตกลง ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤตินอกใจในกาม ๒ วจีสุจริต ๔ ได้แก่ เว้นจากการพูดเท็จ เว้นจากการพูดส่อเสียด เว้นจากการพูดคำหยาบ เว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ และ ๓ มโนสุจริต ๓ ได้แก่ไม่โลภอยากได้ของคนอื่น ไม่คิดอาฆาตพยาบาทปองร้าย มีปัญญาอันเห็นชอบ เข้าใจอันถูกต้อง

๓. รูปแบบการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม โดยนำหลักกุศลกรรมบถ ๑๐ มาปรับประยุกต์ใช้ แบ่งได้เป็น ๓ รูปแบบ คือ ๑) รูปแบบด้านการให้การศึกษา โดยจัดการศึกษา จัดการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานในแนวทางประพฤติปฏิบัติ ๒) รูปแบบด้านการฝึกอบรมสั่งสอน โดยฝึกอบรมให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้เรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ๓) รูปแบบด้านการพัฒนา โดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมเกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้สึก อารมณ์ ความคิด การตัดสินใจ และพฤติกรรมให้มีความเจริญขึ้น ตลอดจนนำหลักธรรมทางพุทธศาสนา มาบูรณาการในการพัฒนาการประพฤติปฏิบัติตัวของเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม ไปในสิ่งที่ถูกต้อง

Research Title: The Application of Buddhist Ethics in Child
Development in Multicultural-society Community

Researcher: Assistant Professor Suchon Prawatdee

Department: Faculty of Humanities

Fiscal Year: 2557/ 2014

Research scholarship sponsor: Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ABSTRACTS

The objective of this study; 1. To study the problems and the Buddhist ethical of the children and youth development in the multicultural-society communities. 2. To apply the Buddhist ethical principles of children development in a multicultural-society communities. 3. To offer the Buddhist ethics application form of children development in a multicultural-society communities. This research is a Qualitative Research with Documentary Research and in-depth interviews by selected purposively of 25 keys information. From the people in community in 5 groups; 5 religious personals, 5 persons from school, 5 persons from the Foundation on Children and Youth, 5 persons from the establishment and 5 persons from Local authorities. The instrumentation of this research are the In-depth interview and Non-Participant Observation at the multicultural-society communities of Sam Pran district, Nakhon Pathom, which using the Analytic Induction and Analytical Description to analyzed the data.

The research findings were as follows:

1. The problems of the ethics in the multicultural-society communities found that it mainly occur from the children and youth themselves which divided into 3 areas: 1) Physical ethical issues; involving the behavior issue and lack of thoughtful ideas before practicing. 2) Verbal ethical issues; involving using the careless words to communicate. 3) Mental ethical issue; involving cannot distinguish the right and wrong.

2. The suite applications of Buddhist ethics in child development the multicultural-society communities: 1) Changing the thinking process and behavior of children and youth to grow up in terms of knowledge, skills and abilities to enhance

self-improvement. The development processes are educating, training and practicing but depending on their inner motivation which can encourage them to behave well by 5 areas; 1.1 Education, 1.2 Family, 1.3 Awarding, 1.4 Values and 1.5 Religious beliefs. Nonetheless, the environment in these multicultural-society communities which are state of society, economy and the other media effected on their motivation as well. 2) The children and youth's different basic learning in the communities also affect to their behavior which depending on 4 areas; 2.1 Family, 2.2 Academy, 2.3 Friends and 2.4 Environments. 3) The suitable principles of Buddhism with the ethics of the children and youth development is Kusala-kammapatha 10: 3.1 Bodily action 3 including abstention from killing, taking what is not given and sexual misconduct. 3.2 Verbal action including abstention from false speech, tale-bearing, harsh speech and vain talk or gossip. 3.3 Mental action including non-convetousness, non-illwill and right view.

3. The application form of Buddhist ethics for children development applied by Kusala-kammapatha 10 which divided into 3 models: 3.1 Education models; providing the knowledge and study for children and youth to guide and understand the basic of behave. 3.2 Preaching and training models; regularly practicing the knowledge to the children and youth in these multicultural-society communities. 3.3 Development model; providing the learning experiences for children to changing and develop their feelings, emotions, ideas, decisions, and behaviors. Including, bringing the Buddhist principles involve in behavioral development of the children and youth in the multicultural-society communities to the right way.

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัย เรื่อง “การ ประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม” ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเพราะได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่สนับสนุนทุนในการวิจัยในครั้งนี้ เพราะเล็งเห็นถึงประโยชน์ และคุณค่าของงานวิจัยฉบับนี้ จึงขอ กราบขอบพระคุณ พระสุธีรัตนบัณฑิต รศ.ดร. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์และช่วยเหลือติดตามทวงถามความก้าวหน้าผู้วิจัยมาตลอด

กราบ ขอบพระคุณพระครูสังฆรักษ์เอกภัทร อภินโนโท, ผศ.ดร.,คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ พระมหาเผื่อน กิตติโสภโณ ผศ. ดร., รองคณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่เมตตาอนุเคราะห์ อนุญาตให้โอกาสทำ โครงการวิจัยในครั้งนี้ ขอบคุณ ผศ.ดร. สิริวัฒน์ ศรีเครือตง หัวหน้าภาควิชาจิตวิทยา ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิตสาขาพุทธจิตวิทยา และอาจารย์ ผ.ศ.ดร.เริงชัย หมั่นชนะ อาจารย์ประจำหลักสูตร พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาชีวิตและความตายที่เมตตาให้คำปรึกษาโครงการวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิประกอบไปด้วยพระเดชพระคุณ พระราชปริยัติกวี,ศ.ดร. อธิการบดี พระเดชพระคุณพระสุธีรัตนบัณฑิต รศ.ดร. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ อาจารย์ ผศ.ดร.บรรจบ บรรณรุจิ และ ผศ.ดร.วุฒินันท์ กันตะเคียน ที่เมตตาให้คำปรึกษาและตรวจทานงานวิจัยฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

จาก รายงานการวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยหวังว่าจะ เกิดประโยชน์ต่อ ชุมชนและสถานศึกษา ขอ อุทิศถวายส่วนบุญกุศลที่เกิดขึ้น ให้บิดา มารดา อุปัชฌาย์ ครูบาอาจารย์ เจ้าบุญนายคุณ และเจ้ากรรมนายเวรทุกท่าน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชน ประวัตินิ

๒๑ กันยายน ๒๕๖๑

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภาพ.....	ฎ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ.....	ฏ
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๔
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ.....	๔
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย.....	๔
๑.๕ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	๖
๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	๗
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๘
๒.๑ สภาพการณ์ ปัญหา อุปสรรคและการดำเนินงานด้านจริยธรรมใน ชุมชนพหุวัฒนธรรม.....	๘
๒.๑.๑ ความหมายของคำว่า จริยธรรม (Ethics).....	๙
๒.๑.๒ ความสำคัญของจริยธรรม.....	๑๓
๒.๑.๓ องค์ประกอบของจริยธรรม.....	๑๔
๒.๑.๔ คุณค่าของจริยธรรม.....	๑๖
๒.๑.๕ ปัญหาเกี่ยวกับจริยธรรม.....	๑๗
๒.๑.๖ ปัญหาจริยธรรมในกลุ่มเด็กและเยาวชน.....	๑๘
๒.๑.๗ ที่มาของจริยธรรม.....	๑๙
๒.๑.๘ สภาพปัญหาจริยธรรมในสังคมไทย.....	๒๓
๒.๑.๙ การพัฒนาจริยธรรมตามแนวพุทธศาสนา.....	๒๖
๒.๑.๑๐ จริยธรรมของสังคมไทยเพื่อการปฏิรูปสังคม.....	๓๖
๒.๑.๑๑ ทฤษฎีพัฒนาทางจริยธรรม.....	๓๙
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรม.....	๖๕
๒.๒.๑ ความหมายของพหุวัฒนธรรม.....	๖๖

๒.๒.๒ ความสำคัญของพหุวัฒนธรรม.....	๖๘
๒.๒.๓ ธรรมชาติของพหุวัฒนธรรม.....	๖๙
๒.๒.๔ แนวคิดและทฤษฎีพหุวัฒนธรรม.....	๖๙
๒.๒.๕ พหุวัฒนธรรมในแนวคิดเสรีนิยม.....	๗๐
๒.๒.๖ พหุวัฒนธรรมในแนวคิดหลังสมัยใหม่	๗๒
๒.๓ แนวคิดของการพัฒนา.....	๗๔
๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมบด ๑๐ ในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม.....	๘๑
๒.๕ สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม.....	๘๔
๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘๖
๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	๙๕
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย.....	๙๖
๓.๑ รูปแบบการวิจัย.....	๙๖
๓.๒ ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	๙๗
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	๙๘
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๙๙
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล.....	๑๐๐
บทที่ ๔ ผลการวิจัย.....	๑๐๒
๔.๑ กระบวนการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในชุมชนพหุวัฒนธรรม.....	๑๐๓
๔.๒ สภาพการณ์ปัญหาอุปสรรคและการดำเนินการประยุกต์จริยธรรม เชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม	๑๒๔
๔.๓ การประยุกต์หลักจริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กและเยาวชนใน ชุมชนพหุวัฒนธรรม	๑๓๓
๔.๔ รูปแบบการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุ วัฒนธรรม.....	๑๕๐
๔.๕ องค์ความรู้จากการวิจัย.....	๑๗๕
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	๑๘๓
๕.๑ สรุปผลการวิจัย.....	๑๘๓
๕.๒ อภิปรายผล.....	๒๐๓
๕.๓ ข้อเสนอแนะ.....	๒๐๗

บรรณานุกรม.....	๒๐๙
ภาคผนวก.....	๒๑๔
ภาคผนวก ก บทความวิจัย.....	๒๑๔
ภาคผนวก ข กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์.....	๒๓๐
ภาคผนวก ค ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์กิจกรรมที่วางไว้และกิจกรรม ที่ดำเนินงานมาและผลที่ได้ของโครงการ	๒๓๒
ภาคผนวก ง แบบสัมภาษณ์.....	๒๓๖
ภาคผนวก จ ภาพประกอบ.....	๒๓๙
ภาคผนวก ฉ ประวัติผู้วิจัย.....	๒๔๖
- แบบสรุปโครงการวิจัย.....	๒๔๙
- ข้อเสนอแนะอื่น ๆ.....	-

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้าที่
๒.๑ ความหมายของจริยธรรม.....	๑๒
๒.๒ ความสำคัญของจริยธรรม.....	๑๔
๒.๓ องค์ประกอบของจริยธรรม.....	๑๖
๒.๔ ที่มาของจริยธรรม.....	๒๒
๒.๕ สภาพปัญหาจริยธรรมในสังคมไทย.....	๒๖
๒.๖ การพัฒนาจริยธรรมตามแนวพุทธศาสนา.....	๓๕
๒.๗ จริยธรรมของสังคมไทยเพื่อการปฏิรูปสังคม.....	๓๘
๒.๘ ทฤษฎีพัฒนาทางจริยธรรม.....	๖๓
๒.๙ ความหมายของพหุวัฒนธรรม.....	๖๘
๒.๑๐ พหุวัฒนธรรมในแนวคิดเสรีนิยม.....	๗๑
๒.๑๑ แนวคิดของการพัฒนา.....	๘๐
๒.๑๒ แนวคิดที่เกี่ยวกับคุณธรรมบด ๑๐ ในการพัฒนาเด็ก.....	๘๓
๔.๑ แสดงจำนวนประชากรและครัวเรือนปี พ.ศ.๒๕๕๘.....	๑๐๔
๔.๒ แสดงจำนวนสถานประกอบกิจการและลูกจ้างจังหวัดนครปฐม ปี พ.ศ.๒๕๕๘.....	๑๐๗
๔.๓ แสดงจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงาน ปี พ.ศ. ๒๕๕๘.....	๑๐๘
๔.๔ แสดงจำนวนเด็กจำแนกตามระดับ ปีการศึกษาปี พ.ศ.๒๕๕๘.....	๑๑๑
๔.๕ แสดงสถิติคดีอาญา ๕ กลุ่มปี พ.ศ.๒๕๕๘.....	๑๑๑
๔.๖ แสดงตารางสถิติการจับกุมยาเสพติดปี พ.ศ.๒๕๕๘.....	๑๑๒
๔.๗ แสดงสภาพปัญหาและอุปสรรคการดำเนินการประยุกต์หลักจริยธรรมเชิงพุทธ ของเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก.....	๑๒๖
๔.๘ สภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการด้านจริยธรรมของเด็กในชุมชนพหุ วัฒนธรรม.....	๑๒๙
๔.๙ สาเหตุของสภาพปัญหาและอุปสรรคการดำเนินการประยุกต์จริยธรรมเชิง พุทธของเด็กและเยาวชนชุมชนพหุวัฒนธรรม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก.....	๑๓๐
๔.๑๐ คุณลักษณะบด ๑๐ จริยธรรมเชิงพุทธที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาเด็กและ เยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม.....	๑๔๔
๔.๑๑ รูปแบบการประยุกต์หลักจริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุ วัฒนธรรมในด้าน กายสุจริต โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview).....	๑๕๔

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้าที่

- ๔.๑๒ รูปแบบการประยุกต์หลักจริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุ
วัฒนธรรมในด้าน วจีสุจริต โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก.....๑๖๑
- ๔.๑๓ รูปแบบการประยุกต์หลักจริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กและเยาวชนใน
ชุมชนพหุวัฒนธรรมตามแนวจริยธรรมเชิงพุทธในด้าน มโนสุจริตโดยการ
สัมภาษณ์เชิงลึก.....๑๖๖

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่

หน้าที่

๒.๑	ต้นไม้จริยธรรม.....	๕๐
๒.๒	วิวัฒนาการของแนวคิดพื้นฐานของการพัฒนา.....	๗๖
๒.๓	แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย.....	๙๕
๔.๑	องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย.....	๑๗๕
๔.๒	รูปแบบด้านการให้การศึกษา ตามหลักคุณศุลยกรรมบถ ๑๐.....	๑๗๗
๔.๓	รูปแบบด้านการฝึกอบรม ตามหลักคุณศุลยกรรมบถ ๑๐.....	๑๗๙
๔.๔	รูปแบบด้านการพัฒนา ตามหลักคุณศุลยกรรมบถ ๑๐.....	๑๘๑

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

๑. คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

อักษรย่อใน งานวิจัยฉบับนี้ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นหลักโดยใช้ระบบย่อคำดังต่อไปนี้

พระสุตตันตปิฎก

ที. ม. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ปา. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย	ปาฏิกวรรค	(ภาษาไทย)
ม.มฺ. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย	มูลปณาสก	(ภาษาไทย)
อง.ติก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก อังคุตรนิกาย	ติกกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ปญจก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก อังคุตรนิกาย	ปัญจกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ฉกก. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก อังคุตรนิกาย	ฉกกนิบาต	(ภาษาไทย)
ขุ.ธ. (ไทย)	=	สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย	ธรรมบท	(ภาษาไทย)

๒. การระบุเลขหมายพระไตรปิฎก

ในงานวิจัยฉบับนี้ได้ใช้พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.๒๕๓๙ เป็นหลักในการอ้างอิง ซึ่งพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทยจะระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า. เช่น (ไทย) ๒๕/๓๐/๕๑. หมายความว่าระบุถึง สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมบท ฉบับภาษาไทย พระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๓๐ หน้า ๕๑ เป็นต้น

ขุ.ธ.

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ เพื่อให้มีศักยภาพเป็นคนเก่ง คนดี และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีความก้าวหน้าอย่างมั่นคงในด้านเศรษฐกิจ และสังคมของชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ มาตรา ๔ ได้ให้ความหมายของการศึกษาว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การอบรม การฝึกฝน การสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ ตลอดจนสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพสิ่งแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และการพัฒนาคนให้มีคุณภาพนั้นจะต้องเริ่มที่การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ ในมาตรา ๖ ก็ได้กำหนดให้มีการจัดการศึกษาต้องเป็นเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา ๔๗ กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก ซึ่งต่อมากระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ดำเนินการจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education; TQF :HEd) เพื่อเป็นการประกันคุณภาพของบัณฑิตในแต่ละระดับคุณวุฒิและสาขา / สาขาวิชา โดยต้องเป็นไปตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดและต้องครอบคลุมอย่างน้อย ๕ ด้าน คือ ๑) ด้านคุณธรรม จริยธรรม ๒) ด้านความรู้ ๓) ด้านทักษะทางปัญญา ๔) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ ๕) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้

[□] กระทรวงศึกษาธิการ , กรมวิชาการ, **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔** , (กรุงเทพมหานคร : พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว), ๒๕๔๔), หน้า ๒.

[□] ราชกิจจานุเบกษา, **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒** , เล่ม ๑๑๖ ตอนที่ ๗๔ ก. (๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๒), หน้า ๓.

เทคโนโลยีสารสนเทศ □ จะเห็นได้ว่านโยบายในการพัฒนาเยาวชนไทยในด้านการศึกษาในช่วง ๒-๓ ทศวรรษที่ผ่านมาเราได้มุ่งเน้น “คน” หรือที่เรียกว่า “ทรัพยากรมนุษย์” เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา ทุก ๆ สิ่ง ทั้งในมิติที่กว้าง คือ ระดับสังคม ระดับประเทศ และระดับระหว่างประเทศ และในมิติที่แคบ คือ องค์กรต่าง ๆ ทั้งในหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน เนื่องจากการพัฒนาต้องขับเคลื่อนด้วย ทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพโดยมีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ให้แก่เด็กเป็นเรื่องที่สังคมให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกตลอดมา โดยเฉพาะครูและนักเรียน มีการคิดยุทธศาสตร์ต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายที่จะให้เด็กเป็นเด็กดีมีศีลธรรมซึ่งจะนำไปสู่ชีวิตที่สงบสุขและโลกมีสันติภาพ สิ่งที่เป็นปัญหาถกเถียงกันโดยไม่มีที่สิ้นสุดคือ วิธีการใดสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม จะต้องฝึกฝนคนอย่างไรให้นำตนเองและสังคมไปสู่ความสำเร็จและมีสันติสุขเท่านั้น กรอบความคิดหลักในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของสังคมไทยในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สังคมไทยต้องการการหลอมรวมพลังแห่งความดีต่าง ๆ เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของสังคมไทยโดยรวมความคิดหลักที่สอดคล้องตรงกัน คือ การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม จะต้องใช้หลาย ๆ วิธีในลักษณะสัมพันธ์คือ จะต้องค่อย ๆ ปลูกฝังทั้งทางตรงและทางอ้อม ผ่านกระบวนการทำงานกระบวนการเรียนการสอน และการหาคำตอบให้แก่ชีวิตในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเน้นกระบวนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมบนพื้นฐานที่ว่าหลักจริยธรรมสูงสุดมีหลากหลาย □ ดังนั้นเป้าหมายของการศึกษาจึงต้องมุ่งสร้างคนที่มีความมั่นใจและเป็นตัวของตัวเอง มีอิสระใฝ่การศึกษาที่สนองปัญญาและพัฒนาความเป็นมนุษย์ เพื่อส่งเสริมอิสรภาพของปัจเจกบุคคลส่งเสริมให้คนมีคุณธรรมต่อกัน มีค่านิยมและจริยธรรมตามศาสนธรรมของตน มีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบ อดทน มีขันติธรรม และอื่น ๆ เพื่อให้อยู่ร่วมกันได้กับประชาคมโลกและธรรมชาติ การสร้างเยาวชนของชาติด้วยการศึกษาจึงสามารถตอบสนองเป้าหมายดังกล่าวได้

ประเทศไทยเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม (Multicultural Society) โดยแท้จริงในสังคมพหุวัฒนธรรม จึงควรมีรูปแบบเฉพาะที่เหมาะสมต่อการพัฒนาผู้เรียนจากทุกกลุ่มวัฒนธรรม ที่เรียกว่า การศึกษาพหุวัฒนธรรม (Multicultural Education) ดังที่ Banks □ (๒๐๐๑) กล่าวว่า การศึกษาพหุวัฒนธรรมเป็นรูปแบบของการจัดการศึกษาประเภทหนึ่งที่สภาพแวดล้อมทางการศึกษาประกอบไปด้วยนักเรียนที่มาจากกลุ่มวัฒนธรรมที่ต่างกัน เช่น เชื้อชาติหรือกลุ่มชาติพันธุ์ เพศ ชั้นทางสังคม กลุ่ม

□ ราชกิจจานุเบกษา, ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒, เล่ม ๑๒๖ ตอนพิเศษ ๑๒๕ ง (๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๒), หน้า ๑๗-๑๘.

□ กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, กรอบความคิดเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่ เน้นความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย, (กรุงเทพมหานคร : องค์กรการศึกษาศึกษา, ๒๕๕๔), หน้า ๑๒.

□ Banks, James A., *Cultural Diversity and Education: Foundations, Curriculum, and Teaching*, (Boston : Allyn and Bacon, ๒๐๐๑), pp. ๗๗-๗๘.

ภูมิภาค กลุ่มความต้องการพิเศษ โดยปัญหาของกลุ่มต่าง ๆ ดังกล่าวได้รับการตีแผ่และเปรียบเทียบ ซึ่งสภาพแวดล้อมทั้งหมดในโรงเรียนจะได้รับการปฏิรูปเพื่อส่งเสริมให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน และเกิดความยุติธรรมระหว่างกลุ่มนักเรียนต่างวัฒนธรรมโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อตกลงที่ว่า อคติ การแบ่งแยกและความขัดแย้งเป็นเรื่องปกติของกลุ่มคนที่มาจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

ดังนั้นเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม ซึ่งถือได้ว่าเป็นทรัพยากรมนุษย์และเป็นเยาวชนที่เป็นอนาคตของชาติ ที่มีคุณค่าที่สุดในบรรดาทรัพยากรทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็น เงิน วัสดุอุปกรณ์การจัดการ เพราะมนุษย์เป็นสิ่งที่มีความสามารถ ใช้สติปัญญา ใช้ความคิดที่ได้รับมาจากการเรียนรู้ มาใช้ในการพัฒนางานในด้านต่าง ๆ ให้เกิดความเจริญได้ไม่ว่าจะเป็น เศรษฐกิจ สังคมการเมืองหรืออื่น ๆ และการที่จะพัฒนาในทุก ๆ สิ่งให้ประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายได้นั้น ต้องมีพื้นฐานมาจากมนุษย์นั่นเอง แต่เนื่องจากทุกวันนี้โลกมีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว เป็นโลกแห่งข่าวสารไร้พรมแดน เกิดความเจริญด้านการคมนาคม และเทคโนโลยี มีการติดต่อเชื่อมโยงกันได้ทั่วโลก พลเมืองโลกไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่แห่งใดก็สามารถติดต่อกันได้อย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจการค้า การลงทุน การบริการ ด้านสังคม และด้านการเมือง เกิดการแพร่กระจาย และการกลืนกลายทางความคิด ค่านิยม วัฒนธรรม มีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน วิทยาการต่าง ๆ มีการพัฒนา ปรับปรุงให้ทันสมัยอย่างต่อเนื่องตามยุคสมัย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าโลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคแห่งโลกาภิวัตน์ (Globalization) ประกอบกับความต้องการของมนุษย์มีไม่สิ้นสุดทำให้มนุษย์แก่งแย่งชิงดีชิงเด่นซึ่งกันและกัน เอาเปรียบซึ่งกันและกัน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งประเทศไทยก็ได้กำหนดนโยบาย หรือแผนพัฒนาต่าง ๆ เพื่อรองรับในการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไว้ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่ก็ยังเป็นเหตุทำให้ เด็กในชุมชนวิถีพุทธ มีคุณธรรม จริยธรรม ทศนคติ ความเชื่อ การรับรู้ การเรียนรู้ในด้านต่างๆ เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงความรู้สึก ความเข้าใจ และพฤติกรรม การปฏิบัติ เบี่ยงเบนไปในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง มีการดำรงชีวิตประจำวันเป็นแบบบริโภคนิยม เน้นความเป็นวัตถุนิยม หลงใหลในกิจกรรมบันเทิง และสิ่งที่เป็นอบายมุขต่าง ๆ ไม่รับรู้และสนใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ค่านิยม และวัฒนธรรมประเพณีที่ดั้งเดิมของชาติถูกกลืนเลือน โดยให้ความสำคัญกับค่านิยมและวัฒนธรรม ประเพณีของชาติอื่นมากกว่า ขาดการมีสัมมาคารวะต่อผู้ที่สูงวัยกว่า ความสัมพันธ์หรือการช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกัน และความมีน้ำใจไมตรีลดลง เกิดการแก่งแย่ง ชิงดีชิงเด่น เอารอดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน ขาดความสามัคคีในหมู่คณะ ไม่เคารพสิทธิของผู้อื่น ขาดการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม มุ่งเน้นประโยชน์ส่วนตนเป็นหลัก อารมณ์และความรู้สึกนึกคิดแปรปรวน ก้าวร้าว รุนแรง ซึ่งผลที่ตามมาก็คือ การประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ผิดงาม สิ่งที่ต้องการในทางศีลธรรม หรือที่เรียกว่า จริยธรรม ของเด็กในชุมชน วิถีพุทธเสื่อมสลาย มีความสมบูรณ์และเจริญเติบโตแต่เพียงร่างกาย แต่จิตใจกลับเสื่อมถอย ขาดความสมดุลของทรัพยากรมนุษย์ซึ่งจะต้องมีความสมบูรณ์ทั้งทางกายและทางจิตใจไปพร้อม ๆ กัน

ในปัจจุบันลักษณะเฉพาะของชุมชนพหุวัฒนธรรมอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม มีลักษณะด้านการนับถือศาสนา ลัทธิความเชื่อต่าง ๆ ได้แก่ พุทธ คริสต์ ผี และผีบรรพบุรุษ เป็นชุมชนที่ก่อเกิดจากการรวมของคนที่มีเชื้อชาติ ศาสนา และความเชื่อ ที่แตกต่างกัน และอพยพมาตั้งรกรากในย่านเดียวกัน ได้แก่ ไทย จีน ฝรั่งเศส ในยุคแรก ๆ ต่อมาพื้นที่นี้ได้มีการพัฒนาขึ้นเพราะมีโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก แรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า เขมร ลาว มอญ กระเหรี่ยง ได้เข้ามาทำงานและอยู่อาศัยในชุมชนนี้เพิ่มจำนวนมากขึ้น อย่างไรก็ตามในปัจจุบันชุมชนพหุวัฒนธรรมในอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐมก็ประสบปัญหาทางด้านจริยธรรมหลายอย่าง เช่น การกระทำผิดกฎหมาย ปัญหาอาชญากรรม การแพร่ระบาดของสิ่งเสพติดและอบายมุข การแตกแยกทางความคิด การเห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนร่วม และปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรม

จากสภาพปัญหาดังที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม ว่ามีแนวทาง รูปแบบวิธีการ ปัจจัย และกระบวนการดำเนินการอย่างไรให้เกิดผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนในทางที่พึงประสงค์ ในอนาคตต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพการณ์ปัญหาอุปสรรคและการดำเนินงานด้านจริยธรรม ในชุมชนพหุวัฒนธรรม

๑.๒.๒ เพื่อประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม

๑.๒.๓ เพื่อเสนอรูปแบบการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธ ในการพัฒนาเด็ก ในชุมชนพหุวัฒนธรรม

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑ .๓.๑ กระบวนการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม มีอะไรบ้าง

๑.๓.๒ หลักจริยธรรมเชิงพุทธที่เหมาะสมต่อการประยุกต์ในการพัฒนาเด็ก ในชุมชนพหุวัฒนธรรม มีอะไรบ้าง

๑ .๓.๓ แนวทางการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม ควรเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม” ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาได้ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพุทธวัฒนธรรม ” มุ่งศึกษาเนื้อหา ดังนี้

๑) หลักการพัฒนาการทางด้านจริยธรรมของ **โลเรนส์ โคลเบอร์ก**[□] แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมเป็น ๓ ระดับ ๖ ชั้น ระดับ ๑ ชั้นที่ ๑ การเชื่อฟังและการถูกลงโทษ ชั้นที่ ๒ กฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตน , ระดับ ๒ ชั้นที่ ๓ ความคาดหวังและการยอมรับในสังคมสำหรับ ‘เด็กดี’ ชั้นที่ ๔ กฎระเบียบ, ระดับ ๓ ชั้นที่ ๕ สัญญาสังคมหรือหลักการทำตามคำมั่นสัญญา ชั้นที่ ๖ หลักการคุณธรรมสากล

๒) กระบวนการพัฒนาทางสติปัญญาของเด็กตั้งแต่วัยแรกเกิดจนถึงวัยรุ่น จากทฤษฎีพัฒนาการทางความคิด (Cognitive Theories) ของ **จ็ิน เพียเจต์**[†] (Jean Piaget) ที่ว่าธรรมชาติของมนุษย์มีพื้นฐานติดตัว มาแต่กำเนิด ๒ ชนิด คือ ๑) การจัดและรวบรวม (Organization) จากประสบการณ์ของตนให้เป็นระบบระเบียบอย่างต่อเนื่อง ๒) การปรับตัว (Adaptation) เป็นการปรับตัวเพื่อให้อยู่ในภาวะสมดุลกับสิ่งแวดล้อมที่เยาวชนอยู่

๓) หลักธรรมได้แก่ “กุศลกรรมบถ ๑๐” มี ๑๐ ประการคือ ๑) กายสุจริต ๓ ได้แก่ ไม่ทำให้ชีวิตสัตว์ตกล่วง ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤตินิดในกาม ๒) วาจาสุจริต ๔ ได้แก่ เว้นจากการพูดเท็จ เว้นจากการพูดส่อเสียด เว้นจากการพูดคำหยาบ เว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ และ ๓) มโนสุจริต ๓ ได้แก่ ไม่โลภอยากได้ของคนอื่น ไม่คิดอาฆาตปองร้าย มีความเห็นชอบตามทำนองคลองธรรม[†]

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มผู้นำทางศาสนา ครู/ผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มมูลนิธิเด็ก กลุ่มสถานประกอบการเอกชน และกลุ่มผู้นำชุมชน/ข้าราชการองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จำนวน ๒๕ ท่าน

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการศึกษาวิจัยด้านพื้นที่ไว้ คือ ชุมชนอ้อมใหญ่/วัดเทียนดัด/ท่าข้าม อำเภอสามปราณ จังหวัดนครปฐม

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

[□] Kohlberg, L., Moral Stege and Moralization: The Cognitive Developmental Approach, In T. Likona (Ed.) Moral Development and Behavior, pp. ๔๑.

[†] ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, ๘๐ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ , (กรุงเทพมหานคร : บริษัท แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตปอเรชั่น, ๒๕๕๒), หน้า ๒๕.

[†] พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), การพัฒนาที่ยั่งยืน, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทสหธรรมิก จำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๖๒๑.

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยตั้งแต่วันที่ ๒๒ มกราคม พ.ศ.๒๕๕๗ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ.๒๕๕๗ รวมเป็นระยะเวลา ๘ เดือน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม” มีนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยไว้ดังนี้

๑.๕.๑ จริยธรรม หมายถึง การครองตนและประพฤติปฏิบัติตามหลักความถูกต้อง ดีงาม ในสถานะและหน้าที่ของตน ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

๑.๕.๒ การประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธ หมายถึง การประยุกต์จริยธรรม ตามหลักธรรม กุศลกรรมบถ ๑๐ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม โดยครอบคลุม ปัจจัยจิต ลักษณะที่สำคัญ ได้แก่ สุขภาพจิต และลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน เป็นหลักธรรมอีกหลักธรรมหนึ่ง อันเป็นธรรมไปสู่การสร้างกุศลมี ๑๐ ประการ เป็นอีกหนึ่งหลักธรรมที่เป็นข้อห้ามความวิบัติหรือความชั่วครบทั้ง ๓ ช่องทางกล่าวคือ ๑) กายสุจริต ๓ ได้แก่ไม่ทำให้ชีวิตสัตว์ตกล่วง ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤตินิโคตในกาม ๒) วจีสุจริต ๔ ได้แก่ เว้นจากการพูดเท็จ เว้นจากการพูดส่อเสียด เว้นจากการพูดคำหยาบ เว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ และ ๓) มโนสุจริต ๓ เป็นปัจจัยจิตลักษณะที่สำคัญ ได้แก่ สุขภาพจิต และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน

๑.๕.๓ การพัฒนาเด็ก หมายถึง การพัฒนาเด็ก และเยาวชน ให้มีพฤติกรรมที่ดีทางด้านจริยธรรมด้วยจัดการศึกษา การอบรม การพัฒนา การนำหลักธรรมมาปฏิบัติ ฝึกซ้ำ ๆ ได้ ประสบการณ์ที่เหมาะสมเพิ่มขึ้นตามความสามารถ ได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐาน ผู้ใหญ่ และสังคมรอบตัวเด็กเปิดโอกาสแสดงบทบาทที่เหมาะสม และ เด็กและเยาวชนเกิดพฤติกรรมตามที่ชุมชนสังคมต้องการ

๑.๕.๔ ชุมชนพหุวัฒนธรรม หมายถึง การอยู่ร่วมกันของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา และประเพณีปฏิบัติที่มีความแตกต่างกันก่อให้เกิดประเพณีและวิถีชีวิตที่มีความแตกต่างกันในสังคมทั้งความคิด ความเชื่อ และวิถีชีวิต

๑.๕.๕ ชุมชนพหุวัฒนธรรมอำเภอสามพราน หมายถึง ผู้วิจัยเลือกชุมชนอ้อมใหญ่/ชุมชนวัดเทียนดัด/ชุมชนท่าข้าม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นกรณีศึกษาเรื่องการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม ของจังหวัดนครปฐมในครั้งนี้

๑.๖ ประโยชน์ที่จะได้จากงานวิจัย

๑ . ทำให้ทราบถึงสภาพการณ์ ปัญหา อุปสรรคและการดำเนินงานด้านจริยธรรมในชุมชนพหุวัฒนธรรมอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

๒ . ทำให้ทราบถึงจริยธรรมเชิงพุทธ ที่เหมาะในการ ประยุกต์เพื่อการพัฒนาเด็กในชุมชน
พหุวัฒนธรรมอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

๓. ผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นต้นแบบการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กใน
ชุมชนพหุวัฒนธรรมของที่อื่น ๆ ต่อไป

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาได้ทำการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในบทนี้เป็นการกล่าวถึง หลักการและแนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวกับ “การประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม” อีกทั้งค้นหา สภาพการณ์ ปัญหา อุปสรรคและการดำเนินงานด้านจริยธรรมในชุมชนพหุวัฒนธรรม การประยุกต์หลักจริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม รูปแบบการประยุกต์หลักจริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม นอกจากนี้ผู้ศึกษายังได้ศึกษาถึงแนวคิดทฤษฎีจากงานวิจัยอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับเยาวชนในด้านต่าง ๆ ผู้ศึกษาได้ข้อมูลที่รวบรวมมาจาก ตำรา วารสาร บทความ งานวิจัย เอกสารทางวิชาการของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งผู้ศึกษาจะได้นำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

๒.๑ สภาพการณ์ปัญหาอุปสรรคและการดำเนินงานด้านจริยธรรมในชุมชนพหุวัฒนธรรม

ศาสนานับเป็นสถาบันที่มีความสำคัญต่อชาติบ้านเมืองสถาบันหนึ่งเนื่องจากศาสนาได้หล่อหลอมบุคคลให้เกิดการพัฒนาเป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมและพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมที่มีคุณภาพ แต่จากสถานการณ์การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาสังคมนานาประการ โดยเฉพาะปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรม ในสังคมไทย อาทิ ปัญหายาเสพติด อาชญากรรม ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง ปัญหาแหล่งอบายมุขแหล่งเริ้งรมย์ การขาดความรับผิดชอบต่อสังคม ฯลฯ ซึ่งล้วนเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการที่จะต้องช่วยกันเร่งส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับสังคมไทยที่เหมาะสมให้แก่เด็ก เยาวชน และพลเมืองของประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนที่รับกระแสบริโภคนิยมและวัตถุนิยมโดยปราศจากภูมิคุ้มกัน ประชาชนในทุกภาคส่วนของสังคมไทยที่นับวันแต่จะห่างไกลศาสนา ขาดการนำหลักธรรมคำสอนของศาสนาไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ละเลยเรื่องคุณธรรมจริยธรรม ทำให้ปัญหาสังคมที่ความรุนแรงมากขึ้น

จะเห็นได้ว่าการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้กับคนในสังคมและประเทศชาติ [□] นับเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งที่ทุกภาคส่วนต่างได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมทั้งสิ้น แต่ยังไม่สามารถที่จะดำเนินการให้ชัดเจนเป็นรูปธรรมได้ ในขณะที่เดียวกันยังมีกลุ่มบุคคลหรือองค์กรการกุศลส่วนหนึ่งที่อุทิศตน ได้เสียสละทั้งกำลังกายและกำลังทรัพย์เพื่อพระพุทธศาสนา โดยเห็นว่าหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาสูงค่ายิ่ง ผู้ใดประพฤติปฏิบัติตามอย่างต่อเนื่องและจริงจังแล้วก็จะประสบแต่ความสุขความเจริญ เป็นคนดีของครอบครัว สังคม และของประเทศชาติ สังคมไทย

ในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสนิยมขาดความเข้าใจรากเหง้าของตนเอง วิถีชีวิตคนไทยจึงดำเนินไปอย่างขาดเสถียรภาพและไร้ทิศทาง ดังนั้นการจะทำให้คนไทยกลับมาเข้มแข็งทางจิตใจอีกครั้งจำเป็นต้องสร้างกระแสใหม่กระแสที่ดี กระแสแห่งคุณธรรม ซึ่งก็ต้องเริ่มด้วยกลุ่มคนที่มีความคิดใหม่ใจพุทธ ดำรงตนช่วยเหลือสังคม พร้อมทั้งประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในสังคมไทย

๒.๑.๑ ความหมายของคำว่า จริยธรรม (Ethics)

คำว่า “จริยธรรม” ประกอบด้วยคำว่า [□] “จริย” ซึ่งแปลว่า ฟังประพฤติ ฟังปฏิบัติ ฟังดำเนิน กับคำว่า “ธรรม” ซึ่งมีความหมายหลายอย่าง ความหมายอย่างหนึ่ง ก็คือ “หลักการ” ดังนั้นคำว่า “จริยธรรม” จึงอาจหมายถึง “หลักที่ฟังประพฤติปฏิบัติ” หรือ “หลักดำเนินชีวิตของมนุษย์” ได้ ดังนั้นในความหมายเบื้องต้น “จริยธรรม” หมายถึง “ศีลธรรม” หรือ “กฎศีลธรรม” ซึ่งเป็นธรรมะขั้นต้นของการดำเนินชีวิต แต่ความหมายของ “จริยธรรม” มีความหมายยิ่งกว่าศีลธรรม หากยังหมายถึงหลักการดำเนินชีวิตที่จะต้องพัฒนาไปตามลำดับจนถึงขั้นพ้นทุกข์ หมดกิเลสทั้งปวง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน [□] ให้ความหมายของจริยธรรม ไว้ว่า “น.ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม” ซึ่งอักษร “น.” หมายถึง “คำนาม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน [□] พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายของคำว่า “จริยธรรม” หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ

[□] กรมการศาสนา, รายงานการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง รูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย จะเป็นประโยชน์ ในการนำแนวคิดการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย , สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม : กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, หน้า ๑-๒.

[□] พินิจ รัตนกุล, ปัญหาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน : ทศนะของนักปรัชญา, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๒๒), หน้า ๑๑๖.

[□] ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์, ๒๕๔๖), หน้า ๒๑๖.

[□] ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์, ๒๕๔๖), หน้า ๒๙๑.

พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์[□] ให้ความหมายของคำว่า “จริยธรรม” หมายถึง ธรรม คือ ความประพฤติ, การดำเนินชีวิต, ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม หรือกฎ ศีลธรรม ความหมายตามบัญญัติสมัยปัจจุบัน กำหนดให้ จริยธรรม เป็นคำแปลสำหรับคำภาษาอังกฤษว่า Ethics นอกจากนี้ยังให้ความหมายว่า จริยะ หรือ จริยธรรม อันประเสริฐ เรียกว่า พรหมจริยะ แปลว่า ความประพฤติอันประเสริฐ หมายถึง มรรคมงคล ๘ หรือ ศีล สมาธิ ปัญญา

“จริยธรรม” คือหลักการ[□] ศีลธรรม ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี พฤติกรรมอันดีงามที่ปลูกฝัง อยู่ในตัวบุคคล สามารถใช้เป็นแนวทางให้แก่บุคคลในการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้อง เป็นที่ยอมรับใน สังคม เป็นเกณฑ์ในการตัดสินพฤติกรรมของบุคคลว่าสิ่งใดดีหรือไม่ดี ควรจะทำหรือไม่ควรทำ

พุทธทาสภิกขุ (พุทธทาส อินทปัญโญ) ได้อธิบายความหมายของ “จริยธรรม” ว่าเป็น สิ่งที่ยังประพฤติจะต้องประพฤติในส่วนศีลธรรมนั้นหมายถึงสิ่งที่กำลังประพฤติอยู่หรือประพฤติแล้ว จริยธรรมหรือ Ethics อยู่ในรูปของปรัชญาคือสิ่งที่ต้องคิดต้องนึกส่วนเรื่องศีลธรรม Morality นี้ ต้อง ทำอยู่จริงๆ เพราะเป็นปัญหาเฉพาะหน้า

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) กล่าวว่า จริยธรรม เป็นเรื่องของการดำเนินชีวิตใน ด้านต่าง ๆ ดังนี้

- ๑) พฤติกรรมทางกาย วาจา และการใช้อิทธิฤทธิ์ ในการสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม
- ๒) จิตใจของเรา ซึ่งมีเจตจำนง ความตั้งใจ แรงจูงใจที่จะทำให้เรามีพฤติกรรมสัมพันธ์กับ สิ่งแวดล้อมอย่างไร ตามภาวะและคุณสมบัติต่าง ๆ ของจิตใจนั้น ๆ
- ๓) ปัญญา ความรู้ ซึ่งเป็นตัวชี้ทางให้ว่าเราจะสัมพันธ์อย่างไรจึงจะได้ผล และเป็นตัว จำกัดขอบเขตว่าเราจะสัมพันธ์กับอะไร จะใช้พฤติกรรมได้แค่ไหน เรามีปัญญา มีความรู้แค่ไหนเราก็ใช้ พฤติกรรมได้ในขอบเขตนั้น ถ้าเราขยายปัญญาความรู้ออกไป เราก็มีพฤติกรรมที่ซับซ้อน และได้ผลดี ยิ่งขึ้น

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ จริยธรรม หมายถึง ความถูกต้องดีงามสังคมทุกสังคมจะกำหนด

[□] พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๗, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา, ๒๕๕๔), หน้า ๕๗.

[□] เพ็ญแข ประจันปัจฉินิก และคณะ, **รายงานการวิจัย การยกระดับคุณธรรม จริยธรรมของ สังคมไทยเพื่อการปฏิรูปสังคม : แนวทางและการปฏิบัติ**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๑), หน้า ๑๔.

[†] **พุทธทาสภิกขุ, พุทธทาส และแนวจริยธรรมร่วมสมัย ชุดที่ ๓ จุดหมายปลายทาง และตัวแท้ของ จริยธรรม**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดวงตะวัน, ๒๕๕๓), หน้า ๙๕.

[†] พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), **พัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย**, (โครงการตำรา สำนัก ที่ปรึกษากรมอนามัย : กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๔๖), หน้า ๑๕.

กฎเกณฑ์กติกากฎ บรรทัดฐานของตนเองว่า อะไรเป็นสิ่งที่ดีงาม และอะไรคือความถูกต้อง □

Kohlberg □□ จริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี เป็นกฎเกณฑ์ และมาตรฐานของความประพฤติปฏิบัติในสังคม ซึ่งบุคคลจะพัฒนาขึ้นจนกระทั่งมีจริยธรรมของตนเอง โดยอาศัยเกณฑ์จากสังคมเป็นเครื่องตัดสินว่าการกระทำนั้นถูก หรือผิด จริยธรรมไม่ได้หมายถึงแต่เพียงการกระทำสิ่งที่สังคมเห็นว่าดี หรือถูกต้องเท่านั้น แต่รวมถึงสิ่งที่ทุกคนเลือกกระทำในการตัดสินความขัดแย้งที่เกิดขึ้น Kohlberg □□ ได้ขยายความต่อมาว่า จริยธรรมมีพื้นฐานของความยุติธรรม ถือเอาการกระจายสิทธิหน้าที่อย่างเท่าเทียมกัน โดยมีได้หมายถึงกฎเกณฑ์ที่บังคับทั่วไป แต่เป็นกฎเกณฑ์ที่มีความเป็นสากลซึ่งคนส่วนใหญ่รับได้ ทุกสถานการณ์ ไม่มีการขัดแย้ง เป็นอุดมคติ ดังนั้น พันธะทางจริยธรรม จึงเป็นการเคารพต่อสิทธิข้อเรียกร้องของบุคคลอย่างเสมอภาคกัน

คำว่า “**จริยธรรม**” นักวิชาการนิยามไว้ว่า “แบบแผนความประพฤติ ซึ่งตั้งอยู่บนหลักของคุณธรรม” □□ นักวิชาการชาวต่างประเทศได้ให้ความหมายคำว่า จริยธรรม สรุปได้ว่า หมายถึง ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี เป็นกฎเกณฑ์ และมาตรฐานของความประพฤติปฏิบัติในสังคม □□ ซึ่งบุคคลจะพัฒนาขึ้นจนกระทั่งมีจริยธรรมของตนเอง โดยอาศัยเกณฑ์จากสังคมเป็นเครื่องตัดสินว่าการกระทำนั้นถูก หรือผิด จริยธรรมไม่ได้หมายถึงแต่เพียงการกระทำสิ่งที่สังคมเห็นว่าดี หรือถูกต้องเท่านั้น แต่รวมถึงสิ่งที่ทุกคนเลือกกระทำในการตัดสินความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เขาได้ขยายความเพิ่มเติมต่อมาว่า จริยธรรมมีพื้นฐานของความยุติธรรม ถือเอาการกระจายสิทธิหน้าที่อย่างเท่าเทียมกัน โดยมีได้หมายถึงกฎเกณฑ์ที่บังคับทั่วไป แต่เป็นกฎเกณฑ์ที่มีความเป็นสากลซึ่งคนส่วนใหญ่รับได้ □□ ทุกสถานการณ์ ไม่มีการขัดแย้ง เป็นอุดมคติ ดังนั้น พันธะทางจริยธรรม จึงเป็นการเคารพต่อสิทธิข้อเรียกร้องของบุคคลอย่างเสมอภาคกัน ส่วนนักจิตวิทยาที่มีชื่อเสียง □□ อธิบายความหมายของจริยธรรม

□□ สุขชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, **จริยธรรมทางวิชาการ**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เฟื่องฟ้า, ๒๕๔๒), หน้า ๑๓.

□□ Kohlberg, Lawrence, **Moral Development and Behavior**, (New York: Holt, Rinehart and Winston Co., ๑๙๗๖), pp. ๖๔-๖๕.

□□ _____, “Moral Stage and Moralization : The Cognitive Development Approach”, **Moral Development and Behavior**. Ed. By Thomas Lickona, (New York : Holt Rinehart and Winston, ๑๙๗๖), pp. ๔-๕.

□□ วีระ บำรุงรักษ์, **แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย : การประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับจริยธรรมไทย**, กรุงเทพมหานคร : กรมวิจัยการศึกษา กรมวิชาการ, หน้า ๑๓.

□□ ธิติมา จำปรัตน์, **ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลในเขตกรุงเทพมหานคร**, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๓), หน้า ๑๓.

□□ _____, เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๓.

ไว้ว่า “หมายถึงองค์ประกอบของกฎเกณฑ์ที่บุคคลยอมรับว่าถูก ว่าดี ว่าควร เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากสังคม”

ดวงเดือน พันธุนาวิน □□ กล่าวถึงความสัมพันธ์ของคุณธรรมและจริยธรรมไว้ว่า “คุณธรรมและค่านิยมของบุคคลนั้น คือการยอมรับว่าสิ่งใดดี สิ่งใดชั่ว สิ่งใด ไม่สำคัญนั่นเอง ซึ่งจะต้องมีการปลูกฝังกันตั้งแต่เด็กจนเป็นผู้ใหญ่ บุคคลอาจ เห็นผิดเป็นชอบ หรือที่เรียกว่าเห็นกงจักรเป็นดอกบัว หรือตรงข้ามก็ได้ ย่อมขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ในอดีต และปัจจุบันของเขา นอกจากนั้น การที่บุคคล จะมองเห็นว่าสิ่งใดสำคัญมากหรือน้อย ก็อาจเปลี่ยนแปลงไปได้ตาม สถานการณ์ และยุคสมัยด้วย แต่เดิมนั้นมักมี ผู้เข้าใจว่า ถ้าบุคคลมีคุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสมแล้วจะเป็นผู้มีพฤติกรรมทางจริยธรรมอย่างเหมาะสมด้วย แต่การวิจัยทางจิตวิทยา พบว่า การที่บุคคลรู้ว่าอะไรดี อะไรเหมาะสม และสำคัญนั้นไม่เพียงพอที่จะทำให้เขามี พฤติกรรมตามนั้นได้ คนที่ทำผิดกฎหมาย เขามีได้ทำไปเพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ แต่เขาทำผิดทั้ง ๆ ที่รู้ว่า เป็นความผิด จะเห็นได้จากการที่เขาต้อง ปกปิด และหลบซ่อน เพราะกลัวจะถูกจับไปลงโทษ ฉะนั้น การปลูกฝังคุณธรรม และค่านิยมให้แก่เยาวชน จึงไม่เพียงพอ ที่จะทำให้เกิดการทำความดี ละเว้นชั่วได้อย่างจริงจัง”

จริยธรรมเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติที่ดี ถูกต้อง โดยมีคุณธรรมที่ได้สะสมอยู่ในใจ เป็นรากฐาน แต่การที่มีคุณธรรมในใจ มีค่านิยมดี ๆ ไม่เพียงพอที่จะทำให้บุคคลเกิดการทำความดีละเว้นความชั่วได้อย่างจริงจัง

จากความหมายดังกล่าวพอสรุปได้ว่า จริยธรรม หมายถึง แนวทางการประพฤติปฏิบัติ ที่อาศัยหลักการด้านศีลธรรม เป็นเหตุเป็นผลให้เด็กมีการแยกแยะสิ่งที่ถูกต้องควรทำและสิ่งที่ผิดไม่ควรทำไม่เบียดเบียนกัน เห็นแก่ประโยชน์ตนเองและผู้อื่น เพื่อการอยู่ร่วมกันของ เด็กในสังคมอย่างเป็นปกติสุข

ตารางที่ ๒.๑ ความหมายของจริยธรรม

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
ราชบัณฑิต (๒๕๔๖, หน้า ๒๑๖)	ธรรมะที่เป็นข้อปฏิบัติ
พุทธทาส ภิกขุ (๒๕๕๓, หน้า ๙๕)	สิ่งที่พึงปฏิบัติ
พระพรหมคุณาภรณ์(๒๕๔๖, หน้า ๑๕)	การดำเนินชีวิตในด้านพฤติกรรมทางกายวาจาจิตใจและปัญญา
สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (๒๕๔๒, หน้า ๑๓)	ความถูกต้องดีตาม สังคมทุกสังคมจะกำหนดกฎเกณฑ์กติกา บรรทัดฐานของตนเอง

□□ ดวงเดือน พันธุนาวิน , แนวทางพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม สำหรับเด็กวัย ๓-๖ ขวบ, (กรุงเทพมหานคร : ศุภสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๓), หน้า ๑๑๖.

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
Kohlberg Lawrence (๑๙๗๑ หน้า ๔-๕)	ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี เป็นกฎเกณฑ์ และมาตรฐานของความประพฤติปฏิบัติในสังคม ซึ่งบุคคลจะพัฒนาขึ้นจนกระทั่งมีจริยธรรมของตนเอง
ดวงเดือน พันธุมนาวิน (๒๕๔๓, หน้า ๑๑๖)	คุณธรรมและค่านิยมของบุคคลนั้น คือการยอมรับว่าสิ่งใดดี สิ่งใดชั่ว สิ่งใด ไม่สำคัญนั่นเอง ซึ่งจะต้องมีการปลูกฝังกันตั้งแต่เด็กจนเป็นผู้ใหญ่

๒.๑.๒ ความสำคัญของจริยธรรม

จริยธรรม ครอบคลุมถึง การประพฤติปฏิบัติในภาพรวมของคนในสังคม หรือแยกพิจารณาเป็นประเภทต่าง ๆ เช่น จริยธรรมของนักการเมือง จริยธรรมข้าราชการและพนักงานองค์กรของรัฐ จริยธรรมของพ่อแม่ จริยธรรมของลูก จริยธรรมของครูอาจารย์ จริยธรรมของนายจ้าง จริยธรรมของลูกจ้าง เป็นต้น ซึ่งการประพฤติปฏิบัติที่นั้นเป็นแบบอย่างที่ดีงาม มีเหตุผลและเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม ในกลุ่มบุคคลหรือกลุ่มวิชาชีพนั้น ๆ

เพื่อแก้ไข ประจักษ์จรรยา และคณะ ^{□□} ได้เสนอพระราชดำรัสของ ร.๙ ที่ทรงพระราชทานไว้ในพระราชพิธีบวงสรวงสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า เกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมเพื่อให้เป็นสมบัติของคนไทยทั้งประเทศ มีอยู่ ๔ ประการ ดังนี้

- ๑) การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ และเป็นธรรม
- ๒) การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัจความดีนั้น
- ๓) การอดทน อดกลั้นและอดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัจสุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลประการใด
- ๔) การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้สละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

สรุป ว่าจริยธรรม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างอันดี โดยมีพื้นฐานจากคำสั่งสอนทางศาสนาที่ซุ่ม ซุนนั้นยึดถือ หรือเป็นการประพฤติปฏิบัติเนื่องจากวัฒนธรรมของคนในชุมชนที่สืบทอดกันมา และไม่ว่าจริยธรรมจะมีที่มาจากศีลธรรม หรือวัฒนธรรมก็ดี แต่เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อสังคม ก่อให้เกิดขวัญกำลังใจแก่คนในสังคมนั้น และเป็นสิ่งที่ควรมิให้คนในสังคมประพฤติปฏิบัติผิดทำนองคลองธรรม หรือทำความเสียหายให้กับสังคมเป็นส่วนรวม

^{□□} เพื่อแก้ไข ประจักษ์จรรยาและคณะ, การยกระดับคุณธรรม จริยธรรมของสังคมไทยเพื่อการปฏิรูปสังคม : แนวทางและการปฏิบัติ, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๑), หน้า ๑๔.

ตารางที่ ๒.๒ ความสำคัญของจริยธรรม

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
เพ็ญแข ประจันปัจจณี และคณะ (๒๕๕๑, หน้า ๑๔)	๑) การรักษาความสัตย์ ๒) การรู้จักข่มใจตนเอง ๓) การอดทน อดกลั้นและอดออม ๔) การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้สละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่

๒.๑.๓ องค์ประกอบของจริยธรรม

จริยธรรมจะเกิดขึ้นได้ด้วยการใช้มโนธรรมภายในจิตใจของบุคคลประเมินคุณค่าของสิ่งใด ๆ เพื่อหาเหตุผลในการแยกแยะถึงความถูกต้อง-ผิด ความควร-ไม่ควร แล้วตัดสินใจเลือกแสดงพฤติกรรมนั้นออกมาภายนอก เพื่อบ่งบอกว่าเป็นคนดีของหมู่คณะนั้น ซึ่งมีองค์ประกอบทั้งภายในและภายนอกเป็นส่วนเกื้อหนุนให้เกิดจริยธรรมขึ้นในบุคคล

กรมวิชาการ^๑ ได้สรุปว่า จริยธรรมของบุคคลมีองค์ประกอบ ๓ ประการ คือ

๑) ด้านความรู้ (moral reasoning) คือ ความเข้าใจในเหตุผลของความถูกต้องดีงาม สามารถตัดสินใจแยกความถูกต้องออกจากความไม่ถูกต้องได้ด้วยการคิด

๒) ด้านอารมณ์ความรู้สึก (moral attitude and belief) คือ ความพึงพอใจ ความศรัทธาเลื่อมใส ความนิยมยินดี ที่จะรับจริยธรรมมาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตน

๓) ด้านพฤติกรรม (moral conduct) คือ การกระทำหรือการแสดงออกของบุคคลในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเชื่อว่าเกิดจากอิทธิพลของทั้งสององค์ประกอบข้างต้น

นอกจากนี้จริยศาสตร์สามารถแบ่งสาขาที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์อื่น ๆ อีกหลายศาสตร์ สำหรับศาสตร์ที่จะกล่าวถึงนี้มีอิทธิพลต่อจริยธรรมของมนุษย์ เช่น จิตวิทยาจริยะ (Psychology of Ethics) กล่าวถึงอิทธิพลของสาเหตุที่อยู่ภายในจิตใจของคนเราที่มีต่อพฤติกรรมแสดงออกของ คน และสังคมวิทยาจริยะ (Sociology of Ethics) กล่าวถึงพฤติกรรมของคนที่ได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในสังคม นอกจากนี้ยังมีคำที่มีความหมายสำคัญหลายคำที่ควรรู้จักและทำความเข้าใจถึงองค์ประกอบของจริยธรรมให้มากขึ้น ดังนี้

ความประพฤติ (Conduct) หมายถึง การกระทำที่มีมโนธรรมกำกับ ถ้าตัดสินใจเลือกทำตามมโนธรรม เรียกว่า มีความประพฤติดี (Good or Moral Conduct) แต่หากเลือกตัดสินใจกระทำไม่

^๑ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๓๓), (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนากรมการศาสนา, ๒๕๓๕), หน้า ๕.

ดี ผิมนมโธธรรม เรียกว่า มีความประพฤติเลว (Bad or Immoral Conduct) ถ้าทำเลวมาก ๆ เรียกว่าชั่ว ดังนั้นความประพฤติสามารถตัดสินได้ด้วยพฤติกรรมกระทำที่ดี หรือไม่อย่างชัดเจน เช่น การแสดงความก้าวร้าว พุดจาหยาบคาย พฤติกรรมดังกล่าวย่อมแสดงว่า ผู้นั้นมีความประพฤติไม่ดี ไม่สมควร

พฤติกรรม (Behavior) หมายถึง การแสดงออกของการกระทำหรืออาการที่เผยออกมาให้เห็นทางกาย วาจา ความคิดและความรู้สึกเพื่อตอบสนองสิ่งเร้าที่มากระตุ้นจากภายในหรือภายนอกซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับมโนธรรม เป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมอย่างกลาง ๆ ไม่ได้บอกว่าดีหรือไม่ดี

มโนธรรม (Conscience) หมายถึง ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ความรู้สึกว่าจะอะไรควรทำอะไรไม่ควรทำ ซึ่งมีอยู่ในจิตใจคนเราเป็นปกติอยู่แล้วจึงมีคำกล่าวที่ว่า มนุษย์มีจิตประภัสสร คือ มีจิตใจที่ผ่องใสบริสุทธิ์แต่อย่างไรก็ตามจะต้องได้รับการขัดเกลา ฝึกฝนและพัฒนาอยู่เสมอ ทั้งนี้เพราะการทำความดีในบางครั้งยังมีการขังใจที่จะเลือกตัดสินใจ ในบางกรณี เช่น ถ้าใครเดือดร้อนแล้วสามารถช่วยได้ก็จะช่วยทุกครั้งโดยไม่ลังเล หรืออาจจะช่วยเมื่อหาเหตุผลมาอธิบายได้ว่าควรช่วยก็จะช่วย ทั้ง ๒ พฤติกรรมนี้เป็นความประพฤติที่ดีทั้งสิ้น แต่ในระดับของมโนธรรมที่มีคุณธรรมย่อมจัดอยู่ในความประพฤติแรก

คุณธรรม (Virtue) หมายถึง สภาพคุณงามความดี ความดีงาม สภาพที่เกื้อกูล ความประพฤติจนเคยชินเป็นนิสัยแต่ละด้าน เมื่อพูดถึงคุณธรรมเรามักจะคุ้นเคยกับการใช้คำว่าคุณธรรมจริยธรรมไปด้วยกัน ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า เป็นความประพฤติที่ดีที่หมั่นกระทำหรือสั่งคนนั้น ๆ ให้การยอมรับว่าผู้มีความประพฤติดังกล่าวเป็นคนดี ดังที่กระทรวงศึกษาได้มีนโยบายปฏิรูปการศึกษา และกำหนดคุณธรรมขั้นพื้นฐาน ๘ ประการเพื่อให้ข้าราชการ นักศึกษาและบุคคลทั่วไปปฏิบัติ ดังนี้

๑) ขยัน หมายถึง ความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การทำงานอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมออดทน ไม่ท้อถอยเมื่อพบอุปสรรค ความขยันต้องควบคู่กับการใช้สติปัญญาแก้ปัญหาจนเกิดผลงานสำเร็จตามความมุ่งหมาย

๒) ประหยัด หมายถึง การรู้จักเก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สินสิ่งของของตน แต่พอควรพอประมาณ ให้เกิดประโยชน์ คุ่มค่า ไม่ฟุ่มเฟือยฟุ้งเฟ้อ

๓) ซื่อสัตย์ หมายถึง ประพฤติตรงไม่เอินเอียง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม มีความจริงใจ ปลอดภัย ความรู้สึกลำเอียงหรืออคติ

๔) มีวินัย หมายถึง การยึดมั่นในระเบียบแบบแผนข้อบังคับและข้อปฏิบัติ ซึ่งมีทั้งวินัยในตนเองและวินัยต่อสังคม

๕) สุภาพ หมายถึง เรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อม มีกิริยา มารยาทที่ดีงามมีสัมมาคารวะ

๖) สะอาด หมายถึง ปราศจากความมัวหมองทั้งกายใจและสภาพแวดล้อม ความ

มอง ใสเป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

๓) สามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ความร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการ เกิดการงานอย่างสร้างสรรค์ ปราศจากการทะเลาะวิวาท

๔) มีน้ำใจ หมายถึง ความจริงใจที่ไม่เห็นแต่เพียงตัวเองหรือเรื่องของตัวเอง แต่เห็นอกเห็นใจ เห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ในความสนใจ ในความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์ของผู้อื่นและพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน

ศีลธรรม (Morals)[□] หมายถึง ความประพฤติที่ดีที่ชอบศีลและธรรม ธรรมในระดับศีลซึ่งคำว่าศีลให้ความหมายเป็นข้อเว้น หรือข้อห้ามในการทำความชั่วทั้งปวง ยังแบ่งตามระดับความบริสุทธิ์ของผู้รักษาศีล ระดับของฆราวาสรักษาศีล ๕ เป็นเบื้องต้นและพระภิกษุสงฆ์รักษาศีลสูงสุด ๒๒๗ ข้อ ส่วนธรรม เป็นการประพฤติดี หรือทำตามคำสั่งสอน ในความหมายของพุทธศาสนาศีลธรรมเป็นระดับธรรมที่ปฏิบัติถึงขั้นของการหลุดพ้น

ตารางที่ ๒.๓ องค์ประกอบของจริยธรรม

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๓๕, หน้า ๕)	จริยธรรมมีองค์ประกอบ ๓ ประการ คือ ๑) ด้านความรู้ (moral reasoning) ๒) ด้านอารมณ์ความรู้สึก (moral attitude and belief) ๓) ด้านพฤติกรรม (moral conduct)

๒.๑.๔ คุณค่าของจริยธรรม

จริยธรรมเป็นสิ่งที่พึงประพฤติปฏิบัติ ตามที่ได้ตัดสินใจเลือกสิ่งที่ถูกต้อง เหมาะสมแล้ว ย่อมก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ราบรื่นระหว่างบุคคล สังคมและการทำกิจกรรมใด ๆ ย่อมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย แสดงถึงคุณค่าที่มีของจริยธรรมต่อชีวิตของมนุษย์เรา อันเป็นคุณค่าที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิตที่เป็นปกติสุขทั้งส่วนตัวและส่วนรวม

พิภพ วังเงิน^{□□} ให้ความเห็นว่า จริยธรรมมีคุณค่าต่อชีวิตมนุษย์ ดังนี้

[□] ธีรพันธุ์พันธ์ เจริญพันธ์, พฤติกรรมองค์การ, (กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดดูเคชั่นจำกัด (มหาชน), ๒๕๕๑), หน้า ๖.

^{□□} พิภพ วังเงิน, จริยธรรมวิชาชีพ Professional Ethics, (กรุงเทพมหานคร : รวมสาส์น (๑๙๗๗) จำกัด, ๒๕๔๕), หน้า ๒๒.

- ๑) จริยธรรมช่วยให้รู้จักตนเอง มีสำนึกต่อบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของคนที่มิทั้งต่อตนเอง ต่อครอบครัว ต่อสังคม ต่อประเทศชาติและหน้าที่การงานของตน
- ๒) จริยธรรมเป็นวิถีแห่งปัญญา ทำให้เป็นผู้รู้จักใช้สติปัญญาในการคิดแยกแยะหาเหตุผลด้วยความเชื่อที่ว่าการทำงานดีเป็นสิ่งที่ถูกต้อง จึงสามารถแก้ปัญหาอย่างเป็นเหตุเป็นผลตามหลักจริยธรรม
- ๓) จริยธรรมช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีสุขภาพกายใจดี ย่อมก่อให้เกิดความสมบูรณ์ของชีวิต
- ๔) จริยธรรมช่วยให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างเป็นระบบ มีระเบียบ สังคมอบอุ่น มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ชีวิตมีความสุข
- ๕) จริยธรรมช่วยสร้างสันติภาพในสังคมและในโลก
- ๖) จริยธรรมช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในการปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ มีความสามารถในการครองคน ครองงาน ครองตนและครองเรือน
- ๗) จริยธรรมช่วยให้มีเครื่องยึดเหนี่ยวและเป็นหลักปฏิบัติ เพื่อป้องกันการเบียดเบียนเอาเปรียบในทางส่วนตัวและส่วนรวม
- ๘) จริยธรรมช่วยให้คนเรามีความหนักแน่น ต่อสู้ ชัยชนะ อดทน พึ่งพาตนเองได้ ไม่ร้อโชคชะตาตลบันดาล
- ๙) จริยธรรมทำให้สามารถกำหนดเป้าหมายชีวิต โดยดำเนินและพัฒนาชีวิตให้สำเร็จตามเป้าหมาย
- ๑๐) จริยธรรมช่วยให้สามารถแก้ปัญหาชีวิตและทำให้ความทุกข์หมดไปได้

สรุป ได้ว่าคุณค่าการมีจริยธรรมของมนุษย์ควรเริ่มจากระดับบุคคล เปรียบเสมือนการโยนก้อนหินก้อนเล็ก ๆ ลงในน้ำจะเห็นวงกระเพื่อมจากด้านในออกสู่ด้านนอกเป็นวงกว้างขึ้นนั่นเพราะว่าเมื่อบุคคลสามารถเข้าใจตนเอง เข้าใจความต้องการว่าชีวิตต้องการอะไร ด้วยสติปัญญาก็จะสามารถดำเนินชีวิตของตนได้เป็นอย่างดี รวมถึงการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่น สิ่งแวดล้อมโดยไม่สร้างปัญหาหรือสร้างปัญหาให้เกิดน้อยที่สุด ซึ่งการกระทำใด ๆ ของบุคคลหนึ่งอาจส่งผลกระทบต่อทั้งด้านดีและไม่ดีต่อสิ่งรอบข้างได้เสมอ ฉะนั้นจริยธรรมจึงมีความสำคัญที่ทรงคุณค่าและเป็นประโยชน์ ที่ควรอย่างยิ่งที่จะนำไปใช้กับทุกหน่วยทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นวงการราชการ วงการการเมือง วงการการศึกษา วงการธุรกิจและวงการวิชาชีพต่าง ๆ

๒.๑.๕ ปัญหาเกี่ยวกับจริยธรรม

ปัญหาเกี่ยวกับจริยธรรมมีหลายประการ ที่สำคัญมี ดังนี้

- ๑) ปัญหาการเห็นห่างจากศาสนา

ในปัจจุบันภาวะเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้เยาวชนและประชาชนจำนวนมากเห็นศาสนาเป็นเรื่องคร่ำครึ หลงงมงายไร้สาระเห็นศาสนาและธรรมะเป็นสิ่งไม่จำเป็น ไม่ช่วยทำให้ออกกำลังกาย บางคนเห็นพระบางรูปปฏิบัติตนไม่ดี ไม่อยู่ในธรรมวินัย เลยเลิกนับถือพระและศาสนาแทนที่จะช่วยกันแก้ไขปัญหาและทำนุบำรุงศาสนาให้มีความมั่นคง

๒) ปัญหาการเป็นทาสของวัตถุนิยมและบริโภคนิยม

ในปัจจุบันอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ กระแสโลกาภิวัตน์เป็นกระแสโลกและกระแสทางวัตถุนิยม ทำให้คนตกเป็นทาสทางวัตถุนิยมและบริโภคนิยมทำให้คนมุ่งแสวงหาแต่ความสุขทางวัตถุ มีความเห็นแก่ตัวมากยิ่งขึ้นเห็นแก่ผู้อื่นน้อยลง ขาดความเอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

๓) ปัญหาค่านิยมที่เปลี่ยนแปลง

ในปัจจุบันค่านิยมบางอย่างได้เปลี่ยนแปลงไป ก่อนนี้สังคมเคยยกย่องคนดีมีคุณธรรม คนที่ประพฤติดีศีลธรรม ทุจริตคดโกงจะถูกประณามและไม่มีใครอยากคบหาสมาคมด้วย แต่ในปัจจุบันนี้สังคมกลับยกย่องคนที่มีเงิน คนที่มีตำแหน่งสูง มีอำนาจวาสนา มีชื่อเสียง แม้ว่าคนเหล่านั้นจะประพฤติดีศีลธรรม ได้เงินมาโดยการทุจริตคดโกง

๔) ปัญหาการรับวัฒนธรรมที่ไม่เหมาะสมจากต่างประเทศ

ความสะดวกในการคมนาคมและความรวดเร็วในการสื่อสารทำให้วัฒนธรรมต่างประเทศและชาวต่างประเทศหลั่งไหลมาสู่ประเทศไทยมากมายวัฒนธรรมต่างประเทศบางอย่างและชาวต่างประเทศหลายคนได้ก่อให้เกิดผลเสียหายแก่วัฒนธรรมอันดีงามของคนไทย ประชาชนและเยาวชนจำนวนมากไม่น้อยได้รับวัฒนธรรมที่ไม่เหมาะสมจากต่างประเทศ อาทิ ในเรื่องดนตรีเพลง การแต่งกาย กิริยามารยาท ภาษา ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ

๕) ปัญหาการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง

สาเหตุการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวงมีหลายประการ ที่สำคัญได้แก่การขาดคุณธรรม โดยเฉพาะขาดการระมัดระวังต่อบาปและเกรงกลัวต่อบาปการขาดอุดมการณ์และอุดมคติ มีค่านิยมที่ผิดใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรมมีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย ความบงการของผู้บังคับบัญชา ความเพิกเฉยของประชาชน

๖) ปัญหาความประพฤติที่ไม่เหมาะสมของเยาวชน

ประเทศไทยมีพลเมืองกว่า ๖๐ ล้านคน ในจำนวนนี้เป็นเยาวชนถึง ๒ ใน ๓ หรือประมาณ ๔๐ ล้านคน เยาวชนได้รับการยกย่องให้เป็นหัวใจ และอนาคตของชาติ ความประพฤติของเยาวชนซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการศึกษาอบรมในด้านศีลธรรมและจิตใจ จึงมีผลต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมและความเจริญก้าวหน้าของประเทศ

๒.๑.๖ ปัญหาจริยธรรมในกลุ่มเด็กและเยาวชน

พระเทพโสภณ อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้กล่าวถึงปัญหาจริยธรรมในกลุ่มเด็กและเยาวชนว่ามาจากสาเหตุ ดังต่อไปนี้

๑) บ้าน วัด โรงเรียน แยกกันทำหน้าที่ พ่อแม่ที่บ้านให้เงินแก่เด็กเพื่อเลี้ยงดูทางร่างกาย ไม่มีหน้าที่สอนหนังสือหรืออบรมทางจิตใจ โรงเรียนก็ทำหน้าที่อย่างเดียวคือสอนวิชาการ ไม่มีหน้าที่อบรมศีลธรรม วัดก็อบรมศีลธรรมอย่างเดียวไม่รับภาระอื่น ๆ

๒) ไม่มีการประสานงานกันระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน นั่นคือเมื่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง อบรมศีลธรรมแก่เด็กก็ไม่มีการพาเด็กไปวัด เมื่อโรงเรียนไม่อบรมศีลธรรมแก่เด็ก ก็ไม่มีการพาเด็กไปวัดหรือไม่นิมนต์พระสงฆ์มาสอนในโรงเรียน

๓) เมื่อทั้งพ่อแม่ผู้ปกครองหรือโรงเรียนพาเด็กไปวัด พระสงฆ์ไม่ทำหน้าที่อบรมศีลธรรมแก่เด็ก หรือโรงเรียนนิมนต์พระสงฆ์ไปสอนที่โรงเรียนก็มีพระสงฆ์ไม่เพียงพอที่จะทำหน้าที่การพัฒนาเด็กและเยาวชน จึงควรมีเป้าหมายในการพัฒนา ดังนี้

(๑) เป็นผู้มีความศรัทธาเลื่อมใสในศาสนาที่ตนนับถือ เพื่อจะได้มีศาสนาเป็นที่พึ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ มีศาสนาเป็นภูมิคุ้มกัน ไม่ให้คิดผิด พุทธิผิด ทำผิดให้เป็นผู้คิดชอบ พุทธิชอบ และทำชอบ เป็นผู้มีความศรัทธาเลื่อมใสที่ดี มีความสมานฉันท์ และความเข้าใจอันดีกับผู้นับถือศาสนาอื่น

(๒) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่ศึกษา เพื่อให้เป็นผู้มีความรู้ดี สามารถนำความรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ตนเอง ผู้อื่น สังคม และประเทศชาติ เป็นผู้มีความวิสัยทัศน์ คือ มองกว้าง คิดไกล และใฝ่สูง ไม่เป็นผู้มองแคบ คิดใกล้ และใฝ่ต่ำ

(๓) เป็นผู้มีความคุณธรรมและจริยธรรม เช่น เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตมีน้ำใจไมตรีต่อผู้อื่น มีความกตัญญูกตเวที ปฏิบัติตามจริยธรรมขั้นพื้นฐานของมนุษย์หรือศีล ๕

(๔) เป็นผู้บำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ แก่ผู้อื่นประชาชน สังคม และประเทศชาติ ด้วยความจริงใจและบริสุทธิ์ใจ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนตน

(๕) เป็นผู้จงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์อย่างแท้จริงร่วมกันส่งเสริมความมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ให้สถิตสถาพรตลอดไป มีความภาคภูมิใจในผืนแผ่นดินไทยซึ่งเป็นที่เกิดที่อาศัย ในวัฒนธรรมของชาติ เช่น ภาษาไทย มารยาทไทย น้ำใจไทย เป็นต้น

๒.๑.๗ ที่มาของจริยธรรม

จริยธรรมไม่ใช่สิ่งใหม่ของมนุษย์ แต่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติของโลก เมื่อมนุษย์เกิดขึ้นมาในยุคต้น ๆ การดำรงชีวิตเป็นอยู่อย่างมนุษย์ถ้าอาศัยการล่าสัตว์เพื่อการยังชีพ สิ่งมีชีวิตที่แข็งแรงกว่าย่อมอยู่รอด สิ่งมีชีวิตที่อ่อนแอกว่าย่อมตกเป็นเหยื่อ เมื่อมีวิวัฒนาการในการเปลี่ยนแปลงตนเองจากนักล่ามาเป็นนักผลิต จากสังคมเกษตรสู่สังคมอุตสาหกรรมและบริการเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน จากการ

เปลี่ยนแปลงที่ผ่านไปแต่ละยุคสมัย ได้เกิดการทำร้าย ทำลายกันและการพัฒนาที่ทำให้ชีวิตดีขึ้นเป็นทางคู่ขนานกันไป ดังนั้นปัจจัยใดที่ทำให้มนุษย์สามารถอยู่ร่วมกันได้ในสังคมสืบต่อกันมาเป็นปกติ

กิริติ บุญเจือ^{□□} อธิบายถึงประวัติศาสตร์ ตั้งแต่ก่อนเป็นมนุษย์เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ที่เริ่มต้นจากการสังเกตพฤติกรรมของสัตว์ เช่น มดและผึ้งมีความสามัคคี ความเสียสละ อุฐที่มีความเข้มแข็งและช่างรู้จักเชื่อฟังผู้นำ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ยังไม่ได้ถือว่าสัตว์เหล่านั้นมีคุณธรรมจริยธรรมอย่างแท้จริง แต่ปฏิบัติไปตามสัญชาตญาณของการอยู่ร่วมกันของสัตว์ชั้นสูง ซึ่งมีความสอดคล้องกับมาตรการทางจริยธรรมและก่อให้เกิดสำนึกขึ้นในภายหลัง เมื่อมนุษย์มีวิวัฒนาการเริ่มเป็นมนุษย์ขึ้นมา ได้ยึดถือประเพณี(Custom Attachment) ของหมู่คณะเป็นแนวทางในการปฏิบัติอย่างเคร่งครัดโดยไม่ต้องมีกฎหมาย เพราะเชื่อว่าการถือปฏิบัติตามประเพณีช่วยให้หมู่คณะอยู่รอด ผู้ไม่ยึดถือประเพณีตามหมู่คณะนั้นก็หมายถึง ไม่ใช่คนของหมู่คณะนั้น แม้แต่ผู้ปกครองเองหากฝ่าฝืนประเพณีก็จะหมดอำนาจโดยอัตโนมัติ กฎหมายได้เกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มมีกษัตริย์ เพราะสังคมของหมู่คณะมีสมาชิกเพิ่มมากขึ้น มีการละเมิดประเพณีจนไม่สามารถที่จะลงโทษและคุมกันการเอาผิดเอาเปรียบได้ทั่วถึง มีการใช้อิทธิพล มีการแบ่งพรรคพวกทำให้เกิดความหวาดระแวง เกิดไม่มั่นใจในความปลอดภัยภายในหมู่คณะ จึงได้มีการมอบหมายอำนาจให้คนดีมีความเสียสละและมีความสามารถมาเป็นผู้จัดระเบียบสังคมให้เกิดความสงบเรียบร้อย

นับเป็นจุดเริ่มต้นของกฎหมาย ที่เริ่มจากการประมวลประเพณีขึ้นประกาศใช้เป็นกฎหมาย ในระยะนี้กฎหมายมีความศักดิ์สิทธิ์มาก เพราะทุกคนรู้สึกได้ถึงผู้ออกกฎหมายเขียนกฎหมายขึ้นเพื่อประโยชน์ของสังคมเป็นที่ตั้ง จึงให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีโดยทั่วหน้าและยึดกฎหมาย (Law Attachment) ผู้ที่ปฏิบัติตามกฎหมายจะได้รับการยกย่องว่าเป็นคนดีของสังคม ส่วนผู้ละเมิดกฎหมายจะถือเป็นคนชั่วร้ายและถูกลงโทษ กฎหมายฉบับแรกของโลก ได้แก่ กฎหมายกษัตริย์แฮมเมอร์บิของเมโสโปเตเมีย กฎหมายมนุษยศาสตร์ของอินเดียและบทบัญญัติโมเสสของชาวยิวต่อมาเมื่อมีการออกกฎหมายมากขึ้นและเกิดพฤติกรรมที่ส่อให้เห็นถึงผู้ออกกฎหมายมุ่งรักษาประโยชน์ของตน คนใกล้ชิดและพรรคพวก จึงเกิดข้อโต้แย้งในความยุติธรรมของกฎหมายแก่ ผู้ปฏิบัติจะต้องทำอย่างไร ดังนั้นเมื่อมีผู้นำที่สามารถวางแนวทางการดำเนินชีวิตแก่เขาได้ก็กลายเป็นศาสดาหรือเจ้าลัทธิ(Person Attachment) ต่าง ๆ ของศาสนา ซึ่งมีผลสำหรับการตัดสินใจด้านจริยธรรมมาก เมื่อความเชื่อถือต่อศาสนาแพร่หลาย กฎหมายลดความสำคัญลง โดยถือว่าการปฏิบัติตามกฎหมายเป็นบุญ การละเมิดกฎหมายเป็นบาป แต่ถ้ากฎหมายขัดกับศาสนา การละเมิดกฎหมายจะเป็นบุญ การปฏิบัติตามกฎหมายจะเป็นบาป จึงถือได้ว่าเป็นระยะที่ศาสนามีอำนาจกำหนดมาตรการทางจริยธรรมอย่างเด็ดขาดเพราะถือว่าการปฏิบัติตามศรัทธาเป็นความดีสูงสุดและบริสุทธิ์ที่สุดที่ผู้มีศรัทธาพึงเสียสละ

^{□□} กิริติ บุญเจือ, **คู่มือจริยศาสตร์ตามหลักวิชาการสากล**, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม, ๒๕๕๑), หน้า ๑๕-๒๑.

ทุกสิ่งให้แม้ชีวิต ต่อมาเมื่อมีการนำศาสนาไปใช้อย่างไม่ถูกต้อง มีการแทรกแซงจากนักการเมืองและผู้มีอำนาจในการนำศาสนามาใช้เป็นเครื่องมือโดยมิชอบ จึงเกิดคำถามว่ามโนธรรม หรือความสำนึก คุณค่าความประพฤติกวจะอยู่บนพื้นฐานอะไรบ้าง เพื่อจะใช้เป็นมาตรการสำหรับทุกคนและทุกศาสนาที่สามารถใช้ร่วมกันได้ นั่นเป็นการคิดหาเหตุผล (Reason Attachment) ในเชิงปรัชญา กฎหมายจะถูกปฏิบัติเมื่อเห็นเหตุผลทางปรัชญาว่าควรปฏิบัติมิฉะนั้นก็จะฝ่าฝืน มาถึงปัจจุบันเป็นการใช้วิจารณ์ญาณ(Critical Mind) นั่นคือ ผู้ที่รู้จักวิเคราะห์แยกประเด็นเพื่อเข้าใจ ยอมรับหรือปฏิเสธ ประเด็นต่าง ๆ โดยแต่ละคนมีระบบมาตรฐานของตนสำหรับตัดสินใจเลือกแต่ละครั้ง โดยมีการปรับปรุงให้สมบูรณ์ขึ้นเรื่อย ๆ จากการเรียนรู้และประสบการณ์ เรียกว่า มีวิจารณ์ญาณในการศึกษา การใช้วิจารณ์ญาณจะอาศัยหลักเกณฑ์ของหลังนวยุคสายกลาง (Moderate Postmodernism) ที่เริ่มราว พ.ศ. ๒๕๑๓ (ค.ศ. ๑๙๗๐) โดยมีวิธีคิด คือย้อนอ่านมาตรการทุกสิ่งมาแล้วมา เพื่อวิเคราะห์และประเมินค่าว่าอะไรยังดีทำการรื้อฟื้นขึ้นมาใช้ผสมผสาน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดกันและยอมรับคุณค่าของกันและกันด้วยการเสวนา ในการแสวงหาจุดร่วม สงวนจุดต่าง นั่นคือ ใช้จุดร่วมในการร่วมมือกัน และมองจุดต่างเป็นความงดงามของความหลากหลายทางสังคม

ดังที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นถึงที่มาของจริยธรรมผ่านวิวัฒนาการของมนุษย์ที่เป็นมาจาก สัตว์ชาติญาณที่สอดคล้องกับการปฏิบัติตามมาตรการทางจริยธรรมสะสมเรื่อยมาเป็นมโนธรรมสำนึก โดยอาศัยปัจจัยที่เป็นที่มาของจริยธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว อันได้แก่

๑) การยึดตามประเพณี เมื่อมนุษย์อยู่รวมกันเป็นหมู่คณะ สังคม ชุมชน ย่อมจะเกิดความเชื่อที่สอดคล้องในการยึดถือและปฏิบัติตามวิถีทางของหมู่คณะนั้น ๆ ร่วมกัน จนกลายเป็นประเพณี นิยามที่เป็นแบบแผนในการถือปฏิบัติสืบต่อกันไปจนถึงอนาคต เพราะเชื่อมั่นว่าประเพณีจะทำให้หมู่คณะอยู่รอด ผู้ที่ละเมิดประเพณีแม้ไม่มีบทลงโทษที่เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ก็จะถูกตำหนิโดยสังคม ไม่ได้รับการยอมรับ หรือการคบค้าสมาคมด้วย ผู้มีอำนาจเองก็จะถูกเสื่อมความเคารพนับถือและหมดอำนาจในที่สุด จึงถือได้ว่าประเพณีเป็นมาตรการในการปฏิบัติทางจริยธรรมที่เกิดจากความสมัครใจของหมู่คณะที่ร่วมกันกำหนดว่าอะไรถูกต้อง ควรทำ อะไรไม่ถูกต้อง ควรละเว้นที่จะทำ ดังจะยกตัวอย่างประเพณีของประเทศไทยที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตความเป็นสังคมเกษตรกรรม เช่น ๑) ประเพณีทางศาสนา ได้แก่ ประเพณีแห่เทียนพรรษา ประเพณีการบวชประเพณีทอดกฐิน ๒) ประเพณีทางสังคม ได้แก่ ประเพณีแต่งงาน ประเพณีบำเพ็ญกุศลงานศพประเพณีสงกรานต์ และ ๓) ประเพณีตามความเชื่อของแต่ละท้องถิ่น ได้แก่ ประเพณีแห่นางแมวประเพณีผีตาโชน ประเพณีเดือนสิบ(สารทเดือนสิบหรือชิงเปรต) ประเพณีวิ่งควาย เป็นต้น

๒) การยึดตามกฎหมาย เกิดขึ้นเนื่องจากสังคมมีความเปลี่ยนแปลงที่ซับซ้อนขึ้น มีสมาชิกเพิ่มมากขึ้นและปัญหาก็มีมากขึ้นตามไปด้วย จนประเพณีไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของหมู่คณะ ชุมชน สังคมได้ในวงกว้าง จึงต้องมีมาตรการใหม่เข้ามาเพื่อควบคุมการประพฤติปฏิบัติในการอยู่

ร่วมกันของคนในสังคมนั้น ๆ ด้วยการกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่เป็นลายลักษณ์อักษร มีบทลงโทษ และประกาศใช้โดยผู้มีอำนาจจากฝ่ายปกครองบ้านเมือง อย่างไรก็ตามกฎหมายถูกจัดให้เป็นเครื่องมือเบื้องต้นเพื่อให้คนได้ตระหนักถึงจริยธรรม ด้วยเหตุว่า การกระทำที่ชั่วไม่ได้เกิดจากมโนธรรมที่แท้จริง แต่เกิดจากความกลัวต่อโทษที่จะได้รับ ซึ่งพอจะกล่าวได้ว่าถ้าทำผิดกฎหมายก็ผิดจริยธรรม แต่การทำถูกกฎหมายไม่ได้หมายความว่าจะต้องตามจริยธรรมทุกอย่างแต่อย่างใด

๓) การยึดตามหลักศาสนา ศาสนา หรือลัทธิต่าง ๆ เริ่มต้นมาจากความกลัว ความสงสัยของมนุษย์และเมื่อมีใครสามารถอธิบาย หรือวางแนวทางการปฏิบัติที่เป็นที่ยอมรับ เลื่อมใสศรัทธาผู้นั้นก็จะกลายเป็นศาสดา หรือเจ้าลัทธิในที่สุด นอกจากนี้ยังกล่าวได้ว่าศาสนาเป็นหลักสำคัญของจริยธรรม เพราะทุกศาสนามีหลักคำสอนที่เป็นสากล ในการให้ทำความดีและละเว้นการทำความชั่วทั้งปวง ศาสนาจึงเป็นทั้งเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจและเครื่องมือกำกับการประพฤติปฏิบัติของคนให้อยู่บนมาตรฐานของจริยธรรมได้หนักแน่นและชัดเจน

๔) การยึดตามหลักปรัชญา เมื่อมาถึงยุคสมัยที่คนเสื่อมศรัทธาในศาสนาเพราะมีการใช้ศาสนาไปในทางที่ไม่ถูกต้องเช่น มีการแทรกแซงจากนักการเมือง มีการนำศาสนามาหากิน มีการนำศาสนาเพื่อทำลายฝ่ายตรงกันข้าม ดังนั้นจึงเกิดความคิดที่ว่าจะมีหลักการใดที่เป็นกลางในการให้ทุกศาสนาสามารถใช้เป็นพื้นฐานกำหนดคุณค่าการปฏิบัติร่วมกันได้ โดยอาศัยหลักปรัชญาเป็นพื้นฐานก่อนจะอ้างศาสนา ระยะนี้มาตรการด้านความประพฤติที่เกิดขึ้นจึงไม่ได้อ้างศาสนา แต่เป็นความคิดและข้อโต้แย้งที่นักปรัชญาทุกคนช่วยกันขบคิดปัญหาทางจริยธรรมด้วยการใช้หลักเหตุผลและผล

๕) การยึดหลักการใช้วิจารณ์ญาณตั้งแต่ ค.ศ.๑๙๗๐ ยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodern) ถึงปัจจุบัน ให้อิสระทางความคิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ที่มีการปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ดังนั้นทุกคนสามารถที่จะสร้างมโนธรรมในการตัดสินใจเลือกด้วยวิจารณ์ญาณของตนเอง

แม้จริยธรรมมีหลักยึดที่เปลี่ยนแปลงไปตามเวลา แต่ทั้งหมดนั้น ก็ยังมีความสำคัญ เป็นมาตรการทางจริยธรรมไปตามสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมไม่สามารถที่จะใช้เพียงหลักการเดียว เป็นหลักเป็นแบบแผนของการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องดังมาได้อย่างสมบูรณ์

ตารางที่ ๒.๔ ที่มาของจริยธรรม

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
กীরติ บุญเจือ (๒๕๕๑, หน้า ๑๕-๒๑)	๑) การยึดตามประเพณี ๒) การยึดตามกฎหมาย ๓) การยึดตามหลักศาสนา ๔) การยึดตามหลักปรัชญา ๕) การยึดตามหลักการใช้วิจารณ์ญาณ

๒.๑.๘ สภาพปัญหาจริยธรรมในสังคมไทย

ปัจจุบันสังคมไทยได้รับเอากระแสวัฒนธรรมตะวันตกแบบบริโภคนิยมเข้ามาในวิถีชีวิตมากขึ้น ทำให้จริยธรรมดั้งเดิมเปลี่ยนแปลงไปอย่างน่าวิตกอยู่ไม่น้อยทีเดียว คนไทยที่เคยมีชีวิตที่เรียบง่าย กินอยู่อย่างพอเพียง กลายเป็นคนที่ต้องการเสพมากขึ้น มีความทะยานอยากในวัตถุต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่งเป็นการกระตุ้นกิเลสความโลภเห็นแก่เงินเป็นสำคัญ ดังนั้นความร่ำรวย จึงเป็นเป้าหมายสูงสุดในชีวิตเมื่อทัศนคติของสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปเช่นนี้ ย่อมส่งผลกระทบต่อทุกส่วนของสังคมโดยเฉพาะหน่วยที่มีความเปราะบาง คือ กลุ่มเด็ก วัยรุ่น คนหนุ่มสาว ที่มีพฤติกรรมฝักใฝ่ความสุขด้วยการเป็นผู้เสพมากกว่าผู้ผลิต มีพฤติกรรมชอบโอ้อวด ชอบความหรูหรา ฟุ้งเฟ้อ ชอบสิ่งสำเร็จรูปที่ได้มาเร็วและง่าย ๆ ไม่ชอบทำงาน ไม่สู้งานหนัก แต่อยากได้เงินง่าย ๆ และมาก ๆ มีจิตใจหมกมุ่นกับวัตถุสิ่งของที่มีแบรนด์และเป็นสินค้าจากต่างประเทศ ด้วยพฤติกรรมที่หลงใหลด้านวัตถุนี้ วัยรุ่นจึงแสดงออกด้านแฟชั่นด้วยการแต่งตัวให้สะดุดตา ใส่รองเท้าเบอร์รี่ใหญ่กว่าเท้าส้นหนา ๆ สูง ๆ ใส่เสื้อผ้ารัดรูป ทั้งผ้าทั้งแหวก โชว์เต้า โชว์สะดือ คลั่งไคล้ดารานักร้อง เทียบนับเทียบบาร์ ดื่มกินแอลกอฮอล์ เปลี่ยนคู่อุปถัมภ์เป็นเรื่องธรรมดา ทั้งนี้เพื่อแสดงว่าเป็นคนทันสมัยและได้รับการยอมรับในกลุ่มของตน อย่างไรก็ตาม เราคงจะไม่โทษว่าเป็นความผิดของคนเหล่านั้นหรือยกความผิดให้กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบเพียงฝ่ายเดียว แต่ความเสื่อมทางจริยธรรมในสังคมไทยควรจะต้องได้รับการร่วมมือกันในการหาหนทางแก้ไข ซึ่งควรเริ่มจากการเข้าใจถึงประเด็นที่เป็นสาเหตุของความเสื่อมทางจริยธรรมในปัจจุบันของสังคมไทยก่อนเป็นอันดับแรก

พระไพศาล วิสาโล ได้นำเสนอบทความเรื่อง “สร้างสังคมไทยให้เป็นมิตรกับความดี” โดยอธิบายถึงปัจจัยที่เป็นสาเหตุแห่งความเสื่อมทางจริยธรรมในปัจจุบัน ไว้ดังนี้ □□

๑. การครอบงำของวัตถุนิยมและอำนาจนิยม เนื่องจากการขยายตัวของทุนนิยมที่ไหลเข้าสู่สังคมไทยอย่างไม่จำกัด ทำให้เงินเข้ามามีบทบาทในชีวิตคนและความร่ำรวยกลายเป็นเป้าหมายของชีวิต แม้แต่การวัดคุณค่าความรักความสัมพันธ์ระหว่างกันยังต้องอาศัยเงินและวัตถุ ซึ่งต่างไปจากอดีตที่ใช้น้ำใจ เช่น การแสดงความรักของพ่อแม่ หรือคู่รัก ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์หมกมุ่นกับคนไข้ก้ออาศัยเงินและสิ่งของเป็นตัวเชื่อมทั้งสิ้น เมื่อสังคมยอมให้เงินเป็นใหญ่จึงทำให้เกิดธุรกิจอบายมุขมากมาย ตลอดจนทุกระดับและทุกสถาบันในสังคมไทยนิยมใช้อำนาจในการแก้ปัญหา รวมถึงบทบาทสื่อมวลชนที่มักส่งเสริมค่านิยมที่สวนทางกับศีลธรรม

๒. ความล้มเหลวของสถาบันทางศีลธรรม เมื่อเงินเข้ามามีบทบาทมากขึ้นทำให้สถาบันทางสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน วัดและโรงเรียน ซึ่งเคยมีบทบาทในการกล่อมเกล่าสำนึกทางศีลธรรมแก่ผู้คนอ่อนแอลงและไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างเข้มแข็งอีกต่อไป ดังจะเห็นจากสถิติของ

□□ พระไพศาล วิสาโล, “สร้างสังคมไทยให้เป็นมิตรกับความดี”, <https://www.visalo.org/article/budTumKwamdee999.htm> (๓ กันยายน ๒๕๕๙).

การหย่าร้าง การแตกแยกของครอบครัวเพิ่มสูงขึ้น ทำให้เกิดความห่างเหิน พ่อแม่ไม่สามารถเป็นแบบอย่างในการให้การศึกษาแก่ลูก ขณะที่โรงเรียนและสื่อมวลชนที่เข้ามามีบทบาทแทนก็ไม่มีวามเข้มแข็งทางศีลธรรม แม้แต่ชุมชนที่เคยมีบทบาทในการควบคุมและเสริมสร้างจริยธรรมของสมาชิกก็มีบทบาทลดลงเพราะวิถีชีวิตที่ต้องอยู่แบบตัวใครตัวมันมากขึ้น ต่างหันไปพึ่งพาหน่วยงานรัฐมากขึ้น แทนการพึ่งพากันเอง ทำให้ขาดพลังทางสังคม ส่วนวัดซึ่งเป็นอีกหนึ่งสถาบันที่ถูกอิทธิพลของเงินทำให้อ่อนแอและย่อหย่อนในวัตรปฏิบัติไม่สามารถเป็นแบบอย่างทางศีลธรรม แต่กลายเป็นตลาดค้าบุญหรือไสยพาณิชย์

๓. การเมืองที่ไม่โปร่งใส กลายเป็นระบบการเมืองที่เปิดช่องโหว่ให้เกิดปัญหาจริยธรรม เช่น เปิดโอกาสให้มีการคอร์รัปชัน เปิดโอกาสให้ผู้มีอิทธิพลใช้เงินสร้างฐานอำนาจจนสามารถเข้ามาเป็นรัฐบาลได้ แล้วใช้อำนาจแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว ผลประโยชน์พวกพ้อง ดังที่มีให้เห็นเกี่ยวกับการตัดไม้ทำลายป่า การให้สัมปทานแก่พวกพ้อง การอนุมัติโครงการใหญ่ ๆ ที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนหรือค่าคอมมิชชั่น ไปจนกระทั่งการลอบสังหารคนที่ขัดผลประโยชน์ของตน ยิ่งถ้าฝ่ายบริหารมีอำนาจมาก และสามารถผูกขาดอำนาจได้ ก็ทำให้การตรวจสอบถ่วงดุลจากฝ่ายค้านทำได้ยาก จึงเกิดความลำพองไม่กลัวที่จะทำผิดจนกลายเป็นค่านิยมที่เลียนแบบกันในสังคม

๔. ระเบียบสังคมที่ไร้รางวัล ส่งเสริมหรือบีบบังคับให้คนเห็นแก่ตัว อันเกิดจากสังคมไม่เคร่งครัดในการบังคับใช้กฎระเบียบจึงเกิดพฤติกรรมที่คนทำผิดไม่ถูกลงโทษ แต่กลับได้รับผลดีเช่นระบบยุติธรรมที่ไม่โปร่งใสและอยู่ได้อำนาจเงิน ทำให้คนมีเงินสามารถเอาเงินอุดได้ จึงไม่สนใจที่จะทำตามกฎหมาย หรือคนที่แข่งคิวสามารถได้ตัวรถหรือตัวนั่งก่อนใคร ๆ หรือคนที่ทุจริตซื้อตำแหน่งสามารถเลื่อนขึ้นก่อนใคร ๆ หรือคนที่ขายยาบ้าค้าผู้หญิง นอกจากจะไม่ถูกจับเพราะมีเส้นสายหรือให้สินบนเจ้าหน้าที่แล้ว ยังร่ำรวยขึ้นอย่างรวดเร็ว ระบบเหล่านี้จึงมีแต่ทำให้คนเห็นแก่ตัวและเอาเปรียบกันมากขึ้น

จากสาเหตุของความเสื่อมทางจริยธรรมของสังคมไทย นั้น พระไพศาล วิสาโล ได้แนะนำให้ทำสังคมไทยเป็นมิตรกับความดี คือ นอกจากใช้หลักการพื้นฐานทางศาสนาแล้วยังต้องสร้างปัจจัยทางสังคมเศรษฐกิจ การเมืองให้เกื้อกูลศีลธรรมให้มากขึ้น ด้วยการส่งเสริมคนดี กระตุ้นให้คนอยากทำความดีโดยใช้มาตรการ ดังนี้

๑. สร้างสายสัมพันธ์ภายในครอบครัวและสร้างเครือข่ายครอบครัว โดยให้สมาชิกทุกคนมีเวลาอยู่ร่วมกันให้มาก พ่อแม่เป็นแบบอย่างในการฝึกฝนกล่อมเกลาลูกให้รู้จักคิด ใฝ่รู้และมีจิตสำนึกที่ดีงาม จัดตั้งเครือข่ายครอบครัวช่วยเหลือเกื้อกูลกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยดูแลลูกให้แก่กันในบางโอกาส สร้างกิจกรรมและพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ของครอบครัว เช่น พิพิธภัณฑสถานเด็ก ช่องรายการโทรทัศน์สำหรับครอบครัว ฯลฯ

๒. พี่นฟูชุมชนให้เข้มแข็ง โดยให้ชุมชนหันกลับมาร่วมมือกันและพึ่งพากันเอง ไม่หวังแต่การพึ่งพาจากหน่วยงานรัฐและหน่วยงานภายนอกอื่น ๆ โดยการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มในการจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง เช่น การทำโครงการสัจจะออมทรัพย์ การทำแผนแม่บทชุมชน การอนุรักษ์ป่าชุมชน ฯลฯ

๓. พี่นฟูชุมชนให้บทบาทของวัดและคณะสงฆ์ โดยการส่งเสริมพระดี ปฏิรูปการปกครองและการศึกษาของคณะสงฆ์ให้เปี่ยมด้วยพลังทางปัญญา ศีลธรรมและศาสนธรรม โดยให้การศึกษาแก่พระสงฆ์ทั้งทางธรรมและทางโลกอย่างสมสมัย เพื่อรู้จักคิดและประยุกต์ธรรมในการเทศน์สั่งสอนแลมีความประพฤติเป็นแบบอย่าง เมื่อพระสงฆ์และคณะสงฆ์ดีพร้อมแล้ว ทำการฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชน ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจการของวัดมากขึ้นตามคติโบราณที่ว่า วัดเป็นของชุมชน ต่างพึ่งพาอาศัยกัน

๔. ปฏิรูปการศึกษา ทั้งด้านการผลิตครูและด้านกระบวนการเรียนรู้ โดยสร้างบรรยากาศและกระบวนการเรียนรู้ ที่มีวิถีชีวิตที่ถูกต้อง มีเหตุผลและมีแบบอย่างที่ดี ที่สำคัญครูต้องรู้จักคิด มีจิตใจกว้าง ใช้อำนาจกับเด็กน้อยลงและพร้อมจะเรียนรู้ไปกับเด็ก ที่สำคัญคือ มีเวลาให้แก่เด็กมากขึ้น การปฏิรูปดังกล่าวจะทำให้การสร้างเสริมศีลธรรมและสติปัญญาของเด็กเป็นไปอย่างสอดคล้อง

๕. เสริมสร้างองค์กรประชาสังคม คือ องค์กรที่ประชาชนอาสาสมัครมาร่วมกันทำสาธารณประโยชน์ หรือการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน โดยกิจกรรมที่ทำได้เป็นการส่งเสริมสุขภาพ อนุรักษ์วัฒนธรรม ดูแลสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมกีฬา พัฒนาการศึกษาช่วยเหลือผู้ทุพพลภาพ เช่น เด็กกำพร้า คนยากจน ผู้ติดเชื้อเอชไอวี หญิงที่ถูกทำร้าย เป็นต้น ซึ่งทำให้ชุมชนกลายเป็นชุมชนทางศีลธรรมได้ เพราะได้สร้างการเสียสละแก่ส่วนรวม ลดการเห็นแก่ตัวเป็นการสร้างความสัมพันธ์ ความรัก ความเคารพกันให้กลับคืนมา

๖. ปฏิรูปสื่อเพื่อมวลชน ปัจจุบันสื่อถูกใช้เป็นเครื่องมือทางธุรกิจในการกระตุ้นความอยากในการบริโภคให้เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นจึงควรมีการควบคุมธุรกิจที่เป็นอบายมุขมิให้ใช้สื่ออย่างเสรี เช่น ธุรกิจเหล้า บุหรี่ ในอีกด้านหนึ่งควรมีการพัฒนาสื่อที่ส่งเสริมศีลธรรมที่สามารถเข้าถึงคนรุ่นใหม่ โดยให้การพัฒนาศักยภาพของผู้ผลิตสื่อ มีการตั้งศูนย์อบรมเกี่ยวข้องกับการผลิตสื่อในทุกกระบวนการ เปิดโอกาสให้คนจากชุมชนได้เข้ามามีส่วนเรียนรู้ เพื่อนำไปผลิตสื่อให้กับท้องถิ่นของตน ดังนั้นจะต้องมีการส่งเสริมวิทยุหรือโทรทัศน์ชุมชนอย่างจริงจัง อีกประการหนึ่ง คือ การทำให้สถานีวิทยุโทรทัศน์กระแสหลักในปัจจุบันมีเนื้อหาที่ส่งเสริมศีลธรรมและสติปัญญามากขึ้น มิใช่มุ่งแต่ความบันเทิงและส่งเสริมบริโภคนิยมเป็นหลัก

๗. ลดอิทธิพลของบริโภคนิยมและอำนาจนิยม โดยจัดการกับระบบการเมืองไม่ให้มีการผูกขาดอำนาจไว้เพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง มีระบบการตรวจสอบความโปร่งใสที่มีประสิทธิภาพสามารถกำกับและถ่วงดุลการใช้อำนาจของรัฐ จัดระบบการศึกษาให้มีการเรียนรู้และฝึกฝนตนทั้งกาย ใจและ

ปัญหา ส่งเสริมให้เกิดการบริโภคที่ถูกต้อง ส่งเสริมให้ผู้คนยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม รวมทั้งเคารพในความแตกต่างทางความคิดและอัตลักษณ์

ดังนั้นพอสรุปได้ว่า มาตรการในการแก้ปัญหาทางจริยธรรมของสังคมไทย ที่สำคัญคือต้องลดการถูกรอปรำด้วยทุนบริโภคนิยมและอำนาจนิยมและสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันทางสังคม ตั้งแต่ครอบครัว วัด โรงเรียนและชุมชน โดยการปฏิรูปทั้งระบบการเมือง ระบบการศึกษาและระบบสื่อสารมวลชน ไม่ให้ตกอยู่ภายใต้การครอบงำของอำนาจทุนและกลุ่มผลประโยชน์พร้อมกันนั้น ต้องเสริมสร้างทัศนคติที่สอดคล้องกับหลักทางศีลธรรมให้แก่ เด็กในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพราะเด็กในชุมชนเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่จะก่อให้เกิดทั้งความเจริญงอกงามหรือความเสื่อมทรามทางจริยธรรมในสังคมไทยทั้งสิ้น

ตารางที่ ๒.๕ สภาพปัญหาจริยธรรมในสังคมไทย

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
พระไพศาล วิสาโล (https://www.visalo.org/article/budTumKwamdee999.htm (๓ กันยายน ๒๕๕๙))	๑. การครอบงำของวัตถุนิยมและอำนาจนิยม ๒. ความล้มเหลวของสถาบันทางศีลธรรม ๓. การเมืองที่ไม่โปร่งใส ๔. ระเบียบสังคมที่ไร้รางวัล ส่งเสริมหรือบีบบังคับให้เห็นแก่ตัว
นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
	-วิธีการ ๑. สร้างสายสัมพันธ์ภายในครอบครัวและสร้างเครือข่ายครอบครัว ๒. พัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง โดยให้ชุมชนหันกลับมาร่วมมือกันและพึ่งพากันเอง ๓. พัฒนาชุมชนให้บทบาทของวัดและคณะสงฆ์ โดยการส่งเสริมพระดี ๔. ปฏิรูปการศึกษา ทั้งด้านการผลิตครูและด้านกระบวนการเรียนรู้ ๕. เสริมสร้างองค์กรประชาสังคม องค์กรประชาสังคม ๖. ปฏิรูปสื่อเพื่อมวลชน ๗. ลดอิทธิพลของบริโภคนิยมและอำนาจนิยม

๒.๑.๙ การพัฒนาจริยธรรมตามแนวพุทธศาสนา

จุดเริ่มต้นของการพัฒนาจริยธรรมเชิงพุทธ^{□□} คือ การเริ่มมองศาสนาและจริยธรรมที่โดยสัมพันธ์กับตัว เด็กและเยาวชน เป็นจุดเริ่มแรก การที่ เด็กและเยาวชน จะมีคุณภาพหนึ่งสิ่งหนึ่งที่สำคัญ ก็คือ จะต้องมีความดีและจริยธรรม ซึ่งมาจากบ่อเกิดที่สำคัญ

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) ได้แสดงทัศนะว่า พระพุทธเจ้าเป็นภาวิตตะ แปลว่า ผู้มีตนที่ได้พัฒนาแล้ว แล้วท่าน (พระพุทธเจ้า) ก็อธิบายว่า พัฒนาแล้วอย่างไร การมีตนพัฒนาแล้ว คือ

๑) ภาวิตกาโย มีกายภาวนา คือ มีการพัฒนาทางกาย
๒) ภาวิตสีโล มีศีลภาวนา คือ มีการพัฒนาศีล ศีลคือการอยู่ร่วมกันด้วยดีในสังคม เป็นการพัฒนาในความสัมพันธ์ทางสังคม

๓) ภาวิตจิตโต มีจิตภาวนา คือ มีพัฒนาการทางจิตใจ พัฒนาการทางจิตใจในด้านของ Heart ฝรั่งเศสเรียกว่า Emotional เป็นด้านอารมณ์ ที่แท้ก็คือเรื่องของจิตใจ

๔) ภาวิตปัญญา มีปัญญาภาวนา คือ มีพัฒนาการทางด้านปัญญา แต่ของเราไม่ใช่ว่า Intellectual Development เราใช้ว่า Wisdom Development^{□□}

ทศนา แคมมณี ได้กล่าวไว้ในหนังสือ การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ ไว้ซึ่งขออนุญาตยกโดยสรุปมากล่าวดังนี้ว่า

ก. ใช้หลักธรรม อริยสัจ ๔ ซึ่งหลักธรรมดังกล่าวสามารถประยุกต์ใช้ได้ ดังนี้

๑. ขั้นกำหนดปัญหา (ขั้นทุกข์)
๒. ขั้นตั้งสมมติฐาน (ขั้นสมุทัย)
๓. ขั้นทดลองและเก็บข้อมูล (ขั้นนิโรธ)
๔. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล (ขั้นมรรค)

ข. ใช้หลักธรรม ไตรสิกขา

๑. ขั้นศีล หมายถึง ผู้ที่เรียนรู้ต้องควบคุมตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัย ทั้งกายและวาจา ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย เป็นปกติ ร่างกายพร้อมที่จะเรียนรู้
๒. ขั้นสมาธิ หมายถึง ผู้เรียนรวบรวมจิตความคิดให้แน่วแน่ในจุดเดียว เรื่องเดียว
๓. ขั้นปัญญา เป็นขั้นที่ผู้เรียนใช้สมาธิในการทำความเข้าใจสิ่งที่เรียนจนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องนั้น ถูกตรงตามที่เป็นจริง

ค. หลักธรรมพหุสูต

๑. พหุสูต - ฟังมาก (ได้เล่าเรียนสดับฟังไว้มาก)

^{□□} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), ศาสนาและเยาวชน, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๓๙), หน้า ๑๑.

^{□□} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), การศึกษาพัฒนาการหรือบูรณาการ, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๓), หน้า ๔๒-๔๓.

๒. ฐตา –จำได้ (จับหลักหรือสาระได้ ทรงจำความไว้มั่นยำ)
๓. วจสา ปริจิตา –คล่องปาก (ท่องบ่นหรือใช้คำพูดอยู่เสมอ จนแคล่วคล่อง จัดเจน)
๔. มนसानุเปกขิตา –เพ่งขึ้นใจ (ใส่ใจ นึกคิดพิจารณาจนเจนใจ)
๕. ทิฏฐิยา สุปฏิวิทธา –ขอได้ด้วยทฤษฎี (มีความเข้าใจลึกซึ้ง มองเห็นประจักษ์แจ้ง ด้วยปัญญาทั้งในแง่ความหมายและเหตุผล)

ง. หลักธรรม ปรัตโฆสะและโยนิโสมนสิการ □□

๑. ปรัตโฆสะ ได้แก่ เสียงจากผู้อื่น การกระตุ้นหรือชักจูงจากภายนอก คือการรับฟัง คำแนะนำสั่งสอน เล่าเรียนความรู้ สนทนาซักถาม ฟังคำบอกเล่าชักจูงของผู้อื่น โดยเฉพาะการสวด สัทธรรมจากท่านผู้เป็นกัลยาณมิตร หมายถึง รู้จักหาผู้แนะนำสั่งสอน ที่ปรึกษา เพื่อน หนังสือ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทางสังคมทั่วไปที่ดี ที่เกื้อกูล ซึ่งจะชักจูงหรือกระตุ้นให้เกิดปัญญาได้ ด้วยการฟัง การสนทนา ซักถาม การอ่าน การค้นคว้า ตลอดจนการรู้จักเลือกใช้สื่อมวลชนให้เป็นประโยชน์การ มีปรัตโฆสะหรือกัลยาณมิตรนั้น ไม่ใช่คนอื่นจะมาเป็นกัลยาณมิตรให้อย่างเดียว ตัวเองก็ต้องรู้จัก เลือกคบหากัลยาณมิตรด้วย จริงอยู่ เป็นหน้าที่ของสังคม โดยเฉพาะหัวหน้าที่รับผิดชอบ เช่น พ่อแม่ ครูอาจารย์ ผู้ปกครองจะต้องทำตัวเป็นกัลยาณมิตร สรรหาและสรรค์สร้างกัลยาณมิตรให้แก่คนใน ความรับผิดชอบของตน เช่น สรรหาและสรรค์สร้างรายการทางสื่อมวลชนที่ดีๆ เป็นต้น แก่เด็กและ ประชาชน แต่ตัวเด็กและตัวคนนั้น ๆ เองก็ต้องรู้จักเลือกคบหากัลยาณมิตรเองด้วย เช่น รู้จักเลือกคบ คน รู้จักหาแหล่งความรู้ แหล่งความคิดสร้างสรรค์ รู้จักเลือกบุคคลที่จะนิยมเป็นแบบอย่างในความ ประพฤติหรือในการครองชีวิต เป็นต้น

๒. โยนิโสมนสิการ ได้แก่ การใช้ความคิดถูกวิธี ความรู้จักคิด คิดเป็น คือกระทำในใจ โดย การมองสิ่งทั้งหลายด้วยความคิดพิจารณา รู้จักสืบสาวหาเหตุผล แยกแยะสิ่งนั้น ๆ หรือปัญหานั้น ๆ ออก ให้เห็นตามสภาวะและตามความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัย แบ่งออกเป็น ๔ อย่าง คือ

ก. อุปายมณสิการ คิดหรือพิจารณาโดยอุปาย คิดอย่างมี วิธี คิดอย่างถูกวิธี คิดถูกวิธีที่จะ เข้าถึงความจริง สอดคล้องเข้ากับแนวของสัจจะ ทำให้หยั่งรู้สภาวะลักษณะและสามัญญลักษณะของสิ่ง ทั้งหลาย

ข. ปถมณสิการ คิดเป็นทางหรือคิดถูกทาง คิดได้ต่อเนื่องเป็นลำดับ มีลำดับ มีขั้นตอน เล่นไป เป็นแถวเป็นแนว หมายถึง ความคิดเป็นระเบียบตามแนวเหตุผล

ค. การณมณสิการ การคิดสืบค้นตามแนวความสัมพันธ์สืบทอดกันแห่งเหตุปัจจัย การ พิจารณาสืบสาวหาเหตุให้เข้าใจถึงต้นเค้าหรือแหล่งที่มาซึ่งส่งผลต่อเนื่องมาเป็นลำดับ

□□

ศึกษา แคมมณี,

การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม

: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ,

ง. อุปาทกมนสิการ คิดให้เกิดผล ใช้ความคิดให้เกิดผลที่พึงประสงค์ เล็งถึงการคิดอย่างมีเป้าหมาย หมายถึง การคิดพิจารณาที่ทำให้เกิดคุณธรรม

การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม (Ethical Development) คือกระบวนการในการปลูกฝังให้เกิดความเจริญงอกงามทางจริยธรรมแก่บุคคล ให้มีความประพฤติและปฏิบัติสอดคล้องกับหลักศีลธรรมอันดีงามทางศาสนา ซึ่งแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมที่สำคัญที่สุดคือ การพัฒนาจิตใจ (Spiritual development) อันเป็นกระบวนการในการสร้างจิตสำนึกที่ดี จิตสำนึกที่รับผิดชอบ และรู้จักแยกแยะสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำออกจากกันได้ด้วยตนเองให้เกิดขึ้นอย่างถาวรในจิตใจของบุคคล โดยกระบวนการในการพัฒนาคุณธรรมมี ๗ ขั้นตอน □□ ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การกำหนดตัวบุคคลและกลุ่มเป้าหมาย คือ บุคคลที่มีปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรม กล่าวคือ เป็นกลุ่มบุคคลหรือตัวบุคคลซึ่งล่วงละเมิดบรรทัดฐานที่พึงงามเป็นประจำจนบุคคลอื่นรู้สึกว่าเป็นคนมีปัญหาทางด้านความประพฤติ จะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไข พฤติกรรมใหม่ให้เป็นผู้มีพฤติกรรมเป็นปกติเหมือนบุคคลปกติมีจิตสำนึกที่รับผิดชอบ

สำหรับบุคคลผู้รู้ตนเองและยอมรับจุดบกพร่องทางคุณธรรม จริยธรรมของตนเอง กล่าวได้ว่าเป็นบุคคลที่มีความสามารถทางอารมณ์สูง มีวุฒิภาวะทางจิตใจและทางสติปัญญาอย่างสมบูรณ์ ยิ่ง โดยทั่วไป บุคคลมักชอบปฏิเสธจุดบกพร่องของตนเอง แม้ว่ามีคนอื่นชี้ให้เห็นหรือยืนยันด้วยพยานหลักฐานอื่นใดก็ไม่ยอมรับ การที่บุคคลไม่ยอมรับตนเองว่ามีจุดบกพร่องทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทั้งระหว่างตนเองกับจิตสำนึกและระหว่างตนเองกับบุคคลอื่น

ส่วนกลุ่มบุคคลอื่นที่แวดล้อมตนนั้นมีหลายระดับ ระดับที่ใกล้ชิดที่สุดคือ บุคคลในครอบครัวเดียวกัน เพื่อนสนิทในที่ทำงาน ระดับที่ห่างออกไปคือ บุคคลที่ตนเองเกี่ยวข้องด้วยเป็นครั้งคราว ตลอดจนบุคคลที่ไม่ได้เกี่ยวข้องทั้งโดยอาชีพการงานและภารกิจใดๆ แต่เป็นบุคคลที่อยู่ในสังคมเดียวกันและขยายไปถึงบุคคลที่อยู่ในสังคมอื่นหรือในประเทศอื่น กลุ่มเป้าหมายนี้หากพิจารณาในแง่ปัญหาทางพฤติกรรมจะมี ๔ ประเภท คือ

ประเภทแรก บุคคลที่มีความรู้ทางคุณธรรม จริยธรรมและมีความประพฤติตามหลักคุณธรรม จริยธรรมอย่างเคร่งครัด ไม่มีปัญหาทางพฤติกรรม กลุ่มนี้มีความพร้อมที่จะยอมรับสิ่งที่ดีและไม่ดีไม่มีปัญหาทางด้านจริยธรรม

ประเภทที่สอง บุคคลที่มีความรู้ทางคุณธรรม จริยธรรมแต่ไม่ประพฤติปฏิบัติตามหลักคุณธรรมจริยธรรม ชอบฝ่าฝืน จัดเป็นผู้มีปัญหาทางพฤติกรรมจำเป็นต้องได้รับการแก้ไข

ประเภทที่สาม บุคคลที่ไม่มีความรู้ทางคุณธรรม จริยธรรมแต่ปฏิบัติตามตัวอย่างและคำแนะนำของผู้รู้โดยเคร่งครัด เป็นกลุ่มไม่มีปัญหาทางพฤติกรรมมากนักแต่ถ้าได้รับการชักจูงในทางผิดจะก่อปัญหาทางพฤติกรรมได้

□□

ประเภทสุดท้าย บุคคลที่มีความรู้ทางคุณธรรมจริยธรรมและไม่ยอมรับตัวอย่างที่ดีหรือ คำแนะนำที่ดีจากผู้รู้ โดยล่วงละเมิดหลักการทางคุณธรรมจริยธรรมเป็นประจำจัดเป็นกลุ่มบุคคลที่มีปัญหา ทางพฤติกรรมมากที่สุด หากไม่รีบจัดการแก้ไขจะก่อปัญหาความเดือดร้อนแก่ส่วนรวม

ขั้นตอนที่ ๒ การกำหนดปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรมให้ชัดเจน ปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรม หมายถึง สภาพการประพฤติปฏิบัติอันไม่เป็นที่ปรารถนาของสังคม จำเป็นต้องรีบแก้ไข มิฉะนั้นจะนำความเดือดร้อนมาสู่ส่วนรวม ปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรมมีหลายระดับและมักจะ เชื่อมโยงกับกลุ่มบุคคลเป้าหมายที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ซึ่งจะต้องได้รับการพัฒนา อบรม และแก้ไขให้ หมดสิ้นไป ทั้งนี้ต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างชัดเจนว่า ปัญหาของคุณธรรม จริยธรรมคืออะไร มีลักษณะ อย่างไรและมีผลกระทบต่อส่วนรวมอย่างไร สาเหตุเกิดจากอะไร ข้อเท็จจริงเบื้องต้นเหล่านี้ต้องศึกษา ออกมาให้เห็นชัดเจนก่อนจะวางแผนดำเนินการปลูกฝังอบรมคุณธรรม จริยธรรมสำหรับกลุ่มเป้าหมาย นั้น ๆ

ขั้นตอนที่ ๓ กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม โดยทั่วไปเป้าหมาย ของการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมมักจะกำหนดไว้อย่างกว้างๆ เช่น

- เพื่อบรรลุถึงความสงบเรียบร้อยของส่วนรวม เพื่อบรรลุถึงการมีพฤติกรรมอันเป็นที่ ยอมรับของสังคม
- เพื่อบรรลุถึงรูปแบบบุคลิกภาพอันเป็นที่พึงปรารถนาของสังคมเพื่อเปลี่ยนแปลงเจตคติ ความคิดเห็น ความรู้สึกและการแสดงออกอันไม่สอดคล้องกับบรรทัดฐานที่พึงปรารถนาของสังคมให้เป็นไป ตามบรรทัดฐานที่สังคมบัญญัติไว้
- เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศในการปฏิบัติงานในองค์การ ให้เป็นที่พึงปรารถนาแก่ทุกฝ่าย
- เพื่อปลูกฝังความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบและการเสียสละให้บังเกิดแก่บุคลากรใน องค์การ
- เพื่อลดระดับความตึงเครียดทางอารมณ์ และความไม่พึงพอใจในงานและในชีวิตของ บุคลากรในองค์การให้น้อยลง

ขั้นตอนที่ ๔ การวางแผนกำหนดวิธีการและขั้นตอนการพัฒนา การวางแผนการ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเป็นรูปแบบหนึ่งที่อยู่ในการวางแผนทางสังคม กล่าวคือ เป็นกระบวนการเชิง ปฏิสัมพันธ์ (International Process) ที่หมายรวมถึงการศึกษาอย่างลึกซึ้ง การอภิปราย และการตกลง ร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยผู้คนจำนวนมากเห็นด้วยว่าอะไรเป็นสิ่งที่เหมาะสมดีงามสำหรับ สัมพันธภาพระหว่างมนุษย์ การประพฤติปฏิบัติต่อกันของมนุษย์ กำหนดวิธีการที่นำมาปฏิบัติคือ สร้าง ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่กลุ่มเป้าหมาย ให้มี ความรู้ในวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำลังดำเนินอยู่อย่าง ชัดเจนและมีความพร้อมที่จะปฏิบัติตามโดยสร้างความศรัทธาให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล กลุ่มบุคคลหรือใน องค์การที่รับผิดชอบต่อการดำเนินการพัฒนา นอกจากนี้ การมีหลักฐานวิชาการสนับสนุนว่าวิธีการ

พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมที่นำมาใช้นั้นเป็นวิธีการที่ได้รับการยอมรับ ผ่านการค้นคว้าทดลองจนทำให้ทราบว่าสามารถพัฒนาคุณลักษณะนั้น ๆ ได้จริงก็เป็นสิ่งหนึ่งที่จะประกันได้ว่าการพัฒนานั้นจะสามารถบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ □□ เช่น การพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมให้ลดความเห็นแก่ตัวและเห็นแก่พวกพ้องและเพิ่มพูนความสำคัญของส่วนรวม สังคมประเทศชาติ และมนุษยชาติ

ขั้นตอนที่ ๕ การดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้ ได้แก่ ขั้นตอนดำเนินการดำเนินการ และหลังดำเนินการ โดย

ขั้นตอนดำเนินการ เป็นการสร้างความรู้สึที่ดีแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง แสวงหาความร่วมมือระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง มีความเข้มแข็งและมีความมั่นคงทางอารมณ์โดยไม่หวั่นไหวไปกับกระแสต่อต้าน แสวงหาแหล่งสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ กำหนดเวลา สถานที่ที่ดำเนินการ บันทึกพฤติกรรมของกลุ่มประชากรรวมทั้งความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อใช้เปรียบเทียบในการประเมินผลหลังดำเนินการผ่านพ้นไปแล้ว

ขั้นตอนดำเนินการ คือ สร้างบรรยากาศแห่งความเป็นกัลยาณมิตรของกันและกัน ดูแลเอาใจใส่ต่อทุกคนด้วยความรัก ความเมตตาและความปรารถนาดีต่อกันและกัน ควบคุม จัดการให้การดำเนินงานเป็นไปตามโครงการอย่างจริงจัง หมั่นสอบถามและทบทวนกิจกรรมที่ดำเนินไป แต่ละวันตลอดเวลา เสียงสะท้อนกลับในเชิงลบแม้แต่เพียงเล็กน้อยก็ต้องให้ความสำคัญที่สุด

ขั้นหลังดำเนินการ จะเป็นการวิเคราะห์ผล และประเมินผลของการดำเนินการ

ขั้นตอนที่ ๖ การวิเคราะห์ผลและประเมินผลของการดำเนินการ การวิเคราะห์ผล (Analysis) คือการตรวจสอบผลอย่างละเอียดถี่ถ้วน (Comprehensive Examination) ตรวจสอบข้อดีและข้อด้อยของโครงการที่ได้ดำเนินการไปแล้ว รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่ขัดขวางความก้าวหน้าของโครงการ กระบวนการวิเคราะห์ผลของโครงการที่ได้ดำเนินไปแล้ว มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับบุคคลหรือองค์กรที่ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับโครงการใดๆ ก็ตาม ทั้งนี้ เพื่อทราบถึงความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายว่ามีความพึงพอใจกับโครงการที่ได้ดำเนินไป แล้วมาน้อยเพียงใดและมีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้างทำให้ผู้อยู่ในโครงการไม่ได้รับความพึงพอใจรวมทั้งความคิดเห็นต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ ๗ การสรุปผลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เป็นการสรุปผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมที่ดำเนินการผ่านไปแล้ว เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลต่อไป

จริยธรรมแนวพุทธศาสนา แบ่งได้ ๓ ระดับ คือ ระดับต้น ระดับกลางและระดับสูง ดังนี้

๑. ระดับต้น ได้แก่ เบญจศีล เบญจธรรม

□□

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ, พัฒนาการของเอกลักษณ์แห่งอัสสัมกับการตัดสินใจที่สำคัญ ในชีวิตของนิสิตชั้นปีที่ ๑ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๓๗), หน้า ๑๓๑-๑๓๕.

๑.๑ เบญจศีล แปลว่า ศีล ๕ ข้อ เบญจธรรม แปลว่า ธรรม ๕ ประการ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า กัลยาณธรรม หมายถึง ธรรมเป็นเครื่องบำรุงจิตใจให้งดงาม ในทางปฏิบัติจะใช้ศีลและธรรมควบคู่กัน คือ □i

- ๑) เว้นจากการฆ่าสัตว์ - มีเมตตากรุณา ต่อมนุษย์และสัตว์
- ๒) เว้นจากการลักทรัพย์ - มีสัมมาอาชีวะ หรือประกอบอาชีพที่สุจริต
- ๓) เว้นจากการประพฤตินอกใจ - สำรวมในกาม มีความยินดีในคู่ครองตน
- ๔) เว้นจากการพูดเท็จ - มีสัจจะ รักษาคำพูด
- ๕) เว้นจากการดื่มสุราและของเมาทุกชนิด - มีสติสัมปชัญญะไม่ขาดสติประมาทมัวเมา

๒. ระดับกลาง ได้แก่ กุศลกรรมบถ ๑๐ เป็นทางแห่งความดีบริสุทธิ์ทางกายวาจาและใจ

๓. ระดับสูง ได้แก่ มรรค ๘ เป็นจริยธรรมชั้นสูง เพื่อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ เรียกว่า อริยมรรค หรือมรรคมีองค์ ๘ ได้แก่

๓.๑ สัมมาทิฐิ หมายถึง ปัญญาอันเห็นชอบ ได้แก่ ปัญญาอันเห็นชอบในอริยสัจ ๔ คือ รู้ว่าชีวิตนี้มีแต่ความทุกข์ รู้ว่าความทุกข์นั้นเกิดจากเหตุคือ ตัณหา รู้ว่าทุกข์นั้นสามารถดับได้ด้วยวิธีที่ถูกต้องและรู้จักวิธีปฏิบัติเพื่อให้พ้นทุกข์

๓.๒ สัมมาสังกัปปะ หมายถึง ความดำริชอบ หรือถูกต้อง ได้แก่ ดำริในการออกจากกาม ดำริในการไม่พยายาบทปองร้ายผู้อื่น ดำริในการไม่เบียดเบียนผู้อื่น

๓.๓ สัมมาวาจา หมายถึง เจรจาชอบ ได้แก่ เว้นจากการพูดเท็จ เว้นจากการพูดส่อเสียด เว้นจากการพูดคำหยาบ เว้นจากการพูดเพื่อเจ้า เหลวไหล

๓.๔ สัมมากัมมันตะ หมายถึง ประพฤติในสิ่งที่ถูกต้อง หรือประพฤติสุจริตทางกายได้แก่ เว้นจากการฆ่าสัตว์ เว้นจากการลักทรัพย์ เว้นจากการประพฤตินอกใจ

๓.๕ สัมมาอาชีวะ หมายถึง เลี้ยงชีพชอบ ประกอบอาชีพสุจริต ละมิจฉาชีพทั้งปวง

๓.๖ สัมมาวายามะ หมายถึง เพียรชอบ หรือเพียรพยายามในสิ่งที่ถูกต้อง ได้แก่ สังวร ปธาน เพียรระวังไม่ให้ความชั่วเกิดขึ้น ปหานปธาน เพียรละความชั่วที่เกิดขึ้นแล้วภวานาปธาน เพียรทำความดีให้เกิดขึ้น อนุรักษนาปธาน เพียรรักษาความดีที่เกิดขึ้นแล้วไม่ให้เสื่อม

๓.๗ สัมมาสติ หมายถึง ระลึกรู้ชอบ หรือระลึกในสิ่งที่ถูกต้อง กล่าวคือ มีสติพิจารณากาย และอริยาบถของกาย (กาย) มีสติรู้ว่า สบาย ไม่สบาย หรือเฉยๆ (เวทนา) มีสติรู้ว่าจิตกำลังเศร้า หมอง หรือผ่องใส มีกิเลส หรือไม่มีกิเลส (จิต) มีสติรู้ว่า มีอารมณ์อะไรผ่านเข้ามาในใจจิต (ธรรม)

๓.๘ สัมมาสมาธิ หมายถึง สมาธิชอบ มีสมาธิตั้งมั่น มีจิตมั่นคง ไม่ฟุ้งซ่านคุณค่าทาง จริยธรรมของหลักกรรม

□i [วสิน อินทสระ, หลักพุทธจริยศาสตร์. \[ออนไลน์\]. เข้าถึงได้จาก https://www.baanjomiyut.com/library_3/extension-2/ethics/03_5.html](https://www.baanjomiyut.com/library_3/extension-2/ethics/03_5.html) (๓ กันยายน ๒๕๕๙.)

๑. ให้เป็นผู้หนักแน่นในเหตุผล และมองเห็นการกระทำและผลการกระทำตามแนวของเหตุปัจจัย ไม่เชื่องมง่าย ตื่นข่าว
๒. ให้เห็นว่า ผลสำเร็จที่ตนต้องการ จุดหมายที่ปรารถนา จะเข้าถึงหรือสำเร็จได้ด้วยการลงมือทำ จึงต้องพึ่งตนเอง และทำความเพียรพยายาม ไม่มัววอกวៃโชคชะตา ไม่หวังผลบันดาลหรือรอผลของการเช่นสรวงอ้อนวอน
๓. ให้มีความรับผิดชอบต่อนตนเอง ที่จะงดเว้นจากกรรมชั่วและรับผิดชอบต่อผู้อื่น ด้วยการช่วยเหลือเกื้อกูลทำความดีต่อเขา
๔. ให้ถือว่าบุคคลมีสิทธิและหน้าที่โดยธรรมชาติ ที่จะกระทำการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปรับปรุงสร้างเสริมตนเองให้ดีขึ้นโดยเท่าเทียมกัน สามารถทำตนให้เลวลงหรือดีขึ้น ให้ประเสริฐจนถึงยิ่งกว่าเทวดาและพรหมได้ทุก ๆ คน
๕. ให้ถือว่าคุณธรรม ความสามารถ ความดีความชั่วที่ทำความประพฤติปฏิบัติ เป็นเครื่องมือวัดความทราม หรือความประเสริฐของมนุษย์ ไม่ให้มีการแบ่งแยกโดยชาติชั้นวรรณะ
๖. ในแง่กรรมเก่า ให้ถือเป็นบทเรียนและให้รู้จักพิจารณาเข้าใจตนเองตามเหตุผล ไม่คอยเพ่งโทษแต่ผู้อื่น มองเห็นพื้นฐานทุนเดิมของตนที่มีในปัจจุบัน เพื่อรู้จักที่จะแก้ไขปรับปรุงและวางแผนสร้างเสริมความเจริญก้าวหน้าต่อไปให้ถูกต้อง
๗. ให้ความหวังในอนาคตสำหรับสามัญชนทั่วไป [□]
ลักษณะและขอบเขตและเนื้อหาของพุทธจริยธรรมนั้นแบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนอภิปรัชญากล่าวถึงความจริงของจักรวาลโลกสรรพสิ่งและมนุษย์ อาจกล่าวได้ว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประเภทจิตนิยม (Idealism) ในแง่ที่ว่า มนุษย์มีองค์ประกอบที่สำคัญ ๒ ส่วนคือ กาย กับจิต และถือว่าจิตเป็นเรื่องสำคัญดังพุทธพจน์ที่ว่า “ธรรมทั้งหลายมีใจเป็นหัวหน้า มีใจประเสริฐที่สุด สำเร็จแล้วแต่ใจ ถ้าบุคคลมีใจ อันโทษประทุษร้ายแล้ว กล่าวอยู่ก็ตาม ทำอยู่ก็ตาม ทุกข์ย่อมไปตามบุคคลนั้น เพราะ พุจริต ๓ อย่างนั้น เหมือนล้อหมุนไปตามรอยเท้าโคผู้ลากเกวียนไปอยู่ ฉะนั้น”
ในทางพระพุทธศาสนา ความสุขในระดับโลกียะเป็นความสุขในระดับหนึ่ง ไม่ได้ปฏิเสธความจริงอันเป็นสมมุติสัจจะและโลกแห่งวัตถุเหล่านี้ เพราะในความเป็นจริง ความสุขในระดับโลกียะเป็นแนวทางให้บุคคลมีความพยายามเพื่อบรรลุความสุขขั้นสูงสุด อันเป็นบรมสุขกล่าวคือพระนิพพาน ซึ่งเป็นความสุขในระดับโลกุตตระ เป้าหมายของชีวิตในระดับโลกียะและโลกุตตระจะสัมพันธ์กันโดยความเป็นเหตุเป็นผลของกันและกัน ความสุขที่เกิดจากโลกแห่งวัตถุ เป็นเป้าหมายในระดับสมมุติสัจจะ อยู่ในระดับโลกียวิสัย จึงหาความจริงแท้ไม่ได้ เพราะเป็นความสุขที่สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะแห่งสามัญลักษณะ และการมีสุขเช่นนี้ ก็ไม่นับว่าเป็นเป้าหมายที่สูงสุดใน

[□] พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), ศาสนาและเยาวชน, หน้า ๒๑๓-๒๑๔.

พระพุทธศาสนา แต่ความสุขในระดับโลกียะนั้นเป็นสิ่งสำคัญต่อการขัดเกลาจิตใจในระดับเบื้องต้น ถ้าหากบุคคลไม่ได้รับการฝึกฝนและได้รับความสุขระดับเบื้องต้น ความพยายามในที่จะให้มีความสุขในระดับโลกุตตระ อันเป็นจุดหมายปลายทางเกิดขึ้นก็จะมีไม่ได้ เพราะฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่า ความสุขในระดับโลกียะและความสุขในระดับโลกุตตระจึงเป็นเหตุผลของกันและกันและสัมพันธ์กัน □□ ดังกล่าวมา พุทธปรัชญาได้สอนหลักจริยธรรมการดำเนินชีวิตไว้ทุกระดับ ตั้งแต่จริยธรรมสำหรับผู้อยู่ครองเรือนจนถึงบรรพชิตผู้แสวงหาความสงบ และความหลุดพ้นจากกองกิเลสทั้งปวง

พระพุทธศาสนาได้แสดงอรรถะ คือจุดมุ่งหมายของชีวิตที่ตีงาม ที่มีมนุษย์พึงประสงค์ไว้ ๓ ระดับ คือ

๑. ทิฏฐธัมมิกัตถะ หรือประโยชน์ในปัจจุบัน ประโยชน์ในโลกนี้ อันเป็นจุดหมายเบื้องต้น หรือจุดหมายเฉพาะหน้าที่มองเห็นได้ในชีวิตประจำวัน อันได้แก่ ลาภ ยศ สุข สรรเสริญ หรือทรัพย์สินฐานะ เป็นต้น รวมถึงการแสวงหาสิ่งเหล่านี้โดยชอบธรรม มี ๔ ประการ คือ □□

๑.๑ อุฏฐานสัมปทา หาเลี้ยงชีพด้วยความหมั่น คือ ขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่ การงาน ประกอบอาชีพอันสุจริต มีความชำนาญ รู้จักใช้ปัญญาสอดส่องตรวจตรา หาอุบายวิธีสามารถดำเนินการให้ได้ผลดี

๑.๒ อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา คือรู้จักคุ้มครองเก็บรักษาโภคทรัพย์และผลงานอันตนได้ทำไว้ด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยชอบธรรม ด้วยกำลังของตน ไม่ให้เป็นอันตรายหรือสูญหาย

๑.๓ กัลยาณมิตรตตา การคบคนดีเป็นมิตร คือ รู้จักกำหนดบุคคลผู้ถึงพร้อมด้วยศรัทธา ศีล จาคะ และปัญญา ไม่แนะนำไปสู่อบายมุข

๑.๔ สมชีวิตา มีความอยู่พอเหมาะสม คือรู้จักกำหนดรายได้และรายจ่าย เลี้ยงชีวิตแต่พอดี ไม่ให้ฝืดเคืองนัก ไม่ฟุ่มเฟือยนัก ให้รายได้เหนือรายจ่าย มีประหยัดเก็บไว้

๒. สัมปรายิกัตถะ หรือประโยชน์เบื้องหน้า ประโยชน์ในภพหน้า เป็นประโยชน์ขั้นสูงที่ลึกล้ำกว่าจะมองเห็นได้เฉพาะหน้า เกี่ยวเนื่องด้วยคุณค่าของชีวิต เป็นหลักประกันว่า เมื่อละชีวิตจากโลกนี้ไปแล้ว จะไม่ตกลงไปสู่ที่ชั่ว อันได้แก่ ความเจริญด้านจิตใจที่ประกอบไปด้วยคุณธรรมและศีลธรรม ใฝ่ใจในทางในเรื่องบุญกุศล

๓. ปรมัตถะ หรือประโยชน์สูงสุด ประโยชน์อย่างยิ่งอันเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุด หมายถึงจิตที่หลุดพ้นจากกิเลสและความทุกข์ทั้งปวง คือวิมุตติและพระนิพพานอันเป็นสาระแท้ของชีวิต ได้แก่การรู้แจ้งและรู้เท่าทันคติธรรมตาของสังขารธรรม ไม่ตกเป็นทาสของโลกและชีวิต

□□
ข.๕. ๒๕/๑๑/๑๑.

□□
อง.อภฎก.๒๓/๑๔๔/๒๒๒.

สรุปได้ว่า ขอบเขตของพุทธจริยศาสตร์นั้น อยู่ที่การกระทำทางกาย วาจา และใจ เป็นพื้นฐานให้เกิดคุณธรรมชั้นสูงๆ ขึ้นไปเท่านั้น เพราะจริยศาสตร์เป็นเป็นเรื่องที่ว่าด้วยคุณค่าของการกระทำที่มีค่าในระดับโลกียธรรมเท่านั้น ไม่ใช่อยู่ในขั้นปรมาตม์หรือโลกุตระธรรม

๑) ระดับโลกียธรรม เป็นเป้าหมายของชีวิตมนุษย์ในสภาวะที่สืบเนื่องอยู่ในโลกแห่งปรากฏการณ์ สามารถรับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัส เป้าหมายของชีวิตในระดับนี้จึงสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา เพราะเป้าหมายในระดับนี้วัดจากรูปธรรมอันปรากฏให้เห็นเท่านั้น แต่มิได้หมายความว่าอุดมคติของชีวิตในระดับนี้จะเป็สิ่งเลวร้าย ในทางตรงกันข้ามหากสร้างและดำเนินชีวิตตามอุดมคติที่วางไว้ได้อย่างถูกต้องตามกฎศีลธรรมแล้ว ชีวิตก็จะสมบูรณ์ในระดับหนึ่ง

๒) ระดับโลกุตระธรรม เป็นเป้าหมายของมนุษย์อันอยู่ในสภาวะที่พ้นจากโลก เป้าหมายในระดับนี้มิได้สามารถวัดได้ด้วยวัตถุ สิ่งของ หรือประสาทสัมผัสทั้ง ๕ เพราะเป็นขั้นที่หลุดพ้นจากอำนาจกิเลสทั้งปวง เป็นเป้าหมายในระดับปรมาตม์ เป็นความสุขที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะอื่นใดอันได้แก่ พระนิพพาน

จากที่กล่าวมาข้างต้นเป็นการนำเสนอถึงกระบวนการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งในทางปฏิบัติจะต้องพิจารณาถึงแนวคิด ทฤษฎีที่เป็นฐานความคิดในการพัฒนา เนื้อหาของคุณธรรม จริยธรรมที่ ต้องการจะพัฒนาและกลุ่มบุคคลเป้าหมายที่ต้องการจะพัฒนาร่วมด้วย

ตารางที่ ๒.๖ การพัฒนาจริยธรรมตามแนวพุทธศาสนา

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (๒๕๓๙, หน้า ๑๑)	พระพุทธเจ้าเป็นภาวิตตตะ แปลว่า ผู้มีตนที่ได้พัฒนาแล้วคือ ๑) ภาวิตกายโย มีกายภาวนา คือ มีการพัฒนาทางกาย ๒) ภาวิตสีโล มีศีลภาวนา คือ มีการพัฒนาศีล ๓) ภาวิตจิตโต มีจิตภาวนา คือ มีพัฒนาการทางจิตใจ ๔) ภาวิตปัญญา มีปัญญาภาวนา
ทิตินา แชมมณี (๒๕๔๖, หน้า ๕๒-๖๘)	ก. ใช้หลักธรรม อริยสัจ ๔ ข. ใช้หลักธรรม ไตรสิกขา ค. หลักธรรม หลักพหุสูต ง. หลักธรรม ปรัตโฆสะและโยนิโสมนสิการ
จันจันค์ อติวัฒนสิทธิ์ (๒๕๔๐, หน้า ๒๑-๓๖)	ขั้นตอนที่ ๑ การกำหนดตัวบุคคลและกลุ่มเป้าหมาย ขั้นตอนที่ ๒ การกำหนดปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรมให้ชัดเจน ขั้นตอนที่ ๓ กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ขั้นตอนที่ ๔ การวางแผนกำหนดวิธีการและขั้นตอนการพัฒนา ขั้นตอนที่ ๕ การดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
	<p>ขั้นตอนที่ ๖ การวิเคราะห์ผลและประเมินผลของการดำเนินการ</p> <p>ขั้นตอนที่ ๗ การสรุปผลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม</p>
<p>พ.ธ. ๒๕/๑๑/๑๑.</p>	<p>จุดมุ่งหมายของชีวิตที่ดีงาม ที่มีมนุษย์พึงประสงค์ไว้ ๓ ระดับ คือ</p> <p>๑. ทัศนคติที่ดี หรือประโยชน์ในปัจจุบัน ประโยชน์ในโลกนี้</p> <p>๒. สัมปรายิกัตถะ หรือประโยชน์เบื้องต้น ประโยชน์ในภพหน้า</p> <p>๓. ปรมัตถะ หรือประโยชน์สูงสุด ประโยชน์อย่างยั่งยืน</p> <p>จุดมุ่งหมายสูงสุด หมายถึงจิตที่หลุดพ้นจากกิเลสและความทุกข์ทั้งปวง</p>

๒.๑.๑๐ จริยธรรมของสังคมไทยเพื่อการปฏิรูปสังคม

การยกระดับคุณธรรม จริยธรรม จึงได้แก่การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่บุคคล ในชุมชนถึงระดับจิตสำนึก ซึ่งเป็นเรื่องที่รัฐจะต้องรีบดำเนินการอย่างเร่งด่วน โดยดำเนินการตามนโยบายยุทธศาสตร์ และการปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

๑. จัดประเด็นเรื่องปัญหาคุณธรรม จริยธรรมและการปลูกฝังจิตสำนึกทางคุณธรรม จริยธรรม เป็นวาระเร่งด่วนแห่งชาติ และมีแผนการรณรงค์ที่เป็นนโยบายแห่งชาติ เพื่อการปลูกฝังและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนจากสถาบันและองค์กรหลัก ได้แก่ ครอบครัว การศึกษา ศาสนา สื่อมวลชน รัฐและองค์กร ชุมชนต่าง ๆ ซึ่งจะต้องประกอบไปด้วย กรรมการที่เป็นตัวแทนของทั้งภาครัฐและเอกชน โดยให้มีสัดส่วนของคณะกรรมการของทั้งสองภาคเท่าเทียมกัน ดำเนินงานและกำหนดว่าควรมีจริยธรรมอะไรบ้างที่ควรปลูกฝังในคนแต่ละวัย หรือในการศึกษาแต่ละระดับของเด็กและเยาวชนจนถึงวัยผู้ใหญ่เพื่อการปฏิรูป จัดทำเนื้อหาและโครงสร้างของคุณธรรม จริยธรรม โดยมีรายละเอียดว่าจริยธรรมควรมีเนื้อหาอย่างน้อย ๔ รูปแบบ ได้แก่ ความรู้ทางจริยธรรม ทศนคติทางจริยธรรม เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งจะต้องมีการปลูกฝังให้เกิดในตัวคน และพฤติกรรมเชิงจริยธรรม และควรมีการกำหนดจริยธรรมที่ควรปลูกฝัง อาทิเช่น จริยธรรมที่เป็นสากล ได้แก่ ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความซื่อสัตย์สุจริต เป็นต้น และที่เป็นของไทยว่าควรเป็นอะไรบ้าง ตัวอย่างเช่น ความกตัญญูรู้คุณ ความอ่อนน้อมถ่อมตน ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ เป็นต้น ตลอดจนมีการกำหนดองค์ประกอบต่าง ๆ ที่สำคัญในการก่อตั้งและพัฒนาจริยธรรมของบุคคล โดยกำหนดองค์ประกอบที่สำคัญในการก่อตั้งจริยธรรมในตัวบุคคล เช่น การอบรมเลี้ยงดู และลักษณะนิสัยที่ดี เช่น ควบคุมตนเองได้ ตลอดจนกำหนดรูปแบบของการถ่ายทอดจริยธรรมในครอบครัว ใน

เพ็ญแข ประจันปัจจนึก, “การยกระดับคุณธรรม จริยธรรมของสังคมไทยเพื่อการปฏิรูปสังคม : แนวทางและการปฏิบัติ”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๑), หน้า บทคัดย่อ.

โรงเรียนและในสังคมที่เหมาะสม จัดให้มีตัวแบบที่ดีแก่เด็กและเยาวชน และสอดคล้องกับเนื้อหาและองค์ประกอบของจริยธรรมที่กำหนดขึ้นนั้น ๆ และมีการนำเอาผลการวิจัยด้านคุณธรรม จริยธรรม ที่ได้มีการจัดทำในประเทศไทยกว่า ๓๐ ปี ออกเผยแพร่และบังคับใช้ในหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝังจิตสำนึกทางคุณธรรม จริยธรรมแก่บุคคล

๒. รัฐควรรณรงค์ทุกรูปแบบไม่ว่าเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ซึ่งได้แก่ การออกระเบียบ บังคับให้ปฏิบัติ และการจูงใจให้ปฏิบัติโดยสมัครใจ เพื่อให้ครอบครัวในสังคมไทยนำรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมมาใช้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กและเยาวชนในครอบครัว

๓. รัฐควรรณรงค์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดำเนินการสนับสนุนและบังคับสถานศึกษาและครูให้มีการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนจริยธรรมเสียใหม่ให้ถูกต้องและเหมาะสมแก่เด็กทุกวัยและคนทุกกลุ่ม รวมทั้งนำเอาการบริหารจัดการและดำเนินการตามรูปแบบของโรงเรียนวิถีพุทธมาใช้

๔. รัฐดำเนินการปฏิรูปและรณรงค์ทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการออกระเบียบบังคับ การจูงใจและการสนับสนุนให้กระทำเพื่อให้องค์กร หน่วยงาน และสถาบันต่าง ๆ ที่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ทางสังคมให้แก่คนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อกลุ่มเด็กและเยาวชนได้ทำงานประสานกัน จัดการเรียนรู้ทางสังคมที่ดี เช่น การจัดสภาพแวดล้อมที่ดี และมีตัวแบบที่ดีทางคุณธรรม จริยธรรมให้เด็ก เยาวชน และคนในสังคมได้ยึดเป็นตัวแบบ

๕. รัฐควรดำเนินการรณรงค์เพื่อเป็นการปลุกกระดม เพื่อการปลูกฝังจิตสำนึกทางคุณธรรม จริยธรรมให้แก่บุคคลอย่างเข้มแข็ง โดยการปฏิรูปการทำงานขององค์กรหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ครอบครัว โรงเรียน วัด สื่อมวลชน องค์กรและชุมชนต่าง ๆ ให้ทำงานอย่างเข้มแข็ง โดยอาศัยแนวทางการปรับพฤติกรรม เช่น ให้การเสริมแรง ได้แก่ การยกย่อง เชิดชู ให้รางวัลการเป็นตัวแบบที่ดี และการลงโทษอย่างจริงจัง โดยกำหนดให้มีการออกกฎระเบียบเพื่อใช้บังคับให้ปฏิบัติ

ในด้านการปฏิบัตินั้น รัฐควรริบเร่งดำเนินการเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ดังต่อไปนี้

๑. ปลูกฝังค่านิยมแก่ครอบครัวในด้านบทบาท หน้าที่ในการปลูกฝังจิตสำนึกทางคุณธรรม จริยธรรมแก่บุตรหลาน รัฐให้ความสำคัญแก่ครอบครัว จัดการช่วยเหลือ จัดการเตรียมความพร้อมให้แก่พ่อแม่ โดยจัดเป็นหลักสูตรสอนโดยผ่านตัวแทนองค์กรต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย ขณะเดียวกันรัฐดำเนินการจัดหลักสูตรสอนคุณธรรม จริยธรรมอย่างเป็นระบบให้แก่เด็กอย่างต่อเนื่องไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ จัดสภาพแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน จัดวิชาด้านคุณธรรม จริยธรรม ศิลธรรม ตลอดจนวิชาทักษะชีวิตให้แก่เด็กทุกคน ปลูกฝังค่านิยมให้ครูในเรื่องบทบาทหน้าที่ในการปลูกฝังจิตสำนึกทางคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนให้ความรู้แก่ครู ในการพัฒนาและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และเร่งรัดให้โรงเรียนทุกแห่งดำเนินการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม โดยการนำเอาหลักการของโรงเรียนวิถีพุทธเข้ามาใช้

๒. สนับสนุนให้สถาบันและองค์กรทางศาสนาทุกแห่งดำเนินการปลูกฝังจิตสำนึกทางคุณธรรม จริยธรรมในเชิงรุก โดยเผยแพร่หลักธรรม คำสอนทางศาสนาให้แก่คนอย่างทั่วถึง ทั้งที่อยู่ใกล้และไกล และให้พระสงฆ์และวัดได้รับการเชิดชู และสนับสนุนให้เป็นแกนหลักในการถ่ายทอดอบรมศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมแก่บุคคล ปรับพัฒนาวิธีการสอนและการถ่ายทอดของพระสงฆ์ให้อยู่ในระบบที่ทันสมัย เป็นที่น่าสนใจสำหรับผู้ฟัง ขณะเดียวกัน สื่อมวลชนได้รับบทบาท และวิธีการในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน นอกจากนี้แล้ว สื่อมวลชนได้รับการถ่ายทอดอบรมให้เกิดค่านิยมและจิตสำนึกในบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนทุกแขนงให้มีหน้าที่ในการเผยแพร่หลักคำสอน พุทธศาสนา คุณธรรมและจริยธรรม รวมทั้งดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการการบริหารสื่อมวลชน โดยประกอบไปด้วยบุคคลหลากหลายอาชีพ ช่วยกันควบคุมดูแลการดำเนินงานของสื่อมวลชนอย่างใกล้ชิด

๓. รัฐเร่งออกกฎหมายลงโทษผู้กระทำความผิดคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม เพื่อให้หลาบจำ และเร่งวางระเบียบการบริหารที่เป็นระบบ ตรวจสอบได้เพื่อป้องกันการทุจริต ฉ้อโกง ตลอดจนวางระเบียบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของประชาชน รวมทั้งมีการรณรงค์เพื่อสร้างตัวแบบของคนดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารและนักการเมืองที่ดี ที่เป็นตัวแบบให้แก่สังคมได้

๔. สนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ องค์กร และกลุ่มในชุมชนของกลุ่มคนที่อยู่ในที่ต่าง ๆ ของประเทศ เพื่อให้เป็นแหล่งของการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มเด็กและเยาวชน โดยมีการยืดหยุ่นระเบียบข้อบังคับในการจัดตั้งกลุ่ม หรือองค์กรให้ง่ายขึ้น จัดหาทุนสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรหรือกลุ่มเหล่านี้ รวมทั้งเสริมสร้างศักยภาพในการทำงานของศูนย์ องค์กร หรือกลุ่มให้ทำงานได้อย่างเข้มแข็งที่สุด และมีการสนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์หรือองค์กรด้านเด็กและเยาวชนของประเทศให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ตารางที่ ๒.๗ จริยธรรมของสังคมไทยเพื่อการปฏิรูปสังคม

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
เพ็ญแข ประจันปัจจนิก (๒๕๕๑, หน้า บทคัดย่อ)	<p>๑. จัดประเด็นเรื่องปัญหาคุณธรรม จริยธรรมและการปลูกฝังจิตสำนึกทางคุณธรรมจริยธรรม เป็นวาระเร่งด่วนแห่งชาติ</p> <p>๒. รัฐควรรณรงค์ทุกรูปแบบไม่ว่าเป็นทางตรงหรือทางอ้อม</p> <p>๓. รัฐรณรงค์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดำเนินการสนับสนุนและบังคับสถานศึกษา และครูให้มีการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนจริยธรรม</p> <p>๔. รัฐดำเนินการปฏิรูปและรณรงค์ทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการออกระเบียบ บังคับ การจูงใจและการสนับสนุนให้กระทำ</p> <p>๕. รัฐควรดำเนินการรณรงค์เพื่อเป็นการปลุกกระตม เพื่อการปลูกฝังจิตสำนึกทางคุณธรรม จริยธรรมให้แก่บุคคลอย่างเข้มแข็ง</p>

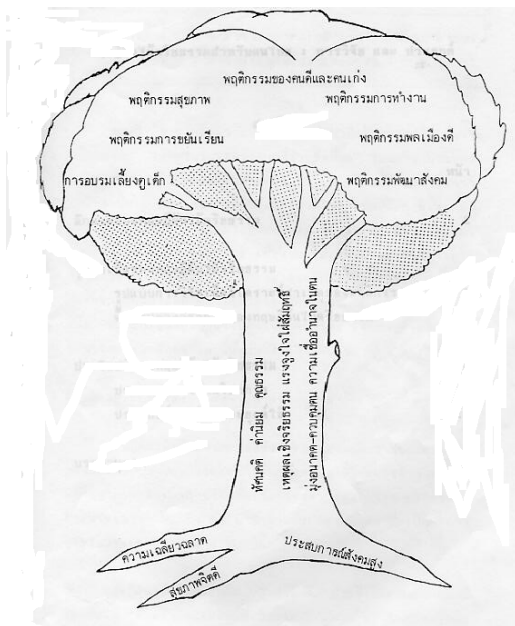
๒.๑.๑๑ ทฤษฎีพัฒนาทางจริยธรรม

ในการวิจัยนี้เป็นการวิจัย เรื่องการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชน พหุวัฒนธรรม ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาทฤษฎีต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวกับ การพัฒนาเด็ก ซึ่งได้แก่ทฤษฎีต่าง ๆ ทางด้านสังคมศาสตร์ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทฤษฎีเหล่านี้ ที่ ประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนา เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม ได้แก่

๑. ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม ของศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน พันธุมนาวิน
๒. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม ของโลเรนส์ โคลเบอร์ก (Lawrence Kohlberg : Moral Development Theory))
๓. ทฤษฎีพัฒนาการทางความคิดของพือาเจต์ (Jean Piaget)
๔. ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs Theory)
๕. ทฤษฎีวุฒิภาวะของกิเซลล์ (Gesell's Maturation Theory)
๖. ทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (The Sullivan's Interpersonal Theory)
๗. พัฒนาการทางจิตสังคม ๘ ชั้น
๘. ทฤษฎีอาชญาวิทยา ของสตีเวน บริกส์ (Steven Briggs)

(๑) ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม

นักวิชาการ ได้เสนอทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม หลังจากได้วิเคราะห์พฤติกรรมที่น่าปรารถนา และพฤติกรรมที่ไม่น่าปรารถนาของคนไทยว่า มีสาเหตุทางจิตใจอะไรบ้าง โดยได้ทำการวิเคราะห์และสรุปเป็นระยะ ๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๓, พ.ศ. ๒๕๒๖ และ พ.ศ. ๒๕๒๘ ผลการวิจัยพบว่า บุคคลที่เป็นคนเก่ง และเป็นคนดี คือเป็นพลเมืองดี ทำงานมีอาชีพซื่อตรง ขยันขันแข็ง และช่วยในการพัฒนาประเทศทางเศรษฐกิจแลประชาธิปไตยนั้น เป็นผู้ที่มีจิตลักษณะที่สำคัญ ๘ ประการ ต่อไปนี้ในระดับสูงคือส่วนที่เปรียบเหมือนเป็นรากของต้นไม้จริยธรรม ได้แก่

แผนภาพที่ ๒.๑ ต้นไม้จริยธรรม

จิตลักษณะทั้ง ๘ ประการนี้เปรียบเหมือนราก และลำต้นของต้นไม้ (ประการที่ ๑-๓ เปรียบเหมือนรากของต้นไม้, และประการที่ ๔-๘ เปรียบเสมือนลำต้น) ซึ่งส่งผลให้เกิดดอกและผล นั้นหมายถึง พฤติกรรมการเป็นคนดี และเป็นคนเก่ง ซึ่งประกอบไปด้วยส่วนที่เปรียบเหมือนเป็นดอกผลของต้นไม้จริยธรรม ได้แก่ □□

๑. พฤติกรรมสุขภาพ	๒. พฤติกรรมการชั้ยเรียน
๓. พฤติกรรมการทำงาน	๔. พฤติกรรมพลเมืองดี
๕. พฤติกรรมพัฒนาสังคม	

โดยมีการอบรมเลี้ยงดูเป็นตัวเสริมส่งเสริมให้ดอกผลสวยงามโดดเด่นมากขึ้น ซึ่งเปรียบเสมือนกิ่งก้านของต้นไม้ พฤติกรรมทั้ง ๕ ด้าน มีตัวชี้วัดอยู่ที่ ๕ ประการ คือ

๑ . ตัวชี้วัดพัฒนาการทางสติปัญญา การรู้ การคิด (ตามทฤษฎีของเพียเจท์) เช่นการรู้การคิดขั้นรูปธรรมนั้นบุคคลมักจะแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งด้วยกำลังกาย และอาวุธ ส่วนผู้ที่มีการรู้การคิดในขั้นนามธรรมนั้นจะแก้ไขปัญหาด้วยการเจรจาต่อรองตกลงโดยสันติวิธี

๒ . ตัวชี้วัดพัฒนาการทางจริยธรรม (ตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก) ซึ่งแบ่งพัฒนาการเหตุผลทางจริยธรรมของมนุษย์ที่จะตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใด ๆ นั้นมี ๖ ขั้นตอน

ขั้นที่ ๑ ทำเมื่อเห็นว่าตนเองได้เปรียบ	ขั้นที่ ๒ ต้องการรางวัลที่เป็นวัตถุสิ่งของ
ขั้นที่ ๓ ทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ	ขั้นที่ ๔ ยึดถือกฎระเบียบ กฎหมาย
ขั้นที่ ๕ มีตนเป็นเอกเทศ และควบคุมตนเอง	

□□

ดวงเดือน พันธุนาวิน, ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม, การวิจัยและการพัฒนาบุคคล, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๔๓), หน้า ๙๖ - ๙๗.

๑. สติปัญญาความเฉลียวฉลาด

๒. สุขภาพจิต

๓. ประสบการณ์ทางสังคม

ส่วนที่เปรียบเหมือนเป็นลำต้นของต้นไม้จริยธรรม ได้แก่

๔. ความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

๕. ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน

๖. ความเชื่ออำนาจในตน

๗. คุณธรรมค่านิยม และทัศนคติ

๘. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

จริยธรรมของเด็กอายุ ๑๐ ปียังพัฒนาไม่ถึงขั้นสูงสุด แต่ยังคงพัฒนาต่อไปเมื่ออายุมากขึ้น การศึกษาวิจัยนี้ทำให้เราทราบว่า การที่บุคคลใช้เหตุผลหนึ่ง ๆ ในการตัดสินใจเลือกกระทำต่อเหตุการณ์อย่างหนึ่งนั้นเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเจริญในจิตใจของบุคคลผู้นั้น ซึ่งการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนี้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ของสังคมใดสังคมหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เป็นการใช้เหตุผลที่ลึกซึ้งตามลำดับวุฒิภาวะทางจิตใจ และสติปัญญาของบุคคลนั้น ดังนั้นการศึกษาแนวคิดทฤษฎีนี้จะช่วยให้เราเข้าใจระดับพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมาย ซึ่งอาจเป็นเหตุผลส่วนหนึ่งของสาเหตุพฤติกรรมกระทำผิด ตลอดจนการมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ ความเข้าใจนี้จะช่วยในการวางแผนบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู รวมทั้งพัฒนาทักษะต่าง ๆ ให้แก่เด็กและเยาวชน เพื่อช่วยลดการมีความประพฤติที่ไม่เหมาะสมของเด็กและเยาวชนได้ ทฤษฎีนี้ได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมเป็น ๓ ระดับ โดยแต่ละระดับจะแบ่งย่อยเป็น ๒ ชั้น รวม ๖ ชั้น ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ระดับที่ ๑ ระดับก่อนมีจริยธรรมหรือระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคม (Pre-Conventional Morality Level) ในระดับที่ ๑ นี้เด็กจะรับรู้กฎเกณฑ์ของพฤติกรรมที่ ‘ดี’ และ ‘ไม่ดี’ จากผู้มีอำนาจเหนือตนเอง เช่น พ่อแม่ ครูหรือเด็กที่โตกว่า และมักคำนึงถึงผลที่ตามมาว่าเป็นรางวัลหรือการถูกลงโทษในการตีความพฤติกรรมของตนเอง อย่างเช่นพฤติกรรมดี คือพฤติกรรมที่แสดงแล้วได้รับรางวัล ส่วนพฤติกรรมที่ไม่ดี คือพฤติกรรมที่แสดงแล้วถูกลงโทษ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้จะพบในเด็กที่อายุ ๒-๑๐ ปี โดยพัฒนาการทางจริยธรรมในระดับที่ ๑ นี้จะแบ่งเป็น ๒ ชั้น คือ

ชั้นที่ ๑ การเชื่อฟัง และการถูกลงโทษ (Obedience and Punishment Orientation) ในขั้นนี้เด็กใช้ผลที่ตามมาของการแสดงพฤติกรรมเป็นเครื่องบ่งชี้ว่า พฤติกรรมของตนเอง ‘ถูก’ หรือ ‘ผิด’ ถ้าเด็กถูกทำโทษจะเรียนรู้ว่าสิ่งที่ตนเองทำนั้นผิด ถ้าเด็กได้รับรางวัลหรือคำชม เขาเรียนรู้ว่าสิ่งที่ตนทำนั้นถูก และจะทำซ้ำอีกเพื่อให้ได้รับรางวัล ดังนั้นเด็กจะยอมทำตามคำสั่งของผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าตนเองโดยไม่มีเงื่อนไข เพื่อไม่ให้ตนเองถูกลงโทษ ถือว่าเป็นการแสดงพฤติกรรมเพื่อหลบหลีกการถูกลงโทษ

ชั้นที่ ๒ กฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตน (The Instrumental Relativist Orientation) ในขั้นนี้ใช้หลักการแสวงหารางวัล และการแลกเปลี่ยน บุคคลเลือกทำตามความพอใจของตนเอง โดยให้ความสำคัญต่อการได้รับรางวัลตอบแทน รางวัลอาจจะเป็นวัตถุหรือเป็นการตอบแทนทางกาย วาจา และใจ โดยในขั้นนี้ยังไม่คำนึงถึงความถูกต้องของสังคม แต่ทว่าเด็กจะสนใจทำตามข้อบังคับ เพื่อประโยชน์ หรือความพอใจของตนเอง หรือเพราะอยากได้ของตอบแทน ทั้งนี้บุคคลที่อยู่ในขั้นนี้ยังไม่มีความคิดเห็นนอกเหนือใจต่อผู้อื่น หรือความยุติธรรม ดังนั้นพฤติกรรมของเด็กในขั้นนี้จึงทำเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง แต่มักเป็นไปในลักษณะของการแลกเปลี่ยนกับคนอื่น

ระดับที่ ๒ ระดับจริยธรรมตามกฎเกณฑ์ทางสังคม (Conventional Morality Level) ระดับจริยธรรมในระดับที่ ๒ นี้ บุคคลจะแสดงพฤติกรรมตามเกณฑ์ของสังคมที่ตนอยู่ ทำตามความ

คาดหวังของพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง บุคคลจะไม่คำนึงถึงผลตามมาที่จะเกิดแก่ตนเอง แต่คำนึงถึงจิตใจของผู้อื่น ยึดถือความซื่อสัตย์ และความจงรักภักดีเป็นสำคัญ จริยธรรมในระดับนี้มักพบในช่วงวัยรุ่น อายุประมาณ ๑๐-๑๖ ปี โดยพัฒนาการทางจริยธรรมนี้จะแบ่งเป็น ๒ ชั้น คือ

ชั้นที่ ๓ ความคาดหวังและการยอมรับในสังคมสำหรับ ‘เด็กดี’ (The Interpersonal Concordance or “Good Boy-Nice Girl” Orientation) ในชั้นนี้บุคคลจะใช้หลักทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ โดยจะแสดงพฤติกรรมเพื่อต้องการให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม ทำให้ผู้อื่นพอใจ และยกย่องชมเชย บุคคลจะไม่ค่อยมีความเป็นตัวของตัวเอง มักคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่น โดยเฉพาะเพื่อนพบในวัยรุ่นอายุ ๑๐-๑๕ ปี พัฒนาการทางจริยธรรมในชั้นนี้เป็นพฤติกรรมของ “คนดี” ตามมาตรฐานหรือความคาดหวังของพ่อแม่ หรือเพื่อนวัยเดียวกัน ดังนั้นพฤติกรรมดีในที่นี้จึงหมายถึง พฤติกรรมที่จะทำให้ผู้อื่นชอบและยอมรับ รวมทั้งการไม่ประพฤติดีเพราะกลัวจะทำให้พ่อแม่เสียใจ

ชั้นที่ ๔ กฎและระเบียบ (Law and Order Orientation) ในชั้นนี้บุคคลจะใช้หลักทำตามหน้าที่ของสังคม พัฒนาการทางจริยธรรมในชั้นนี้พบในวัยรุ่นช่วงอายุประมาณ ๑๓-๑๖ ปี บุคคลจะเรียนรู้ถึงการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม คำนึงถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเองในสังคม และปฏิบัติตามหน้าที่ของสังคมอย่างเคร่งครัดเพื่ออ้างไว้ซึ่งกฎเกณฑ์ของสังคม เหตุผลในเชิงจริยธรรมในชั้นนี้ ถือว่าสังคมจะอยู่ด้วยความมีระเบียบจะต้องมีกฎหมายและข้อบังคับ คนดีหรือคนที่มีพฤติกรรมถูกต้องคือคนที่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับหรือกฎหมาย

ระดับที่ ๓ ระดับจริยธรรมตามหลักการด้วยวิจารณญาณ หรือระดับเหนือกฎเกณฑ์สังคม (Post-Conventional-Morality-Level) พัฒนาการทางจริยธรรมในระดับนี้เป็นหลักจริยธรรมของผู้ที่มีอายุ ๒๐ ปีขึ้นไป หากบุคคลพัฒนาจริยธรรมมาถึงขั้นนี้ก็จะมีการใช้วิจารณญาณตีความหมายของสถานการณ์ต่าง ๆ ตามหลักการ และมาตรฐานทางจริยธรรมก่อนที่จะแสดงพฤติกรรม ซึ่งการตัดสินใจว่า ‘ถูก’ ‘ผิด’ หรือ ‘ควร’ ‘ไม่ควร’ มาจากวิจารณญาณของตนเอง อยู่บนหลักของความยุติธรรม และเป็นที่ยอมรับของสังคม ปราศจากอิทธิพลของผู้ที่มีอำนาจ หรือกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิก ซึ่งพัฒนาการทางจริยธรรมในระดับนี้ก็จะแบ่งเป็น ๒ ชั้น คือ

ชั้นที่ ๕ สัญญาสังคม หรือหลักการทำตามคำมั่นสัญญา (The Social-Contract Legalistic Orientation) บุคคลมีเหตุผลในการเลือกกระทำ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น เคารพการตัดสินใจของตนเอง และสามารถควบคุมตนเองได้โดยมีพฤติกรรมที่ถูกต้องตามค่านิยมของตนและมาตรฐานของสังคม

ชั้นที่ ๖ หลักการคุณธรรมสากล (The Universal-Ethical Principle Orientation) ชั้นนี้ถือว่าเป็นหลักการมาตรฐานจริยธรรมสากล เป็นหลักการเพื่อนมนุษย์ธรรม ในชั้นนี้สิ่งที่ ‘ถูก’ และ ‘ผิด’ เป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับโนธรรมที่แต่ละคนยึดถือ บุคคลจะแสดงพฤติกรรมตามหลักการคุณธรรมสากล

โดยคำนึงถึงความถูกต้อง ยอมรับในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน มีคุณธรรม
ประจำใจ ละอาย เกรงกลัวต่อบาป มีความยืดหยุ่นและยึดหลักจริยธรรมของตนอย่างมีสติ

จากการศึกษา **ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม** สรุปได้ว่า โคลเบอร์กได้จำแนกระดับของ
พัฒนาการทางจริยธรรมเป็น ๓ ระดับ ซึ่งเยาวชนในช่วง ๑๕-๑๘ ปีนั้นจะอยู่ในระดับที่ ๒ คือ ระดับ
จริยธรรมตามกฎเกณฑ์ทางสังคม (Conventional Morality Level) เยาวชนจะแสดงพฤติกรรมตาม
เกณฑ์ของสังคมที่ตนอยู่ ทำตามความคาดหวังของพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง เยาวชนจะไม่คำนึงถึงผล
ตามมาที่จะเกิดแก่ตนเอง แต่คำนึงถึงจิตใจของผู้อื่น มีความคาดหวังและการยอมรับในสังคม เยาวชน
จะแสดงพฤติกรรมเพื่อต้องการให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม ทำให้ผู้อื่นพอใจ และยกย่องชมเชย บุคคลจะ
ไม่ค่อยมีความเป็นตัวของตัวเอง มักคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่น โดยเฉพาะเพื่อนพบในวัยรุ่นอายุ
๑๐-๑๕ ปี สำหรับเยาวชนช่วงอายุประมาณ ๑๓-๑๖ ปี จะใช้หลักทำตามหน้าที่ของสังคม พัฒนาการ
ทางจริยธรรมในขั้นนี้เยาวชนจะเรียนรู้ถึงการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม จากการวิเคราะห์ผลจาก
แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ พบว่า เยาวชนในช่วงอายุนี้อาจจะทำทุกอย่างเพื่อให้เพื่อนหรือสังคมที่ตน
อยู่ยอมรับในตัวเขาแม้ว่าจะต้องทำผิดต่อกฎระเบียบของสังคมก็ตาม เยาวชนที่มาสู่ศาลยอมทำตาม
เพื่อนชักจูงเพียงเพื่อ ให้เพื่อนยอมรับในตัวเยาวชนและยอมให้อยู่ร่วมกลุ่มด้วย สิ่งนี้เป็นปัจจัยหนึ่ง
ที่ทำให้เยาวชนกระทำความผิด

(๓) **ทฤษฎีพัฒนาการทางความคิด (Cognitive Theories)** ของ จีน เพียเจต์ (Jean Piaget)

จีน เพียเจต์ (Jean Piaget) เป็นนักชีววิทยาชาวสวิสเซอร์แลนด์ ^{□□} แต่มีความสนใจ
ศึกษาทางด้านจิตวิทยา โดยเฉพาะในด้านกระบวนการพัฒนาทางสติปัญญาของเด็กตั้งแต่วัยแรกเกิด
จนถึงวัยรุ่น เป็นบุคคลแรกที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ศึกษาพัฒนาการด้านความคิดมนุษย์อย่างเป็น
ระบบระเบียบ เขาเชื่อว่าโดยธรรมชาติแล้วมนุษย์ทุกคนมีความพร้อมที่จะมีปฏิสัมพันธ์และปรับตัวให้
เข้ากับสิ่งแวดล้อมตั้งแต่เกิด เพราะมนุษย์ทุกคนหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องมามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมซึ่ง
ต้องมีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลา ผลจากกระบวนการดังกล่าวจะทำให้มนุษย์เกิดพัฒนาการของเขาวิน
ปัญญา จากความเชื่อดังกล่าว เขาจึงได้ศึกษาพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กอย่างละเอียดด้วยการ
สร้างสถานการณ์เพื่อสังเกตพฤติกรรมของบุตรสาว ๓ คนของเขาเป็นระยะเวลานาน และได้ทำบันทึก
ไว้อย่างต่อเนื่อง ทำให้ได้ข้อสรุปว่าธรรมชาติของมนุษย์มีพื้นฐานติดตัวตั้งแต่กำเนิด ๒ ชนิด คือ

๑. การจัดและรวบรวม (Organization) เป็นการจัดและรวบรวมกระบวนการต่าง ๆ
ภายใน ให้เป็นระบบระเบียบอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาเพื่อให้เกิด
ภาวะสมดุลจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

^{□□} ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, ๘๐ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ , (กรุงเทพมหานคร :
บริษัท แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตปอเรชั่น, ๒๕๕๒), หน้า ๒๕-๒๖.

๒. การปรับตัว (Adaptation) เป็นการปรับตัวเพื่อให้อยู่ในภาวะสมดุลกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการ ๒ อย่างคือ

- การซึมซับหรือดูดซึมประสบการณ์ (assimilation) หมายถึง การที่มนุษย์มีการซึมซับหรือดูดซึมประสบการณ์ใหม่เข้าสู่โครงสร้างของสติปัญญา (cognitive structure) หลังจากมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

- การปรับโครงสร้างทางเชาวน์ปัญญา (Accommodation) หมายถึง การปรับเปลี่ยนโครงสร้างของเชาวน์ปัญญาที่มีอยู่แล้วให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ที่ได้เรียนรู้เพิ่มขึ้น เขากล่าวว่าการพัฒนาสติปัญญาและความคิดของมนุษย์จะต้องอาศัยทั้งการจัดรวบรวมและการปรับตัวดังกล่าว ซึ่งลักษณะพัฒนาการที่เกิดขึ้นจะดำเนินอย่างค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งจะแตกต่างกันในแต่ละบุคคล โดยมีองค์ประกอบสำคัญที่เสริมพัฒนาการทางสติปัญญา ๔ องค์ประกอบคือ

๑. วุฒิภาวะ (Maturation) คือการเจริญเติบโตทางด้านสรีรวิทยามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาสติปัญญาและความคิด โดยเฉพาะเส้นประสาทและต่อมไร้ท่อ

๒. ประสบการณ์ (Experience) ประสบการณ์เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาด้านสติปัญญา เพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นทุกครั้งที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ทั้งประสบการณ์ที่เกิดจากการมี ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติและประสบการณ์เกี่ยวกับการคิดหาเหตุผลและทางคณิตศาสตร์ ซึ่งสามารถนำมาใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน

๓. การถ่ายทอดความรู้ทางสังคม (Social transmission) คือการที่บุคคลได้รับการถ่ายทอด ความรู้ด้านต่าง ๆ จากบุคคลรอบข้าง เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู เป็นต้น

๔. กระบวนการพัฒนาสมดุล (Equilibration) คือการควบคุมพฤติกรรมของตนเองซึ่งอยู่ในตัวของแต่ละบุคคลเพื่อปรับสมดุลของพัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดไปสู่ขั้นที่สูงกว่า ขั้นพัฒนาการเชาวน์ปัญญา เขาได้แบ่งขั้นพัฒนาการของเชาวน์ปัญญาออกเป็น ๔ ขั้น คือ

๑. ขั้นใช้ประสาทสัมผัสและกล้ามเนื้อ (Sensori-motor period) อายุ ๐-๒ ปี เป็นขั้นพัฒนาการทางความคิดและสติปัญญาก่อนระยะเวลาที่เด็กจะพูดเป็นภาษาได้ การแสดงถึงความคิดและสติปัญญาของเด็กวัยนี้จะเป็นในลักษณะของการกระทำหรือการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับ การเคลื่อนไหว เป็นลักษณะของปฏิกิริยาสะท้อน เช่น การดูด การมอง การไขว่คว้า มีพฤติกรรมน้อยมากที่แสดงออกถึงความเข้าใจ ทั้งนี้เพราะเด็กยังไม่สามารถแยกตนเองออกจากสิ่งแวดล้อมได้ ตัวตนของเด็กยังไม่พัฒนาจนกว่าเด็กจะได้รับประสบการณ์ ทำให้ได้พัฒนาตัวตนขึ้นมาแล้ว เด็กจึงสามารถแยกแยะสิ่งต่าง ๆ ได้จนกระทั่งเด็กอายุ ประมาณ ๑๘ เดือน จึงจะเริ่มแก้ปัญหาด้วยตนเองได้บ้าง และรับรู้เท่าที่สายตามองเห็น

๒. ขั้นเริ่มมีความคิดความเข้าใจ (Pre-operational period) อายุ ๒-๗ ปี เด็กวัยนี้เป็นวัยก่อนเข้าโรงเรียนและวัยอนุบาล ยังไม่สามารถใช้สติปัญญากระทำการต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่ ความ คิด

ของเด็กวัยนี้ขึ้นอยู่กับความรู้เป็นส่วนใหญ่ ไม่สามารถใช้เหตุผล อย่างลึกซึ้งได้ วัยนี้เริ่มเรียนรู้การใช้ภาษา และสามารถใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ ได้ พัฒนาการวัยนี้แบ่งได้เป็น ๒ ชั้นคือ

ชั้นกำหนดความคิดไว้ล่วงหน้า (Preconceptual thought) อายุ ๒-๔ ปี ระยะเวลาเด็กจะมีพัฒนาการด้านการใช้ภาษา รู้จักใช้คำสัมพันธ์กับสิ่งของ มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ได้แต่ยังไม่สมบูรณ์ ไม่มีเหตุผล คิดเอาแต่ใจตัวเอง อยู่ในโลกแห่งจินตนาการ ชอบเล่นบทบาทสมมติตามจินตนาการของตนเอง

ชั้นคิดเอาเอง (Intuitive thought) อายุ ๔-๗ ปี ระยะเวลาเด็กสามารถคิดอย่างมีเหตุผลขึ้น แต่การคิดยังเป็นลักษณะการรับรู้มากกว่าความเข้าใจจะมีพัฒนาการรับรู้อย่างรวดเร็ว สามารถเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้เป็นหมวดหมู่ ทั้งที่มีลักษณะคล้ายคลึงและแตกต่างกัน ลักษณะพิเศษของวัยนี้คือ เชื่อตัวเองโดยไม่ยอมเปลี่ยนความคิด หรือเชื่อในเรื่องการทรงภาวะเดิมของวัตถุ (conservation) ซึ่งเขาเรียกว่า Principle of invariance

๑. ชั้นใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลเชิงรูปธรรม (Concrete operational period) อายุ ๗-๑๑ ปี ระยะเวลาเด็กจะมีพัฒนาการทางความคิดและสติปัญญาอย่างรวดเร็ว สามารถคิดอย่างมีเหตุผล แบ่งแยกสิ่งแวดล้อมออกเป็นหมวดหมู่ ลำดับขั้น จัดเรียงขนาดสิ่งของ และเริ่มเข้าใจเรื่องการคงสภาพเดิม สามารถนำความรู้หรือประสบการณ์ในอดีตมาแก้ปัญหาเหตุการณ์ใหม่ ๆ ได้ มีการถ่ายโยงการเรียนรู้ (transfer of learning) แต่ปัญหาหรือเหตุการณ์นั้นจะต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุหรือสิ่งที่เป็นรูปธรรม ส่วนปัญหาที่เป็นนามธรรมนั้นเด็กยังไม่สามารถแก้ได้

๒. ชั้นใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลเชิงนามธรรม (Formal operational period) อายุ ๑๑-๑๕ ปี ชั้นนี้เป็นขั้นสูงสุดของพัฒนาการทางสติปัญญาและความคิด ความคิดแบบเด็ก ๆ จะสิ้นสุดลง จะเริ่มคิดแบบผู้ใหญ่ สามารถคิดแก้ปัญหาที่เป็นนามธรรมด้วยวิธีการหลากหลาย รู้จักคิดอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ สามารถตั้งสมมติฐาน ทดลอง ใช้เหตุผล และทำงานที่ต้องใช้สติปัญญาอย่างสลับซับซ้อนได้ เขากล่าวว่าเด็กวัยนี้เป็นวัยที่คิดเหนือไปกว่าสิ่งปัจจุบัน สนใจที่จะสร้างทฤษฎีเกี่ยวกับทุกสิ่งทุกอย่าง และมีความพอใจที่จะคิดพิจารณาเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่มีความจริงหรือสิ่งที่เป็นนามธรรม นักจิตวิทยาเชื่อว่าการพัฒนาความเข้าใจจะพัฒนาไปเรื่อยๆ จนกระทั่งเข้าสู่วัยรุ่น เขาเชื่อว่าพัฒนาการของเขาวนปัญญามนุษย์จะดำเนินไปเป็นลำดับขั้น เปลี่ยนแปลงหรือข้ามขั้นไม่ได้

จากการศึกษา **ทฤษฎีพัฒนาการทางความคิดของพียาเจต์** สรุปลงได้ว่าทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีทางด้านจิตวิทยา ศึกษาด้านกระบวนการพัฒนาทางสติปัญญาของเด็กตั้งแต่วัยแรกเกิดจนถึงวัยรุ่น ได้ข้อสรุปว่าธรรมชาติของมนุษย์มีพื้นฐานติดตัวตั้งแต่กำเนิด ๒ ชนิด คือ การจัดและรวบรวม (Organization) และการปรับตัว (Adaptation) ซึ่งมนุษย์มีการซึมซับหรือดูดซึมประสบการณ์ใหม่เข้าสู่โครงสร้างของสติปัญญา (Cognitive structure) หลังจากมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และปรับเปลี่ยนโครงสร้างของเขาวนปัญญาที่มีอยู่แล้วให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ที่ได้เรียนรู้เพิ่มขึ้น จาก

ทฤษฎีดังกล่าวนี้ ทำให้สามารถเข้าใจได้ว่าเยาวชนจะมีการรวบรวมข้อมูลจากประสบการณ์ของตน และทำการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมรอบตัวเยาวชนผ่านข้อมูลที่ได้ประสบมา หรือประสบการณ์ชีวิต เมื่อเยาวชนได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว เยาวชนจะปฏิบัติตามสิ่งที่เยาวชนพบเห็นมาเพื่อให้เข้ากับสภาพสมดุลกับสิ่งแวดล้อมที่เยาวชนอยู่ เยาวชนที่ซึมซับประสบการณ์ที่ไม่ดีก็จะแสดงออกด้วยพฤติกรรมที่ไม่ดีเช่นกัน

(๔) ทฤษฎีความต้องการ ของมาสโลว์ ^{□□} (Maslow Hierarchy of Needs Theory)

แนวคิดของ Abraham Maslow จัดอยู่ในกลุ่มมนุษยนิยม ซึ่งมีทัศนคติในการมองมนุษย์ด้านที่ดีงาม โดยอธิบายว่ามนุษย์มีธรรมชาติใฝ่ดี สร้างสรรค์ความดี พยายามหาความเจริญก้าวหน้า รู้จักคุณค่าในตนเอง รู้จักผิดชอบชั่วดี มีความรับผิดชอบในชีวิต ทุกสิ่งเกิดจากการเลือกของตนเอง ที่สำคัญคือมนุษย์มีความปรารถนาจะประจักษ์รู้จักตนเอง และความสามารถเฉพาะของตนเอง เพื่อใช้ความรู้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ ถ้ามนุษย์อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีเอื้อต่อการวิวัฒนาการแล้ว เขาก็จะพัฒนาไปสู่ความมั่งคั่ง ความเจริญของบุคลิกภาพและวุฒิภาวะเสมอ

Abraham Maslow เห็นต่างจากทฤษฎีบุคลิกภาพอื่นหลายทฤษฎีว่า ควรจะศึกษาจิตวิทยาจากบุคคลที่มีสุขภาพจิตดี บุคลิกภาพมั่นคง ประสบความสำเร็จและมีความสุขในชีวิต เพื่อค้นหาคุณลักษณะของบุคลิกภาพที่ดีนั้นต้องมียุคประกอบอะไรบ้าง มีแนวทางพัฒนาอย่างไร นอกจากนี้ในการศึกษาเรื่องคนนั้นต้องศึกษาคนทั้งคน ไม่ใช่ศึกษาแยกเป็นส่วนย่อยแล้วนำมาสรุปเป็นกฎเกณฑ์ หรือวิธีการบำบัด ซึ่งวิธีการนี้เสี่ยงต่อความผิดพลาดมาก

Abraham Maslow ระบุว่ามนุษย์จะมีความต้องการที่เรียงลำดับจากระดับพื้นฐานไปยังระดับสูงสุด ขอบข่ายทฤษฎีของ Abraham Maslow จะอยู่บนพื้นฐานของสมมติฐาน ๓ ข้อ คือ

๑. มนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอและไม่มีที่สิ้นสุด
๒. ความต้องการของบุคคลจะถูกเรียงลำดับตามความสำคัญ หรือเป็นลำดับขั้นความต้องการ พื้นฐาน
๓. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรมนั้น ๆ ต่อไป

พัฒนาการทางบุคลิกภาพ

Maslow's Hierarchy of needs Theory แบ่งลำดับความต้องการของมนุษย์ไว้ดังนี้

ขั้นที่ ๑ ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological needs) ความต้องการในขั้นนี้เป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เป็นความต้องการขั้นพื้นฐาน (Basic needs) ซึ่งมีพลังมากที่สุด

^{□□} Maslow, Abraham, *Motivation and Personality*, (New York : Harper and Row Publishers, ๑๙๗๐), อ้างถึงใน, อนิขวัจ แก้วจางค์ , *การจัดการทรัพยากรมนุษย์* , (กรุงเทพมหานคร : คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๕๒), หน้า ๖๖-๖๘.

เพราะเป็นความต้องการที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ตัวอย่างเช่น ความต้องการอากาศ อาหาร ยา รักษาโรค หากความต้องการขั้นแรกยังไม่ได้รับการตอบสนองก็ยากที่จะพัฒนาสู่ขั้นอื่น ๆ ได้

ขั้นที่ ๒ ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety and security needs) ความต้องการในขั้นนี้จะเกิดเมื่อขั้นแรกได้รับการตอบสนอง ความต้องการในขั้นนี้เป็นความต้องการที่จะรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตนเอง หากไม่ได้รับการตอบสนองหากไม่ได้รับการตอบสนองจะเกิดความรู้สึกหวาดกลัว ผวา รู้สึกไม่มั่นคง

ขั้นที่ ๓ ความต้องการความรัก และความเป็นเจ้าของ (Belonging and love needs) เมื่อ ๒ ขั้นแรกได้รับการสนองความต้องการแล้ว มนุษย์จะสร้างความรักและความผูกพันกับผู้อื่น

ขั้นที่ ๔ ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือ (Esteem needs) แบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่

ความต้องการนับถือตนเอง (Self-respect) คือ ความต้องการมีอำนาจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสามารถและความสำเร็จ มีความเคารพนับถือตนเอง

ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือ (Esteem from others) คือ ความต้องการชื่อเสียงเกียรติยศ การยอมรับยกย่องจากผู้อื่น

ขั้นที่ ๕ ความต้องการที่จะเข้าใจประจักษ์ตนเองอย่างแท้จริง (Self-actualization needs) เป็นความต้องการเพื่อตระหนักรู้ความสามารถของตนกับประพฤติกรรมปฏิบัติตนตาม

ความสามารถ และสูงสุดความสามารถ โดยมุ่งประโยชน์ของผู้อื่นและของสังคมส่วนรวมเป็นสำคัญ

จากการศึกษา **ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์** สรุปได้ว่า มนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอและไม่มีที่สิ้นสุด ความต้องการของบุคคลจะถูกเรียงลำดับตามความสำคัญ หรือเป็นลำดับขั้น ความต้องการพื้นฐาน ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรมนั้น ๆ ต่อไป ความต้องการของเยาวชนก็เช่นกัน เยาวชนต้องการความปลอดภัยทางร่างกาย มีปัจจัย ๔ มีความต้องการความมั่นคงปลอดภัย มีความต้องการความรัก และความเป็นเจ้าของ มีความต้องการได้รับการยกย่องนับถือ และมีความต้องการที่จะเข้าใจประจักษ์ตนเองอย่างแท้จริง เยาวชนส่วนใหญ่จะมีครบใน ๒ ความต้องการแรก บางรายอาจมีความต้องการที่ ๓ จากพ่อแม่ซึ่งอาจไม่มีเวลาหรือไม่สามารถให้ความรักกับลูกได้เนื่องจากเศรษฐกิจที่รัดตัว เยาวชนจึงโยนหาสิ่งเหล่านี้จากผู้อื่น และเพื่อนเป็นคนที่เยาวชนเข้าหา นอกจากนี้เยาวชนยังต้องการได้รับการยกย่องนับถือจากเพื่อน บางครั้งเยาวชนอาจกระทำบางสิ่งเพียงให้เพื่อนยอมรับหรือยกย่อง แม้ว่าสิ่งที่ทำนั้นเป็นสิ่งที่ผิดก็ตาม

(๕) **ทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล** (The Sullivan's Interpersonal Theory)

แฮร์รี สแต็ค ซัลลิแวน (Harry Stack Sullivan)^{□□} เกิดเมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๘๙๕ ที่นิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา และเสียชีวิตในเดือนมกราคม ค.ศ. ๑๙๕๙ รวมอายุ ๕๕ ปี ที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศสได้รับปริญญาแพทยศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยทางการแพทย์ของชิคาโก และเข้าเป็นแพทย์ทหารในสงครามครั้งที่ ๒ เมื่อสงครามยุติได้เข้าทำงานเป็นแพทย์ในสถาบันต่าง ๆ ต่อมาได้เข้าทำงานที่คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยแมริแลนด์ ซึ่งเป็นช่วงที่เขาได้ศึกษาโรคจิตเภทที่มีจำนวนมากในขณะนั้นซัลลิแวนเป็นทั้งนักวิทยาศาสตร์ นักกล่าวสุนทรพจน์ทางจิตเวชเป็นผู้นำในการฝึกฝนจิตแพทย์ในด้านบุคลิกภาพ เขาได้ตั้งทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (The interpersonal Theory of Psychiatry) ตั้งแต่ปี ค.ศ.๑๙๒๙ และสำเร็จในกลางปี ค.ศ. ๑๙๓๐ ตลอดชีวิตมีผลงานเล่มเดียว คือ ทฤษฎีบุคลิกภาพ ซึ่งพิมพ์ในปี ค.ศ. ๑๙๔๗ ผลงานที่เหลือได้รับการตีพิมพ์หลังเขาเสียชีวิตแล้วโดยเพื่อนของเขานำออกตีพิมพ์ เช่น Psychiatric Interview , Clinical Studies in Psychiatry , Schizophrenia as a Human Process และ The Fusion of Psychiatry and Social Science เขาใช้วิธีบำบัดคนไข้จากจิตวิเคราะห์มาเป็น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล Interpersonal Theory of Psychiatry ทฤษฎีของเขาโยงไปถึงจิตวิทยาบุคลิกภาพเป็นผลมาจากสัมพันธภาพระหว่างบุคคล เขาได้รักษา Schizophrenia (คนไข้โรคจิตชนิดหนึ่ง) ให้หายได้มากมาย เขาได้กำหนดโครงสร้างบุคลิกภาพเป็น ๓ ประเภท^{□i} ได้แก่

๑. Dynamism พฤติกรรมที่เคยชินเป็นความสัมพันธ์กับคนอื่น เช่นชอบช่วยเหลือ ชอบบ่น เอาเปรียบ

๒. Personification มโนภาพที่คนวาดภาพโ ดยตนเองและเป็นภาพที่คนอื่นมีสัมพันธภาพกับตน

๓. Cognitive Process กระบวนการคิดเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพมี ๓ อย่าง

๓.๑ Prototaxic เป็นความคิดระดับทารก ไม่เจาะจง ไม่เข้าใจสิ่งรับรู้ เป็นประสาทสัมผัส

๓.๒ Parataxic ความคิดพัฒนาขึ้น เข้าใจสัมพันธภาพสิ่งต่าง ๆ จริง/ไม่จริง

๓.๓ Syntactic ใช้สัญลักษณ์ สื่อสารได้ตรงความจริงมากขึ้น แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น

แบบแห่งบุคลิกภาพ ผู้มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นจะก้าวไปสู่บุคลิกภาพแห่งความเป็นผู้ใหญ่ได้ ส่วนผู้ที่บกพร่องความสัมพันธ์กับผู้อื่น ย่อมแสดงอาการโรคจิตประสาทไว้ ๑๐ ประการ เช่นหมกมุ่นกับตัวเอง ทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของซัลลิแวน เขาเห็นว่า สังคมมีส่วนสำคัญต่อการ

^{□□} ศรีเรือน แก้วกังวาน, **ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ(รู้เรา-รู้เขา)**, (กรุงเทพมหานคร : หมอชาวบ้าน , ๒๕๓๙), หน้า ๖๓.

^{□i} กวี วงศ์พุม, **ภาวะผู้นำ, ครั้งที่ ๕**, (กรุงเทพมหานคร : พี.เค. อินเทอร์เน็ต, ๒๕๔๒), หน้า ๓๙.

สร้างบุคลิกภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลที่ส่งผลต่อการรับรู้ของตนเอง จนทำให้บุคคลปรับเปลี่ยนตนเองไปตามนั้น เขาจึงได้สร้างทฤษฎีชื่อ ทฤษฎีสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล

แนวคิดที่สำคัญ

๑. โครงสร้างบุคลิกภาพ

ชัลลีแวนเห็นว่า พันธุกรรมมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการเจริญเติบโตและความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อการสร้างบุคลิกภาพ โครงสร้างบุคลิกภาพจึงเป็นผลมาจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลที่มีความสัมพันธ์ด้วยอาจมีชีวิตอยู่จริงหรือเป็นบุคคลในฝัน ในเทพนิยาย หรือเป็นบุคคลเด่น ๆ ก็ได้ เขาเชื่อว่าบุคลิกภาพเป็นการทำงานประสานกันระหว่างการแปรเปลี่ยนพลัง (Dynamics) การสร้างภาพบุคคล (Personification) และกระบวนการคิด (Cognitive Process)

๑.๑ การแปรเปลี่ยนพลัง (Dynamics) เป็นกระบวนการปรับตัวของบุคคล ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ถึงความต้องการของผู้อื่นแล้วแสดงพฤติกรรมตอบสนองความต้องการของผู้อื่น ทั้งที่อาจไม่ได้ต้องการตามนั้น การเรียนรู้เหล่านี้เริ่มต้นตั้งแต่วัยเด็ก เช่น การแกล้งน้อง...ไม่ดี เด็กจะไม่ทำ หรือ การยกมือไหว้ผู้ใหญ่ดี เป็นต้น ซึ่งจะค่อยๆหลอมรวมเป็นบุคลิกภาพ ชัลลีแวนเชื่อว่า ศูนย์กลสมการผันแปรอยู่ที่ระบบตน (Self System) อันเป็นระบบของการสร้างภาพตนเอง ทำให้รับรู้ตนเองใน ๓ ลักษณะ คือ

๑. ภาพตนเองที่ว่า “ฉันดี” (Good Me) ซึ่งเป็นผลของประสบการณ์ที่รับการยอมรับจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่ให้ความรู้สึกรักใคร่ อบอุ่น เอาใจใส่ ห่วงใย ทำให้เกิดความพึงพอใจ
๒. ภาพตนเองที่ว่า “ฉันเลว” (Bad Me) เป็นประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการได้การอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง ไม่เอาใจใส่ ไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการ จึงทำให้เด็กเกิดความไม่พอใจ
๓. ภาพตนเองที่ว่า “ไม่ใช่ฉัน” (Not Me) เกิดจากการอบรมเลี้ยงดูแบบขู่เข็ญหรือทำให้หวาดกลัวอย่างรุนแรงทำให้เกิดความวิตกกังวลสูง จึงแสดงพฤติกรรมออกมาในเชิงปฏิเสธว่า “ไม่ใช่ฉัน” เพราะเป็นสิ่งที่เด็กไม่ต้องการรับรู้

๑.๒ การสร้างภาพบุคคล (Personification) เป็นภาพที่บุคคลวาดขึ้นจากการที่ตนได้ไปสัมพันธ์กับคนอื่นภาพเหล่านี้อาจเป็นภาพของตนเองหรือผู้อื่น ซึ่งเป็นภาพที่ถูกต้องหรือไม่ก็ได้ เมื่อภาพเป็นที่ติดตามแล้วก็ยากต่อการเปลี่ยนแปลงและยังมีแนวโน้มที่จะถ่ายโอนไปยังบุคคลอื่นด้วย เช่น ภาพแม่ดีใจ อาจมองว่าผู้หญิงที่เป็นแม่ใจดีทุกคน เป็นต้น

- ๑.๓ กระบวนการคิด (Cognitive Process) ชัลลีแวนเชื่อว่ากระบวนการคิดเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างบุคลิกภาพเขาได้แบ่งกระบวนการคิดออกเป็น ๓ ลักษณะ คือ

๑. โปรโตทาสิก (Prototaxic) เป็นกระบวนการคิดของทารกที่ยังไม่ได้ปรุงแต่ง รับรู้สิ่งต่าง ๆ อย่างไม่เฉพาะเจาะจง ไม่เข้าใจความหมาย ผ่านไปแล้วผ่านไปเลย ไม่ตระหนักถึงการดำรงอยู่ของสิ่งนั้น

๒ . พาราทาสิก(Parataxic) เมื่อเด็กพัฒนาความคิดสูงขึ้นจะเริ่มเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ ทั้งจริงบ้างไม่จริงบ้างปนกันไป แต่ความคิดของเด็กถือว่าสิ่งที่คิดนั้นเป็นจริง เช่น อุตราแมน เป็นต้น ความคิดดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อบุคลิกภาพของบางคนในอนาคต เป็นต้น

๓ . ซินทาสิก (Syntaxic) เมื่อเด็กมีความสามารถทางภาษาเพิ่มขึ้นถึงขั้นใช้สัญลักษณ์แล้ว สภาพความเป็นจริงกับความจริงมากขึ้น สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ สื่อสารกับผู้อื่นได้เข้าใจ

๒ . การพัฒนาบุคลิกภาพ

ชัลลิแวนได้แบ่งการพัฒนาบุคลิกภาพตามประสบการณ์เป็น ๗ ขั้น [□] คือ

๑. ขั้นทารก (Infancy) อายุแรกเกิด - ๑๘ เดือน วัยนี้มีความสุข กับการใช้ปากในการตอบสนองความต้องการอาหารของตนเองด้วยการดูดหรือการเคลื่อนไหวร่างกายด้วยการใช้ประสาทสัมผัสสัมผัสกับมือในการดูดนิ้วตนเอง

๒ . ขั้นวัยเด็ก (Childhood) อายุ ๑๘ เดือน - ๕ ปี เป็นระยะที่เริ่มหัดพูด ฝีกออกเสียงได้ชัดเจน เริ่มมีเพื่อนและต้องการให้ผู้อื่นยอมรับสถานภาพของตนเอง

๓ . ขั้นวัยเยาว์ (Juvenile Era) อายุระหว่าง ๕-๑๒ ปี เป็นวัยที่เข้าโรงเรียน พัฒนาการทางร่างกายเร็วมากเริ่มรู้จักสังคม มีการร่วมมือและแข่งขัน เรียนรู้ที่จะควบคุมตนเอง

๔ . ขั้นก่อนวัยรุ่น (Pre-adolescence) อายุ ๑๑-๑๓ ปี เริ่มมีวุฒิภาวะทางเพศ มีการกล้าแสดงออกมากขึ้นและยังต้องการความเท่าเทียมกับผู้ใหญ่

๕ . ขั้นวัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescence) อายุระหว่าง ๑๓-๑๗ ปี เป็นวัยที่มีความพอใจในเรื่องเพศ ต้องการคบเพื่อนเดียวกันและต่างเพศ ต้องการความเป็นอิสระไม่ยอมพึ่งพาใคร

๖ . ขั้นวัยรุ่นตอนปลาย (Late Adolescence) อายุ ๑๗-๑๙ ปี ร่างกายเจริญเต็มที่ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความรู้และเข้าใจตนเอง เรียนรู้บทบาทในสังคมได้ดี

๗ . ขั้นวัยผู้ใหญ่ (Adulthood) อายุระหว่าง ๒๐-๓๐ ปี เป็นวัยที่มีพัฒนาการทุกอย่างสมบูรณ์เต็มที่สร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นสร้างหลักฐาน มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่

บุคลิกภาพประเภทต่าง ๆ (Personality Types) บุคลิกภาพที่แสดงอาการของโรคจิตโรคประสาทมี ๑๐ ประเภท แต่ในที่นี้ชัลลิแวนอธิบายไว้ ๖ ประเภท ส่วนอีก ๔ ประเภทที่มีความ

[□] ศรีเรือน แก้วกังวาล, จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย (เล่ม ๒) วัยรุ่น-วัยสูงอายุ, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๗๐-๗๓.

คล้ายคลึงกับประเภทอื่นจนแทบจะแยกกันไม่ออกและซัลลิแวน มิได้อธิบายไว้อย่างชัดเจนนั้นขอเว้นที่จะกล่าวไว้ในที่นี้

๑. ประเภทหมกมุ่นอยู่แต่กับตนเอง (Self-absorbed) หรือพวกคิดฝัน เมื่อยังเป็นทารกยังแยกตัวเองออกจากโลกภายนอกไม่ออก ถ้าได้รับการทูลถนอมก็รู้สึกโลดดี ตัวเราก็คือ แต่ถ้าได้รับการเลี้ยงดูไม่ดี ก็รู้สึกว่าโลกร้าย ตัวเราก็อาย เราก็ต้องหาอะไรดี ๆ มาแทน โยกานคิดฝันเอาเองโดยทั่วไปแล้วคนประเภทนี้ทักท้อแท้ ผิดหวังง่าย มีความเจ็บแค้นแน่นใจ มักคิดว่าตนถูกเข้าใจผิดเสมอ ชั้นแรกบุคคลประเภทนี้จะผิดหวังในสัมพันธภาพระหว่างตนกับคนอื่น ต่อมาก็อาจจะผิดหวังในเรื่องการงาน การเรียน และอื่น ๆ ต่อไป บุคคลประเภทนี้ไม่มีความรักที่แท้จริงให้แก่ใคร แต่ก็มีพฤติกรรมที่ดูเผินๆ เหมือนกับมีความรักในบุคคลนั้นอย่างลึกซึ้ง เช่น ดิดแจ แต่ถ้าเขาผิดหวังในบุคคลนั้น จะเกลียดเข้ากระดูกดำ

๒. ประเภทเหลือขอ (Incurable) ได้แก่บุคคลที่ไม่มีความเป็นมิตรกับใคร มีอารมณ์ขุ่นมัว ไม่อยากเข้ากับใคร แต่มีข้อยกเว้นคือ ถ้ากับผู้ที่ต่ำกว่าตนแล้ว บุคคลประเภทนี้ก็จะดีต่อ อากา เช่นนี้ จะเห็นได้ในวัยเยาว์ก่อนวัยรุ่น ถ้าเขาได้ครู เพื่อน ที่เค็มเหมือนเกลือ พ่อแม่ก็เคียวเข็ญอยากให้ได้ดี บุคคลในครอบครัวขาดสัมพันธภาพอันดีต่อกันและกัน เด็กก็รู้สึกว่าแข่งชันกับเขาโดยตรงๆ คงอยู่ในสถานะลำบาก เหล่านี้เป็นการทำหาย ยั่วๆ ทำให้เกิดความโกรธ หงุดหงิด

๓. ประเภทค้ำถอดกาล (Negative) ได้แก่บุคคลที่ไม่ลงรอยกับผู้ใด ชอบค้ำ ชอบเถียง ชอบบฏิสเรส เนื่องมาจากเด็กเคยเรียกร้องความสนใจ เคยใช้วิธีนี้ ครั้นโตขึ้นก็ใช้วิธีที่เคยใช้ และยิ่งมีความชำนาญในการคัดค้านยิ่งขึ้นด้วย

๔. ประเภทไม่สูงส่งกับใคร (Asocial) ได้แก่บุคคลที่ปลีกตัวจากการติดต่อกับบุคคลอื่นให้มากที่สุด ไม่ไว้ใจใครว่าจะจริงใจใฝ่กับตน รู้สึกว่าทำคุณกับใครไม่ขึ้น มักจะใจน้อย ทั้งนี้เพราะรู้สึกมาแต่ต้นว่าไม่มีใครรักตน

๕. ประเภทต้องพึ่งพาผู้อื่น (Inadequate) ได้แก่บุคคลที่ยึดผู้ใหญ่ หรือเจ้านายเหมือนไม้เลื้อยยึดหลัก ได้แต่เป็นผู้คอยตาม หรือให้ผู้อื่นเป็นผู้คอยชี้แนะบัญชา สั่งงาน ให้ทำโน่นทำนี่ไม่มีความคิดเป็นของตนเอง อาจเป็นผลมาจากการที่พ่อแม่วางอำนาจเอาตั้งแต่เด็กๆ และตนก็อยู่ได้บัญญัติหรือโอวาทของผู้ใหญ่เสมอมา

๖. ประเภทรักร่วมเพศ (Homosexuality) ได้แก่บุคคลที่ไม่รักเพศตรงข้ามตามปกติทั่วไป แต่มีความพอใจในเพศเดียวกัน หญิงรักร่วมกับหญิง ชายรักร่วมกับชาย หรือพวกที่อยากเป็นเพศตรงข้าม เช่นผู้ชายอยากเป็นผู้หญิง ผู้หญิงอยากเป็นผู้ชาย ซัลลิแวนเห็นว่า การมีความรักร่วมเพศมิใช่ปัญหาในตนเอง หากเป็นวิธีการปรับตัวที่ยากอย่างหนึ่งซึ่งบุคคลที่นำมาใช้กับการแก้ปัญหาทางเพศ

บุคลิกภาพประเภท ๗-๑๐ คือคนไม่เต็มบาท ไม่ถึงกับสติไม่สมประกอบ (Non-integrative) บุคคลที่ประพฤตินประจวบอยู่ในวัยรุ่นตลอดกาล (Chronic Adolescence) บุคคลประเภทพูดติดอ่าง และบุคคลประเภทใฝ่สูงทะเยอทะยานจนเกินความสามารถ

จากการศึกษา **ทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล** สรุปได้ว่าแนวคิดที่สำคัญคือ โครงสร้างบุคลิกภาพ พันธุกรรมมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการเจริญเติบโต และความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อการสร้างบุคลิกภาพ โครงสร้างบุคลิกภาพจึงเป็นผลมาจากความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคลกับบุคคล เยาวชนจะมีการสร้างภาพของตนเองและรับรู้ตนเองใน ๓ ลักษณะ คือ ภาพตนเอง ที่ว่า “ฉันดี” ซึ่งเป็นผลของประสบการณ์ที่รับการยอมรับจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่ทำให้ ความรู้สึกใคร่ใคร่ อบอุ่น เอาใจใส่ ห่วงใย ทำให้เกิดความพึงพอใจ ภาพตนเองที่ว่า “ฉันเลว” เป็น ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการได้การอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง ไม่เอาใจใส่ ไม่ได้รับการตอบสนอง ความต้องการ จึงทำให้เด็กเกิดความไม่พอใจ ภาพตนเองที่ว่า “ไม่ใช่ฉัน” เกิดจากการอบรมเลี้ยงดู แบบขู่เข็ญหรือทำให้หวาดกลัวอย่างรุนแรงทำให้เกิดความวิตกกังวลสูง จึงแสดงพฤติกรรมออกมาในเชิงปฏิเสธว่า “ไม่ใช่ฉัน” เพราะเป็นสิ่งที่เด็กไม่ต้องการรับรู้ มีแบ่งการพัฒนาบุคลิกภาพตาม ประสบการณ์เป็น ๗ ขั้น สำหรับพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม จะอยู่ในขั้นที่ ๕ และ ๖ คือ ขั้น วัยรุ่นตอนต้นและขั้นวัยรุ่นตอนปลาย ซึ่งเป็นวัยที่มีความพอใจในเรื่องเพศ ต้องการคบเพื่อนเพศ เดียวกันและต่างเพศ ต้องการความเป็นอิสระไม่ยอมพึ่งพาใคร และมีความคิดสร้างสรรค์ มีความรู้ และเข้าใจตนเอง เรียนรู้บทบาทในสังคมได้ดี คนจะมีบุคลิกภาพหลายรูปแบบ อาทิเช่น ประเภทหมกมุ่น อยู่แต่กับตนเอง ประเภทเหลือขอ ประเภทค่านตลอดกาล ประเภทไม่สูงส่งกับใคร ประเภทต้องพึ่งพา ผู้อื่น ประเภทรักร่วมเพศ จะเห็นว่าบุคลิกภาพของเด็กมีมากมายหลายประเภท และแต่ละประเภทจะ สะท้อนพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกมา ผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนจะต้องเข้าใจลักษณะของเยาวชน เพื่อให้สามารถปฏิสัมพันธ์กันได้

(๗) **ทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคม ๘ ขั้น ของเอริกสัน** ^{□□} (The Eight Stages of Psychosocial Development in Erikson)

Erik Homburger Erikson เป็นเรื่องของจิตวิทยาพัฒนาการเด็กและวัยรุ่นกล่าวว่า สิ่งแวดล้อมทั้งทางกายภาพ (Physical) ทางสังคม (Social) ทางวัฒนธรรม (Cultural) และทาง ความคิด (Ideational) เข้ามามีอิทธิพลกับพัฒนาการของชีวิตมนุษย์ตั้งแต่แรกเกิดจนจรา ซึ่งส่งผล ต่อความคิดริเริ่ม ความสามารถในการปรับตัว บุคลิกภาพและพฤติกรรมต่าง ๆ เขาเป็นนักจิตวิทยา คลินิก เกิดที่ประเทศเยอรมันพบว่าพัฒนาการทางจิตวิทยาของมนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงเหมือนกับ โครงสร้างทางกายภาพร่างกาย มุมมองของเขาจึงเน้นพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม

^{□□} สุโท เจริญสุข, จิตวิทยาพัฒนาการเด็กและวัยรุ่น (พร้อมสูตรการแก้ปัญหาชีวิต) , พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ลักษณ์, ๒๕๒๐), หน้า ๒๐.

ร่วมกัน นั่นคือ การเจริญเติบโตทางร่างกาย และสิ่งแวดล้อมจะมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางจิตใจ และบุคลิกภาพ ทำให้บุคคลสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ ทฤษฎีของแอร์ริคสันนี้มีพื้นฐานจากทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ จุดเด่นของแอร์ริคสันคือมุมมองพัฒนาการมนุษย์ตลอดช่วงอายุขัย ซึ่งแอร์ริคสันมองพัฒนาการของบุคคลคนหนึ่งในลักษณะองค์รวม (Wholeness/Holistic) ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งสิ้นอายุขัย ซึ่งโมเดลนี้แบ่งพัฒนาการของบุคคลไว้ ๘ ชั้น

พัฒนาการทางจิตสังคม (Psychosocial Development Model) ๘ ชั้นที่จะกล่าวต่อไปนี้ แบ่งช่วงชีวิตของมนุษย์ จากแรกเกิดถึงประมาณอายุ ๘๐ ปีเป็น ๘ ช่วง ตามการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย และสมอง จากวัยเด็กจนถึงวัยรุ่นจะมีการเจริญเติบโตเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและช้าลง ในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น มีความคงที่ในวัยผู้ใหญ่ และหลังจากนั้นในวัยผู้ใหญ่ตอนกลางจนถึงวัยชรา พัฒนาการในด้านต่าง ๆ เริ่มเสื่อมถอยลง แต่คงไว้ซึ่งประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมา การเปลี่ยนแปลงตามชั้นต่าง ๆ นี้เป็นเสมือนบันไดที่แต่ละบุคคลจะก้าวขึ้นไป การประสบกับปัญหาอุปสรรคเป็นเรื่องปกติ และอาจเกิดขึ้นได้ในทุกช่วงพัฒนาการ ซึ่งจะเป็นเหมือนการเรียนรู้ การรู้จักแก้ไขปัญหา และเผชิญกับวิกฤตในช่วงต่าง ๆ การประสบกับความล้มเหลวในชั้นหนึ่ง ๆ จะมีผลกระทบต่อการพัฒนาการของบุคคลคนนั้นในชั้นต่อไป ด้วย เช่น การไม่ประสบผลสำเร็จในพัฒนาการขั้นต้นๆ จะส่งผลต่อพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนจากกลุ่มปกติ ตัวอย่างพฤติกรรม เช่น การเรียน และการเข้าสังคมของบุคคลในช่วงวัยเด็ก ตอนต้นประสบปัญหา ส่งผลให้เกิดปัญหาพฤติกรรมต่าง ๆ ในช่วงวัยรุ่น และเกิดปัญหาอุปสรรคการใช้ชีวิตในช่วงวัยผู้ใหญ่ตามมาเช่นกัน

รูปแบบพัฒนาการทางจิตสังคมของแอร์ริคสันมี ๘ ชั้น โดยชั้น ๑ ถึงชั้น ๔ เป็นช่วงของการสั่งสมประสบการณ์ และการเรียนรู้ในการแก้ปัญหา ในชั้น ๕ เป็นเรื่องการปรับตัวเพื่อแสวงหาอัตลักษณ์ และชั้น ๖ ถึงชั้น ๘ เป็นการนำเอาอัตลักษณ์ไปใช้ โดยมีรายละเอียดตามชั้นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ชั้นที่ ๑ ความรู้สึกไวเนื้อเชื่อใจกับความไม่ไว้วางใจ (Trust vs. Mistrust)

พัฒนาการขั้นแรกจะเกิดขึ้นในช่วงตั้งแต่แรกเกิดจนถึงขวบปีแรก ในช่วงนี้ทารกจะมีความสุขความพึงพอใจบริเวณปาก และกิจกรรมเกี่ยวกับการกลืนกิน ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงปีแรกของชีวิต ทารกที่อยู่ในครรภ์มารดาจะได้รับการตอบสนองที่เพียงพอ อยู่ในอุณหภูมิที่เหมาะสม รับอาหารผ่านทางสายรก อยู่ในภาวะสงบเงียบ ทำให้ทารกมีความพึงพอใจรู้สึกมั่นคงปลอดภัย ต่อมาเมื่อทารกคลอดจากครรภ์มารดาจะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม เช่น การเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิ การกลืนกินทางปากการขับถ่ายทางทวารหนักการได้ยินเสียงและอื่น ๆ

ในขั้นนี้หากมารดาให้ความรักและการดูแลแก่ทารกอย่างสม่ำเสมอ ตอบสนองต่อความต้องการขั้นพื้นฐานทางกายและทางจิตใจอย่างต่อเนื่อง (เช่น เมื่อทารกหิวก็ได้กิน ได้รับการสัมผัสถูบลูบคลำด้วยความรัก ทะนุถนอม ได้นอนหลับอย่างสงบพอเพียง เมื่อขับถ่ายก็ได้รับการดูแลความสะอาด)

จะทำให้ทารกพัฒนาความรู้สึกไว้น้อยเชื่อใจขั้นพื้นฐาน (Basic Trust) ต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม
ความสำเร็จของพัฒนาการในขั้นแรกสังเกตได้จากการที่ทารกไม่มีความวิตกกังวลมากเกินไป
หรือไม่มีอารมณ์รุนแรง เช่น การแสดง พฤติกรรมร้องไห้โยเยโดยไม่สมเหตุสมผล หรือแสดงความโมโห
หงุดหงิด เพื่อเรียกร้องความสนใจ เมื่อมารดาหรือผู้ดูแลคลาดสายตาไปการที่ทารกสามารถอยู่ตาม
ลำพังในระยะเวลาสั้นๆ เมื่อเวลา ที่มารดาหรือผู้ดูแลผละจากทารกไป เพื่อทำธุระอื่น ๆ ลักษณะ
ดังกล่าวแสดงว่า ทารกเริ่มมีความรู้สึกมั่นคงและไว้วางใจ มีความมั่นใจว่ามารดาหรือผู้ดูแลจะกลับมา
ดูแลเช่นเดิม ถือเป็นจุดพื้นฐานเริ่มต้นของการพัฒนาอัตลักษณ์ (Ego Identity) ของบุคคลซึ่งจะ
เกิดขึ้นชัดเจนในช่วงวัยรุ่น

ขั้นที่ ๒ ความเป็นตัวของตัวเอง กับ ความละอายและสงสัย (Autonomy vs. Shame and Doubt)

ในพัฒนาการขั้นที่ ๒ เกิดขึ้นระหว่างขวบปีที่ ๒-๓ ของชีวิต พัฒนาการในขั้นนี้เด็กจะมี
พัฒนาการทางร่างกาย โดยเฉพาะกล้ามเนื้อมากขึ้น และเริ่มที่จะเรียนรู้การควบคุมส่วนต่าง ๆ ของ
ร่างกาย เคลื่อนไหวร่างกายอย่างเป็นอิสระมากขึ้น สามารถที่จะเรียนรู้อย่างรวดเร็ว และเริ่มสำรวจ
สิ่งแวดล้อมรอบข้างเด็กในวัยนี้จะเริ่มฝึกหัดการขับถ่ายการควบคุมกล้ามเนื้อหูรูด

ความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง (Sense of Autonomy) และการควบคุมตนเอง (Self Control) จะเกิดขึ้นได้ถ้าผู้ปกครองให้การอบรมเลี้ยงดูอย่างเหมาะสม มีความมั่นคงอดทน ให้โอกาส
เด็กได้ทำสิ่งต่าง ๆ ตามความปรารถนาของตนเองโดยอยู่ในการดูแลของผู้ปกครอง (เช่น การ
เคลื่อนไหว การเดิน การป้อนอาหารหยิบจับสิ่งของอย่างเป็นอิสระ โดยที่ผู้ปกครองไม่แสดงท่าทีตื่น
ตระหนก หรือกังวลมากเกินไป) จะทำให้เด็กรู้สึกภาคภูมิใจในความสำเร็จของตนเอง มีความรู้สึกที่ดี
ต่อผู้อื่น ผลดีอีกประการคือ เด็กจะพัฒนาความรู้สึกมุ่งมั่น (Will) ซึ่งหมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจแน่วแน่
ในการเลือก และในการยับยั้งตนเอง เด็กจะกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นและกล้าที่จะตัดสินใจมากขึ้น
รวมทั้งมีความมุ่งมั่นและตั้งใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในทางตรงข้ามหากผู้ปกครองปล่อยปละละเลย
ดูว่า หรือเข้มงวดกับเด็กมากเกินไป เด็กจะรู้สึกละอาย สงสัยในความสามารถของตนเอง ไม่มั่นใจใน
การแสดงความคิดเห็น ไม่มั่นใจว่าจะควบคุมชีวิตตนเองได้ ผลกระทบหนึ่งนี้อาจเกิดขึ้นคือทำให้เด็กมี
บุคลิกภาพไม่เหมาะสม ขาดความเชื่อมั่น วิตกกังวล หวาดระแวงสงสัย หรือมีพฤติกรรมย้ำทำ
นอกจากนี้ บุคคลที่ได้รับการพัฒนาความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง และการควบคุมชีวิตตนเองอย่าง
เหมาะสม เมื่อโตขึ้นเขาจะเป็นผู้ใหญ่ที่สนับสนุน และเชื่อมั่นสถาบันทางกฎหมายของสังคม มีความ
เคารพและอยู่ภายใต้กฎหมายของสังคม

ขั้นที่ ๓ ความคิดริเริ่มกับความรับผิดชอบ (Initiative vs. Guilt) พัฒนาการในขั้นนี้อยู่
ในช่วงอายุ ๓-๕ ปี เด็กวัยนี้ร่างกายมีความสามารถและช่วยตัวเองได้มากขึ้นกว่าเดิม แต่ก็ยังอยู่ใน
วงจำกัด การพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สำหรับเด็กในช่วงวัยนี้ทำได้โดยให้เด็กได้ร่วมทำกิจกรรม

ต่าง ๆ ที่ทำลายความสามารถของเขา รวมทั้งสิ่งแวดล้อมก็มีส่วนผลักดัน และเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็กได้

ระยะนี้เป็นระยะที่เด็กเริ่มเรียนรู้บทบาททางเพศ มาตรฐานทางศีลธรรมและการควบคุมอารมณ์ ครอบครัวจะเป็นแหล่งชี้แนะถึงสิ่งต่าง ๆ ในสังคมให้แก่เด็ก เด็กเริ่มสร้างบุคลิกภาพและความรู้สึกผิดชอบชั่วดีจากการได้มีกิจกรรมและประสบการณ์ร่วมกับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว การอบรมสั่งสอนโดยพ่อแม่ หรือผู้ใหญ่ในครอบครัวจะช่วยให้เด็กได้ซึมซับเข้าไป เป็นการรู้สำนึกผิดชอบชั่วดีในความคิด และแสดงออกในพฤติกรรมของเด็ก การเรียนรู้ที่เด็กจะได้รับจากตัวแบบ (Role Model) ในครอบครัว โดยมีตัวแบบเป็นตัวอย่าง และให้ข้อมูลแก่เด็ก เพื่อเรียนรู้ว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด ดังนั้นความรู้สึกผิดชอบชั่วดีจึงสามารถสร้างขึ้นโดยการเรียนรู้จากบุคคลในครอบครัว และรวมถึงแนวความคิดค่านิยมของสังคม ในระยะนี้ครอบครัวมีบทบาทอย่างยิ่งในการปลูกฝังความรู้สึกผิดชอบชั่วดีให้แก่เด็ก การสร้างความสัมพันธ์ในระยะนี้จะเริ่มด้วยความสัมพันธ์ระหว่างแม่-เด็ก ต่อมาพ่อเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องด้วย และเมื่อสังคมของเด็กกว้างขวางขึ้นเด็กจะเริ่มสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เด็กเริ่มเป็นตัวของตัวเอง เด็กที่มีประสบการณ์มากจะสามารถช่วยเหลือตัวเองได้มาก เด็กที่ไม่สามารถพัฒนาผ่านขั้นความคิดริเริ่มไปได้จะเกิดความรู้สึกผิด และไม่กล้าที่จะเป็นผู้ริเริ่ม เนื่องจากเกิดความกลัวว่าจะทำผิดพลาดอีก

พัฒนาการของเด็กเป็นความรับผิดชอบร่วมกันทั้งเด็ก พ่อแม่ และชุมชน การได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน หรือการมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ในสังคมจะเป็นการช่วยถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด เจตคติ ค่านิยมของสังคมให้แก่เด็กได้ทีละน้อย โดยมีผู้ใหญ่ช่วยกันประคับประคองให้เด็กพัฒนาไปสู่ความสมบูรณ์ได้ เด็กวัยนี้ควรได้รับโอกาสทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสามารถอย่างอิสระ เช่น การเล่น การคิด การประดิษฐ์ การจินตนาการต่าง ๆ และควรได้รับการสนับสนุนให้เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ซึมซับความรู้สึกผิดชอบชั่วดี และหลักศีลธรรมจรรยา หากเด็กวัยนี้ได้รับการจำกัดในการทำกิจกรรมหรือถูกตำหนิ เมื่อคิดและทดลองทำสิ่งต่าง ๆ จะทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดคัดค้านหรือความรู้สึกผิดเกิดขึ้นเนื่องจากเขาไม่สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้สำเร็จตั้งใจและถูกติตรอนหรือขัดขวางความสามารถของตนเอง ทำให้ความรู้สึกผิดเกิดสะสมในตัวเด็กและมีผลให้เด็กขาดความคิดสร้างสรรค์

ขั้นที่ ๔ ความขยันหมั่นเพียรกับความรู้สึกต่ำต้อย (Industry vs. Inferiority)

ขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ ๖-๑๒ ปี ช่วงวัยเด็กตอนปลายเป็นระยะที่เด็กมีความเจริญเติบโตและมีความอยากรู้อยากเห็นในสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ มากขึ้นยิ่งกว่าในวัยเด็กตอนต้นและวัยเด็กตอนกลาง การเสาะแสวงหาสิ่งต่าง ๆ ทำให้เด็กมีประสบการณ์กับสิ่งใหม่ ๆ รอบตัวเขามากขึ้น เมื่อเขาคิดว่าสิ่งใดที่เขาต้องการเขาจะต้องแสวงหาให้ได้ตามความปรารถนา เนื่องจากในวัยที่ผ่านมาเขาไม่สามารถทำกิจกรรมหลายอย่างได้ เพราะมีผู้ใหญ่คอยบังคับและควบคุม เด็กในวัยนี้ต้องการแสดงความคิดเห็น

และแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อแสดงความเป็นผู้ใหญ่ จุดสำคัญของพัฒนาการระยะนี้คือการได้แสดงออกว่า เขามีความคิด และมีความสามารถเหมือนผู้ใหญ่คนอื่น ๆ เช่นกัน ในช่วงอายุนี้บุคคลรอบข้างควรช่วย ชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิตเพราะเป็นระยะที่พวกเขาเริ่มไตร่ตรองถึงอนาคต การที่ได้พิสูจน์ว่ามีความสามารถกระทำสิ่งต่าง ๆ ในขอบเขตของเขาได้อย่างเหมาะสมทำให้เด็กในวัยนี้มีความเชื่อมั่นว่าเขาจะประสบความสำเร็จในอนาคต

การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย

๑. แนะนำในเรื่องการออกกำลังกาย การเล่นกีฬา การใช้เวลารว่างให้เกิดประโยชน์ เพื่อให้มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง

๒. แนะนำเรื่องการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อการเจริญเติบโตของเด็กวัยนี้ เด็กควรได้รับสารอาหารครบทุกหมู่ในปริมาณที่เพียงพอ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือเด็กวัยนี้มักสนใจการเล่นกับเพื่อนมากกว่าเรื่องการรับประทานอาหาร

การส่งเสริมพัฒนาการด้านจิตใจ

๑. แนะนำเรื่องการรู้จักตนเอง การมองตนเองตามความเป็นจริง ด้วยการบริหารจัดการจิตใจ การทำสมาธิ การเสียสละเพื่อผู้อื่นอย่างเหมาะสม

๒. ฝึกการผ่อนคลายความเครียดในลักษณะต่าง ๆ เช่น การผ่อนคลายกล้ามเนื้อทุกส่วนของร่างกาย จินตภาพบำบัด หรือการทำงานอดิเรกที่ชอบ เช่น ฟังเพลง เล่นดนตรี อ่านหนังสือที่ชอบ วาดภาพ เป็นต้น

การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม

๑. แนะนำเรื่องการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนได้อย่างเหมาะสม ให้รู้จักการยืดหยุ่น รู้จักการแพ้ ชนะ และให้อภัย เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลตามสภาพความเป็นจริง เพื่อลดความคาดหวังจากผู้อื่นในทุกๆ ด้าน

๒. ฝึกพฤติกรรมการแสดงออกอย่างเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งพฤติกรรมทางด้านร่างกาย และคำพูด การจัดให้มีการแสดงบทบาทสมมติสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดทักษะนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป

ขั้นที่ ๕ ความเป็นอัตลักษณ์กับความสับสนในบทบาท (Identity vs. Role Confusion)

ขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ ๑๓-๒๐ ปี การแสวงหาอัตลักษณ์ของบุคคล และการเสริมสร้างความรับผิดชอบถือว่าเป็นเอกลักษณ์สำคัญของวัยนี้ ซึ่งความรับผิดชอบดังกล่าวมีรากฐานมาจากการอบรมของพ่อแม่ และความรู้สึกไว้วางใจและความมั่นใจในตนเอง องค์ประกอบสำคัญของการสร้างความรู้สึกเป็น อัตลักษณ์ และผ่านพ้นความรู้สึกสับสนในตนเอง ได้แก่ ความเข้าใจในอัตลักษณ์และการแสวงหาสถานภาพทางสังคม ความเข้าใจในอัตลักษณ์ช่วยให้เด็กวัยรุ่นเกิดความเข้าใจในปัญหาต่าง ๆ และช่วยในการตัดสินใจ วางแผนเรื่องเกี่ยวกับอนาคต เช่น การเลือกอาชีพ การเลือกคู่ครอง

เป็นต้น ในวัยนี้เด็กวัยรุ่นจะเกิดความคิดสงสัยในตัวเอง เช่น การคิดถามตนเองว่า “ฉันคือใคร?” หรือ “ฉันจะทำอาชีพอะไรดี?” เนื่องจากระยะวัยรุ่นเป็นระยะ ที่มีความรู้สึกสับสน ขาดความมั่นใจ เพราะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจเพื่อเตรียมเข้าสู่ผู้ใหญ่ ปัญหาของเด็กวัยรุ่นมักเป็นไปในทำนองที่ว่า ฉันไม่รู้ว่าจะทำอะไร ฉันไม่รู้ว่าจะดำเนินชีวิตไปในทิศทางใด และฉันไม่รู้ว่าจะฉันเป็นใคร อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนวัยเดียวกัน และความรู้สึกได้รับการยอมรับจากสังคมแวดล้อม ซึ่งรวมถึงกลุ่มย่อยทางวัฒนธรรม และศาสนามีผลต่อการปรับตัวของวัยรุ่นอย่างยิ่ง เด็กวัยรุ่นจะค่อย ๆ พัฒนาความเป็นตัวของตัวเองขึ้น เขาจะแสวงหาตนตามอุดมคติ (Ego-ideal) และค้นหาอัตลักษณ์เพื่อปรับตัวให้เข้ากับบทบาทใหม่ในสังคม เราพบว่าเด็กวัยรุ่นตอนปลายจำนวนมากยังไม่สามารถค้นพบอัตลักษณ์ของตน เด็กวัยรุ่นที่ประสบอุปสรรคในพัฒนาการขั้นนี้จะขาดทักษะที่เหมาะสมในการแก้ไขสถานการณ์ คือเมื่อเผชิญปัญหามักจะหลบเลี่ยงมากกว่าที่จะแก้ไข ในขณะที่สถานการณ์ หรือปัญหาหนึ่งยังไม่ได้รับการแก้ไข เมื่อปัญหาอื่น ๆ ประดังเข้ามา ก็เกิดการสับสน และซับซ้อนของปัญหา กล่าวคือเด็กวัยรุ่นยังไม่มีทักษะที่ดีในการแก้ปัญหา อย่างไรก็ตามวัยรุ่นแต่ละคนย่อมต้องการเวลาในการเรียนรู้ และปรับตัวเพื่อการพัฒนาไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่และได้รับการยอมรับจากบุคคลรอบข้างในสังคม ในวัยนี้จะมีปัญหาหลายด้าน ได้แก่

๑. ปัญหาความสัมพันธ์กับพ่อแม่

วัยนี้จะแสดงพฤติกรรมที่แสดงความเป็นตัวตน

ของเขาค่อนข้างมาก การพูดจาไม่ค่อยเรียบร้อยซึ่งอาจเลียนแบบมาจากกลุ่มเพื่อน อารมณ์แปรปรวน ไม่มีความสม่ำเสมอต่อความรับผิดชอบต่าง ๆ เอาแต่ใจตัวเอง ทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือครูอาจารย์หงุดหงิดไม่พอใจได้มาก ๆ ถ้าบุคคลรอบข้างไม่เข้าใจ การแสดงออกเหล่านี้ และใช้วิธีการจัดการที่ไม่ถูกต้อง เช่น ใช้การดุด่าว่ากล่าว บ่นตำหนิ หรือลงโทษรุนแรง จะเกิดปฏิกิริยาต่อต้าน ซึ่งไม่ช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเหล่านั้น วิธีการจัดการกับปัญหาพฤติกรรมเหล่านี้ ทำได้โดยเริ่มต้นจากการทำความเข้าใจความต้องการของเขา มีการตอบสนองโดยประนีประนอมยืดหยุ่น แต่ยังคงขอบเขตที่เหมาะสม ควรใช้การจูงใจ ให้วัยรุ่นได้ออกความคิดและร่วมมือโดยสมัครใจมากกว่าการบังคับหรือการใช้ความรุนแรง

๒. ปัญหาการใช้สารเสพติด

ตามธรรมชาติของวัยรุ่นจะมีความอยากรู้อยากเห็นอยาก

ลองมาก การที่อยู่ใกล้ชิดกับกลุ่มเพื่อนที่ใช้สารเสพติด ย่อมมีความเสี่ยงสูงที่จะถูกชักจูงให้ใช้สารเสพติดต่าง ๆ วัยรุ่นส่วนใหญ่ไม่กล้าปฏิเสธเพื่อนเพราะกลัวเพื่อนไม่คบ หรือถูกเพื่อนทำทนาย หรือบางคนใช้เพราะอยากให้เหมือนเพื่อน ๆ เพื่อให้ได้รับการยอมรับเมื่อลองแล้วเกิดความพอใจและติดสารเสพติดเหล่านั้นไป

๓. ปัญหาทางเพศ

พฤติกรรมรักร่วมเพศ (Homosexuals) เป็นพฤติกรรมที่จะทำให้เกิด

เกิดปัญหาตามมาได้มาก คนที่เป็นรักร่วมเพศมักจะเจอปัญหาในการดำเนินชีวิตได้มากกว่าคนทั่วไป

ในบางสังคมมีการต่อต้านพฤติกรรมรักร่วมเพศ มีการรังเกียจ ล้อเลียน ไม่ยอมรับ บางประเทศมีกฎหมายลงโทษผู้ที่มีเพศสัมพันธ์กับเพศเดียวกัน

การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง (Masturbation) ในวัยรุ่นถึงว่าเป็นพฤติกรรมปกติ ไม่มีอันตราย ไม่มีผลเสียต่อร่างกายหรือจิตใจ แต่ว่าควรแนะนำให้เด็กได้เห็นถึงความเหมาะสมของเวลา และสถานที่ ไม่ควรหมกมุ่นมากจนเป็นปัญหาต่อการใช้เวลา ทำให้ขาดการทำกิจกรรมอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์มากกว่า

การมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น (Sexual Relationship) มักเกิดจากวัยรุ่นที่ขาดการยับยั้งชั่งใจ หรือมีปัญหาทางอารมณ์ และใช้เพศสัมพันธ์เป็นการทดแทน เพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นมักไม่ได้ยั้งคิดให้รอบคอบ ขาดการไตร่ตรอง ทำตามอารมณ์เพศ หรืออยู่ภายใต้ฤทธิ์ของสารเสพติด ทำให้เกิดปัญหา การติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การตั้งครรภ์เมื่อยังไม่พร้อม การทำแท้ง การเลี้ยงลูกที่ไม่ถูกต้อง ปัญหาครอบครัวและกลายเป็นปัญหาสังคมในที่สุด

๔. ปัญหาบุคลิกภาพ ช่วงวัยรุ่นจะมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพอย่างชัดเจน ทั้งนี้สัจใจคือความคิด การกระทำ มีรูปแบบที่สม่ำเสมอ จนสามารถคาดการณ์ได้ว่าในเหตุการณ์แบบนี้ เขาจะแสดงออกอย่างไร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ ประสบการณ์ และการเรียนรู้ที่ผ่านมา จะทำให้วัยรุ่นมีบุคลิกภาพที่ดีด้วย แต่ในทางตรงข้าม การประสบ อุปสรรคต่าง ๆ เช่น การขาดผู้ปกครองคอยดูแล สั่งสอน หรือการเรียนรู้แบบผิดๆ จะทำให้วัยรุ่นมีปัญหาบุคลิกภาพได้ ทำให้เขาปรับตัวเข้ากับคนอื่นยาก และเอาตัวเองเป็นศูนย์กลาง ในกรณีที่เป็นปัญหามากๆ อาจนำไปสู่อาการผิดปกติทางบุคลิกภาพ (Personality Disorders)

๕. อาการพฤติกรรมเกร (Conduct Disorder) เป็นโรคที่มีปัญหาพฤติกรรมกลุ่มที่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน โดยตนเองพอใจ ได้แก่ การละเมิดสิทธิผู้อื่น การขโมย ฉ้อโกง ตีชิงวิ่งราว ทำร้ายผู้อื่น ทำลายข้าวของ เกร หรือละเมิดกฎเกณฑ์ของหมู่คณะหรือสังคม การหนีเรียน ไม่กลับบ้าน หนีเที่ยว โทก หลอกหลวง ล้วงเกินทางเพศ การใช้สารเสพติด อาการดังกล่าวนี้มักจะเกิดขึ้นต่อเนื่องมานานพอสมควร สัมพันธ์กับปัญหาในครอบครัว การเลี้ยงดู ปัญหาอารมณ์ การรักษาควรรีบทำให้เร็วที่สุด เพราะการปล่อยไว้นาน จะยิ่งเรื้อรังรักษายาก และกลายเป็นบุคลิกภาพแบบอันธพาล และต่อต้านสังคม (Antisocial Personality Disorder) เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่

การป้องกันปัญหาวัยรุ่น

๑. การเลี้ยงดูอย่างถูกต้อง ให้ความรักความอบอุ่น
๒. การฝึกให้รู้จักระเบียบวินัย การควบคุมตัวเอง
๓. การฝึกทักษะชีวิต ให้แก้ไขปัญหาคือได้ถูกต้อง มีทักษะในการปฏิเสธสิ่งที่ไม่ถูกต้อง
๔. การสอนให้เด็กรู้จักคบเพื่อน ทักษะสังคมดี
๕. การฝึกให้วัยรุ่นได้เรียนรู้ และเสริมสร้างอัตลักษณ์

ขั้นที่ ๖ ความใกล้ชิดสนิทสนมกับความรู้สึกโดดเดี่ยว (Intimacy vs. Isolation)

บุคคลในขั้นนี้อยู่ช่วงอายุประมาณ ๒๑-๓๕ ปี เป็นวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ที่สามารถหา อด
ลักษณะของตนเองได้จากช่วงก่อนแล้ว บุคคลในช่วงอายุนี้อาจจะรู้จักตนเอง รู้ว่าตนเองมีความเชื่ออย่างไร
ต้องการอะไรในชีวิต เกิดความรู้สึกต้องการมีเพื่อนสนิทที่จะรับและแลกเปลี่ยนสิ่งต่าง ๆ ที่ตนมีอยู่
แบ่งปันความเชื่อถือ ความสุข และความต้องการของตนแก่ผู้อื่น นั่นคือ คู่สมรส หรือเพื่อนสนิท จึงมี
การพัฒนาความรู้สึกผูกพันกับผู้อื่น แต่ถ้าบุคคลไม่สามารถสร้างความรู้สึกผูกพันใกล้ชิดกับผู้อื่นได้ มี
ความต้องการแข่งขันหรือทะเลาะเบาะแว้งกับผู้อื่น ก็จะนำไปสู่ความรู้สึกโดดเดี่ยวอ้างว้าง
บุคคลในช่วงนี้มีความเป็นอิสระในสังคมมากกว่าวัยก่อนๆ ในช่วงต้น มีความรับผิดชอบต่อ
ตนเอง ครอบครัวและสังคม ความสมบูรณ์ของจิตใจในช่วงนี้คือ การได้รับการยอมรับ มีความก้าวหน้า
มีอาชีพที่เหมาะสม มีการสมาคมกับเพศตรงข้ามเพื่อการเลือกคู่ครองต่อไป การปรับตัวของผู้ใหญ่ใน
วัยนี้คือ การเลือกคู่ครอง และการมีหน้าที่การงานที่เหมาะสม รวมทั้งการเข้ากันได้ดีกับเพื่อนร่วมงาน
การไม่สามารถปรับตัวได้จะทำให้บุคคลแยกตัวออกไปจากสังคมและครอบครัว ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ
ความสามารถในการเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ แม้บางคนที่แต่งงานแล้ว แต่ไม่สามารถแบ่งปันชีวิต และ
กิจกรรมกับคู่สมรสได้ จะรู้สึกโดดเดี่ยว และส่งผลต่อการปรับตัวของบุตร เมื่อบุตรเติบโตและ ออกไป
เผชิญชีวิตในสังคมภายนอก ดังนั้น งานและความรัก จึงเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลในช่วงวัยนี้ประสบ
ความสำเร็จในชีวิต

ขั้นที่ ๗ การสืบทอดกับการคำนึงถึงแต่ตนเอง (Generativity vs. Self absorption/ Stagnation)

ขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ ๓๖-๕๙ ปี เริ่มเข้าสู่วัยกลางคน เป็นระยะที่บุคคลมีครอบครัว มีบุตร
และเลี้ยงดูบุตรด้วยความเอาใจใส่ ในระยะนี้บุคคลต้องการมีบุตรไว้สืบสกุล การจะมีบุตรซึ่งถือว่าเป็น
สมาชิกใหม่ในครอบครัวนั้นต้องมาจากรากฐานของความรักและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน บุคคลที่
ไม่สามารถพัฒนามาถึงขั้นนี้ย่อมเกิดความรู้สึกท้อถอยและเหนื่อยหน่ายในชีวิต คิดถึงแต่ตนเอง เริ่มมี
ความเจ็บป่วยเรื้อรัง และปฏิเสธความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น ไม่เตรียมสภาพแวดล้อมที่ดีให้แก่ชนรุ่น
หลังทำงานอย่างขาดความรับผิดชอบปล่อยปละละเลย เป็นต้น

นอกจากนี้ในช่วงวัยนี้ยังสนใจและต้องการสร้างประโยชน์ให้แก่สังคม โดยความรู้สึกต่อ
สังคมนั้นจะเข้ามารวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับชีวิตส่วนตัว รู้จักแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง ปัญหา
ครอบครัว และเลี้ยงดูบุตรด้วยความเอาใจใส่ ระยะนี้เป็นระยะที่บุคคลตั้งใจทำงานเพื่อให้สิ่งต่าง ๆ ดี
ขึ้น รวมทั้งพัฒนาการทางจริยธรรมก็มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องด้วยเช่นกัน ในวัยนี้จะมี ความ
เปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ได้แก่ ความเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย ความเปลี่ยนแปลงใน
หน้าที่การงาน ความเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์ และความเปลี่ยนแปลงในด้านความสนใจ

ขั้นที่ ๘ ความมั่นคงสมบูรณ์ในชีวิตกับความสิ้นหวัง (Integrity vs. Despair)

ขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ ๖๐-๘๐ ปี นั่นคือ เข้าสู่วัยชรา พัฒนาการขั้นสุดท้ายนี้มีพื้นฐานจากการปรับตัวในช่วงต้นของชีวิต บุคคลในช่วงวัยนี้มักแสวงหาความมั่นคงภายในจิตใจ ซึ่งเกิดเมื่อบุคคลสามารถผ่านพัฒนาการในขั้นต่าง ๆ มาได้อย่างดี เป็นวัยของการยอมรับความเป็นจริง ใช้คุณค่าจากประสบการณ์ ที่สั่งสมมา ให้เป็นประโยชน์ต่อชนรุ่นหลัง และเป็นช่วงของการระลึกถึงความทรงจำในอดีต ถ้าในอดีตที่ผ่านมาบุคคลมีความสุข ประสบความสำเร็จในพัฒนาการ และสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความมั่นคงทางจิตใจ แต่ในทางตรงข้ามถ้าบุคคลมีความทรงจำที่ผิดหวังอยู่ตลอด และพบปัญหาอุปสรรคในพัฒนาการของช่วงที่ผ่านมา จะมีความรู้สึกท้อแท้ หมดหวัง เหนื่อยหน่ายกับชีวิต วิตกกังวลกับอดีตที่ไม่ดีงามของตนเอง ขาดกำลังใจในการต่อสู้ และไม่สามารถพัฒนาชีวิตในวัยชราได้อย่างมีความสุข

ผู้ที่สามารถปรับตัวได้ในช่วงเกษียณอายุการทำงานจะเห็นว่า ตนได้ทำประโยชน์แก่สังคมอย่างเต็มที่แล้ว เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง มีความพอใจในชีวิต รู้จักหาความสุข ความสงบในจิตใจ ยอมรับกับสภาพความเป็นจริง และความเป็นอยู่ของตนเองในปัจจุบัน และไม่รู้สึกละอายใจ หรือเสียใจเวลาที่ผ่านมากับประสบการณ์ในอดีตของตนเอง

จากการศึกษา **พัฒนาการทางจิตสังคม ๘ ขั้น** สรุปได้ว่าทฤษฎีนี้เป็นเรื่องของจิตวิทยา พัฒนาการเด็กและวัยรุ่น สิ่งแวดล้อมทั้งทางกายภาพ (Physical) ทางสังคม (Social) ทางวัฒนธรรม (Cultural) และทางความคิด (Ideational) เข้ามามีอิทธิพลกับพัฒนาการของชีวิตมนุษย์ตั้งแต่แรกเกิดจนชรา ซึ่งส่งผลต่อความคิดริเริ่ม ความสามารถในการปรับตัว บุคลิกภาพและพฤติกรรมต่าง ๆ โมเดลนี้แบ่งพัฒนาการของบุคคลไว้ ๘ ขั้น โดยขั้น ๑ ถึงขั้น ๔ เป็นช่วงของการสั่งสมประสบการณ์ และการเรียนรู้ในการแก้ปัญหา ในขั้น ๕ เป็นเรื่องการปรับตัวเพื่อแสวงหาอัตลักษณ์ และขั้น ๖ ถึงขั้น ๘ เป็นการนำเอาอัตลักษณ์ไปใช้ โดยมีรายละเอียดตามขั้นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ สำหรับเยาวชนจะอยู่ในขั้นที่ ๕ ซึ่งอยู่ช่วงอายุ ๑๓-๒๐ ปีซึ่งจะมีปัญหามากมาย เช่น ปัญหาความสัมพันธ์กับพ่อแม่ ปัญหาการใช้สารเสพติด ปัญหาบุคลิกภาพ ปัญหาทางเพศ อาการพฤติกรรมเกราะ ช่วงนี้เป็นช่วงแห่งความสับสน เยาวชนที่เลือกเดินทางดีก็จะดีไป แต่เยาวชนที่เลือกทางเดินผิดจะเสียเวลาและอาจเสียอนาคตหากกระทำผิดมาก ช่วงนี้เป็นช่วงที่สับสนมากสำหรับเยาวชน พ่อแม่ควรเป็นพี่เลี้ยงดูแลลูกอย่างใกล้ชิด อย่ายิ่งลูกเดินหลงทางได้

(๘) **ทฤษฎีอาชญาวิทยา** ของสตีเวน บริกส์ (Steven Briggs) ^{□□} บริกส์ได้พูดถึงทฤษฎีสำคัญต่าง ๆ ทางด้านอาชญาวิทยา เพื่อหาสาเหตุที่คนกระทำผิดกฎหมายหรือก่ออาชญากรรม หา

^{□□} Steven Briggs, Important Theories in Criminology: Why People Commit Crime, [ออนไลน์], <http://www.dummies.com/how-to/content/important-theories-in-criminology-why-people-commi.html> [๒๐ มีนาคม ๒๕๕๗].

วิธีลดระดับหรือประเภทตลอดจนถึงการป้องกันการเกิดของอาชญากรรมโดยมีทฤษฎีย่อยๆอีก ๘ ทฤษฎีในส่วนนี้ ซึ่งได้แก่

๑. ทฤษฎีทางเลือกของเหตุผล
๒. ทฤษฎีความสับสนของสังคม
๓. ทฤษฎีความตึงเครียด
๔. ทฤษฎีการเรียนรู้สังคม
๕. ทฤษฎีการควบคุมสังคม
๖. ทฤษฎีการตราหน้า
๗. ชีววิทยา พันธุกรรม และวิวัฒนาการ

๑. ทฤษฎีทางเลือกของเหตุผล (Rational choice theory)

คนโดยทั่วไปจะกระทำในสิ่งที่ตนเองสนใจและตัดสินใจที่จะก่ออาชญากรรม โดยชั่งน้ำหนักระหว่าง ความเสี่ยงอันน่าจะเกิดขึ้นได้ (รวมถึงความเสี่ยงที่เขาอาจถูกจับและต้องโทษ) กับรางวัลที่เขาจะได้รับ

๒. ทฤษฎีความสับสนของสังคม (Social disorganization theory)

สภาพแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคมของบุคคลหนึ่งจะมีผลต่อทางเลือกด้าน พฤติกรรมที่คนๆนั้นเลือก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชุมชนที่มีโครงสร้างสังคมไม่ดีจะมีแนวโน้มของอัตรา การก่ออาชญากรรมที่สูงกว่า ชุมชนดังกล่าวเป็นชุมชนที่โรงเรียนที่ไม่ดี มีอาคารร้างว่างเปล่า มีอัตราการว่างงานสูง มีการปะปนกันของอาคารที่อยู่อาศัยกับอาคารเชิงพาณิชย์

๓. ทฤษฎีความตึงเครียด (Strain theory)

คนส่วนใหญ่มีความทะยานอยากคล้ายคลึงกัน แต่พวกเขาไม่ได้มีโอกาสและ ความสามารถที่เหมือนกัน เมื่อพวกเขาพลาดหวังจากการได้รับการคาดหวังจากสังคมผ่านวิธีการที่ ยอมรับ เช่น การทำงานหนัก หรือได้รับความพึงพอใจที่ล่าช้า พวกเขาจะเสาะหาความสำเร็จผ่านทาง อาชญากรรมแทน

๔. ทฤษฎีการเรียนรู้สังคม (Social learning theory)

ผู้คนจะทวีความชำนาญและมีแรงกระตุ้นในการก่ออาชญากรรมโดยผ่านผู้คนที่เขาพบปะด้วย

๕. ทฤษฎีการควบคุมสังคม (Social control theory)

คนส่วนใหญ่จะก่ออาชญากรรมต่อบุคคล ถ้าหากไม่มีการควบคุมตามสถานที่ในสังคมโดย ผ่านสถาบันต่าง ๆ เช่น โรงเรียนสถานที่ทำงาน ที่โบสถ์ และครอบครัว

๖. ทฤษฎีการตราหน้า (Labeling theory)

ผู้คนที่มีความอายจะเป็นผู้บ่งบอกว่าการกระทำใดเป็นอาชญากรรม และจะตราหน้าว่าคนที่ทำนั้นเป็น อาชญากร การทำเช่นนี้จะทำให้เขาเป็นอาชญากรในที่สุด เมื่อใดที่คนถูกตราหน้าว่าเป็นอาชญากร สังคมก็จะริบเอาโอกาสต่าง ๆ ไปจากเขา ซึ่งจะนำเขาไปสู่พฤติกรรมของอาชญากรมากขึ้น

๗. ชีววิทยา พันธุกรรม และวิวัฒนาการ (Biology, genetics, and evolution)

โภชนาการที่ไม่ดี การป่วยทางจิต ระดับเคมีในสมองที่ไม่ดี และผลลัพธ์ที่ค่อยเป็นค่อยไปของความ ประพฤติอาชญากรรมที่ก้าวร้าว จะเป็นคำอธิบายของคำว่าอาชญากรรม

สำนักอาชญาวิทยาอิตาลี (Italian School) มี ซีซาร์ ลอมโบรโซ (Cesare Lombroso) เจ้าของทฤษฎีอาชญาวิทยาว่าด้วยอาชญากรโดยกำเนิด (Born Criminal) เป็นผู้นำทางความคิด ลอมโบรโซ ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาคลาสสิกที่เชื่อในปรัชญาเรื่องเจตน์จำนงอิสระ (Free Will) ลอมโบรโซ พยายามศึกษาวิจัยเพื่ออธิบายพฤติกรรมมนุษย์ ลอมโบรโซให้ความสนใจอย่างยิ่งในเรื่องจิตเวชศาสตร์ ซึ่งเขาได้ศึกษาเรื่องกายวิภาควิทยาและสรีรวิทยาของสมอง ในปี ๑๘๗๖ ลอมโบรโซ ได้เผยแพร่ผลงานการค้นพบของเขาโดยเขียนหนังสือชื่อ “On Criminal Man” ผลงานของลอมโบรโซไม่เพียงแต่จะเน้นเรื่องชีววิทยาเท่านั้น แต่ยังเป็นการพัฒนาการที่มีลักษณะการสืบทอดต่อกัน (Atavistic)

ในปี ๑๘๗๖ ลอมโบรโซ ได้เผยแพร่ผลงานการค้นพบของเขาโดยเขียนหนังสือชื่อ “On Criminal Man” ผลงานของลอมโบรโซไม่เพียงแต่จะเน้นเรื่องชีววิทยาเท่านั้น แต่ยังเป็นการพัฒนาการที่มีลักษณะการสืบทอดต่อกัน (Atavistic)

จากการศึกษา ทฤษฎีอาชญาวิทยา ของสติเว่น บริกส์ สรุปได้ว่า การประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม โดยมีทฤษฎีย่อยๆ อีก ๘ ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีทางเลือกของเหตุผล ทฤษฎีความสับสนของสังคม ทฤษฎีความตึงเครียด ทฤษฎีการเรียนรู้สังคม ทฤษฎีการควบคุมสังคม ทฤษฎีการตราหน้า ชีววิทยาพันธุกรรมและวิวัฒนาการ การเข้าใจทฤษฎีเหล่านี้จะช่วยให้เข้าใจการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม ได้มากขึ้น

ตารางที่ ๒.๘ ทฤษฎีพัฒนาทางจริยธรรม

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
ดวงเดือน พันธุมนาวิน (๒๕๔๓, หน้า ๙๖ - ๙๗)	-ผู้ที่มีจิตลักษณะที่สำคัญ ๘ ประการ ต่อไปนี้ในระดับสูงคือ ส่วนที่เปรียบเหมือนเป็นรากของต้นไม้จริยธรรม ได้แก่ ๑. สติปัญญาความเฉลียวฉลาด ๒. สุขภาพจิต ๓. ประสบการณ์ทางสังคม -ส่วนที่เปรียบเหมือนเป็นลำต้นของต้นไม้จริยธรรม ได้แก่ ๔. ความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ๕. ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน ๖. ความเชื่ออำนาจในตน ๗. คุณธรรมค่านิยม และทัศนคติ ๘. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ณัฐวิวัฒน์ สุทธิโยธิน, ทฤษฎีอาชญาวิทยา, ชุดวิชากฎหมายอาญา. และอาชญาวิทยา, (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๕๕), หน้า ๓๑-๓๒.

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
<p>โลเรนส์ โคลเบอร์ก (๑๙๖๕, หน้า ๔๑-๔๓)</p>	<p>พัฒนาการทางจริยธรรม ๓ ระดับ โดยแต่ละระดับจะแบ่งย่อยเป็น ๒ ชั้น รวม ๖ ชั้น</p> <p>ระดับที่ ๑ ระดับก่อนมีจริยธรรมหรือระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคม (Pre-Conventional Morality Level)</p> <p>-ชั้นที่ ๑ การเชื่อฟัง และการถูกลงโทษ (Obedience and Punishment Orientation)</p> <p>-ชั้นที่ ๒ กฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตน (The Instrumental Relativist Orientation)</p> <p>ระดับที่ ๒ ระดับจริยธรรมตามกฎเกณฑ์สังคม (Conventional Morality Level)</p> <p>-ชั้นที่ ๓ ความคาดหวังและการยอมรับในสังคมสำหรับ 'เด็กดี' (The Interpersonal Concordance or "Good Boy-Nice Girl" Orientation)</p> <p>-ชั้นที่ ๔ กฎและระเบียบ (Law and Order Orientation)</p> <p>ระดับที่ ๓ ระดับจริยธรรมตามหลักการด้วยวิจารณญาณ หรือระดับเหนือกฎเกณฑ์สังคม (Post-Conventional-Morality-Level)</p> <p>-ชั้นที่ ๕ สัญญาสังคม หรือหลักการทำตามคำมั่นสัญญา (The Social- Contract Legalistic Orientation)</p> <p>-ชั้นที่ ๖ หลักการคุณธรรมสากล(The Universal-Ethical Principle Orientation)</p>
<p>ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (๒๕๕๒, หน้า ๒๕-๒๖)</p>	<p>ธรรมชาติของมนุษย์มีพื้นฐานติดตัวแต่กำเนิด ๒ ชนิด คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. การจัดและรวบรวม (Organization) ๒. การปรับตัว (Adaptation) เป็นการปรับตัวเพื่อให้อยู่ในภาวะสมดุลกับสิ่งแวดล้อมมีกระบวนการ ๒ อย่างคือ <ul style="list-style-type: none"> - การซึมซับหรือดูดซึมประสบการณ์ (assimilation) - การปรับโครงสร้างทางเขาวงกตปัญหา (Accommodation) โดยมี ๔ องค์ประกอบ <ol style="list-style-type: none"> ๑. วุฒิภาวะ (Maturation) ๒. ประสบการณ์ (Experience) ๓. การถ่ายทอดความรู้ทางสังคม (Social transmission) ๔. กระบวนการพัฒนาสมดุล (Equilibration)
<p>อนิชวัง แก้วจำนง (๒๕๕๒, หน้า ๖๖-๖๘)</p>	<p>Maslow's Hierarchy of needs Theory แบ่งความต้องการของมนุษย์ไว้ดังนี้</p> <p>ชั้นที่ ๑ ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological needs)</p> <p>ชั้นที่ ๒ ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety and security needs)</p> <p>ชั้นที่ ๓ ความต้องการความรักความเป็นเจ้าของ (Belonging and love needs)</p> <p>ชั้นที่ ๔ ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือ (Esteem needs) แบ่งออกเป็น ๒</p> <ul style="list-style-type: none"> -ความต้องการนับถือตนเอง (Self-respect) -ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือ (Esteem from others) <p>ชั้นที่ ๕ ความต้องการเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง (Self-actualization needs)</p>

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
สุโท เจริญสุข (๒๕๒๐, หน้า ๒๐)	รูปแบบพัฒนาการทางจิตสังคมของแอร์คสันมี ๘ ชั้น โดยชั้น ๑ ถึงชั้น ๔ เป็นช่วงของการสั่งสมประสบการณ์ และการเรียนรู้ในการแก้ปัญหา ในชั้น ๕ เป็นเรื่องการปรับตัวเพื่อแสวงหาอัตลักษณ์ และชั้น ๖ ถึงชั้น ๘ เป็นการนำเอาอัตลักษณ์ไปใช้ โดยมีรายละเอียดตามชั้นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ ชั้นที่ ๑ ความรู้สึกไว้นั่นเชื่อใจกับความไม่ไว้วางใจ (Trust vs. Mistrust) ชั้นที่ ๒ ความเป็นตัวของตัวเอง กับ ความละอายและสงสัย (Autonomy vs. Shame and Doubt) ชั้นที่ ๓ ความคิดริเริ่มกับความรู้สึกผิด (Initiative vs. Guilt) ชั้นที่ ๔ ความขยันหมั่นเพียรกับความรู้สึกต่ำต้อย (Industry vs. Inferiority) ชั้นที่ ๕ ความเป็นอัตลักษณ์กับความสับสนในบทบาท (Identity vs. Role Confusion) ชั้นที่ ๖ ความใกล้ชิดสนิทสนมกับความรู้สึกโดดเดี่ยว (Intimacy vs. Isolation) ชั้นที่ ๗ การสืบทอดกับการคำนึงถึงแต่ตนเอง (Generativity vs. Self absorption/ Stagnation) ชั้นที่ ๘ ความมั่นคงสมบูรณ์ในชีวิตกับความสิ้นหวัง (Integrity vs. Despair)

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรม

เรื่องของวัฒนธรรมเป็นเรื่องของวิถีชีวิตของมนุษย์ในแต่ละแห่งหรือแต่ละชุมชนหรือแต่ละสังคมที่มีการปฏิบัติ เลือกรรปรับเปลี่ยนแปลง ประยุกต์ และถ่ายทอดสืบๆ ต่อๆ กันมา ดังนั้นในแต่ละกลุ่มหรือแต่ละสังคมจึงมีวัฒนธรรมย่อย

โลกปัจจุบันอยู่ในศตวรรษที่ ๒๑ ที่มีประชากรหลายพันล้านคนอาศัยอยู่ในหลายร้อยประเทศ จึงมีความหลากหลาย (พหุ) ทางชาติพันธุ์และความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่บนโลกนี้มีทั้งความแตกต่างและคล้ายคลึงกัน

สำหรับในประเทศไทยนั้น เรามีวัฒนธรรมไทยเป็นหลักของประเทศ แต่ในวัฒนธรรมไทยนั้น ก็อยู่บนความหลากหลายและความแตกต่างของวัฒนธรรม ประกอบด้วยกลุ่มคนไทยเชื้อสายไทย จีน ญวน ลาว เขมร ไทยทรงดำ ไทยพวน มลายู ฯลฯ ประชากรไทยจึงประกอบด้วยกลุ่มคนที่มีความหลากหลายวัฒนธรรม หลากหลายภาษา หลากหลายขนบธรรมเนียมประเพณี รวมทั้งมีปัญหาเรื่องผลประโยชน์และเป้าหมายต่าง ๆ กันไป ส่งผลให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมประเทศหนึ่งของโลก แต่ทุกวัฒนธรรมของกลุ่มต่าง ๆ ย่อมมีคุณค่าในตัววัฒนธรรม

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า สังคมไทยมีสภาพความเป็นพหุวัฒนธรรมตลอดมา ผู้คนที่อาศัยอยู่ร่วมกันในสังคมไทยอย่างมีความสุขนั้น มีความหลากหลายหรือมีความเป็นพหุ ทั้งในด้านชาติพันธุ์

ศาสนา และวัฒนธรรม การเข้าใจถึงวัฒนธรรมที่หลากหลายจึงเป็นสิ่งจำเป็นของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

กล่าวโดยสรุป ความหมายของพหุวัฒนธรรม คือความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งได้แก่ การดำเนินวิถีชีวิตประจำวัน ที่มีความเหมือนและความต่างจากวัฒนธรรมอื่น ๆ โดยเน้นการยอมรับซึ่งกันและกัน

ในสังคมปัจจุบันคือโลกในศตวรรษที่ ๒๑ นั้น แนสบิตต์ (Naisbitt) ^{□□} ได้ระบุแนวโน้มไว้ในหนังสือ “Megatrend ๒๐๐๐” ว่า “การมีวิถีชีวิตคล้ายกันทั่วโลกและการมีชาตินิยมทางวัฒนธรรม” (Global Life Style and Cultural Nationalism) ซึ่งหมายถึง การมีวิถีดำเนินชีวิตและรสนิยมคล้าย ๆ กันทั่วโลก แต่บางส่วนของประเทศก็ยังมีลักษณะติดยึดแน่นอยู่กับขนบธรรมเนียมประเพณีเดิมของตนอย่างแน่นแฟ้น แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม อันได้แก่ “การมีวิถีชีวิตที่คล้ายกันทั่วโลก” นั้น น่าจะเป็นสิ่งที่มานุษยวิทยาวัฒนธรรมเรียกว่า “วัฒนธรรมสากล” ซึ่งเป็นความเหมือนทางวัฒนธรรมของทุกสังคมในโลก และ “การมีชาตินิยมทางวัฒนธรรม” นั้น หมายถึง “วัฒนธรรมเฉพาะ” ซึ่งเป็นความต่างทางวัฒนธรรมของทุกสังคมโลก นอกจากวัฒนธรรมสากลและวัฒนธรรมเฉพาะแล้ว นักมานุษยวิทยายังได้อธิบายเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมในระดับประเทศ และระดับท้องถิ่น ซึ่งจัดเป็นวัฒนธรรมทั่วไปและวัฒนธรรมย่อย

๒.๒.๑ ความหมายของพหุวัฒนธรรม

คำว่า “วัฒนธรรม” พลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ^{□□} ทรงบัญญัติขึ้นใหม่โดยอธิบายในสารานุกรมไทย เล่ม ๒๖ ว่า “คำว่า วัฒนธรรมนี้ได้ผูกขึ้นเพื่อให้ความหมายตรงกับคำว่า Culture คำว่า Culture ตรงมูลศัพท์หมายความว่า เพาะปลูกให้งอกงามเป็นการแสดงถึงความเจริญงอกงามซึ่งเปรียบได้กับการเพาะปลูกพันธุ์ไม้ให้งอกงาม ผลิดอกออกผล เพื่อประโยชน์แก่มนุษย์ในอันจะใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ตนได้ ไม่ว่าในร่างกาย เช่น การใช้บริโภคหรือใช้ประกอบทำสิ่งของเครื่องใช้ที่มนุษย์จะใช้ได้ หรือทางใจ เช่น การชมในฐานที่เป็นสิ่งเจริญตาเจริญใจ เป็นต้น และการเพาะเลี้ยงสัตว์ให้เจริญงอกงามก็มีลักษณะคล้ายคลึงกัน จึงรวมอยู่ในภาคความคิดของคำว่า Culture นี้ด้วยเหมือนกัน วัฒนธรรม หมายความว่า ความเจริญงอกงามดังที่กล่าวมานี้”

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ความหมายของคำว่า “พหุ” คือ ^{□□} มาก ^{□□} และให้ความหมายของ “วัฒนธรรม” ว่า หมายถึงสิ่งที่ทำความเจริญงอกงามให้แก่หมู่คณะ

^{□□} จีระโชค วีระสัย, รัฐศาสตร์ทั่วไป, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๖), หน้า ๗.

^{□□} ราชบัณฑิตยสถาน, สารานุกรมไทย เล่ม ๒๖, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๔๙), หน้า ๕๒๕.

^{□□} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๗๕.

เช่น วัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมในการแต่งกาย วิถีชีวิตของหมู่คณะ เช่น วัฒนธรรมพื้นบ้าน วัฒนธรรมชาวเขา □□

นักการศึกษาโดยทั่วไปจะไม่ได้นิยามคำว่าพหุวัฒนธรรมไว้เป็นการเฉพาะเจาะจง แต่มักจะใช้สลับกันกับคำว่า “ต่างวัฒนธรรม” (Cross-cultural) หรือคำว่า “วัฒนธรรมระหว่างกัน” (Inter-cultural) ซึ่งการใช้คำที่แตกต่างกันนั้นสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อ หรือพื้นฐานทางด้านประเพณีในแต่ละพื้นที่ แต่นักการศึกษาต่างมีความเชื่อว่าไม่ว่าจะใช้คำใดก็มีความหมายเดียวกันหรือมีความหมายที่ใกล้เคียงกัน (Miralis, ๒๐๐๖ American Psychological Association (๒๐๐๒) กล่าวว่า คำว่า พหุวัฒนธรรมและความหลากหลายทางวัฒนธรรมนั้นจะมีการใช้สลับกันเมื่อกล่าวถึงลักษณะของอัตลักษณ์ที่มีความแตกต่างกันโดยเฉพาะบทบาททางเพศ สถานะทางสังคม อายุ หรือความไร้สมรรถนะ อย่างไรก็ตามพหุวัฒนธรรมจะสะท้อนมุมมองที่กว้างกว่าเกี่ยวกับมิติของเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ภาษา วิถีทางเพศ บทบาททางเพศ อายุ สถานะทางสังคม การศึกษา และพื้นฐานอื่น ๆ ทางด้านวัฒนธรรม ทั้งนี้คำว่าพหุวัฒนธรรมถูกนำไปใช้อย่างหลากหลายในสาขาที่แตกต่างกัน เช่น พหุวัฒนธรรมศึกษา (Multicultural education) หลักสูตรพหุวัฒนธรรม (Multicultural curriculum) ดนตรีแนวพหุวัฒนธรรม (Multicultural music) หรือพหุวัฒนธรรมนิยม (Multiculturalism) เป็นต้น ทั้งนี้ Dolce (๑๙๙๓) ได้กล่าวไว้ว่าไม่มีคำนิยามที่เด่นชัดของคำว่าพหุวัฒนธรรมที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นจริงของสรรพสิ่งที่สัมพันธ์กันในโลกใบนี้ หากแต่จะมีการใช้อย่างกว้างๆ เพื่อหมายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่แตกต่างกันตามความเชื่อของผู้คน วิถีปฏิบัติของกลุ่มคนที่มีความแตกต่างกัน Sleeter and Grant (๑๑๙๘๗), Elliott (๑๙๙๕) อธิบายว่าพหุวัฒนธรรม หมายถึง การอยู่ร่วมกันของกลุ่มคนที่มี ความแตกต่างกันในสังคม ซึ่งขยายความรวมถึงอุดมคติทางสังคมที่ผู้คนจากต่างกลุ่ม ต่างสังคมมีความเคารพซึ่งกันและกัน ตลอดจนยึดมั่นถือมั่นในคุณงามความดี ส่วน Canen and Canen (๒๐๐๒) มีความเห็นว่าพหุวัฒนธรรมเป็นทฤษฎีและแนวปฏิบัติที่ให้ความสำคัญกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม แนวคิดดังกล่าวมุ่งเน้นแสดงให้เห็นคุณค่าทางวัฒนธรรม และจัดการกับความท้าทายเกี่ยวกับอคติที่มีต่อวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ เชื้อชาติ เพศ ศาสนาและลักษณะเฉพาะอื่น ๆ

พหุวัฒนธรรม □□ มักมีการให้นิยามในมุมมองที่จำกัดโดยเฉพาะการมุ่งเน้นเฉพาะในเรื่องของวัฒนธรรมเป็นหลักซึ่งเป็นมุมมองที่แคบ แต่แท้จริงแล้วพหุวัฒนธรรมจะครอบคลุมประเด็นอื่น ๆ ที่กว้างกว่ามิติทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งจะเห็นได้จากในปัจจุบันสังคมและวัฒนธรรมได้เปลี่ยนแปลงผ่านเข้าสู่

□□ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๕๘.

□□ อานันท์ กาญจนพันธ์ , “พหุวัฒนธรรมในบริบทของการเปลี่ยนแปลงผ่านทางสังคมและวัฒนธรรม” ในบทความแนวคิด ชาตินิยมกับพหุวัฒนธรรม , (เชียงใหม่ : ศูนย์ภูมิภาคด้านสังคมศาสตร์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๕), หน้า ๑๑๗.

ยุคโลกาภิวัตน์มากขึ้น ผู้คนก็ได้เคลื่อนย้ายข้ามพรมแดนมากขึ้น จนทำให้สังคมต่าง ๆ รวมทั้งสังคมไทยเต็มไปด้วยความหลากหลายของชาติพันธุ์ต่าง ๆ ทำให้มีการตั้งคำถามกันมากขึ้นตามมาว่า กลุ่มคนต่างชาติพันธุ์เหล่านี้จะดำรงอยู่ร่วมกันอย่างไรในสังคมพหุวัฒนธรรม เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งนำไปสู่ความรุนแรงจนควบคุมไม่ได้ ซึ่งในสังคมตะวันตกได้มีการถกเถียงเกี่ยวกับคำถามนี้กันอย่างมาก โดยมีความแตกต่างกันเป็นสองแนวคิดหลัก ๆ ในทฤษฎีการเมือง คือ แนวคิดเสรีนิยม และแนวคิดหลังสมัยใหม่

สังคมพหุวัฒนธรรมหมายถึงการอยู่ร่วมกันของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา และประเพณีปฏิบัติที่มีความแตกต่างกันก่อให้เกิดประเพณีและวิถีชีวิตที่มีความแตกต่างกันในสังคมทั้งความคิด ความเชื่อ และวิถีชีวิต

พหุวัฒนธรรม (Multicultural) คือ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสังคม การเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา และประวัติศาสตร์โดยใช้โครงสร้างของกลุ่มชน (Ethnicity) เชื้อชาติ (Race) สถานะของครอบครัว (Socioeconomic status) เพศ (Gender) ความสามารถพิเศษ (Exceptionalities) ภาษา (Language) ศาสนา (Religion) บทบาททางเพศ (Sexual orientation) และพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ (Geographical area)

กล่าวโดยสรุป พหุวัฒนธรรม เป็นแนวคิดและแนวปฏิบัติที่มุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับความหลากหลายและความแตกต่างทางวัฒนธรรมของผู้คนในสังคม มุ่งเน้นให้เกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน สามารถอยู่ร่วมกันในท่ามกลางความแตกต่างได้โดยสันติและเคารพซึ่งกันและกัน ตลอดจนยึดมั่นถือมั่นในคุณงามความดี รวมถึงแนวทางในการจัดการกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ เชื้อชาติ เพศ ศาสนา และลักษณะเฉพาะอื่น ๆ

ตารางที่ ๒.๙ ความหมายของพหุวัฒนธรรม

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
อานันท์ กาญจนพันธ์ (๒๕๕๕, หน้า ๑๑๗).	พหุวัฒนธรรม หมายถึง การอยู่ร่วมกันของกลุ่มคนที่มี ความแตกต่างกันในสังคม ซึ่งขยายความรวมถึงอุดมคติทางสังคมที่ผู้คนจากต่างกลุ่ม ต่างสังคมมีความเคารพซึ่งกันและกัน และยึดมั่นถือมั่นในคุณงามความดี

๒.๒.๒ ความสำคัญของพหุวัฒนธรรม

๑) เป็นการถ่ายทอดทางภูมิปัญญาชั้นสูงของคนในสังคม ในการดำเนินชีวิต ของแต่ละสังคมที่มีวิถีปฏิบัติที่บ่งชี้ไว้ชัดเจนแสดงถึงภูมิปัญญาของบรรพชนที่ต้องการถ่ายทอดปลูกฝังสิ่งต่าง ๆ กลายเป็นธรรมเนียมประเพณีให้ปฏิบัติ

๒) เป็นการรักษารูปร่างและประเพณี การปฏิบัติตามวิถีที่บรรพชนคิดไว้แล้ว เป็นการสืบต่อถ่ายทอดไปยังลูกหลานถือเป็นการรักษารูปร่างประเพณีของสังคมให้คงอยู่ต่อไป

๓) เป็นเครื่องแสดงออกถึงความเป็นผู้มีวัฒนธรรม การดำรงชีวิตของคน แต่ละสังคมเป็นเครื่องบ่งบอกถึงความเจริญของสังคมนั้น ๆ

๒.๒.๓ ธรรมชาติของพหุวัฒนธรรม

Banks and Banks^๑ กล่าวว่าบุคคลแต่ละคนจะเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มซึ่งมีลักษณะวัฒนธรรมที่เป็นของตนเอง และหลาย ๆ กลุ่มจะรวมตัวกันเป็นสังคมใหญ่ การอยู่รอดของกลุ่มเกิดจากการเห็นคุณค่าของกระบวนการคิดและสัญลักษณ์ที่เกิดจากการสร้างของวัฒนธรรม ปัจจัยทางศาสนา เชื้อชาติ อายุ เพศ ชนชั้นทางสังคม และการศึกษา จะเป็นตัวสำคัญที่กำหนดเกี่ยวกับความเชื่อ ความรู้สึก และการกระทำของบุคคล ในลักษณะของการรวมกลุ่มต่าง ๆ ของสังคมใหญ่ ย่อมมีการประสานของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม บุคคลแต่ละคนนอกจากจะเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มหนึ่งแล้ว ยังเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มอื่น ๆ ในขณะเดียวกันด้วย ซึ่งอาจมีลักษณะที่ชัดเจนในกลุ่มหนึ่งและมีลักษณะที่น้อยหรือไม่มีเลยในอีกกลุ่มหนึ่ง ในระบบสังคม (Social System) จะประกอบด้วยกลุ่มต่าง ๆ ที่แบ่งลักษณะของกลุ่มตามโครงสร้างของ สัญชาติ กลุ่มชน ศาสนา ความสามารถพิเศษ ชนชั้นทางสังคม และเพศ ซึ่งบุคคลสามารถเป็นสมาชิกที่มีลักษณะเฉพาะของกลุ่มหนึ่งและอาจเป็นสมาชิกของหลายกลุ่มที่แตกต่างกันในเวลาเดียวกัน ดังนั้น การจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละกลุ่ม และการจัดการศึกษาของแต่ละสถาบันจะต้องตอบสนองต่อความแตกต่างดังกล่าว

๒.๒.๔ แนวคิดและทฤษฎีพหุวัฒนธรรม

อานันท์ กาญจนพันธุ์ ได้อธิบายเกี่ยวกับความเป็นมาของแนวคิดพหุวัฒนธรรมในประเทศไทยว่าแนวคิดดังกล่าวได้เข้าพร้อมๆกับความเปลี่ยนแปลงผ่านทางสังคมวัฒนธรรม ซึ่งเป็นช่วงเวลาไม่กี่ที่ผ่านมานี้ ประชาชนชาวไทยไม่ค่อยรู้จักคำว่า พหุวัฒนธรรมเท่าใดมากนัก นอกจากแวดวงวิชาการเท่านั้น อาจเป็นเพราะประเทศไทยในช่วงระยะเวลา ๕๐ ปีที่ผ่านมา เป็นช่วงของการสร้างรัฐชาติที่เน้นอุดมการณ์ความเป็นหนึ่งเดียวทางวัฒนธรรม และความเป็นไทย ดังนั้น ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ได้ถูกบดบัง สลาย และกมกลืน เป็นอย่างมากในช่วงของการสร้างรัฐชาติ

ความหมายของวัฒนธรรม ในทางวิชาการ มักมองว่าวัฒนธรรมเป็นระบบคุณค่า ระบบความหมาย ระบบความคิด ที่คนในพื้นที่หรือในดินแดนหนึ่งมีอยู่ร่วมกัน หมายความว่าเช่นในประเทศไทยต้องมีระบบคิด ระบบความหมาย คุณค่า ทุกอย่างเหมือน ๆ กัน ดังนั้น การมองในลักษณะนี้เป็นการมองที่ตายตัว หยุดนิ่ง คล้าย ๆ ว่าเป็นแก่นแท้

^๑ อ่างแล้ว,อานันท์ กาญจนพันธุ์, พหุวัฒนธรรมในบริบทของการการเปลี่ยนแปลงผ่านทางสังคมฯ, หน้า ๑๔.

ในทางมานุษยวิทยาได้ให้ความหมายวัฒนธรรม ซึ่งในความหมายที่ได้รับการยอมรับและเชื่อถือเป็นอย่างมากในแวดวงวิชาการ ที่มองความหมายวัฒนธรรมที่มีลักษณะสัมพัทธ์ (Cultural Relative) ซึ่งหมายความว่า ต่างคนต่างมีวัฒนธรรมเป็นของตนเองที่แตกต่างกัน ซึ่งความคิดเช่นนี้ช่วยให้เราลดความมีอคติต่อกัน ถูกดูถูกแคลนระหว่างวัฒนธรรมลงไปได้บ้าง[□]

อานันท์กล่าวว่า แนวความคิดต่าง ๆ ไม่ได้ลอยอยู่ในอากาศ แต่มักถูกนิยามขึ้นมาทั้งนั้น ฉะนั้นต้องเข้าใจในการให้ความหมายของการนิยาม โดยเฉพาะเรื่องที่ศึกษาเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรม ที่ผู้คนส่วนใหญ่มักมองว่า ความเป็นพหุสังคมนั้น ดีเป็นเรื่องดี แต่เราต้องพิจารณาว่ามันดีตรงไหน ดีอย่างไร ซึ่งมีเรื่องหลาย ๆ อย่าง ที่เราควรนำมาพิจารณาศึกษา อันดับแรกที่เราต้องสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานทางทฤษฎีและแนวคิดที่ว่าด้วยพหุวัฒนธรรม ได้ถูกยอมรับและถูกพูดถึงอย่างมากในวงวิชาการ และสังคมการเมือง โดยเฉพาะสังคมตะวันตก ที่ได้ถกเถียงเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมในแนวความคิดเสรีนิยมและแนวคิดหลังสมัยใหม่ ซึ่งอธิบายได้ ดังนี้

ความคิดแบบเสรีนิยม จะเชื่อว่า ปัจเจกทำคนเท่าเทียมกันหมด โดยไม่คำนึงถึงชาติพันธุ์ เพศและศาสนา แต่อย่างไรก็ตาม ก็ได้ยอมรับความแตกต่างทางศาสนาและวัฒนธรรม บนพื้นฐานอิสรภาพเสรีภาพ นักคิดในแนวนี้เน้นให้เห็นว่ามีความซับซ้อนของพหุวัฒนธรรม ที่มีมุมมองเรื่องลักษณะลูกผสมทางวัฒนธรรม และอัตลักษณ์เชิงซ้อน ดังนั้นแนวความคิดนี้ จึงมองวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายและเลื่อนไหลได้

ความคิดแนวหลังสมัยใหม่ จะเน้น ลักษณะลูกผสมทางวัฒนธรรม โดยชี้ให้เห็นว่า อัตลักษณ์สามารถซ้อนทับกันได้ ซึ่งทำให้คนสามารถเป็นสมาชิกหลาย ๆ ชุมชนได้ ไม่ต้องผูกติดกับความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่ตายตัว ดังที่ พอล กิลรอย (Paul Gilroy) ได้เสนอว่า ความเป็นชาติพันธุ์เป็นกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ที่ไม่มีวันจบสิ้น^{□□}

๒.๒.๕ พหุวัฒนธรรมในแนวคิดเสรีนิยม

โดยทั่วไปแล้วความคิดแบบเสรีนิยมจะเชื่อว่า ปัจเจกชนทุกคนเท่าเทียมกันโดยไม่คำนึงถึงชาติพันธุ์ เพศ และศาสนา แต่แนวความคิดแบบเสรีนิยมเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมกลับให้ความสำคัญกับ “การเมืองของความแตกต่าง” เพราะไม่เชื่อว่าสมมุติฐานของความกลมกลืนจะเป็นจริงได้ โดยอธิบายการเมืองของความแตกต่างนี้ แตกต่างกันไปหลายแนวทาง ดังจะเห็นได้จากความคิดของนักเสรีนิยม ดังนี้

[□] อานันท์ กาญจนพันธ์ , “พหุวัฒนธรรมในบริบทของการการเปลี่ยนผ่านทางสังคมและวัฒนธรรม” ในบทความแนวคิด ขาดินนิยมกับพหุวัฒนธรรม , (เชียงใหม่ : ศูนย์ภูมิภาคด้านสังคมศาสตร์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑), หน้า ๒๒๔.

^{□□} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๖๔-๒๖๕.

Charles Taylor (๑๙๙๒) ที่เสนอให้เคารพสิทธิชุมชนในการที่จะดำรงวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมที่แตกต่างได้ ด้วยการพยายามผลักดันให้เกิดการเมืองของการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมและศาสนา (Politics of Recognition) บนพื้นฐานของอิสรภาพและเสรีภาพในการเลือก

Will Kymlicka (๑๙๙๕: ๘๙) ได้สนับสนุนความคิดว่าด้วยการเมืองของความเป็นพลเมืองด้วยการยืนยันในสิทธิของความเป็นพลเมืองของชนกลุ่มน้อย และปกป้องสิทธิชุมชนของชนกลุ่มน้อยให้สามารถดำรงความแตกต่างของตนอยู่ได้ ซึ่งคล้ายกันกับเทย์เลอร์ ทั้งนี้เขาเห็นว่าเสรีภาพและวัฒนธรรมเกี่ยวข้องกันเพราะปัจเจกชนมักจะเลือกตามวัฒนธรรมของตน ในฐานะที่วัฒนธรรมเป็นบริบทที่ให้ความหมายในการเลือก ดังนั้นปัจเจกชนจึงไม่ได้ต้องการเพียงแค่เสรีภาพที่จะเลือกเท่านั้น แต่ยังต้องการวัฒนธรรมเพื่อที่จะเรียนรู้ถึงความหมายและคุณค่าของการเลือกนั้นด้วย นอกจากนี้เขายังเชื่ออีกว่าการเป็นสมาชิกในชุมชนทางวัฒนธรรมจะส่งเสริมอัตลักษณ์ของตนเอง ศักดิ์ศรี การเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และความรับผิดชอบร่วมกัน เพราะวัฒนธรรมเป็นบริบทที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับการเลือก ในฐานะที่วัฒนธรรมเป็นสำนึกร่วมกันของกลุ่มชน

Bhikhu Parekh (๒๐๐๐) ได้เสนอว่า ^{□□} สังคมพหุวัฒนธรรมจะไม่สามารถดำรงอยู่อย่างมั่นคงได้หากไม่ได้พัฒนาสำนึกร่วมกันว่าพลเมืองทุกคนจะต้องมีส่วนร่วม สำนึกดังกล่าวไม่สามารถวางอยู่บนวัฒนธรรมหรือชาติพันธุ์ได้ เพราะมีความแตกต่างหลากหลายมาก แต่จะต้องมีลักษณะเป็นการเมือง ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อชุมชนการเมืองนั้นร่วมกัน ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทุกระดับ

จะเห็นได้ว่า แม้นักคิดเสรีนิยมแต่ละคนจะมีมุมมองในเรื่อง “การเมืองของความแตกต่าง” ผิดแผกแตกต่างกันไปบ้าง แต่ทั้งหมดก็พยายามวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ กลุ่ม และปัจเจกชน ว่าจะดำรงอยู่อย่างมีคุณภาพอย่างไรบนสมมุติฐานที่ว่ากลุ่มทางวัฒนธรรมเป็นหน่วยการวิเคราะห์ที่กลมกลืน ซึ่งทำให้มองชาติพันธุ์ในเชิงแก่นสารนิยมที่ดำรงอยู่ในลักษณะดั้งเดิม (Primordialism) ซึ่งไม่สอดคล้องกับความจริงที่กำลังเกิดขึ้นในช่วงของการเปลี่ยนผ่านทางสังคมและวัฒนธรรมในปัจจุบัน เพราะพรมแดนทางวัฒนธรรมเริ่มพร่ามัวและลื่นไหลมากขึ้นจนไม่อาจแยกแยะกลุ่มได้อย่างชัดเจนอีกต่อไป ข้อเสนอทั้งหลายของนักคิดแนวเสรีนิยมจึงอาจจะไม่สอดคล้องกับบริบทของสังคมพหุวัฒนธรรมในปัจจุบัน

ตารางที่ ๒.๑๐ พหุวัฒนธรรมในแนวคิดเสรีนิยม

^{□□} อานันท์ กาญจนพันธุ์, เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๑๙.

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
อานันท์ กาญจนพันธุ์(๒๕๕๕, หน้า ๑๑๙)	สังคมพหุวัฒนธรรมจะไม่สามารถดำรงอยู่อย่างมั่นคงได้หากไม่ได้พัฒนาสำนึก ร่วมกันว่าพลเมืองทุกคนจะต้องมีส่วนร่วม สำนึกดังกล่าวไม่สามารถวางอยู่บน วัฒนธรรมหรือชาติพันธุ์ได้ เพราะมีความแตกต่างหลากหลายมาก แต่จะต้องมี ลักษณะเป็นการเมือง ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อชุมชนการเมือง นั้นร่วมกัน ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วย การส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทุกระดับ

๒.๒.๖ พหุวัฒนธรรมในแนวคิดหลังสมัยใหม่

จากข้อจำกัดของนักคิดแนวเสรีนิยมในประเด็นข้อเสนอของความเป็นพหุวัฒนธรรมที่ อาจจะไม่สอดคล้องกับบริบทของสังคมพหุวัฒนธรรมในปัจจุบัน ทำให้นักคิดพหุวัฒนธรรมในแนวคิด หลังสมัยใหม่พยายามที่จะนำเสนอแนวคิดที่จะช่วยให้เข้าใจปัญหาในมิติที่แตกต่างออกไป ซึ่งจะหันมา เน้นที่ความซับซ้อนของพหุวัฒนธรรมจากมุมมองของความคิดใน ๒ เรื่องได้แก่ “ลักษณะลูกผสมทาง วัฒนธรรม” (Cultural Hybridity) และ “อัตลักษณ์เชิงซ้อน” (Multiple Identity) ซึ่งมุมมองนี้จะ ช่วยให้เห็นพลวัตของพหุวัฒนธรรมในความหมายเชิงสัมพันธ์ที่ไม่รวมศูนย์ หรือเป็นหน่วยที่ตายตัว ของกลุ่มชาติพันธุ์ใดกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่ง แต่จะมองว่าวัฒนธรรมมีความหลากหลายและลื่นไหล โดย โต้แย้งว่าการเน้นพรมแดนทางวัฒนธรรมจะเท่ากับสร้างความขัดแย้ง ดังจะเห็นได้จากความคิดของนัก คิดแนวหลังสมัยใหม่ ดังนี้

Homi Bhabha (๑๙๙๐) ได้เสนอความคิดที่เน้นลักษณะลูกผสมทางวัฒนธรรมหรือ วัฒนธรรมพันธุ์ทาง ด้วยการวิเคราะห์ให้เห็นว่าอัตลักษณ์นั้นสามารถซ้อนทับกันได้ซึ่งทำให้คนสามารถ เป็นสมาชิกของหลายชุมชนได้ และไม่จำเป็นต้องผูกติดอยู่กับความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่ตายตัว

Paul Gilroy (๑๙๙๓) ได้เสนอแนวคิดที่ต่อยอดจาก โฮมี บาบ่า จากการศึกษาการสร้าง อัตลักษณ์ของคนผิวดำในยุโรป ทำให้พบปัญหาของการมองวัฒนธรรมแบบแก่นสารนิยม เขาจึงเสนอ ว่า ความเป็นชาติพันธุ์นั้นเป็นกระบวนการในการสร้างอัตลักษณ์ที่ไม่มีวันจบสิ้น ซึ่งจะทำให้ การกำหนดพรมแดนของวัฒนธรรมใดๆ ก็ตามจะเท่ากับไปยึดเย็บรูปแบบที่ไม่อาจจะยอมรับได้ ลงไปในกระบวนการนั้น

Li-Jung Wang (๒๐๐๔) ^{□□} ได้เสนอแนวคิดที่ไม่สมควรมองวัฒนธรรมลูกผสมอย่าง ตายตัว ทั้งนี้เนื่องจากวัฒนธรรมลูกผสมน่าจะมีฐานะเป็นพื้นที่สำคัญของการต่อรองอัตลักษณ์นั่นเอง

^{□□} นิตี ภาวครพันธ์, “บางครั้งเป็นคนไทย บางครั้งไม่ใช่” อัตลักษณ์แห่งตัวตนที่ผันแปรได้”, รัฐศาสตร์สาร ๒๐, ๓ (มีนาคม ๒๕๕๑) : ๒๑๕-๒๒๐.

ในภาพรวมแล้วจะเห็นว่า นักคิดแนวพุทธวัฒนธรรมหลังสมัยใหม่จะมุ่งศึกษาวาทกรรมของการช่วงชิงความหมายของอัตลักษณ์ข้ามพรมแดน ซึ่งสามารถซ้อนทับกันทั้งเพศและชนชั้น จึงนำไปสู่การเน้นลักษณะแตกต่าง กระจัดกระจาย ลักษณะลูกผสม และความคลุมเครือของการแสดงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ในขณะที่การสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์จะพยายามระบุลักษณะเฉพาะทางชาติพันธุ์ ทั้งนี้เพราะนักคิดกลุ่มนี้มองเห็นว่าวัฒนธรรมลูกผสมน่าจะมีฐานะเป็นพื้นที่สำคัญของการต่อรองอัตลักษณ์ซึ่งไม่น่าจะมองอย่างตายตัวได้

จะเห็นว่า ความคิดจากทฤษฎีในแนวพุทธวัฒนธรรมหลังสมัยใหม่ จะช่วยอธิบายปัญหาของสังคมพุทธวัฒนธรรมในปัจจุบันได้เพิ่มมากขึ้น เช่น กรณีของการศึกษาชาวจีนแคะอพยพที่อาศัยอยู่ในไต้หวัน ซึ่งได้ปรับตัวต่อรองกับนโยบายพุทธวัฒนธรรมของรัฐอย่างต่อเนื่อง ในความพยายามที่จะนิยามตัวตนและความเป็นพลเมืองของพวกเขาอย่างหลากหลายและลื่นไหลอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้รัฐยอมรับในสังคมพุทธวัฒนธรรมที่หลากหลายและซับซ้อนมากขึ้น โดยไม่ติดอยู่กับการนิยามชาติพันธุ์อย่างตายตัวที่รัฐพยายามยึดเยียดให้ สำหรับในสังคมไทยได้เริ่มหันมาให้ความสำคัญกับอัตลักษณ์เชิงซ้อนดังกล่าวมากขึ้น เช่น การมองความเป็นไทยว่าไม่ตายตัว แต่เป็น อัตลักษณ์ที่แปรผันไปได้ตามสถานการณ์ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป จะเห็นว่าแนวคิดเสรีนิยมนี้ส่วนหนึ่งจะเน้นสิทธิชุมชนด้วยการแสวงหาดุลยภาพระหว่างความแตกต่างและความเท่าเทียมกัน และระหว่างเสรีภาพกับวัฒนธรรม บางส่วนก็จะเน้นสิทธิทางวัฒนธรรม ในฐานะที่เป็นสถานภาพทางสังคมของความแตกต่าง ด้วยการเคารพสิทธิของความเป็นปัจเจกที่เท่าเทียมกันโดยไม่คำนึงถึงชาติพันธุ์ เพศ และศาสนา ซึ่งมักเกี่ยวข้องกับสิทธิในความเป็นพลเมืองด้วย ส่วนความคิดหลังสมัยใหม่ จะเน้นความเป็นไปได้ทั้งหลายในการดำรงความแตกต่างและการปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนและอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของตน ซึ่งบางครั้งก็ยากที่จะปรับใช้เป็นนโยบายได้

จากการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมา ความหมายของพุทธวัฒนธรรม ตลอดจนพุทธวัฒนธรรมในแนวคิดเสรีนิยม และในแนวคิดหลังสมัยใหม่ ดังที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าพุทธวัฒนธรรมไม่ได้มีมุมมองถึงความแตกต่างเฉพาะในเรื่องของวัฒนธรรมเท่านั้น หากแต่จะสะท้อนมุมมองที่กว้างกว่าเกี่ยวกับมิติของเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ภาษา วิถีทางเพศ บทบาททางเพศ อายุ สถานะทางสังคม การศึกษา และลักษณะเฉพาะอื่น ๆ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า พุทธวัฒนธรรม เป็นแนวคิดและแนวปฏิบัติที่มุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับความหลากหลายและความแตกต่างทางวัฒนธรรมของผู้คนในสังคม รวมถึงแนวทางในการจัดการกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ เชื้อชาติ เพศ ศาสนา และลักษณะเฉพาะอื่น ๆ มุ่งเน้นให้เกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันสามารถอยู่ร่วมกันในท่ามกลางความแตกต่างได้โดยสันติและเคารพซึ่งกันและกัน ตลอดจนยึดมั่นถือมั่นในคุณงามความดี คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม ตลอดจนใช้วิจารณญาณ ในการแก้ไขปัญหา

ท่ามกลางความหลากหลายในสังคมอย่างสันติ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จะใช้ลักษณะความเป็นพหุวัฒนธรรมไปเป็นกรอบกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ที่แสดงถึงพฤติกรรมประชาธิปไตยต่อไป

๒.๓ แนวคิดของการพัฒนา

สังคมไทยเป็นสังคมที่ยึดถือหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการดำเนินชีวิต ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยมีพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาเชื่อมโยงการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันของคนในสังคม อันก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ ศาสนพิธีจึงมีความสำคัญต่อสังคมชาวพุทธ เพราะเป็นกิจกรรมที่แสดงออกถึงความร่วมมือร่วมใจในการบำเพ็ญบุญของพุทธศาสนิกชน ตลอดจนส่งเสริมคุณค่าด้านจิตใจ รวมทั้งธำรงรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นไทย

องค์ประกอบของประชากรในหลาย ๆ ประเทศ ประกอบด้วยประชากรที่มีคุณลักษณะทางด้านชาติพันธุ์ เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน อาทิเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย ประเทศในยุโรปตะวันตกบางประเทศ เช่น สวีเดน ฝรั่งเศส และประเทศอื่น ๆ รวมทั้งประเทศไทย ดังนั้นการส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยผ่านกระบวนการจัดการศึกษาในประเทศหรือในสังคมที่มีความหลากหลายของคุณลักษณะประชากร ดังที่กล่าวข้างต้น จึงควรมีรูปแบบที่เหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะของสังคมนั้น ๆ ด้วยเช่นกัน

ในประเทศไทยประกอบด้วยประชากรหลากหลายชาติพันธุ์ หลักๆ ได้แก่ คนไทยพื้นเมือง คนไทยเชื้อสายจีน คนไทยเชื้อสายมลายู คนไทยภูเขา เป็นต้น ซึ่งคนไทยเหล่านี้จะมีวัฒนธรรมหลักร่วมกัน เช่น การใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน การเคารพในสถาบันพระมหากษัตริย์ การปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับเดียวกัน เป็นต้น ขณะที่คนไทยในแต่ละชาติพันธุ์ก็จะมีวัฒนธรรมย่อยแตกต่างกันไป เช่น คนไทยเชื้อสายมลายูส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาอิสลาม พูดภาษามลายู มีการแต่งกายและวิถีชีวิตเป็นแบบมลายู คนไทยเชื้อสายจีนก็จะปฏิบัติตามขนบธรรมเนียม ประเพณีดั้งเดิมของตนเช่น การไหว้เจ้า ไหว้บรรพบุรุษในช่วงเทศกาลตรุษจีน ส่วนคนไทยพื้นเมืองก็จะมีวัฒนธรรมเฉพาะของตนเอง เช่น คนไทยภาคเหนือก็จะใช้ภาษาไทยเหนือในการติดต่อสื่อสาร การนิยมรับประทานข้าวเหนียว การแต่งกายพื้นเมือง รวมทั้งผลงานศิลปะก็จะมีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง ประเทศไทยจึงเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม (Multicultural Society) โดยแท้จริง

เพื่อให้การวิจัยนี้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการเกี่ยวกับการพัฒนา ซึ่งนักวิจัย^{□□}ได้กล่าวถึงการพัฒนาว่า สืบเนื่องจากสภาพธรรมชาติที่มนุษย์เป็นสัตว์สังคม หมายถึงมนุษย์โดยธรรมชาติย่อมอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ไม่อยู่อย่างโดดเดี่ยว แต่มีข้อยกเว้นที่มนุษย์อยู่โดดเดี่ยวตามลำพัง เช่น ฤๅษี การอยู่รวมกันเป็นกลุ่มของมนุษย์อาจมีได้หลายลักษณะและเรียกต่างกัน เป็นต้น

^{□□} วัชร วัชรนิภาวรรณ, ความหมายของการพัฒนา คำที่มีความหมายใกล้เคียง และแนวคิดพื้นฐานของการพัฒนา, (นทพฐรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๔), หน้า ๓-๘.

ว่า ครอบครัว (family) เผ่าพันธุ์ (tribe) ชุมชน (community) สังคม (society) และประเทศ (country) และเมื่อนุชย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ย่อมเป็นธรรมชาติอีกทีในแต่ละกลุ่มจะต้องมี “ผู้นำกลุ่ม” และ “ผู้ตาม” คือ ประชาชนหรือคนในกลุ่ม รวมทั้งมี “การควบคุมดูแลกันภายในกลุ่ม” หรือ “การจัดระเบียบภายในกลุ่ม” ซึ่งอาจเรียกว่า การบริหารหรือการพัฒนาภายใน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและความสุข และในบางกรณีการควบคุมดูแลอาจเกี่ยวข้องกับภายนอกด้วย เช่น กรณีการติดต่อ ประสานงาน การต่อสู้ หรือการทำสงครามกับกลุ่มอื่น สภาพเช่นนี้ได้มีวิวัฒนาการตลอดมา โดยผู้นำกลุ่มขนาดใหญ่ เช่น ในระดับประเทศอาจเรียกว่า “นักบริหาร” หรือ “ผู้บริหาร” ขณะที่การควบคุมดูแลหรือการจัดระเบียบนั้น เรียกว่า การบริหาร ที่กล่าวมานี้ เป็นมุมมองในแง่ของนักบริหาร แต่ถ้าในมุมมองของนักพัฒนา อาจเรียกผู้บริหารและการบริหารนั้นว่า นักพัฒนาและการพัฒนาตามลำดับ ด้วยเหตุผลเช่นนี้ มนุษย์จึงไม่อาจหลีกเลี่ยงจากการพัฒนาได้ง่าย และทำให้กล่าวได้อย่างมั่นใจว่า “ที่ใดมีกลุ่ม ที่นั่นย่อมมีการพัฒนา”

ในมุมมองของนักพัฒนา จาก สภาพของกลุ่มในยุคเริ่มแรกซึ่งธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ อิทธิพลของธรรมชาติจะมีต่อมนุษย์ที่รวมกันอยู่ในกลุ่มมาก โดยการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของมนุษย์จะอยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ อีกทั้งธรรมชาติและผู้นำเป็นตัวกำหนดแนวทางการพัฒนา ซึ่งครอบคลุมวิธีการประกอบอาชีพด้วย ลักษณะการพัฒนาและการประกอบอาชีพในยุคนี้ไม่ซับซ้อนและจำนวนประชากรก็มีไม่มาก ต่อมา เมื่อจำนวนมนุษย์ที่รวมตัวกันอยู่ในกลุ่มมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทำให้กลุ่มมีขนาดใหญ่ขึ้น เปลี่ยนเป็นชุมชน และเป็นประเทศ ในเวลาเดียวกัน ทรัพยากรธรรมชาติเริ่มเสื่อมโทรม ผู้นำและผู้ตาม คือ ประชาชน พยายามเอาชนะธรรมชาติ ได้ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน (Folk wisdom) และการลองผิดลองถูก (trial and error) เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาและการประกอบอาชีพ

เมื่อกลุ่มมีขนาดใหญ่และมั่นคงขึ้นเป็นประเทศ ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติได้ถูกนำมาใช้เป็นจำนวนมาก บางส่วนเสื่อมสลาย ถูกทำลาย และสิ้นสภาพไปเป็นจำนวนมาก ประกอบกับผู้นำ และผู้ตามหรือประชาชนมีการศึกษาสูงขึ้น มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และความชำนาญ เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น นำวิชาความรู้ที่เป็นศาสตร์ (science) หรือความรู้ที่เป็นระบบ ข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยีมาใช้เพิ่มขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น จำนวนประชากรได้เพิ่มมากขึ้น เกิดการแข่งขันกันระหว่างกลุ่ม ระหว่างประเทศ หรือหลาย ๆ ประเทศเพื่อเร่งปริมาณและเวลาในการทำงานและการผลิต เป็นต้น เหล่านี้ ทำให้ผู้นำประเทศต้องค้นหาแนวทางการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อเอาชนะธรรมชาติ พึ่งพาธรรมชาติน้อยลง หรือไม่ต้องอยู่ภายใต้อิทธิพลของธรรมชาติ ตัวอย่างเช่น เดิมมนุษย์อยู่ภายใต้อิทธิพลของธรรมชาติ ทุกปีจะเกิดน้ำท่วม ต่อมา มนุษย์มีวิชาความรู้ มีความสามารถ และมีเทคโนโลยีสูงขึ้น ได้สร้างเขื่อนป้องกันน้ำท่วม และยังมีนำธรรมชาติไปใช้ประโยชน์มากขึ้น เช่น มนุษย์นำน้ำจากน้ำตกไปผลิตเป็นพลังงานไฟฟ้า และมีหน่วยงานที่คอยเฝ้าระวังและเตือน

ภัยเกี่ยวกับธรรมชาติ เช่นกรมอุตุนิยมวิทยา เป็นต้น สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น (human component) ถือว่าเป็นการประดิษฐ์คิดค้นหรือสร้างผลผลิตใหม่ (innovation) เพื่อนำมาใช้แทนสิ่งที่ธรรมชาติสร้างขึ้น (natural component) หรือใช้แทนทรัพยากรธรรมชาติ (natural resource) ที่นับวันจะลดน้อยลง

ที่กล่าวมานี้ ถือว่าเป็นวิวัฒนาการของแนวคิดพื้นฐานของการพัฒนาของมนุษย์ (ผู้นำและผู้ตาม) ที่ล้วนเกี่ยวข้องกับธรรมชาติ โดยเริ่มต้นจาก

หนึ่ง การพัฒนาในสภาพที่มนุษย์อยู่ภายใต้ อิทธิพลธรรมชาติ และวิวัฒนาการมาเป็น

สอง การพัฒนาที่มนุษย์พยายามเอาชนะธรรมชาติ จากนั้น จึงเป็น

สาม การพัฒนาที่มนุษย์เอาชนะธรรมชาติได้ และนำธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ ทั้งหมดนี้เป็นการพัฒนาเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้น (Better change) ช่วยเพิ่มอัตราเร่งในการทำกิจกรรมหรือการผลิตให้รวดเร็วขึ้น (better speed) และทำให้สภาพความเป็นอยู่ของมนุษย์ดีขึ้น (better life) กว่าเดิมทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ

สาม : ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมสลาย ถูกทำลาย และสิ้นสภาพมากขึ้น

ผู้นำ + ผู้ตาม (ประชาชน) ใช้การมีส่วนร่วม วิชาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยี และการแข่งขันกำหนด แนวทางการพัฒนาที่มนุษย์เอาชนะ ธรรมชาติได้ และนำธรรมชาติมาใช้ประโยชน์

สอง ทรัพยากรธรรมชาติเริ่มเสื่อมโทรม

ผู้นำ + ผู้ตาม (ประชาชน) ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน และลองผิดลองถูก กำหนด แนวทางการพัฒนามนุษย์ที่พยายามเอาชนะธรรมชาติ

หนึ่ง ทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์

อิทธิพลของธรรมชาติ + ผู้นำ กำหนด แนวทางการพัฒนาที่มนุษย์อยู่ภายใต้อิทธิพลของธรรมชาติ

แผนภาพที่ ๒.๒ วิวัฒนาการของแนวคิดพื้นฐานของการพัฒนา

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการอีกหลายท่านที่ได้ให้ความหมายของคำว่า “การพัฒนา” ไว้ที่น่าสนใจ เช่น นักวิชาการได้ให้ความหมายของคำว่า พัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทาง (Directed change) หรือการเปลี่ยนแปลงที่ได้วางแผนไว้แน่นอนล่วงหน้า (Planned change) ส่วนนักวิชาการ ให้ความหมายของคำว่า พัฒนา หมายถึง การกระทำให้เกิดขึ้น คือเปลี่ยนจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่า ในขณะที่นักวิชาการ ได้ให้ความหมายของคำว่า พัฒนาคือหมายถึงการเปลี่ยนแปลงในตัวระบบที่ทำการซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงในตัวระบบที่ทำการ ซึ่ง

วีรัช วิรัชนิภาวรรณ, อ้างแล้ว, หน้า ๑๐๒.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์, การพัฒนาชุมชน, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๖), หน้า ๕.

อมร รักษาสัตย์ และ ชัตติยา กรรณสูต (บรรณาธิการ), ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศ (กรุงเทพมหานคร : ชุมชนสหกรณ์การขายและการซื้อแห่งประเทศไทย, ๒๕๑๕), หน้า ๒-๘.

เป็นการเปลี่ยนแปลงด้านคุณภาพ (qualitative changes) ส่วนการแปลงรูป (transformation) เป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของตัวกระทำ (environmental changes) ^{□□} ซึ่งนอกเหนือจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านคุณภาพและปริมาณ เช่นการคมนาคมของประเทศไทยเมื่อเริ่มแรกได้มีการใช้รถเทียมม้า แล้วปรับปรุงให้ดีขึ้นโดยใช้เครื่องจักรไอน้ำมาทำรถไฟ และค่อย ๆ ปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น ๆ เร็วยิ่งขึ้น ๆ การเปลี่ยนแปลงจากรถม้ามาเป็นรถไฟหรือเป็นรถยนต์ หรือเครื่องบิน จนเป็นจรวดก็ไม่นับได้ว่าเป็นการพัฒนา แต่นักวิชาการ [□] เห็นว่า การพัฒนา แปลว่าการทำให้เจริญ การทำให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงปรารถนาซึ่งเป็นคำอธิบายสั้นๆแต่มีความหมาย ในขณะที่ นักวิชาการ [□] ได้อธิบายการพัฒนา ไว้ว่า การพัฒนาคือการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการและได้กำหนดทิศทางและมุ่งที่จะควบคุมอัตราการเปลี่ยนแปลงด้วย สถานะการพัฒนาเป็นสถานะสมาชิกของสังคม ได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนได้เต็มที่โดยไม่มีสถานะครอบงำ เช่น ความบีบคั้นทางการเมือง ความบีบคั้นทางเศรษฐกิจ หรือความไม่สมบูรณ์ในอนามัย ทุกคนสามารถที่จะนำเอาศักยภาพของตนออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ เช่น การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรของไทยไม่สามารถจะใช้รถแทรกเตอร์แบบอเมริกาได้ ม.ร.ว. เทพฤทธิ์ เทวกุล ได้ประดิษฐ์ “ควายเหล็ก ” ขึ้นมาใช้ไถนาในสภาพแวดล้อมของสังคมไทย และนักวิชาการกล่าวไว้ว่า การพัฒนาที่แท้จริงควรหมายถึงการทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมีความสุข ความสะดวกสบาย ความอยู่ดีกินดี ความเจริญทางศิลปวัฒนธรรมและจิตใจและความสงบสันติ ซึ่งนอกจากจะขึ้นอยู่กับที่ได้รับปัจจัยทางวัตถุเพื่อสนองความต้องการของร่างกายแล้ว ประชาชนยังต้องการพัฒนาทางด้านการศึกษาสิ่งแวดล้อมที่ดี การพักผ่อนหย่อนใจ และการพัฒนาทางวัฒนธรรมและจิตใจด้านต่าง ๆ ด้วย ความต้องการทั้งหมดนี้บางครั้งเราเรียกกันว่าเป็นการพัฒนา “คุณภาพ” ^{□□} เพื่อให้เห็นว่าการพัฒนาไม่ได้ขึ้นอยู่กับปริมาณสินค้าหรือการเพิ่มรายได้เท่านั้น หากอยู่ที่การเพิ่มความพอใจความสุขของประชาชนมากกว่า

^{□□} ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท (กรุงเทพมหานคร : ส.ส.น.ไทยอนุเคราะห์ไทย, ๒๕๒๖), หน้า ๑.

[□] พัทยา-สายหุ, “การพัฒนาสังคม” ใน อมร รักษาสัตย์ และ ชัดติยา กรรณสูต (บรรณาธิการ, ๒๕๕๕), หน้า ๕๘๖.

[□] ทิตยา สุวรรณชฎา, “สังคมวิทยา” ใน วิทยาศาสตร์สังคม (กรุงเทพมหานคร : สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๑๗), หน้า ๑๘๗-๑๘๘.

^{□□} วิทยากร เชียงกุล, การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมไทย : บทวิเคราะห์ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ฉบับแกระ, ๒๕๒๗), หน้า ๑๗-๑๘.

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการชาวต่างประเทศก็ได้ให้ความหมายของคำว่า พัฒนา อย่าง น่าสนใจเช่น นักวิชาการ ^{□□} ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาชุมชนของอังกฤษได้ให้ความหมายของคำว่า พัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น ส่วนอีกความหมายของการพัฒนาโดยเน้นด้านเศรษฐกิจว่า หมายถึง ความก้าวหน้าที่ยั่งยืน ^{□□} คำว่า พัฒนา ในความหมายของกลุ่มมาร์กซิส (Marxist) ซึ่งเน้น ด้านเศรษฐกิจ มองในแง่ที่ว่า การพัฒนาของประเทศทุนนิยมอุตสาหกรรมยุโรปตะวันตก ในความเป็นจริงต้องอาศัยประเทศด้อยพัฒนาหรือประเทศโลกที่สาม ซึ่งในแง่ประเทศโลกที่สามไม่เป็นประเทศ อุตสาหกรรมจะกลายเป็นประเทศบริวารที่ต้องพึ่งพาประเทศที่จะเจริญก้าวหน้ากว่า ทำให้เศรษฐกิจ ของประเทศโลกที่สามถูกรอบงำ ในขณะที่ Kindleberger กล่าวถึงการพัฒนาทางเศรษฐกิจว่า เป็น การขยายตัวทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางเทคนิค การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างระบบเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงระบบการเมือง การเปลี่ยนแปลงระบบสังคม การเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา และ การเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ การเปลี่ยนแปลง ดังกล่าวนั้น ใช้ค่านิยมของแต่ละสังคมเป็นตัวกำหนดแนวทางการพัฒนาว่าจะไปในทิศทางใด ตัวอย่างเช่น คนไทยบางส่วนมีความเชื่อหรือมีค่านิยมว่าเทคโนโลยี เป็นสิ่งที่แสดงถึงความเจริญหรือ แสดงว่าประเทศไทยเป็นประเทศพัฒนา ดังนั้นจึงพยายามที่จะนำเทคโนโลยีใหม่ๆเข้ามาใช้ภายใน ประเทศให้มากเป็นต้น สำหรับ Hoogvelt เชื่อว่าการพัฒนาเป็นกระบวนการหนึ่งของการ เปลี่ยนแปลงและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจภายใต้การแบ่งโลกออกเป็นโลกที่พัฒนาและไม่พัฒนา ซึ่งสูงเว็ลท์อธิบายว่า การพัฒนามีอยู่ ๓ ฐานะ ได้แก่

- ๑) การพัฒนาในฐานะที่เป็นกระบวนการในความหมายนี้หมายถึงกระบวนการ วิวัฒนาการของความเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลงของสังคมมนุษย์รวมทั้งขององค์กรทาง วัฒนธรรมด้วย การพัฒนาในฐานะนี้เกี่ยวกับทฤษฎีวิวัฒนาการทั้งแนวเก่า แนวใหม่ ความแตกต่างทาง สังคม การผสมผสานและการปรับตัวด้วยการทำให้ดีขึ้น ตลอดจนถึงขั้นตอนของวิวัฒนาการทางสังคม
- ๒) การพัฒนาในฐานะที่เป็นการปฏิสัมพันธ์ ในฐานะนี้ เป็นการมองการพัฒนาว่าเป็น กระบวนการเปลี่ยนแปลงและความเจริญเติบโตของสังคมด้วยการติดต่อสัมพันธ์กับสังคมต่าง ๆ สูงเว็ลท์ ได้อธิบายถึงการพัฒนาของสังคมที่ด้อยพัฒนาด้วยการติดต่อสัมพันธ์ทางการค้า ระบบ พาณิชยกรรม ระบบอาณานิคม อาณานิคมยุคใหม่ การแปลงสภาพโครงสร้างของสังคมดั้งเดิมด้วยการเป็น สมัยใหม่ภายใต้ลัทธิอาณานิคม การแพร่กระจายทัศนคติ ค่านิยม สถาบันต่าง ๆ ภายใต้ลัทธิอาณานิคม และการขาดตอนของกระบวนการวิวัฒนาการ

^{□□} T.R. Batten, *Community and Their Development* (London: Oxford University Press, ๑๙๕๙), p. ๒.

^{□□} พิชญ์ สมพอง, *สังคมวิทยาว่าด้วยการพัฒนา* (กรุงเทพมหานคร: กิ่งจันทร์, ๒๕๒๙), หน้า ๑๘.

๓) การพัฒนาในฐานะที่เป็นการปฏิบัติการ การพัฒนาในฐานะนี้ถือว่า การพัฒนาจะต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบและตรวจสอบกระบวนการแห่งความเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลง โดยมีเป้าหมายให้เลือกสำหรับการพัฒนาหลาย ๆ เป้าหมาย รวมทั้งรูปแบบของการพัฒนา เป็นต้น จากความหมาย การพัฒนา ที่ยกมาข้างต้นนี้ ทำให้สรุปได้ว่า การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกระทำให้เกิดขึ้นมีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้า โดยการเปลี่ยนแปลงนี้ต้องเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ถ้าเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ไม่ดี ก็ไม่เรียกว่าการพัฒนา ขณะเดียวกัน การพัฒนามิได้หมายถึงการเพิ่มขึ้นปริมาณสินค้าหรือรายได้ของประชาชนเท่านั้น แต่หมายความรวมถึงการเพิ่มความพึงพอใจและเพิ่มความสุขของประชาชนด้วย

การพัฒนา อาจจัดแบ่งออกเป็น ๓ ด้านใหญ่ ๆ ได้แก่ □□

๑) การพัฒนาทางเศรษฐกิจ หมายถึง การพัฒนาด้านการผลิต การจำหน่ายแจก การแลกเปลี่ยน การลงทุนเพื่อทำให้ประชาชนไม่ยากจน เป็นต้น

๒) การพัฒนาทางสังคม หมายถึง การพัฒนาด้านจิตใจ แบบแผน พฤติกรรม รวมตลอดทั้งความสัมพันธ์ของคนในสังคมเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสังคม เป็นต้น

๓) การพัฒนาทางการเมือง หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สร้างกระบวนการปกครองให้เป็นประชาธิปไตย และประชาชนในประเทศมีสิทธิเสรีภาพตามกฎหมาย เป็นต้น

พร้อมกันนั้น ยังได้จัดกลุ่มการให้ความหมายคำว่า การพัฒนา ออกเป็น ๕ กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ มีความเห็นว่า การพัฒนา หมายถึง ความเจริญเติบโต (growth) อันเป็นการเพิ่มของผลผลิต (output) ซึ่งกระทำโดยระบบสังคม (social system) ร่วมกับสิ่งแวดล้อม (environment) เช่น การผลิตข้าวเพิ่มขึ้น การสร้างถนน สะพาน เขื่อน หรือบ้านเรือน ให้ประชาชนได้มีโอกาสใช้สิ่งเหล่านี้มากขึ้น

กลุ่มที่ ๒ มีความเห็นว่า การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงระบบการกระทำ (development is change in the with performs) เช่น มีการเปลี่ยนแปลงระบบสังคม ระบบการเมือง และระบบบริหาร เป็นต้น

กลุ่มที่ ๓ มีความเห็นว่า การพัฒนา หมายถึง การเน้นที่วัตถุประสงค์เป็นหลัก ถ้าเป็นการบริหารจัดการก็ต้องบริหารจัดการด้วยวัตถุประสงค์ (Management by objectives) คือการปฏิบัติงานมุ่งไปที่วัตถุประสงค์นั่นเอง การพัฒนาตามความเห็นของกลุ่มนี้จึงขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ ว่า ผู้กำหนดวัตถุประสงค์จะได้ระบุไว้อย่างไร มีอะไรบ้างที่ต้องการ ปัญหาต่อมาก็คือ วัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นนั้น มีเหตุผลหรือได้รับความเห็นชอบและการสนับสนุนจากบุคคลที่เกี่ยวข้องมากน้อยเพียงใด ซึ่งถ้าวัตถุประสงค์ของประเทศประชาชนในประเทศกั้นน่าจะเป็นผู้มีส่วนรับรู้สนับสนุนหรือได้รับประโยชน์

จากการพัฒนานั้นด้วย อย่างไรก็ตามวัตถุประสงค์ของประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายจะมีการกำหนดไว้กว้าง ๆ เช่น เป็นการสร้างความเจริญก้าวหน้าในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เป็นต้น

กลุ่มที่ ๔ มีความเห็นว่า การพัฒนา หมายถึงการเปลี่ยนแปลงโดยการวางแผนเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินงาน ตามความเห็นของกลุ่มนี้เน้นว่าการพัฒนาอยู่ที่การมีแผน และการนำแผนไปดำเนินการเพื่อกำหนดหรือก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์นั้น ๆ

กลุ่มที่ ๕ มีความเห็นว่า การพัฒนา หมายความว่าความทั้งในแง่ปริมาณและคุณภาพ โดยคุณลักษณะทั้งสองแง่นี้ไม่อาจแบ่งแยกออกจากกันได้อย่างเด็ดขาด คือทั้งปริมาณและคุณภาพต้องควบคู่กันไปเสมอในแง่ของปริมาณ □□ ผลของการพัฒนาสามารถมองเห็นได้เป็นวัตถุประสงค์ จับต้องและวัดผลได้ง่าย เช่น เงินเดือนเพิ่มขึ้น รายได้เพิ่มขึ้น มีถนนหนทาง โรงเรียน มหาวิทยาลัย หรือโรงพยาบาล ส่วนในแง่คุณภาพจับต้องไม่ได้วัดผลได้ยาก เช่น การพัฒนาให้ประชาชนมีความซื่อสัตย์สุจริต รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความอดทน ขยันหมั่นเพียร รักระเบียบวินัยและความสะอาด เป็นต้น และเป็นความจริงเสมอว่า การพัฒนาส่วนใหญ่จะเน้นในแง่ของปริมาณทั้งสิ้น เพราะสามารถที่จะวัดได้ ยิ่งสังคมเจริญมากขึ้นเท่าไร การพัฒนาจำต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่รู้เฉพาะเรื่องของสาขาที่ตนชำนาญ โดยขาดความสนใจในความเป็นมนุษย์ในวงกว้างออกไป การวัดผลการพัฒนาจึงเน้นไปที่ความสำเร็จในด้านสาขาวิชาชีพของตนเป็นส่วนใหญ่ เช่น นักเศรษฐศาสตร์จะวัดผลสำเร็จของตนด้วยการเพิ่มผลผลิต รายได้ประชาชาติ เพิ่มการส่งออก เพิ่มการอุตสาหกรรม และเพิ่มการลงทุน เป็นต้น โดยคำนึงถึงมนุษย์น้อยมาก

ตารางที่ ๒.๑๑ แนวคิดของการพัฒนา

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (๒๕๕๔ หน้า ๑๘-๑๙)	การพัฒนา ๓ ด้าน ๑) การพัฒนาทางเศรษฐกิจ หมายถึง การพัฒนาด้านการผลิต การจำหน่ายจ่ายแจก การแลกเปลี่ยน การลงทุนเพื่อทำให้ประชาชนไม่ยากจน เป็นต้น ๒) การพัฒนาทางสังคม หมายถึง การพัฒนาด้านจิตใจ แบบแผน พฤติกรรม รวมตลอดทั้งความสัมพันธ์ของคนในสังคมเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสังคม เป็นต้น ๓) การพัฒนาทางการเมือง หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สร้างกระบวนการปกครองให้เป็นประชาธิปไตย และประชาชนในประเทศมีสิทธิเสรีภาพตามกฎหมาย เป็นต้น

□□ ส. ศิวรักษ์, ศาสนากับการพัฒนา (กรุงเทพมหานคร : บริษัทประชาชนจำกัด , ๒๕๑๙), หน้า ๘-๕๑; และ อี.เอฟ. ชูเมกเกอร์ (แต่ง) รังสรรค์ ธนะพันธุ์ (แปล), เศรษฐศาสตร์ของชาวพุทธ(กรุงเทพมหานคร : ศิวพรการพิมพ์, ๒๕๑๗), หน้า ๙-๒๓.

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
ส. ศิวรักษ์ (๒๕๑๗, หน้า ๙-๒๓)	การพัฒนา หมายความว่าทั้งในแง่ปริมาณและคุณภาพ โดยคุณลักษณะทั้งสองแง่ ไม่อาจแบ่งแยกออกจากกันได้อย่างเด็ดขาด คือทั้งปริมาณและคุณภาพต้องควบคู่ กันไปเสมอในแง่ของปริมาณ ผลของการพัฒนาสามารถมองเห็นได้เป็นวัตถุ จับต้อง และวัดผลได้ง่าย เช่น เงินเดือนเพิ่มขึ้น รายได้เพิ่มขึ้น มีถนนหนทาง โรงเรียน มหาวิทยาลัย หรือโรงพยาบาล ส่วนการพัฒนาด้านคุณภาพจับต้องไม่ได้วัดผลได้ ยาก เช่น การพัฒนาให้ประชาชนมีความซื่อสัตย์สุจริต รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม มี ความอดทน ขยันหมั่นเพียร รักระเบียบวินัยและความสะอาด เป็นต้น และเป็น ความจริงเสมอว่า การพัฒนาส่วนใหญ่จะเน้นในแง่ของปริมาณทั้งสิ้น

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับกุศลกรรมบถ ๑๐ ในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม

การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับเยาวชนให้มากขึ้นโดยผ่านกระบวนการการศึกษา
 และศาสนาให้ดำเนินคู่กันไปเพื่อสร้างฐานความรู้คู่ความดีตามพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระ
 เจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ ที่ตรัสเกี่ยวกับศาสนาว่า

“คนเราต้องมีศาสนา คือความคิด หรือสิ่งที่คิดประจำใจอันเป็นแนวทางปฏิบัติ
 ในใจประจำตัว และต้องมีการศึกษาคือความรู้ต่าง ๆ ทั้งในด้านจิตใจ ทั้งในด้านวัตถุ
 เพื่อประกอบกับตัวเพื่อที่จะมีชีวิตอยู่ได้ ทั้งสองอย่างเป็นสิ่งสำคัญ และเป็นสิ่งที่จะ
 แยกกันไม่ได้”

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) ได้อธิบายว่า ปรโตโฆสะ คือเสียงจากผู้อื่น การ
 กระตุ้นจากภายนอก หรือเรียกได้ว่า กัลยาณมิตร เป็นองค์ประกอบภายนอก ที่ทำให้เกิดโยนิโส
 มนสิการ อันเป็นองค์ประกอบภายใน และกัลยาณมิตรจะทำให้มีความเห็นชอบในหลักธรรมที่ต้งามทั้ง
 โยนิโสมนสิการและความเห็นชอบในธรรมจะทำให้เกิดพฤติกรรม คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ดี
 งาม อันเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามที่สังคมพึงปรารถนา ในส่วนกัลยาณมิตรผู้วิจัยสนใจศึกษากลุ่ม
 บุคคลที่อยู่รอบข้างนักเรียน ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมนักเรียนมากที่สุด ได้แก่ ผู้ปกครอง ครูและเพื่อน
 ในส่วนหลักธรรมในศาสนาพุทธมีหลักธรรม ๘๔,๐๐๐ พระธรรมชั้นตรี และหลักธรรมเบื้องต้นที่ชาว
 พุทธยึดถือคือ ศีล ๕ แต่เราจะเห็นว่าข้อห้ามในศีล ๕ นั้น เป็นข้อห้ามเฉพาะกายกับวาจา จึงยังไม่ครบ
 ช่องทางในการประพฤติของคน แต่ก็มีหลักธรรมพื้นฐานอีกหลักธรรมหนึ่งที่เราเรียกว่า “กุศลกรรมบถ

พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ ที่ตรัสเกี่ยวกับศาสนา , อ้างใน, สุเมธ
 ตันติเวชกุล, **หลักธรรมทำตามรอยพระยุคลบาท** , พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ,
 ๒๕๔๙), หน้า ๒๕๐.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), **การพัฒนาที่ยั่งยืน** , (กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, ๒๕๕๐),
 หน้า ๖๒๑-๖๖๕.

๑๐” อันเป็นธรรมไปสู่การสร้างกุศลมี ๑๐ ประการเป็นอีกหนึ่งหลักธรรมที่เป็นข้อห้ามความวิบัติหรือความชั่วครบทั้ง ๓ ช่องทางกล่าวคือ ๑) กายสุจริต ๓ ได้แก่ไม่ทำให้ชีวิตสัตว์ตกลง ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤตินิคมในกาม ๒) วจีสุจริต ๔ ได้แก่ เว้นจากการพูดเท็จ เว้นจากการพูดส่อเสียด เว้นจากการพูดคำหยาบ เว้นจากการพูดเพื่อเจ้อ และ ๓) มโนสุจริต ๓ ได้แก่ ไม่โลภอยากได้ของคนอื่น ไม่คิดอาฆาตปองร้าย มีความเห็นชอบตามทำนองคลองธรรม จะเห็นว่าความเชื่อในหลักกุศลธรรมบพ ๑๐ เป็นข้อห้ามทางกาย วาจา และใจ ผลการปฏิบัติเพื่อความสงบสุขภายนอก และความสงบสุขของจิตใจ คือ ความสุขกาย และสุขใจ

หลักกุศลธรรมบถนั้น คือหลักของศีลสิกขาส่วนหนึ่ง ถือว่ามีความสำคัญมากต่อการพัฒนามนุษย์ในปัจจุบัน เพราะว่าเป็นหลักช่วยให้มนุษย์ที่ได้รับการพัฒนาแล้วอาศัยอยู่ในสังคมนี้ได้ อย่างเป็นสุข สามารถช่วยลดปัญหาของประเทศชาติได้จำนวนมาก ตลอดจนเป็นเหตุให้โลกนี้ได้รับความสงบสุข เพราะว่า ในหลักของกุศลธรรมบถ ๑๐ ประการนั้น □□ ครอบคลุมการพัฒนามนุษย์ให้ดีทั้ง ๓ ทวาร คือ กาย วาจา และใจ เมื่อมนุษย์ได้พัฒนา ทั้งกาย วาจา และใจ

ในสมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้าได้ทรงใช้หลักกุศลธรรมบถ ๑๐ ประการในการแก้ปัญหา ด้วยการนำมาสอนให้มนุษย์ได้สมาทานประพฤติปฏิบัติตาม เป็นเหตุให้มนุษย์พัฒนาตนจากเป็นผู้ทุศีลเป็นคนมีศีล หมั่นประกอบคุณงามความดีทั้งแก่ตนและผู้อื่นเป็นเหตุให้ได้รับประโยชน์ความสงบสุขทั้งในโลกนี้และโลกหน้า ในการนำหลักกุศลธรรมบถไปสั่งสอนนั้น พระพุทธเจ้ามิได้นำไปสอนครบทั้งสิบข้อในทุกที่ บางแห่งก็ใช้เพียงไม่กี่ข้อเพื่อให้ตรงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้น ๆ แต่เมื่อโดยหลักแล้วก็ทรงใช้หลักของกุศลธรรมบถนั่นเอง ซึ่งมนุษย์ที่ประพฤติปฏิบัติตนให้ตั้งอยู่ในหลักกุศลธรรมบถได้แล้ว มิใช่จะได้รับประโยชน์แต่โลกนี้เท่านั้น ยังเป็นเหตุปัจจัยให้ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติตามได้รับถึงประโยชน์ในโลกหน้าด้วย คือ เมื่อละจากโลกนี้ไปแล้วย่อมเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ ตามที่ปรากฏในพุทธพจน์ที่ว่า

“ พราหมณ์และคฤหบดีทั้งหลาย ความประพฤติเรียบร้อย คือความประพฤติธรรม ทางกายมี ๓ ประการ คือ (๑) เป็นผู้ละเว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ (๒) เป็นผู้ละเว้นขาดจากการลักทรัพย์ (๓) เป็นผู้ละเว้นขาดจากการประพฤตินิคมในกาม ความประพฤติธรรมทางวาจา ๔ ประการ คือ (๑) เป็นผู้ละเว้นขาดจากการพูดเท็จ (๒) เป็นผู้ละเว้นขาดจากการพูดส่อเสียด (๓) เป็นผู้ละเว้นขาดจากการพูดคำหยาบ (๔) เป็นผู้ละเว้นขาดจากการพูดเพื่อเจ้อ ความประพฤติทางใจ ๓ ประการ คือ (๑) เป็นผู้ไม่เพ่งเล็งอยากได้ของเขา (๒) เป็นผู้ไม่มีจิตพยาบาท (๓) เป็นสัมมาทิฐิ

พราหมณ์และคฤหบดี สัตว์ทั้งหลายบางพวกในโลกนี้ เข้าถึงสุคติโลกสวรรค์

เบื้อง หน้าแต่ตายเพราะกายแตก เพราะเหตุประพจน์เรียบริ้อย คือ ประพจน์ธรรม (กศุกรรม บถ) อย่างนี้แล”[□]

การพัฒนามนุษย์ตามหลักกศุกรรมบถ ๑๐ มนุษย์ที่ได้รับการพัฒนาแล้วเท่านั้น จึงเป็นผู้ประเสริฐที่สุด ดังที่มีปรากฏในพุทธพจน์ที่ว่า “ทนต์ เสฏโ มนุสเสสุ แปลว่า ผู้ฝึกหัดแล้ว เป็นผู้ประเสริฐที่สุดในหมู่มนุษย์”[□] “วิชาจรรณสมปนโน โส เสฏโฐ เทวมานุเส แปลว่า ผู้เพียบพร้อมด้วยวิชาและจรรณะ (คือพัฒนาอบรมตนแล้ว) ประเสริฐสุดทั้งในหมู่เทวดา และมนุษย์”^{□□}

โดยสรุปในพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมตามหลักกศุกรรมบถ ๑๐ นั้น โดยความหมายหลักกศุกรรมบถ ๑๐ คือ หลักของการฝึก การศึกษา การพัฒนา เพราะว่าเป็นหลักช่วยให้มนุษย์ที่ได้รับการพัฒนาแล้ว เป็นผู้เลิศประเสริฐสูงสุด ทำให้เป็นชุมชนที่อยู่ในสังคมนี้ได้อย่างเป็นสุข เป็นเหตุให้โลกนี้ได้รับความสงบสุข

ตารางที่ ๒.๑๒ แนวคิดเกี่ยวกับกศุกรรมบถ ๑๐ ในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม

นักวิชาการ	แนวคิดหลัก
พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) (๒๕๕๐, หน้า ๖๒๑-๖๖๕)	หลักธรรมพื้นฐานคือ “กศุกรรมบถ ๑๐” ธรรมไปสู่การสร้างกุศลมี ๑๐ ประการ เป็นหลักธรรมที่ห้ามความวิบัติหรือความทั้ง ๓ คือ ๑) กายสุจริต ๓ ไม่ทำชีวิตสัตว์ ตกล่วง ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพจน์ผิดในกาม ๒) วจีสุจริต ๔ ได้แก่ เว้นจากการพูดเท็จ เว้นจากการพูดส่อเสียด เว้นจากการพูดคำหยาบ เว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ ๓) มโนสุจริต ๓ ได้แก่ ไม่โลภอยากได้ของคนอื่น ไม่คิดอาฆาตบงร้าย มีความเห็นชอบตามทำนองคลองธรรม จะเห็นว่าความเชื่อในหลักกศุกรรมบถ ๑๐ เป็นข้อห้ามทางกาย วาจา และใจ ผลการปฏิบัติเพื่อความสงบสุขภายนอก และความสงบสุขของจิตใจ คือ ความสุขกาย และสุขใจ
ช.ธ.(บาลี) ๒๕/๓๒๑/๗๒, ช.ธ.(ไทย) ๒๕/๓๒๑/๑๓๓.	การพัฒนามนุษย์ตามหลักกศุกรรมบถ ๑๐ มนุษย์ที่ได้รับการพัฒนาแล้วเท่านั้นจึงเป็นผู้ประเสริฐที่สุด ดังที่มีปรากฏในพุทธพจน์ที่ว่า “ทนต์ เสฏโ มนุสเสสุ แปลว่า ผู้ฝึกหัดแล้ว เป็นผู้ประเสริฐที่สุดในหมู่มนุษย์”

[□] ม. มูล.(บาลี) ๑๒ /๔๓๙/๓๘๕, ม. มูล.(ไทย) ๑๒ /๔๓๙/๔๗๒.

[□] ช.ธ.(บาลี) ๒๕/๓๒๑/๗๒, ช.ธ.(ไทย) ๒๕/๓๒๑/๑๓๓.

^{□□} ส .นิ.(บาลี) ๑๖/๒๔๕/๒๙๖, ส .นิ.(ไทย) ๑๖/๒๔๕/๓๓๘.

๒.๕ สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ชุมชนพหุวัฒนธรรมในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

๑. ด้านกายภาพ

๑.๑ ประวัติความเป็นมา

มีตำนานเล่าต่อกันมาว่าเดิมท้องที่เหล่านี้เป็นป่าดงพงชัฏ เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่านานาชนิด รวมทั้งเป็นที่ชุมนุมของช้างโขลงใหญ่ด้วย ช้างโขลงนี้ชอบลงมาหากินและเหยียบย่ำจนเส้นทางกลายเป็นทางน้ำ และลำคลอง จนในที่สุดชาวบ้านในสมัยนั้นได้เรียกกันว่า “คลองบางช้าง” และในบริเวณนั้นก็ได้กลายเป็นชื่อเรียกตำบลมาจนถึงปัจจุบันนี้ คือตำบล “บางช้าง” สำหรับโขลงช้างที่หากินในบริเวณเขตบางช้างนั้น หัวหน้าโขลงช้างเกิดตกมัน ดุร้ายมากและ ได้สร้างความเสียหาย โดยออกอาละวาดทำลายพืชผลของชาวบ้านจนชาวบ้านทนไม่ไหวได้ร่วมมือกันปราบเจ้าช้างตกมันเชือกนั้น แต่ทว่าช้างตกมันเชือกนี้มีกำลังเหลือหลาย ชาวบ้านไม่สามารถปราบได้ถึงแม้จะพยายามสักเพียงไร ในขณะนั้นได้มีนายพรานสามคนเดินทางมายังคลอง ปากลัด (ปัจจุบันเรียกว่า วัดท่าข้าม) ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากเขตตำบลบางช้างมากนัก นายพรานสามคนได้เดินทางลัดคลองท่านาไปยังบริเวณที่โขลงช้างนั้นอาศัยอยู่ นายพรานทั้งสามเปรียบเสมือนอัศวินม้าขาวของชาวบ้านคลองบางช้าง ได้ทำการปราบช้างตกมันเชือกนั้นโดยใช้ความเชี่ยวชาญและความสามัคคี จนในที่สุดก็สามารถปราบช้างตกมันได้สำเร็จ ชาวบ้านจึงได้เรียกบริเวณที่นายพรานทั้งสามปราบช้างได้สำเร็จว่า “สามพราน” ซึ่งในปัจจุบันเรียกว่า “ตำบลสามพราน” ในอดีตอำเภอสามพรานนั้นมีชื่อเรียกว่าอำเภอตลาดใหม่ ตั้งขึ้นในปี พ.ศ.๒๔๓๙ สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยสร้างขึ้นในที่ดินของพระยาสุนทรบุรีศรีพิชัยสงครามรามภักดีสุริยะพาหะ (อึ้ง วรรณสูต) ซึ่งพื้นที่บริเวณนั้นเรียกว่า ตลาดใหม่ ปี พ.ศ.๒๔๕๘ ได้ย้ายที่ทำการไปสร้างใหม่ในตำบลสามพรานเนื่องจากที่ทำการเดิมคับแคบให้บริการประชาชนได้ไม่สะดวกที่ทำการเดิมคับแคบให้บริการประชาชนได้ไม่สะดวกและพร้อมกับเปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอสามพรานตาม ชื่อสถานที่ตั้งที่ว่าอำเภอ ซึ่งอยู่ภายใต้การปกครองของมณฑลนครชัยศรี ต่อมาปี พ.ศ. ๒๔๗๔ ทางราชการยุบมณฑลนครชัยศรีลง อำเภอสามพรานจึงขึ้นอยู่กับเมืองราชบุรีอยู่ระยะหนึ่ง จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๔๗๖ ได้ยุบมณฑลทั้งหมดทั่วราชอาณาจักร อำเภอสามพรานจึงได้ขึ้นอยู่กับ จังหวัดนครปฐม ตามพระราชบัญญัติระเบียบการบริหารราชการของราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๔๗๖

๑.๒ ที่ตั้งและขนาด

อำเภอสามพราน มีพื้นที่รวมทั้งหมด ๒๔๙.๓๔๗ ตารางกิโลเมตร หรือ ๑๕๖,๓๕๐ ไร่ อยู่ติดกับกรุงเทพมหานคร ตามเขตทวีวัฒนาและเขตหนองแขม เป็นแหล่งชุมชนขนาดใหญ่ ที่มีประชากรอยู่หนาแน่น ๘๓๗.๕๓ คน/ตร.กม. เป็นแหล่งพาณิชย์กรรม อุตสาหกรรม และเกษตรกรรม โดยมีส่วนราชการตั้งอยู่ที่ว่าการอำเภอ สามพราน เลขที่ ๑ หมู่ที่ ๗ ตำบลสามพราน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ๗๒๑๑๑ อยู่ห่างจากศาลากลางจังหวัดนครปฐม ประมาณ ๓๕ กิโลเมตร

๑.๓ อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอนครชัยศรีหน้า อำเภอมืองนครปฐม และอำเภอยุทธมณฑล ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอบ้านแพ้ว และอำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ทิศตะวันออก ติดต่อกับ เขตตลิ่งชัน และเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี

๑.๔ ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของอำเภอสามพราน เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำท่าจีนหรือแม่น้ำ ท่าจีนไหล ผ่านตอนกลางของอำเภอ มีคลองซอยจำนวนมาก ทั้งที่เป็นคลองธรรมชาติและคลองขุด กระจายทั่ว ทั้งพื้นที่ ทำให้ดินชุ่มชื้น อุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การเกษตรอย่างยิ่ง

๑.๕ แหล่งน้ำธรรมชาติ

แหล่งน้ำธรรมชาติในพื้นที่อำเภอ สามพราน ส่วนใหญ่เป็นคลอง หนอง บึงขนาดเล็ก มี คลองธรรมชาติ จำนวน ๔๒ สาย ระยะทางรวมประมาณ ๒๐๙.๗ กิโลเมตร คลองที่สำคัญ คือ คลอง เจริญบูชา คลองท่าผา – บางแก้ว เป็นต้น โดยมีระบบส่งน้ำและระบายน้ำของชลประทานครอบคลุม พื้นที่ทั้งหมด ทำให้มีน้ำใช้ในการอุปโภคบริโภคและทำการเกษตรตลอดปี

๑.๖ ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะอากาศมีส่วนคล้ายคลึงกับพื้นที่ส่วนอื่น ๆ ในที่ราบภาคกลางตอนล่าง ซึ่งได้รับ อิทธิพลจากมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ โดยอุณหภูมิเฉลี่ย ๓๐ องศาเซลเซียส และปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๙๘๔ มิลลิเมตร/ปี แบ่งออกเป็น ๓ ฤดู ดังนี้ ฤดูร้อน อยู่ระหว่างเดือน มีนาคม – มิถุนายน ฤดูฝน อยู่ ระหว่างเดือน กรกฎาคม – ตุลาคม ฤดูหนาว อยู่ระหว่างเดือน พฤศจิกายน – กุมภาพันธ์

๑.๗ ประชากร

อำเภอสามพราน มีประชากรทั้งสิ้น ๒๐๘,๘๓๖ คน(พ.ศ. ๒๕๖๐) แยกเป็นชาย ๑๓๐,๒๕๘ คน เป็นหญิง ๗๘,๕๗๘ คน มีอัตราการเพิ่มของประชากรสูงกว่าทุกอำเภอในจังหวัด นครปฐม มีความหนาแน่นเฉลี่ยประมาณ ๖๑๖ คน ต่อตารางกิโลเมตร เป็นชุมชนเมืองเนื่องจากมี ความได้เปรียบในการคมนาคมทั้งทางบกและทางน้ำ ซึ่งเป็นเส้นทางหลักที่เชื่อมโยงระหว่าง กรุงเทพมหานคร และตัวจังหวัดนครปฐม รวมถึงมีแม่น้ำท่าจีนหรือแม่น้ำนครชัยศรี ซึ่งเป็นเส้นเลือด หล่อเลี้ยงให้ผู้คนอนาคอนันต์ทั้งการเกษตร การอุปโภค บริโภค และการคมนาคมขนส่ง มีดินที่อุดม สมบูรณ์ มีปริมาณแร่ธาตุอาหารตามธรรมชาติสูง มีการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมและบ้าน จัดสรร เป็นจำนวนมาก

๒. ด้านการเมืองการปกครอง

๒.๑ การปกครองท้องถิ่น

การแบ่งเขตการปกครองท้องถิ่นของอำเภอสามพราน เป็น ๑๖ ตำบล ๑๓๗ หมู่บ้าน

๒.๒ การปกครองส่วนท้องถิ่น

๑. เทศบาลตำบล ๕ แห่ง คือ

- ๑) เทศบาลเมืองสามพราน ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลสามพราน ตำบลท่าตลาด ตำบลคลองใหม่ และตำบลยายชา
- ๒) เทศบาลเมืองอ้อมใหญ่ ครอบคลุมพื้นที่ของตำบลอ้อมใหญ่ทั้งตำบล
- ๓) เทศบาลเมืองไร่ขิง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลไร่ขิงทั้งตำบล
- ๔) เทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลกระทุ่มล้มทั้งหมด
- ๕) เทศบาลตำบลบางกระทีก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางกระทีกทั้งตำบล

๒. องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๑๒ แห่ง

๑) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม	๒) องค์การบริหารส่วนตำบลทรงคะนอง
๓) องค์การบริหารส่วนตำบลหอมเกร็ด	๔) องค์การบริหารส่วนตำบลบางเตย
๕) องค์การบริหารส่วนตำบลสามพราน	๖) องค์การบริหารส่วนตำบลบางช้าง
๗) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด	๘) องค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหม่
๙) องค์การบริหารส่วนตำบลตลาดจินดา	๑๐) องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา
๑๑) องค์การบริหารส่วนตำบลยายชา	๑๒) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ “การประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพุทธธรรม” ได้มีผู้สนใจทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นจำนวนมากซึ่งแต่ละท่านก็ได้ศึกษาในประเด็นที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งผู้ศึกษาวิจัยขอแนะนำเสนอในรายละเอียดดังต่อไปนี้

พระมหาบุญสมบัติ ปภากร^{i□} ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การนำหลักธรรมที่ได้จากการเข้าค่ายคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนในจังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เข้าค่ายคุณธรรมแล้ว มีการนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน ตั้งแต่ร้อยละ ๗๐ ขึ้นไปที่ปฏิบัติทุกครั้ง ได้แก่ การเคารพธงชาติตรงเวลา, รองลงมาความเคารพและเดินผ่านครูแล้วก้มหัว ส่วนที่ไม่ได้นำไปใช้หรือใช้น้อยได้แก่ ส่งการบ้านไม่ตามกำหนดและโกรธเมื่อถูกตักเตือน ส่วนที่เคยฟังเทศน์จากสื่อต่าง ๆ มีไม่ถึงครึ่ง แต่เมื่อทดสอบสมมุติฐานแล้วพบว่า ปัจจัยคือเพศ, อายุ และผลการเรียนของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับการนำหลักธรรมบางข้อที่ได้จากการเข้าค่ายคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์หรือมีเหตุผล ต่อการนำหลักธรรม

^{i□} พระมหาบุญสมบัติ ปภากร, “การนำหลักธรรมที่ได้จากการเข้าค่ายคุณธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนในจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ.๒๕๔๗”, รายงานการวิจัย, (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้าบทคัดย่อ.

ไปใช้ นอกจากนี้นักเรียนที่เข้าค่าย มีข้อเสนอแนะเป็นอันหนึ่งว่า ควรคิดขังใจในการใช้เงิน และไม่หลงใหลในอบายมุข

อมรวิรัช นาคทรพรพ^{i□} วิจัยพบว่า ปัจจุบันกระแสบริโภควัตถุนิยมที่กลืนกินจิตวิญญาณเด็กไทย ซ้ำร้ายสถาบันศาสนาเองที่เคยเป็นเสาหลักทางปัญญาก็ดูจะอ่อนพลังไปมากในการเป็นที่พึ่งหรือดึงดูดจิตใจเด็ก ให้มีหลักธรรมประจำใจ ท่ามกลางสภาวะปัญหาที่หลากหลายก่อให้เกิดคำถามที่น่าสนใจว่า เหตุวิบัติทางศีลธรรม จริยธรรมของเด็กไทยที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเพราะสังคมไทยทราม หรือวัฒนธรรมไทยเสื่อม หรือเพราะเด็กไทยเลวลง จากงานวิจัยโครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัดของ สกว. และงานวิจัยของนิสิตคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี ๒๕๔๖ ชี้ให้เห็นว่า วัยรุ่นไทยกำลังถูกล้อมกรอบด้วยสภาพปัจจัยทางสังคมที่ชักนำไปในทางเสื่อมมากกว่าทางดี โดยเฉพาะการใช้ชีวิตในยุคโลกาภิวัตน์ จากงานวิจัยระบุว่า ร้อยละ ๖๐ ใช้ชีวิตตามห้างสรรพสินค้า ดูภาพยนตร์ใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อการพูดคุย เล่นเกมร้อยละ ๔๕ ไม่ไปทำบุญ ร้อยละ ๖๕ ไม่เคยฟังพระเทศน์เลยในรอบ ๑ เดือนสิ่งเหล่านี้เป็นสัญญาณที่อธิบายถึงความห่างเหินจากศาสนาไปในตัวด้วย เป็นที่น่าสังเกตว่าในพื้นที่จังหวัดยะลาซึ่งมีผู้นับถือศาสนาอิสลามเป็นส่วนใหญ่และศาสนาอิสลามมีหลักปฏิบัติเคร่งครัดที่เป็นข้อห้ามที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศ ที่นอกเหนือจากการแต่งงานอย่างถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลามเท่านั้น

สุทธิวรรณ ตันตริจนาวงศ์และคณะ^{i□} ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพ : กรณีศึกษากลุ่มเด็กเยาวชนและข้าราชการภาครัฐ” มีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้ ๑) ศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการส่งเสริมคุณธรรมในกลุ่ม เด็ก เยาวชน และข้าราชการภาครัฐ ๒) ศึกษากระบวนการปลูกฝังคุณธรรม ในกลุ่มเด็กเยาวชน และข้าราชการ ภาครัฐ ๓) ศึกษาการส่งเสริมคุณธรรมในกลุ่ม เด็ก เยาวชน และข้าราชการภาครัฐ ๔) ศึกษาการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม ในกลุ่มเด็ก เยาวชน และข้าราชการ ภาครัฐ ๕) สร้างและพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมในกลุ่มเด็ก เยาวชนและข้าราชการภาครัฐกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี ๑,๐๘๐ คน ผู้บริหารและครู ๙๒ คน และ ผู้ปกครอง/ชุมชน ๑,๐๘๓ คน คน รวมทั้งสิ้น ๒,๒๕๕ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ๑) แบบบันทึก ๒) แบบสอบถาม และ ๓) แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และวิเคราะห์เชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า

^{i□} อมรวิรัช นาคทรพรพ, “เด็กไทยในมิติวัฒนธรรม”, รายงานการวิจัย สกว. ของนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, (กรุงเทพมหานคร : องค์การส่งเสริมวัฒนธรรมผ่านสื่อ, ๒๕๔๘), หน้า ๔๖-๖๕.

^{i□} สุทธิวรรณ ตันตริจนาวงศ์และคณะ, “การส่งเสริมคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพ : กรณีศึกษากลุ่มเด็กเยาวชนและข้าราชการภาครัฐ”, รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกรมการศาสนากระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๒, (กรุงเทพมหานคร กรมการศาสนากระทรวงวัฒนธรรม, ๒๕๕๒), หน้าบทคัดย่อ

๑) ปัจจัยและเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการส่งเสริมคุณธรรมพบว่าปัจจัยด้านครอบครัวมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยด้านภาครัฐ เอกชน ด้านชุมชนและสิ่งแวดล้อม และปัจจัยด้านองค์กรทางศาสนา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

๒) กระบวนการปลูกฝังคุณธรรมพบว่าการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ การอบรมสั่งสอนจากครอบครัว การเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน การเสริมสร้างประสบการณ์ และการสร้างเครือข่ายมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

๓) การส่งเสริมคุณธรรมพบว่าการเป็นแบบอย่างที่ดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาได้แก่ การกำหนดกฎระเบียบที่ส่งเสริมคุณธรรม การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมมีส่วนร่วมส่งเสริมคุณธรรม และการสร้างสื่อส่งเสริมคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

๔) การดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม พบว่าด้านการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการประเมินผล การวางแผน การประสานงาน การจัดองค์กร และด้านการจัดงบประมาณมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

พระมหาเกรียงศักดิ์ กิตติขโย (ไชยสมศรี)^{i□} ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์หลักศีล ๕ ที่มีผลกระทบต่อกระบวนการควบคุมทางสังคม” พบว่า ศีล ๕ เป็น คุณธรรมที่ ทำให้เกิดสภาพความเป็นอยู่ที่เกื้อกูลแก่การปฏิบัติกิจการต่าง ๆ เพื่อให้เข้าถึงจุดมุ่งหมายที่ตั้งามโดยลำดับ ทำให้สมาชิกของสังคมอยู่ด้วยกันอย่างสันติสุข ช่วยฝึกหัดขัดเกลาตนเอง ทำให้เกิสเบาบางด้วยการควบคุมยับยั้งปรับความสำรวมปรับการแสดงออกทางกาย วาจา ให้เอื้อแก่สภาพความเป็นอยู่อย่างสันติสุข โดยมีเจตนาไม่ล่วงละเมิดผู้อื่นภายใต้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ไม่ประพฤติตนโดยประมาท

อภิชา แดงจำรูญ^{i□} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรม ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพฯ” ผลการวิจัย พบว่า กิจกรรมที่จัดให้นักเรียนมีส่วนร่วม ได้แก่ การสวดมนต์ไหว้พระตอนเช้าก่อนเข้าเรียน การอบรมศีลธรรมในชั่วโมงเรียน การตักบาตรประจำปี ทั้งนี้พบว่าหลังจากที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น สิ่งที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้มากที่สุด คือ นิทาน และวีดิทัศน์ ตามลำดับกิจกรรมที่พัฒนาคุณธรรมตามแนวทางการบริหารจัดการจิตเจริญปัญญาที่มีการประยุกต์ใช้หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาให้เหมาะสมกับวัย โดยพบว่าหลังจากที่นักเรียนได้ฝึกกิจกรรม

^{i□} พระมหาเกรียงศักดิ์ กิตติขโย (ไชยสมศรี) , “ศึกษาวิเคราะห์หลักศีล ๕ ที่มีผลกระทบต่อกระบวนการควบคุมทางสังคม”, รายงานการวิจัย, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย , ๒๕๕๐), บทคัดย่อ.

^{i□} อภิชา แดงจำรูญ, “การศึกษาการจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพฯ”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้าบทคัดย่อ.

สำคัญ ได้แก่ การนั่งสมาธิ การเดินจงกรม การกำหนดอิริยาบถย่อย การฟังธรรมและการร่วมกิจกรรมอื่น ๆ นักเรียนได้เรียนรู้และสามารถแยกแยะได้ว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด เข้าใจเรื่องความดีความชั่ว สามารถควบคุมอารมณ์และมีสติสัมปชัญญะ

ดวงเดือน พันธมนาวิน^{i□} ทำการวิจัยเรื่อง “ ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม : การวิจัยและการพัฒนาบุคคล ” โดยหลังจากได้วิเคราะห์พฤติกรรมที่น่าปรารถนาและพฤติกรรมที่ไม่น่าปรารถนาของคนไทยว่า มีสาเหตุทางจิตใจอะไรบ้าง โดยได้ทำการวิเคราะห์และสรุปเป็นระยะ ๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๓, พ.ศ. ๒๕๒๖ และ พ.ศ. ๒๕๒๘ ผลการวิจัยพบว่า บุคคลที่เป็นคนเก่ง และเป็นคนดี คือเป็นพลเมืองดี ทำงานมีอาชีพซื่อตรง ชยันชั้นแข็ง และช่วยในการพัฒนาประเทศทางเศรษฐกิจแลประชาธิปไตยนั้น เป็นผู้ที่มียุติลักษณะที่สำคัญ ๘ ประการ ต่อไปนี้ในระดับสูง คือ ส่วนที่เปรียบเหมือนเป็นรากของต้นไม้จริยธรรม ได้แก่

๑ . สติปัญญาความเฉลียวฉลาด ๒. สุขภาพจิต ๓ . ประสบการณ์ทางสังคม

ส่วนที่เปรียบเหมือนเป็นลำต้นของต้นไม้จริยธรรม ได้แก่

๔ . ความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ๕. ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน ๖. ความเชื่ออำนาจในตน ๗. คุณธรรมค่านิยมและทัศนคติ ๘. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

จิตลักษณะทั้ง ๘ ประการนี้เปรียบเหมือนราก และลำต้นของต้นไม้ (ประการที่ ๑-๓ เปรียบเหมือนรากของต้นไม้, และประการที่ ๔-๘ เปรียบเสมือนลำต้น) ซึ่งส่งผลให้เกิดดอกและผล นั้นหมายถึง พฤติกรรมการเป็นคนดี และเป็นคนเก่ง ซึ่งประกอบไปด้วยส่วนที่เปรียบเหมือนเป็นดอกผลของต้นไม้จริยธรรม ได้แก่

๑. พฤติกรรมสุขภาพ ๒. พฤติกรรมการศึกษา ๓. พฤติกรรมการทำงาน

๔. พฤติกรรมพลเมืองดี ๕. พฤติกรรมพัฒนาสังคม

โดยมีการอบรมเลี้ยงดูเป็นตัวเสริมส่งเสริมให้ดอกผลสวยงามโดดเด่นมากขึ้น ซึ่งเปรียบเสมือนกิ่งก้านของต้นไม้ พฤติกรรมทั้ง ๕ ด้าน มีดัชนีชี้วัดอยู่ ๕ ประการ คือ

๑ . ตัวชี้วัดพัฒนาการทางสติปัญญา การรู้ การคิด (ตามทฤษฎีของเพียเจท์) เช่น การรู้ การคิดขั้นรูปรธรรมนั้นบุคคลมักจะแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งด้วยกำลังกาย และอาวุธ ส่วนผู้ที่มีการรู้การคิดในขั้นนามธรรมนั้นจะแก้ไขปัญหาด้วยการเจรจาต่อรองตกลงโดยสันติวิธี

๒ . ตัวชี้วัดพัฒนาการทางจริยธรรม (ตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก) ซึ่งแบ่งพัฒนาการเหตุผลทางจริยธรรมของมนุษย์ที่จะตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใด ๆ นั้นมี ๖ ขั้นตอน

ขั้นที่ ๑ ทำเมื่อเห็นว่าตนเองได้เปรียบ

ขั้นที่ ๒ ต้องการรางวัลที่เป็นวัตถุสิ่งของ

^{i□} ดวงเดือน พันธมนาวิน , “ ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม : การวิจัยและการพัฒนาบุคคล ” , (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๔๓), หน้า ๙๖ - ๙๗.

- ขั้นที่ ๓ ทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ
 ขั้นที่ ๔ ยึดถือกฎระเบียบ กฎหมาย
 ขั้นที่ ๕ มีตนเป็นเอกเทศ และควบคุมตนเอง
 ขั้นที่ ๖ ยึดอุดมคติสากล มีหิริ และ โอตตัปปะ
- ๓ . ตัวชี้วัดความพร้อมทางจิตใจ เช่นจิตลักษณะ ๘ ประการ (ตามทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม)
- ๔ . ตัวชี้วัด ความเป็นศาสนิกชน เช่น ความเชื่อทางศาสนา การปฏิบัติทางศาสนาและวิธีการดำเนินชีวิตตามหลักศาสนา
- ๕ . ตัวชี้วัดทางการศึกษา ได้แก่
- ๑) ระดับการศึกษา
 ๒) คุณภาพของสถานศึกษา
 ๓) ผลการเรียนรู้สุดท้าย (ไม่ว่าจะจบในระดับชั้นใดก็ตาม)
 ๔) ทักษะทางภาษาไทย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการใช้ภาษาและสติปัญญาของผู้ตอบ

เกศินี ไตรรัตน์ทรัพย์^{i□} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ การพัฒนาทางจริยธรรมของสมาชิกของมูลนิธิอริยสถานธรรมแห่งปัญญา อำเภอเมืองเชียงใหม่ ” โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ๒๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบวัดความฉลาดทางจริยธรรมของ ถาวร รามโยธิน ซึ่งนำมาปรับใช้ แบ่งเป็น ๕ ด้าน คือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความสามัคคี ด้านความเสียสละ และด้านความเมตตากรุณา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ จำนวน ค่าร้อยละ และค่าไคสแควร์ ผลการวิจัยพบว่า หลังจากการเข้าร่วมอบรมการพัฒนาทางจริยธรรมแล้ว สมาชิกมีการพัฒนาทางจริยธรรมทั้ง ๕ ด้านเพิ่มขึ้นตามลำดับตั้งแต่ครั้งแรกถึงครั้งสุดท้ายอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑ ยกเว้นด้านความสามัคคีและด้านความเสียสละ มีการพัฒนาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ ระดับ ๐.๕

มนต์ชัย ทับบุญⁱⁱ ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ การพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม และทักษะการคิดวิเคราะห์ ด้วยแนวทางการปลูกฝังจริยธรรม ” รายวิชาสังคมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนกัลยาณวัตร จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า ๑) นักเรียนมีเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ ๓ ทำตามผู้อื่นเห็นชอบ โดยมีค่าเฉลี่ย ๓.๕๓ ซึ่ง ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ๓ .๐ และมีจำนวนนักเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ ๘๕.๒ ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคือร้อยละ ๗๐ ๒) นักเรียนมีคะแนนทักษะการ

^{i□} เกศินี ไตรรัตน์ทรัพย์ , “ การพัฒนาทางจริยธรรมของสมาชิกของมูลนิธิอริยสถานธรรมแห่งปัญญา อำเภอเมืองเชียงใหม่”, รายงานการวิจัย, (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๗), หน้าบทคัดย่อ.

ⁱⁱ มนต์ชัย ทับบุญและคณะ, “การพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม และทักษะการคิดวิเคราะห์ ด้วยแนวทางการปลูกฝังจริยธรรม”, รายงานการวิจัย, (ขอนแก่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๔), หน้าบทคัดย่อ.

คิดวิเคราะห์เท่ากับ ๑๖ .๖ คิดเป็นร้อยละ ๘๓ ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ ๗๕ และมีจำนวนนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ ๘๘.๙ ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ ๗๕

วรรณดี ดวงดีทวีรัตน์ⁱⁱ ได้ศึกษาถึง “การปรับตัวของครอบครัวในชุมชนชนบทในสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม” พบว่าการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมในสภาพสังคมปัจจุบันมีส่วนทำให้ชุมชนและครอบครัวได้รับผลกระทบในแทบทุกด้าน โดยในด้านอาชีพและการผลิต พบว่าทำให้ชุมชนและครอบครัวมีความหลากหลายในการประกอบอาชีพมากขึ้น อาชีพในภาคเกษตรถูกลดความสำคัญลง เนื่องจากชุมชนและครอบครัวมีทางเลือกในการประกอบอาชีพอื่นเพิ่มมากขึ้น การแลกเปลี่ยนที่เคยมีต่อกันเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากผลผลิตจากการประกอบอาชีพในภาคเกษตรมีจำนวนลดลง และเงินตรามีบทบาทในการแลกเปลี่ยนมากขึ้น นอกจากนี้ผู้หญิงมีโอกาสไปทำงานนอกบ้านเพิ่มขึ้น ชุมชนและครอบครัวมีรายได้และการใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้นด้วย วิถีชีวิตของชุมชนและครอบครัวมีความแปลกแยกไปจากเดิม ความสัมพันธ์ระหว่างกันมีความเหินห่างไปบ้าง ความสัมพันธ์แบบเครือญาติมีลดลงความสัมพันธ์ระหว่างกันของสมาชิกในครอบครัวได้รับผลกระทบเนื่องจากอิทธิพลการได้รับสื่อหรือสิ่งยั่วยุจากสังคมภายนอก สำหรับประเพณี ค่านิยมและความเชื่อบางอย่างของชุมชนและครอบครัว เช่น การบวช การมีคู่ครอง การรักษาพยาบาล การบริโภคนอกบ้านระหว่างเพศ ได้รับผลกระทบบ้าง เนื่องจากการที่ชุมชนและครอบครัวให้ความสนใจ เกี่ยวกับเรื่องของการทำมาหาเลี้ยงชีพ การประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงปากเลี้ยงท้องทำให้ไม่มีเวลาที่จะใส่ใจกับวิถีปฏิบัติและรูปแบบการดำเนินชีวิตบางอย่างดังเช่นในอดีต

อมรวิชัย นาคทรพร^{i□} ได้ศึกษาวิจัยถึง “ภัยทางสังคมของเยาวชน ” พบว่าปัญหาทางสังคมในขณะนี้เริ่มสูงขึ้น ดูได้จากคดีอาชญากรรม และยอดการเข้าสถานพินิจของเยาวชนอายุต่ำกว่า ๑๘ ปีเพิ่มสูงขึ้น โดยปี ๒๕๔๙ ที่ผ่านมามีเยาวชนเข้าสถานพินิจถึง ๔๐,๐๐๐ คน เฉลี่ยถึงวันละประมาณ ๑๐๐ คน ส่วนสภากาชาดเรื่องเพศ พบหญิงอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี แนวโน้มทำคลอดสูงขึ้น ปีที่ผ่านมาสูงถึง ๗๐,๐๐๐ คน จากเดิม ๕๐,๐๐๐ คน จากตัวเลขแสดงให้เห็นว่าวัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรมากขึ้น และเด็กในโรงเรียนประมาณ ๑๕% หรือ ๘๐๐ - ๙๐๐ คน มีปัญหาในครอบครัว พบด้วยว่าเด็กที่มีผลการเรียนเกรดเฉลี่ยต่ำกว่า ๒.๐๐ ล้มเหลวทางการเรียน มีพฤติกรรมกินเหล้า สูบบุหรี่ มากกว่าเด็กอื่น ๒ - ๓ เท่า

ⁱⁱ วรรณดี ดวงดีทวีรัตน์, “การปรับตัวของครอบครัวในชุมชนชนบทในสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม”, รายงานการวิจัย, (สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๐), หน้าบทคัดย่อ.

^{i□} อมรวิชัย นาคทรพร , “ภัยทางสังคมของเยาวชน” , รายงานการวิจัย, (สาขาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๐), หน้าบทคัดย่อ.

วรภาส ประสมสุข และนิพนธ์ กินาวงศ์^๑ ได้ทำวิจัยเรื่อง “หลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรม” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องของหลักพุทธธรรมกับหลักการบริหารการศึกษาที่ครอบคลุมถึง ๓ หลักการครองตน หลักการครองคน หลักการครองงาน และเพื่อเสนอหลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรม วิธีการศึกษานี้ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพัฒนา ใช้เทคนิควิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์และเทคนิคเดลฟาย ผลการวิจัยพบว่า หลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับหลักการบริหารการศึกษา มีจำนวน ๒๑ หลักธรรม แยกตามหลักการครองตน การครองคน และการครองงาน ได้ดังนี้ การครองตน สอดคล้องกับ ๑๙ หลักพุทธธรรม ได้แก่ กัลยาณมิตตตา โยนิโสมนสิการ ธรรมคัมภีร์ครองโลก ๒ ธรรมทำให้งาม ๒ ธรรมมีอุปการะมาก ๒ กุศลมูล ๓ สันโดษ ๓ สุจริต ๓ อธิปไตย ๓ ฆราวาสธรรม ๔ พรหมวิหาร ๔ สังคหวัตถุ ๔ อธิษฐานธรรม ๔ เบญจธรรม พละ ๕ กัลยาณมิตรธรรม ๗ สปัปฺริสธรรม ๗ อริยทรัพย์ ๗ และทศพิธราชธรรม การครองคนสอดคล้องกับ ๑๕ หลักพุทธธรรม ได้แก่ กัลยาณมิตตตา โยนิโสมนสิการ ธรรมคัมภีร์ครองโลก ๒ ธรรมทำให้งาม ๒ กุศลมูล ๓ สุจริต ๓ อธิปไตย ๓ ฆราวาสธรรม ๔ พรหมวิหาร ๔ สังคหวัตถุ ๔ กัลยาณมิตรธรรม ๗ สปัปฺริสธรรม ๗ อปริหานิยธรรม ๗ อริยทรัพย์ ๗ และทศพิธราชธรรม การครองงาน สอดคล้องกับ ๑๐ หลักพุทธธรรม ได้แก่ กัลยาณมิตตตา โยนิโสมนสิการ ธรรมทำให้งาม ๒ ธรรมมีอุปการะมาก ๒ สุจริต ๓ อิทธิบาท ๔ พละ ๕ ฆราวาสธรรม ๔ สังคหวัตถุ ๔ และสปัปฺริสธรรม ๗ นอกจากนี้ ยังพบว่า มีจำนวน ๗ หลักธรรมที่สอดคล้องกับหลักการบริหารการศึกษาด้านการครองตน การครองคน และการครองงาน ได้แก่ กัลยาณมิตตตา โยนิโสมนสิการ ธรรมทำให้งาม ๒ สุจริต ๓ ฆราวาสธรรม ๔ สังคหวัตถุ ๔ และสปัปฺริสธรรม ๗

ถวิล อรัญเวศ^๒ ได้ศึกษา “การนำพุทธวิธีในการสอนมาใช้สอนจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา” พบว่า ๑. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนวิชาจริยศึกษาตามแบบพุทธวิธีในการสอนกับการสอนตามปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือนักเรียนที่เรียนจากวิธีสอนตามแบบพุทธวิธีในการสอน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาจริยศึกษาสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากวิธีสอนตามปกติ ๒. นักเรียนที่เรียนจากวิธีสอนตามแบบพุทธวิธีในการสอนและนักเรียนที่เรียนจากการสอนตามปกติ มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมต่างก็มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นมาก

^๑ วรภาส ประสมสุข และนิพนธ์ กินาวงศ์ , “หลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธ” , วารสารศึกษาศาสตร์, ปีที่ ๑๘, ๒, (พฤศจิกายน ๒๕๔๙ – มีนาคม ๒๕๕๐), หน้า ๖๓-๘๔.

^๒ ถวิล อรัญเวศ, “การนำพุทธวิธีในการสอนมาใช้สอนจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา” , รายงานการวิจัย, (ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๓๔).

ณัฐกิตติ์ ศรีสันต์^{i□} วิจัย “ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” พบว่า ๑) ปัญหาในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธด้านกายภาพ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่พบคือ ความพอเพียงของอาคารสถานที่การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้ดูแลอาคารสถานที่ และการจัดการสอนพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ๒) ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่พบคือความมีอิสระในการจัดกิจกรรมของนักเรียน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเข้าค่ายพุทธบุตรเพื่อฝึกอบรมให้เกิดการกิน อยู่ดี พึ่งเป็น ตามหลักไตรสิกขา และการได้รับประโยชน์จากการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ๓) ด้านการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่พบคือ การนำเทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมให้มีการนำหลักธรรมมาเป็นฐานในการวิเคราะห์และแก้ปัญหา และการนำครูไปศึกษาดูงานที่จัดการศึกษา ๔) ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่พบคือ การส่งเสริมบรรยากาศใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่สร้างสรรค์ การแสดงความเคารพต่อครู ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ๕) ด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับปานกลางปัญหาที่พบคือ การจัดหาเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อใช้ในการบริหารโรงเรียน การจัดทำข้อมูลสารสนเทศในการบริหารและการจัดการศึกษา ให้มีความสอดคล้องกับองค์กรทุกระดับ และการจัดทำระบบสารสนเทศ มีความเป็นปัจจุบัน ๖) เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งขนาดของโรงเรียน และวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้าน พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ๗) แนวทาง การพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าโรงเรียนวิถีพุทธจะประสบความสำเร็จต้องพัฒนาที่ตัวบุคลากร คือครูก่อน ครูต้องเป็นครูวิถีพุทธจริงๆ วิถีพุทธเป็นเรื่องของจิตใจ เป็นนามธรรม ถ้าไม่พัฒนาบุคลากร คือครูก่อน ก็จะต้องพัฒนาไปพร้อม ๆ กันกับนักเรียน

ศุภชัย ทองจันทร์^{i□} ทำการวิจัย "การพัฒนาการมีส่วนร่วมของบ้าน วัดและโรงเรียนในการแก้ไขปัญหาเยาวชนในเขตเทศบาลตำบลพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี" พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของบ้าน วัดและโรงเรียนในการแก้ไขปัญหาเยาวชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของ “บวร” ในการปฏิบัติและดำเนินการตามแผนงานการแก้ไข ปัญหาเยาวชนในชุมชน รองลงมาได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ด้านการมีส่วนร่วม

^{i□} ณัฐกิตติ์ ศรีสันต์, “ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”, รายงานการวิจัย, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๘), หน้าบทคัดย่อ.

^{i□} ศุภชัย ทองจันทร์, “การพัฒนาการมีส่วนร่วมของบ้าน วัดและโรงเรียนในการแก้ไขปัญหาเยาวชนในเขตเทศบาลตำบลพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี”, รายงานการวิจัย, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, ๒๕๕๙), บทคัดย่อ.

ของ “บวร” ในการติดตามและประเมินผล และ ด้านการมีส่วนร่วมของ “บวร” ปัญหาและสาเหตุของ ปัญหาและปัญหาที่พบในชุมชนได้แก่ ปัญหาด้านยาเสพติด พบว่า เด็กและเยาวชนมีการเสพยาเสพติด เช่น ยาบ้า กัญชา ๔ x๑๐๐ ปัญหาด้านพฤติกรรม ได้แก่ ความฟุ้งเพื่อติดเกมส์ ชาดวินัย และขาด จิตสำนึกปัญหาด้านการศึกษา พบว่า เด็กและเยาวชนขาดเรียน หนีเรียน ออกกลางคัน ท้องในวัยเรียน

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของ “บวร” ในการแก้ไขปัญหาเยาวชน พบว่า ครอบครัวต้องมีการพัฒนาความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้น ผู้ปกครองเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นທີ່ปรึกษา ให้แก่เยาวชน รวมทั้งเป็นผู้สร้างความรู้สึกมีคุณค่าให้กับเยาวชน เพื่อให้เยาวชนเกิดความมั่นใจใน ตนเอง โรงเรียน เมื่อเด็กเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นจะเริ่มคบเพื่อนมากขึ้น และเริ่มสนใจเพศตรงข้าม ต้องการ สร้างพฤติกรรมที่โดดเด่น ครูควรเข้าใจพฤติกรรมเหล่านี้ และสั่งสอนให้เด็กมีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกายเพื่อเข้าสู่วัยรุ่น สอนเพศศึกษาให้เยาวชนทราบถึงผลของการขาดความ ยับยั้งชั่งใจ รวมทั้งสร้างบรรยากาศที่ไม่น่าให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ พระสงฆ์ (ศาสนา) ปลุกฝัง เรื่องวินัย จิตสำนึก และความรับผิดชอบ ให้เยาวชนได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมทางศาสนา เช่น การ ทำบุญตักบาตรไหว้พระฟังธรรม นั่งสมาธิ หรือการเวียนเทียนในวันสำคัญทางศาสนา การท่องแดน ธรรมในสื่อทางสังคม และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สมัยใหม่ดังนั้นทั้ง ๓ ฝ่าย ควรมีส่วนร่วมในการดูแลเอาใจ ใส่เด็กเมื่อพบเห็นสิ่งผิดปกติ ปลุกฝังเรื่องวินัย จิตสำนึกให้กับเยาวชน

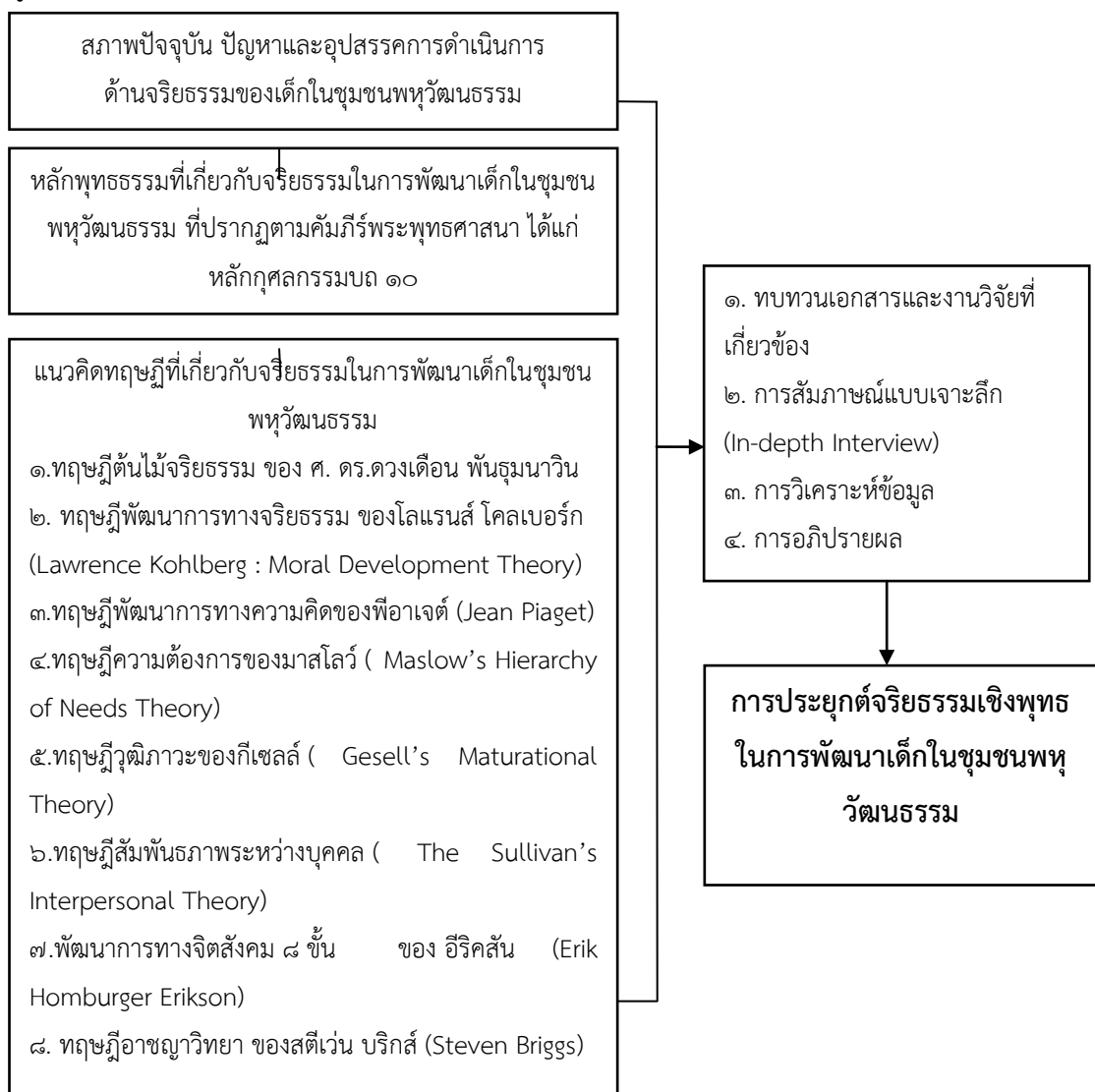
สมศักดิ์ อมรสิริพงศ์ ^{i□} ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบและวิธีการจัดสวัสดิการสังคมที่ เหมาะสมสำหรับกลุ่มเด็กและเยาวชนโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการ จัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มเด็กและเยาวชนโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้แก่ รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมแบบพหุลักษณะ โดยบูรณาการเข้ากับภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรใน ท้องถิ่น และวัฒนธรรมท้องถิ่น ท้องถิ่นจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนและผู้อำนวยความสะดวก วิธีการจัดสวัสดิการสังคมแบ่งเป็น ๘ ขั้นตอน ขั้นตอนที่ ๑ การสำรวจ ข้อมูลชุมชนและสภาพปัญหา ของกลุ่มเด็กและเยาวชน ขั้นตอนที่ ๒ การจัดเวทีระดมความคิดเห็นของภาคีต่าง ๆ ขั้นตอนที่ ๓ การ ร่วมกันวางแผนการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับกลุ่มเด็กและเยาวชน ขั้นตอน ที่ ๔ การระดมทุนและ ทรัพยากรต่าง ๆ ขั้นตอนที่ ๕ การนำแผนงาน กิจกรรม และโครงการต่าง ๆ ไปสู่การปฏิบัติ ขั้นตอนที่ ๖ การสร้างกลไกในการขับเคลื่อนงานสวัสดิการ เช่น เครือข่ายเด็กและเยาวชนขั้นตอนที่ ๗ การ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับกลุ่มเด็กและเยาวชน และ ขั้นตอนที่ ๘ การให้ข้อมูลป้อนกลับ

^{i□} สมศักดิ์ อมรสิริพงศ์, “รูปแบบและวิธีการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มเด็กและ เยาวชนโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”, วารสาร มจร.วิชาการ, ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๓๐ มกราคม - มิถุนายน ๒๕๕๕, หน้า ๔๗.

จากการศึกษาผลงานวิจัยที่กล่าวมาแล้วเห็นว่า การประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม เป็นแนวทางและกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพต่อการปลูกฝังและหล่อหลอมให้ เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์เข้าไป ใช้ในชีวิตประจำวันจนกลายเป็นวิถีดำรงชีวิตของแต่ละบุคคลต่อไป

๒.๗ กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม” ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ ๒.๓ แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม” เป็นการศึกษาวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับ ๕ ขั้นตอน ดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม” เป็นการศึกษาโดยใช้การวิจัยแบบคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- ๑) ศึกษาวิเคราะห์เอกสาร และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม
- ๒) ศึกษาสภาพทั่วไปและบริบทของชุมชนพหุวัฒนธรรม ณ ชุมชนพหุวัฒนธรรมอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นกรณีตัวอย่าง
- ๓) สังเกตการณ์การประยุกต์จริยธรรม ณ ชุมชนพหุวัฒนธรรมอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นกรณีตัวอย่าง
- ๔) สัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และสรุปวิเคราะห์กระบวนการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม
- ๕) สังเคราะห์แนวทางการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม เป็นรูปแบบจำลองพร้อมเสนอเป็นรูปแบบการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธ

๖) นำเสนอรูปแบบการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม

๓.๒ ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน ๒๕ รูป/คน แบ่งออกเป็น ๕ กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ กลุ่มผู้นำทางศาสนาในชุมชน

๑.พระเทพศาสนภิบาล	เจ้าอาวาสวัดไร่ขิง,รองเจ้าคณะจังหวัดนครปฐม
๒.พระครูสิทธิขยาภรณ์	เจ้าอาวาสวัดอ้อมใหญ่
๓.พระปลัดฉัตรพงษ์ อุปสนโต	เจ้าอาวาสวัดท่าข้าม
๔.พระครูวิกรมพิทยคุณ	เจ้าอาวาสวัดเทียนดัด
๕.คุณพ่ออดิศักดิ์ สมแสงสรวง	บาทหลวงเจ้าอาวาสวัดนักบุญเปโตร

กลุ่มที่ ๒ กลุ่ม ครู/ผู้บริหารโรงเรียนในชุมชนพหุวัฒนธรรม จำนวน ๕ คน

๖.นายประมวล ปานทอง	ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล ๒ วัดอ้อมใหญ่ (นครราชภัฏวิทยาการ)
๗.นายเกษม สุมาลัยโรจน์	ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลตำบล อ้อมใหญ่
๘.นางเสาวลักษณ์ อินแสน	ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล ๑ วัดเทียนดัด (นครผลพิทยาคาร)
๙.นางบุหงา วิริยะ	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดท่าข้าม
๑๐.นางดารารัตน์ สมบูรณ์สิน	รองผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล ๑ วัดเทียนดัด (นครผลพิทยาคาร)

กลุ่มที่ ๓ กลุ่มมูลนิธิเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม จำนวน ๕ คน

๑๑.นางจรรย์ ม่วงคราม	มูลนิธิเครื่องข่ายส่งเสริมสุขภาพชีวิตแรงงาน
๑๒.นายฉัตรวุฒิ บัวประทุม	มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก
๑๓.พลเอกอุดมชัย ธรรมสาโรรัช	ประธานมูลนิธิชุมชนคนรักถิ่นสามพราน
๑๔.นางสาวณัชชา เต็มสายทอง	ประธานสภาเด็กและเยาวชนอำเภอสามพราน
๑๕.นาย(ไม่ออกนาม)	ผู้แทนมูลนิธิเพื่อเด็ก

กลุ่มที่ ๔ กลุ่มสถานประกอบการเอกชนภายในชุมชนพหุวัฒนธรรม จำนวน ๕ คน

๑๖.นายดำริห์ สีดา	ผู้ประกอบการห้องเช่าอ้อมใหญ่
๑๗.นายสุรสิทธิ์ ดิยะวัชรพงศ์	ประธานกรรมการบริษัท แอล เอ ไปซิเคิ้ล (ประเทศไทย)จำกัด
๑๘.มร.ชัชชน ลีวันชื่น	เจ้าของและผู้จัดการโรงงานเครื่องกีฬา ยูนิเวอร์แซล (ไทย)จำกัด
๑๙.นายปรีชา นภาพฤกษ์ชาติ	กรรมการผู้จัดการโรงงานผลิตภัณฑ์อาหารไทย (บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปไวไว)
๒๐.นายวสุพล ธาราโกคากุล	ผู้จัดการห้างสรรพสินค้าบิ๊กซี สาขาอ้อมใหญ่

กลุ่มที่ ๕ กลุ่มผู้นำชุมชนและข้าราชการองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จำนวน ๕ คน

๒๑.นายมานพ กิจฉลอง	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม
๒๒.นายทศพล รอดรัตน์าทูล	นายกเทศมนตรีตำบลอ้อมใหญ่
๒๓.นายจตุรวัต สรรวงท่าไม้	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๘ ตำบลอ้อมใหญ่
๒๔. นางฐิติรัตน์ เค้าภูไทย	วัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม
๒๕.นาย สมชาย ภูทอง	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

๑) **แบบสัมภาษณ์ (Interview)** เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (Structure In-depth Interview) เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมโดยสร้างเป็นข้อคำถาม ๕ ประเด็น คือ

- ๑.๑ สภาพแวดล้อมของชุมชนพหุวัฒนธรรมอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นอย่างไร
- ๑.๒ ปัญหาพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็ก และเยาวชนใน ชุมชนพหุวัฒนธรรมอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นอย่างไร
- ๑.๓ การดำเนินงานด้านจริยธรรม เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนใน ชุมชนพหุวัฒนธรรม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นอย่างไร
- ๑.๔ หลักจริยธรรมเชิงพุทธ เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ควรเป็นอย่างไร
- ๑.๕ รูปแบบ การประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กเยาวชน ในชุมชนพหุวัฒนธรรม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ควรเป็นอย่างไร

๒) การสร้างเครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการประยุกต์ จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม แล้วนำมาร่างข้อคำถามที่จะใช้ ในการสัมภาษณ์ ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ ต่อจากนั้นนำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขให้ สมบูรณ์และนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

(๑) ข้อมูลแบบปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการรวบรวมจากหนังสืออ้างอิงทาง พระพุทธศาสนาต่าง ๆ จากพระไตรปิฎก (ภาษาบาลี) ฉบับ มหาจุฬาเตปิฎก ๒๕๐๐, พระไตรปิฎก (ภาษาไทย) ฉบับ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริ กิตติ์พระบรมราชินีนาถ

(๒) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการรวบรวมจากหนังสือ วารสารบทความ งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับจริยธรรม การพัฒนาการทางด้านจริยธรรม ของเด็กและเยาวชนทางด้านจริยธรรม ชุมชนพหุวัฒนธรรม การประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธ ตลอดจน ข้อมูลทางสถิติ ที่รวบรวมโดยหน่วยงานราชการหรือสถาบันการศึกษา และแหล่ง ข้อมูลที่เป็นที่ ยอมรับ

อนึ่ง ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดถึงบทความงานวิจัยในวารสาร สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ แล้ว เห็นกรอบแนวคิด ประเด็นปัญหาของการวิจัย จากเอกสารที่ได้มีการทบทวนก่อน หน้านี้ หลังจากที่ได้ทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียดแล้ว ผู้วิจัยได้สร้างเป็นกรอบ แนวคิดในการวิจัย และจากการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในครั้งนี้

๒) การสัมภาษณ์ (Interview)

การวิจัยครั้งนี้ใช้ทั้งการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการ (Semi-formal interview) และการ สัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal interview) ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรทั้งหมด จึงมี ขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

(๑) ขั้นตอนเตรียมการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนลงสนามเพื่อรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัย ได้เริ่มต้นด้วยการนัดหมายวันเวลาที่สัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง พร้อมกับแนบเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับการ ประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม พร้อมกันนั้น ผู้วิจัยจะต้อง ศึกษาประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล เตรียมและศึกษาวิธีใช้เครื่องบันทึกเสียง เตรียม สมุดจดบันทึกและอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

(๒) ขั้นตอนดำเนินการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะสนทนาสร้างความคุ้นเคยกับ ผู้ให้สัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ อธิบายเหตุผลและขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียง

ในขณะที่สัมภาษณ์ ขออนุญาตใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อใช้อ้างอิงในการสัมภาษณ์ รวมทั้งแจ้งให้ทราบว่า ข้อมูลต่าง ๆ ที่บันทึกเสียงไว้ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ หากผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ประสงค์ที่จะให้ บันทึกเสียงในช่วงใด ผู้วิจัยก็จะไม่บันทึก

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยเชิงคุณภาพ สามารถดำเนินการดังนี้

๑) ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

๒) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่าง ๆ ได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ เหล่านั้น เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเชิงคุณภาพได้นำมาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

๓) การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นแรกผู้วิจัยได้ตรวจสอบว่า ได้ข้อมูลเพียงพอแล้วหรือยัง ข้อมูลนั้นได้ตอบปัญหาของการวิจัยแล้วหรือไม่ หากผู้วิจัยพบว่าได้ข้อมูลที่ไม่ตรงกัน ผู้วิจัยจะตรวจสอบว่าข้อมูลที่แท้จริงเป็นอย่างไร ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกวิธีการตรวจสอบข้อมูลที่ใช้กันมากในการวิจัยเชิงคุณภาพคือการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ดังต่อไปนี้

(๑)การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation)[□] คือ การพิสูจน์ว่าข้อมูล que ผู้วิจัยได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ วิธีการตรวจสอบ คือ การตรวจสอบแหล่งของข้อมูล แหล่งที่มาที่จะพิจารณาในการตรวจสอบได้แก่ ๑) แหล่งเวลา ถ้าเวลาต่างกันข้อมูลที่ได้รับจะเหมือนกันหรือไม่ ๒) แหล่งสถานที่ ถ้าสถานที่ต่างกันข้อมูลที่ได้รับจะเหมือนกันหรือไม่ ๓) แหล่งบุคคล ถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูล เปลี่ยนไปข้อมูลจะเหมือนเดิมอยู่อีกหรือไม่ (๒)การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) คือการตรวจสอบว่า ข้อมูลที่ผู้วิจัยลงไปเก็บแต่ละครั้งจะแตกต่างกันอย่างไร ในกรณีที่ ไม่แน่ใจในคุณภาพของผู้รวบรวมข้อมูลสนาม ผู้วิจัยได้ปรับเปลี่ยนตัวผู้วิจัยให้มีหลายคนขึ้น

(๓)การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) คือการตรวจสอบว่า ถ้าใช้แนวคิดทฤษฎีที่แตกต่างไปจากเดิมจะทำให้การตีความข้อมูลแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

□ สุภางค์ จันทวานิช, การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ, พิมพ์ครั้งที่ ๙,(กรุงเทพมหานคร

: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๑๒๘-๑๒๙.

(๔)การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodology Triangulation) คือการใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้วิธีการสังเกตควบคู่กับการซักถามพร้อมกัน นั่นก็คือการศึกษาข้อมูลจากแหล่งเอกสารประกอบด้วยนั่นเอง

๔) การสร้างบทสรุปและการพิสูจน์บทสรุป เป็นการนำแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยต่าง ๆ ทางวิชาการ มาสร้างเป็นบทสรุปร่วมกับข้อมูลที่เชื่อถือได้อีกครั้งหนึ่ง โดยเน้นความเชื่อมโยง เพื่อนำไปสู่การพิสูจน์ที่เป็นรูปธรรมและตรงต่อข้อเท็จจริงที่ได้รับมา

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม” เป็นการศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๒๕ รูป/คนประกอบด้วย

๑. พระเทพศาสนภิบาล	เจ้าอาวาสวัดไร่ขิง, รองเจ้าคณะจังหวัดนครปฐม
๒. พระครูสิริชยาภรณ์	เจ้าอาวาสวัดอ้อมใหญ่
๓. พระปลัดณัฐพงษ์ อุปสนโต	เจ้าอาวาสวัดท่าข้าม
๔. พระครูวิกรมพิทยคุณ	เจ้าอาวาสวัดเทียนดัด
๕. คุณพ่ออดิศักดิ์ สมแสงสรวง	บาทหลวงเจ้าอาวาสวัดนักบุญเปโตร
๖. นายประมวล ปานทอง	ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล ๒ วัดอ้อมใหญ่ (นครราชบุรีวิทยาคาร)
๗. นายกฤษณะ สุมาลัยโรจน์	ผู้อำนวยการกองการศึกษาเทศบาลตำบล อ้อมใหญ่
๘. นางสาวลักษณ์ อินแสน	ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล ๑ วัดเทียนดัด (นครผลพิทยาคาร)
๙. นางบุหงา วิริยะ	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดท่าข้าม สามพราน
๑๐. นางดารารัตน์ สมบูรณ์สิน	รองผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล ๑ วัดเทียนดัด (นครผลพิทยาคาร)
๑๑. นางจารมัย ม่วงคราม	มูลนิธิเครื่องข่ายส่งเสริมสุขภาพชีวิตแรงงาน
๑๒. นายณัฐวุฒิ บัวประทุม	มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก
๑๓. พลเอกอุดมชัย ธรรมสาโรรัช	ประธานมูลนิธิชุมชนคนรักถิ่นสามพราน
๑๔. นางสาวณัชชา เต็มสายทอง	ประธานสภาเด็กและเยาวชนสามพราน
๑๕. นาย(ไม่ออกนาม)	ผู้แทนมูลนิธิเพื่อเด็ก
๑๖. นายดำริห์ สีดา	ผู้ประกอบการห้องเช่าอ้อมใหญ่
๑๗. นายสุรสิทธิ์ ดิยะวัชรพงศ์	ประธานกรรมการ บริษัท แอลเอ ไปซิเคิล (ประเทศไทย)จำกัด

๑๘.มร.ชัชชน สิวินชิน	ผู้จัดการโรงงานเครื่องกีฬายูนิแควแซล(ไทย)จำกัด
๑๙.นายปรีชา นภาพฤกษ์ชาติ	กรรมการผู้จัดการโรงงานผลิตภัณฑ์อาหารไทย (บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปไวไว)
๒๐.นายสุพล ธาราโกคากุล	ผู้จัดการห้างสรรพสินค้าบิ๊กซี สาขาอ้อมใหญ่
๒๑.นายมานพ กิจฉลอง	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม
๒๒.นายทศพล รอดรัตน์ทูล	นายกเทศมนตรีตำบลอ้อมใหญ่
๒๓.นายจตุรวัต สรรวงท่าไม้	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๘ ตำบลอ้อมใหญ่
๒๔.นางจิตติรัตน์ เค้าภูไทย	วัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม
๒๕.นายสมชาย ภูทอง	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่

และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) ณ ชุมชนพหุวัฒนธรรม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เพื่อค้นหาคำตอบเกี่ยวกับกระบวนการการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

๔.๑ กระบวนการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

๔.๑.๑ สภาพแวดล้อมของจังหวัดนครปฐม

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า สภาพแวดล้อมของจังหวัด นครปฐม ประกอบด้วย

๑) ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ลักษณะภูมิประเทศ อาณาเขต ประชากร เขตการปกครอง เศรษฐกิจ เกษตรกรรม และทรัพยากรธรรมชาติ พบว่า

ลักษณะภูมิประเทศ อาณาเขต นครปฐม เป็นจังหวัดในภาคกลาง เป็นพื้นที่เขตปริมณฑลฝั่งตะวันตกของกรุงเทพมหานคร มีประวัติศาสตร์เก่าแก่ยาวนาน เชื่อว่าเป็นที่ตั้งเก่าแก่ของเมืองในสมัยทวารวดี โดยมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีเป็นจำนวนมาก จังหวัดนครปฐมตั้งอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำท่าจีนซึ่งเป็นพื้นที่บริเวณที่ราบลุ่มภาคกลาง โดยอยู่ระหว่างเส้นละติจูดที่ ๑๓ องศา ๔๕ ลิปดา ๑๐ พิลิปดา เส้นลองจิจูดที่ ๑๐๐ องศา ๔ ลิปดา ๒๘ พิลิปดา มีพื้นที่ ๒,๑๖๘.๓๒๗ ตารางกิโลเมตร หรือ ๑,๓๕๕,๒๐๔ ไร่ เท่ากับ ร้อยละ ๐.๔๒ ของประเทศ และมีพื้นที่เป็นอันดับที่๖๒ ของประเทศ อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครไปตามเส้นทางถนนเพชรเกษม ๕๖ กิโลเมตร หรือตามเส้นทางถนนบรมราชชนนี ๕๑ กิโลเมตร และตามเส้นทางรถไฟ ๖๒ กิโลเมตร

สัมภาษณ์ นางจิตติรัตน์ เค้าภูไทย, วัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม, ๔ ตุลาคม ๒๕๕๘.

ประชากรและเขตการปกครอง การปกครองส่วนภูมิภาค แบ่งออกเป็น ๗ อำเภอ ๑๐๖ ตำบล และ ๙๓๐ หมู่บ้าน อำเภอเมือง กำแพงแสน นครชัยศรี ดอนตูม บางเลน พุทธมณฑล ๓ และสามพราน การปกครองส่วนท้องถิ่น ๑๑๗ แห่ง แบ่งตามประเภทและอำนาจบริหารจัดการภายใน ท้องที่ได้เป็น องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่ง เทศบาลนคร ๑ แห่ง เทศบาลเมือง ๔ แห่ง เทศบาล ตำบล ๑๘ แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล ๙๓ แห่ง การแบ่งเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีจำนวน ๕ เขตเลือกตั้ง ประกอบด้วย เขตเลือกตั้งที่ ๑ เมืองนครปฐม (เทศบาลนครนครปฐม ตำบล นครปฐม ตำบลลำพญา ตำบลบ่อพลับ ตำบลหนองปากโลง ตำบลสนามจันทร์ ตำบลพระประโทน ตำบลห้วยจรเข้ม ตำบลโพรงมะเดื่อ ตำบลหนองดินแดง ตำบลสวนป่า ตำบลสระกระเทียม และ ตำบลวังตะกู) ประชากร ๑๗๐,๒๙๔ คน เขตเลือกตั้งที่ ๒ เมืองนครปฐม (ตำบลบ้านยาง ตำบลทัพ หลวง ตำบลหนองงูเหลือม ตำบลตาก้อง และตำบลมาบแค) และอำเภอกำแพงแสน ประชากรจำนวน ๑๖๖,๐๒๓ คน เขตเลือกตั้งที่ ๓ อำเภอบางเลน ดอนตูม และพุทธมณฑล ประชากร ๑๗๔,๐๖๔ คน เขตเลือกตั้งที่ ๔ เมืองนครปฐม (ตำบลดอนยายหอม ตำบลถนนขาด ตำบลธรรมศาลา ตำบลบาง แخم (นอกเขตเทศบาลนครนครปฐม) ตำบลสามควายเผือก ตำบลวังเย็น และตำบลทุ่งน้อย) และ อำเภอ นครชัยศรี ประชากร ๑๖๔,๙๙๘ คน เขตเลือกตั้งที่ ๕ อำเภอสามพราน ประชากรจำนวน ๒๐๓,๖๔๘ คน

นครปฐม มีประชากร ๙๐๐,๐๘๕ คน (ปี ๒๕๕๘) ชาย ๔๓๒,๒๖๗ คน หญิง จำนวน ๔๖๗,๘๑๘ คน คริวเรือน ๓๖๙,๘๘๙ คริวเรือน อำเภอที่มีประชากรมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมืองมี ประชากรจำนวน ๒๗๘,๔๘๒ คน รองลงมาได้แก่ อำเภอสามพราน มีประชากรจำนวน ๒๐๓,๖๔๘ คน และอำเภอกำแพงแสน มีประชากรจำนวน ๑๒๗,๖๒๖ คน (ข้อมูล ณ เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๙)

ตารางที่ ๔.๑ ตารางแสดงจำนวนประชากรและคริวเรือนปี พ.ศ.๒๕๕๘

อำเภอ	จำนวนประชากร				จำนวนคริวเรือน
	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ	
เมืองนครปฐม	๓๒,๙๑๓	๔๕,๕๖๙	๗๘,๔๘๒	๓๐.๙๔	๑๐๘,๐๐๒
สามพราน	๙๗,๒๗๙	๑๐๖,๓๖๙	๒๐๓,๖๔๘	๒๒.๖๓	๑๑๗,๓๒๘
นครชัยศรี	๕๒,๓๓๔	๗,๖๗๙	๑๑๐,๐๑๓	๑๒.๒๒	๔๑,๘๖๖
บางเลน	๔๕,๘๖๕	๗,๐๗๔	๕๒,๙๓๙	๑๐.๓๓	๓๑,๔๕๘
กำแพงแสน	๖๑,๕๒๑	๖,๑๐๕	๑๒๗,๖๒๖	๑๔.๑๘	๓๗,๗๖๖
ดอนตูม	๒๓,๔๒๒	๔,๖๖๑	๔๘,๐๘๓	๕.๓๔	๑๔,๒๒๔
พุทธมณฑล	๑๘,๙๓๓	๒๐,๓๖๑	๓๙,๒๙๔	๔.๓๖	๑๙,๒๔๕
รวม	๔๓๒,๒๖๗	๔๖๗,๘๑๘	๙๐๐,๐๘๕	๑๐๐	๓๖๙,๘๘๙

(ที่มา : เว็บไซต์กรมการปกครอง http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_m.php)

สภาพเศรษฐกิจจังหวัดนครปฐม

๑ . **ผลิตภัณฑ์มวลรวม** สภาพทางเศรษฐกิจในปี ๒๕๕๗ พบว่า ประชาชนมีรายได้เฉลี่ยต่อหัว ๒๕๖,๕๐๑ บาท/ปี โดยทั้งจังหวัดมีผลิตภัณฑ์มวลรวม อนุกรมใหม่ตามราคาประจำปี ๒๖๑,๖๗๖ ล้านบาท รายได้ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับสาขาการผลิตอุตสาหกรรมมากที่สุด คิดเป็นมูลค่า ๑๕๒,๒๕๑ ล้านบาท หรือ ๕๘.๒% รองลงมาเป็นสาขาการขนส่ง ขยายปลีก ซ่อมแซมยานยนต์กรรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคล และของใช้ในครัวเรือน คิดเป็นมูลค่า ๓๑,๕๕๔ ล้านบาท หรือ ๑๒.๑% สาขาเกษตรกรรม ลำสัตว์ และป่าไม้ คิดเป็นมูลค่า ๑๘,๖๒๐ ล้านบาท หรือ ๗.๑% สาขาตัวกลางทางการเงิน คิดเป็นมูลค่า ๙,๕๑๔ ล้านบาท หรือ ๓.๖% และสาขาการบริการด้านอสังหาริมทรัพย์ ให้เช่าและบริการทางธุรกิจ คิดเป็นมูลค่า ๘,๕๗๕ ล้านบาท หรือ ๓.๓% ส่วนที่เหลืออีกประมาณ ๔๑,๑๖๑ ล้านบาท ๑๕.๗% กระจายอยู่ในสาขาการผลิตอื่น ๆ

๒. **การเกษตรกรรม** มีพื้นที่เกษตรกรรมทั้งสิ้น ๗๙๖,๖๖๒ ไร่ คิดเป็น ๕๘.๗๘ % ของพื้นที่ทั้งจังหวัด การเกษตรกรรมเป็นสาขาการผลิตที่สำคัญของจังหวัด ประชากร ๑๗ .๐๗% ประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การทำนา ทำไร่ ทำสวนผลไม้และพืชผัก เลี้ยงสัตว์และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ระบบการเกษตรจัดเป็นเขตเกษตรก้าวหน้า เพราะเกษตรกรมีศักยภาพสูงสามารถเรียนรู้วิทยาการแบบใหม่ ๆ มีการนำเทคโนโลยีทางการเกษตรมาใช้มากขึ้น และมีการวางแผนจัดการการผลิตเพื่อเชื่อมโยงการส่งออก รวมทั้งระบบชลประทานที่ดี โดยอาศัยแหล่งน้ำจากลุ่มแม่น้ำท่าจีน พืชเศรษฐกิจที่ทำรายได้ให้จังหวัด ได้แก่ ข้าว อ้อย ไม้ผล พืชผักต่าง ๆ และไม้ดอกไม้ประดับ

๓. **การกสิกรรม** ในปี ๒๕๕๘ ใช้พื้นที่เพาะปลูกแยกเป็นพื้นที่ใช้ทำนาปี ๓๕๙ ,๙๒๕ ไร่ ทำนาปรัง ๒๔๙,๙๒๗ ไร่ พืชไร่ ๗๕,๔๔๓ ไร่ ไม้ดอกไม้ประดับ ๑๖ ,๕๑๓ ไร่ พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ๑) **ข้าว** มีการทำนาปีละ ๒ ครั้ง คือ ข้าวนาปีและข้าวนาปรัง โดยข้าวนาปีเป็นข้าวเพาะปลูกในช่วงเดือนพฤษภาคม-ตุลาคม และจะเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนสิงหาคม-มกราคม ส่วนข้าวนาปรังเป็นข้าวที่เพาะปลูกในช่วงเดือนพฤศจิกายน-เมษายน และจะเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนกุมภาพันธ์-สิงหาคมแต่เนื่องจากมีระบบชลประทานที่สมบูรณ์ จึงสามารถปลูกข้าวได้ต่อเนื่องตลอดปี คือสามารถปลูกได้ ๒ ปี ๕ ครั้ง สำหรับผลผลิตข้าวฤดูการผลิตปี ๒๕๕๘ มี ดังนี้ (๑)ข้าวนาปี จากสถิติการปลูกข้าวพบว่า ปี ๒๕๕๗/๒๕๕๘ มีปริมาณผลผลิต ๒๕๖,๙๕๗ ตัน มีเนื้อที่เพาะปลูก ๓๕๙,๙๒๕ ไร่ ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ๗๔๐ กิโลกรัม(๒)ข้าวนาปรัง จากสถิติการเพาะปลูกพบว่า ปี ๒๕๕๗/๒๕๕๘ มีปริมาณผลผลิตรวม ๑๘๙,๓๕๔ ตัน มีเนื้อที่เพาะปลูก ๒๔๙,๙๒๗ ไร่ ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ๗๕๙ กิโลกรัม ๒) **อ้อยโรงงาน** พืชไร่ที่สำคัญอีกชนิดหนึ่งโดยในปี ๒๕๕๘ มีเนื้อที่เพาะปลูก ๗๕,๔๔๓ ไร่ มีผลผลิตอ้อยโรงงานรวม ๑,๐๔๕,๖๓๙ ตันผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ๑๓,๘๖๐ กิโลกรัม ๓) **ไม้ผล** การทำสวนผลไม้เป็นอาชีพหนึ่งที่ทำกรเพาะปลูกมาก สำหรับผลไม้ที่มีชื่อเสียง ประกอบด้วย มะพร้าว น้ำหอม ส้มโอ มะม่วง ฝรั่ง ชมพู มะนาว กล้วยน้ำว้า กล้วยหอม ลำไย ฯลฯ มีเนื้อที่เพาะปลูก ๗๑,๕๐๒ ไร่ ผลผลิตรวมประมาณ ๑๐๓,๖๗๗ ตัน ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ๑,๔๕๐ กิโลกรัม ๔) **พืชผัก** มีการปลูกกันทั่วไป นอกจากจะใช้

บริโภคภายในจังหวัดแล้ว ยังส่งไปจำหน่ายจังหวัดข้างเคียง เช่น กรุงเทพฯ ซึ่งพืชที่ปลูกกันมาก ได้แก่ ข้าวโพดฝักอ่อน กระเจี๊ยบเขียวพริกชี้ฟ้าใหญ่ หน่อไม้ฝรั่ง ผักคะน้า แตงกวา ถั่วฝักยาว ผักกวางตุ้ง ผักคื่นไช้ ผักชี ผักบุ้งจีน ผักบุ้งน้ำ ผักกะเฉดกระชาย ต้นหอม ฯลฯ มีเนื้อที่เพาะปลูก ๖๓,๕๗๗ ไร่ ผลผลิตผักรวม ๑๓๖,๓๗๙ กิโลกรัม ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ๒,๑๔๕ กิโลกรัม **๕) ไม้ดอกไม้ประดับ**
เพาะปลูกกล้วยไม้ที่สำคัญและมีไม้ดอกไม้ประดับอื่น ๆ เช่น กุหลาบ มะลิ บัว ดอกกรัก ดาวเรือง จำปี ช่อนกลีน ฯลฯ มีเนื้อที่เพาะปลูกรวมประมาณ ๑๖,๕๑๓ ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอสามพราน นครชัยศรี พุทธมณฑล และบางเลน

๔. การปศุสัตว์ ปี ๒๕๕๘ มีการเลี้ยงสัตว์เพื่อการบริโภค และการค้าสัตว์ที่นิยมเลี้ยง ๓ ลำดับแรก ได้แก่ ไก่ มีจำนวน ๑๑,๒๑๐,๕๕๐ ตัว เป็ด มีจำนวน ๒,๑๕๘,๘๘๔ ตัว และสุกร มีจำนวน ๒๑๓,๕๑๐ ตัว

๕. การประมง ประกอบอาชีพประมงน้ำจืดเป็นส่วนใหญ่ ผลผลิตของสาขาประมง โดยทั่วไปได้จากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเกษตรกรทำการประมง ๘,๓๙๐ ราย พื้นที่ทำการประมงมี ๙๐,๑๕๓.๑๔ ไร่ สัตว์น้ำที่นิยมเลี้ยง ได้แก่ ปลาน้ำจืด กุ้งก้ามกราม กุ้งขาว ปลาช่อน ปลาหมอสี และสัตว์น้ำอื่น ๆ มีผู้ประกอบการด้านการประมง ๑๙๘ ราย ประกอบด้วย ผู้ค้าปัจจัยการผลิต/ผู้ค้าผู้รวบรวมสัตว์น้ำ/แพปลา ทำขึ้นปลา/โรงงานอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ/กลุ่มและผู้แปรรูปสัตว์น้ำ/ผู้นำเข้าผู้ส่งออกสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ ในปี ๒๕๕๘ มีผลผลิตจากการเพาะเลี้ยง ๖๕,๗๘๒.๕๖ ตันมูลค่า ๖,๖๘๕.๘๙ ล้านบาท

๖. การอุตสาหกรรม เป็นสาขาที่สำคัญมีโรงงานอุตสาหกรรมสูงถึง ๓,๑๑๖ โรงงาน เนื่องจากอยู่ห่างกรุงเทพฯ เพียง ๕๖ กิโลเมตร ซึ่งเป็นเขตปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก รวมถึงเป็นเส้นทางหลักขนส่งภาคใต้ของไทย จึงทำให้ด้านการคมนาคมได้เปรียบจังหวัดอื่น ๆ ที่ใกล้เคียง ผู้ประกอบการโรงงานสนใจปัจจัยเชิงบวกด้านนี้ จึงทำให้เกิดการตั้งโรงงานมากขึ้น โดยอุตสาหกรรมจังหวัดได้จัดทำทะเบียนโรงงานแบ่งเป็น ๒๑ ประเภท อุตสาหกรรมอาหาร เป็นอันดับหนึ่ง มี ๓๗๕ โรงงาน เงินลงทุนหมุนเวียน รวม ๑๑,๕๘๑.๕๑ ล้านบาท และมีผู้ใช้แรงงาน ๓๒,๘๓๔ คน รองลงมาคืออุตสาหกรรมพลาสติก อุตสาหกรรมโลหะ อุตสาหกรรมเคมี และอุตสาหกรรมสิ่งทอ ตามลำดับ ส่วนอุตสาหกรรมที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี ๕ โรงงาน เงินลงทุนหมุนเวียนรวม ๑๐๑.๕๐ ล้านบาท และจำนวนผู้ใช้แรงงานรวม ๓๖ คน จังหวัดมีพื้นฐานที่ดีด้านการเกษตรหรือเกษตรแปรรูป ทำให้โรงงานที่เกี่ยวกับด้านการเกษตรมีจำนวนมาก โดยส่วนใหญ่จะเป็นอาหารสัตว์ แปรรูปเส้นไหม/บะหมี่สำเร็จรูป หรือขนมปังอบกรอบ ทั้งนี้ยังมีปัญหา เช่น เนื่องจากโรงงานที่ผลิตอาหารมักมีมลพิษทางด้านกลิ่นที่เกิดจากการแปรรูปผลิตภัณฑ์ส่งผลถึงการไม่เข้าใจระหว่างโรงงานอุตสาหกรรมกับชุมชนบริเวณ โด ย รอบ ทั้งนี้สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมตรวจสอบ และรับฟังความคิดเห็นของชุมชนนำไปสู่การพัฒนาการสร้างมวลชนสัมพันธ์ เพื่อป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องในปี ๒๕๕๘

นครปฐมมีโรงงานจำนวน ๓,๑๘๑ แห่ง จำนวนเงินลงทุนประมาณ ๑๑๑,๗๖๒.๙๒ ล้านบาท การจ้างงาน จำนวน ๑๖๒,๔๙๑ คน กำลังการผลิตรวมทั้งสิ้น ๓,๗๖๐,๖๐๕ แรงแม้

๗.การพาณิชย์กรรม นครปฐมเป็นศูนย์กลางทางการค้า ของภูมิภาคตะวันตก และเป็นชุมทางการขนส่งการขนถ่ายสินค้ามายาวนาน โดยทางรถไฟ รถยนต์ และการขนส่งสินค้าเกษตร ทางน้ำเข้าสู่ตลาดกรุงเทพฯรวมทั้งมีความได้เปรียบทางด้านที่ตั้ง ประกอบกับโครงสร้างพื้นฐานของจังหวัด มีการพัฒนาการเกษตรในทุกด้าน จึงก่อให้เกิดการลงทุนอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการเกษตร ได้เป็นอย่างดีทำให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดกระจายไปสู่สาขาต่าง ๆ และมีความมั่นคง จนกลายเป็นศูนย์กลางทางพาณิชย์กรรมขนาดใหญ่ ทั้งนี้ในปี ๒๕๕๘ มีผู้ประกอบการธุรกิจซึ่งจดทะเบียนธุรกิจใหม่ ๘๙๗ ราย จำนวนทุนจดทะเบียน ๒,๑๑๓,๐๒๗,๐๐๐ บาท

๘. การแรงงานจังหวัดนครปฐม

๑)สถานประกอบกิจการและลูกจ้าง ในปี ๒๕๕๘ มีสถานประกอบการ ๕,๙๒๑ แห่ง มีลูกจ้าง ๒๐๒,๒๒๑ คน ในจำนวนนี้เป็นสถานประกอบกิจการขนาดใหญ่มีลูกจ้าง ๑,๐๐๐ คนขึ้นไป จำนวน ๑๘ แห่ง มีจำนวนลูกจ้าง ๒๘,๘๒๕ คน ดังนี้

ตารางที่ ๔.๒ ตารางแสดงจำนวนสถานประกอบกิจการและลูกจ้างจังหวัดนครปฐม ปี พ.ศ.๒๕๕๘

สถานประกอบกิจการ	ที่มีจำนวนลูกจ้าง	จำนวนสถานประกอบ	หมายเหตุ
๑ - ๔ คน	๒,๑๑๑	๔,๙๔๔	
๕ - ๙ คน	๑,๖๕๕	๑๑,๕๓๔	
๑๐ - ๑๙ คน	๘๒๑	๑๑,๔๔๒	
๒๐ - ๔๙ คน	๘๗๖	๒๘,๒๖๔	
๕๐ - ๙๙ คน	๓๓๕	๒๓,๙๘๙	
๑๐๐ - ๒๙๙ คน	๒๘๖	๔๖,๗๓๗	
๓๐๐ - ๔๙๙ คน	๖๓	๒๔,๒๓๖	
๕๐๐ - ๙๙๙ คน	๓๕	๒๒,๒๕๐	
๑,๐๐๐ คน ขึ้นไป	๑๘	๒๘,๘๒๕	
รวม	๖,๒๐๐	๒๐๒,๒๒๑	

(ที่มา : สنج.สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดนครปฐม)

๒) สถานการณ์แรงงานต่างด้าวปี ๒๕๕๘ จังหวัดมีคนที่ต่างด้าว ขออนุญาตทำงาน จำแนกตามประเภทการได้รับอนุญาต ณ เดือนธันวาคม ๒๕๕๘ จำนวน ๑๒๗,๓๑๑ คน นายจ้าง ๓๕,๒๕๗ คน ดังนี้

ตารางที่ ๔.๓ ตารางแสดงจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงาน ปี พ.ศ. ๒๕๕๘

ประเภท	ต่างด้าว/คน	นายจ้าง/ราย
๑.๑ แรงงานต่างด้าวระดับฝีมือเข้าเมืองโดยถูกกฎหมาย (BOI)	๒๐๖๗	๕๕๖
๑.๒ แรงงานต่างด้าวอยู่ในความดูแลของกรมการปกครอง	๓๒๔๒	๑๑๓๓
๑.๔ แรงงานต่างด้าวที่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติ	๖๖,๐๕๘	๑๘,๕๔๘
(๑) พม่า ๖๓,๐๗๕ คน		
(๒) ลาว ๑,๓๕๖ คน		
(๓) กัมพูชา ๑,๖๒๗ คน		
(๓) กัมพูชา ๑,๖๒๗ คน		
๑.๕ แรงงานต่างด้าวนำเข้าถูกกฎหมาย (ตาม MOU)	๑๒,๑๒๑	๑,๗๖๕
(๑) พม่า ๘,๕๗๒ คน		
(๒) ลาว ๑,๑๘๑ คน		
(๓) กัมพูชา ๒,๓๖๘ คน		
๑.๖ แรงงานต่างด้าวตามประกาศ คสช.(จดทะเบียน ณ ศูนย์ OSS)	๓๐,๙๘๗	๕,๖๔๑
(๑) พม่า ๑๙,๘๕๘ คน		
(๒) ลาว ๓,๓๕๙ คน		
(๓) กัมพูชา ๗,๗๗๐ คน		
- ผู้ติดตามพม่า ๕๐๕ คน		
- ผู้ติดตามลาว ๗๖ คน		
- ผู้ติดตามกัมพูชา ๒๘๗ คน		
รวม	๑๒๗,๓๑๑	๓๕,๒๕๗

(ที่มา : สำนักงานจัดหางานจังหวัดนครปฐม)

๙. การศาสนา/วัด/ศาสนสถาน/วัฒนธรรม ชาวนครปฐมศรัทธาในศาสนาพุทธและศาสนาอื่น ๆ ดังนี้ ๑) ศาสนาพุทธ มีนิกาย/วัด/จำนวน/ประเภทและภิกษุสามเณร ดังนี้

๑. ๑)วัด ๒๒๔ แห่ง พระอารามหลวง ๕ แห่ง, มหานิกาย ๔ แห่ง ธรรมยุต ๑ แห่ง วัดราษฎร์ ๒๑๙ แห่ง มหานิกาย ๑๙๖ แห่ง ธรรมยุต ๒๒ แห่ง,อนัมนิกาย ๑ แห่ง

๑.๒)สำนักสงฆ์ ๒ แห่ง ๑.๓)ที่พัทสงฆ์ ๒ แห่ง ๑.๔)วัดร้าง ๑๔ แห่ง ๑.๕)พระอารามหลวง ได้แก่

(๑)วัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร(มหานิกาย)อำเภอเมือง (๒)วัดพระประโทณเจดีย์วรวิหาร (มหานิกาย) อำเภอเมือง (๓)วัดเสนาหา(ธรรมยุต)อำเภอเมือง (๔)วัดพระงาม(มหานิกาย)อำเภอเมือง (๕)วัดไร่ขิง(มหานิกาย)อำเภอสสามพราน **๑.๖)พระภิกษุ สามเณร** (๑)มหานิกาย พระ ๓,๘๓๓ รูป สามเณร ๓๒๘ รูป (๒)ธรรมยุต พระ ๓๐๘ รูป สามเณร ๑๐๔ รูป (๓)อนัมนิกาย พระ ๕ รูป

๒) ศาสนาคริสต์ มีนิกาย/โบสถ์ศาสนสถาน ดังนี้

๒. **๑)นิกายโปรเตสแตนต์** จำนวน ๒๓ แห่ง ดังนี้ (๑)คริสตจักรจีนนครปฐม อ.เมือง (๒)คริสตจักรบำรุงธรรม อ.เมือง (๓)คริสตจักรหนองดินแดงร่มเย็น อ.เมือง (๔)คริสตจักรแบพิติสตันนครปฐม อ.เมือง (๕)คริสตจักรกิตติคุณนครปฐม อ.เมือง (๖)คริสตจักรพระดาริลาตปลาเค้า อ.เมือง (๗)สมาคมคริสตจักรความหวัง อ.เมือง (๘)คริสตจักรธารน้ำพุ อ.สามพราน (๙)คริสตจักรสามพราน อ.สามพราน (๑๐)คริสตจักรเทียนสังข์อ้อมใหญ่ อ.สามพราน (๑๑)คริสตจักรพระสิริของพระเจ้า อ.เมือง (๑๒)คริสตจักรหนองกร่าง อ.กำแพงแสน (๑๓)ศาลาธรรมสละสีมูม อ.กำแพงแสน (๑๔)คริสตจักรปลั่ง อ.บางเลน (๑๕)คริสตจักรสามแยก อ.ดอนตูม (๑๖)คริสตจักรแหลมกระเจา อ.ดอนตูม (๑๗)คริสตจักรร่มเย็นตลาดใหม่ศาลายา อ. พุทธมณฑล (๑๘)คริสตจักรเมธิต์พันธันนครปฐม อ.เมือง (๑๙)คริสตจักรพระคุณของพระเจ้าอ.นครชัยศรี (๒๐)คริสตจักรต้นกล้ามหาพรอ.เมือง (๒๑)คริสตจักรโฮชันนานครปฐม (๒๒)สถานนมัสการอัปบา อ.เมือง (๒๓)คริสตจักรชื่นชมยีนิตี อ.สามพราน

๒.๒)นิกายโรมันคาทอลิก จำนวน ๖ แห่ง ดังนี้ (๑)วัดนักบุญเปโตร อ.สามพราน (๒)วัดพระเยซูเจ้าเสด็จขึ้นสวรรค์ อ.สามพราน (๓)วัดคาทอลิกพระคริสต์กษัตริย์ อ.เมือง (๔)วัดพระตรีเอกภาพ(วัดหนองหิน) อ.เมือง (๕)วัดนักบุญมัทธิว(วัดทุ่งลูกนก) อ.กำแพงแสน (๖)วัดนักบุญอันเดร(วัดบางภาษี) อ.บางเลน

๒.๓)ศาสนาอิสลาม มีนิกาย/มัสยิด อยู่แห่งเดียว คือ มัสยิดปากีสถาน(ปาทาน) ประเทศไทย ตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๑ อยู่ที่ตำบลห้วยจรเข้ อำเภอเมืองนครปฐม

๑๐.การพัฒนาชุมชน ได้ดำเนินการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้นำกลุ่ม/องค์กรเครือข่ายและชุมชน ตลอดจนการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้มีความมั่นคงรวมทั้งพัฒนาระบบรูปแบบและวิธีการพัฒนาชุมชนดังนี้ **๑)**จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาสตรี ๙๗๖ คณะ ได้แก่ คณะกรรมการพัฒนาสตรีจังหวัด ๑ คณะ คณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอ ๗ คณะ คณะกรรมการพัฒนาสตรีตำบล ๑๐๒ คณะ และคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ๘๖๖ คณะ **๒)**จัดให้มีอาสาสมัครในหมู่บ้านและตำบล โดยมีผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนหมู่บ้าน ๓,๔๖๔ คน และผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนตำบล ๒๐๐ คน **๓)**ดำเนินงานศูนย์ประสานงานองค์การชุมชน (๑)ระดับเข้มแข็ง ๑๘ แห่ง (๒)ระดับปานกลาง ๖๓ แห่ง (๓)ระดับต้องปรับปรุง ๒๑ แห่ง (๔)เครือข่ายศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนตำบล ๑๐๒ แห่ง (๕)เครือข่ายศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนอำเภอ ๗ แห่ง (๖)เครือข่ายศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนจังหวัด ๑ แห่ง **๔)**ระบบมาตรฐานผู้นำชุมชนกลุ่ม/องค์กร เครือข่ายชุมชน ที่ผ่านการประเมินตามระบบมาตรฐานงานชุมชนปี ๒๕๕๙ เป้าหมาย ๗

อำเภอ ๓๓ คน ๕)การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหลักสูตร ผู้นำ
 การพัฒนา ๑๖๐ คน ๖)การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (๑)หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ผ่าน
 ตัวชี้วัด ๙๓๐ หมู่บ้าน (๒)ผลการจัดระดับหมู่บ้านตามเกณฑ์ประเมินของกระทรวงมหาดไทย ระดับ
 พออยู่พอกิน ๒๖๓ หมู่บ้าน, ระดับอยู่ดีกินดี ๑๕๓ หมู่บ้าน, ระดับมีศรีสุข ๑๙ หมู่บ้าน, หมู่บ้านไม่
 ผ่านเกณฑ์ ๔๙๓ หมู่บ้าน (๓)หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ๓๕ หมู่บ้าน ๗)การดำเนินงานศูนย์
 เรียนรู้ชุมชน (๑)ศูนย์เรียนรู้ชุมชน ๑๕ แห่ง (๒)ศูนย์เรียนรู้ชุมชนสมบูรณ์แบบ ๔ แห่ง ๘)โครงการ
 หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์OTOPปี ๒๕๕๘ (๑)มีผู้มาลงทะเบียน ๗๙๙ ราย แยกเป็น กลุ่มผู้ผลิตชุมชน
 ๒๒๔ ราย,ผู้ประกอบการรายเดี่ยว ๕๓๔ ราย,ผู้ประกอบการ SMEs ๔๑ ราย (๒)ผลิตภัณฑ์ OTO
 ๑,๕๘๖ ผลิตภัณฑ์ อาหาร ๗๒๘ ผลิตภัณฑ์, เครื่องดื่ม ๑๐๕ ผลิตภัณฑ์, ผ้าและเครื่องแต่งกาย ๗๗
 ผลิตภัณฑ์, ของใช้ของตกแต่งของที่ระลึก ๓๕๙ ผลิตภัณฑ์, สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร ๓๑๗ ผลิตภัณฑ์
 (๓)แบ่งกลุ่มการพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Quadrant) เป็น ๔ กลุ่มคือ กลุ่ม A ดาวเด่นสู่สากล ๒๐๖
 ผลิตภัณฑ์, กลุ่ม B อนุรักษ์ สร้างคุณค่า ๘๕ ผลิตภัณฑ์, กลุ่ม C พัฒนาสู่การแข่งขัน ๒๖๘ ผลิตภัณฑ์,
 กลุ่ม D ปรับตัวสู่การพัฒนา ๑,๐๒๗ ผลิตภัณฑ์ (๔)ผลิตภัณฑ์ OTO ปี ๒๕๕๘ ยอดจำหน่ายตั้งแต่
 เดือนตุลาคม ๒๕๕๗-กันยายน ๒๕๕๘ รวม ๘,๔๗๙,๒๓๖,๑๔๗ บาท (๕)เป้าหมายรายได้จากการ
 จำหน่ายOTOP ปี ๒๕๕๙ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๘ ร้อยละ ๑๒ จำนวน ๙,๔๙๖,๗๔๔,๔๘๔.๖๔ บาท ๙)
 การดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน ตั้งแต่ปี ๒๕๓๖ ต่อเนื่องถึงปัจจุบัน มีหมู่บ้านที่ได้รับ
 งบประมาณรวมทั้งสิ้น ๓๖ หมู่บ้าน ๆ ละ ๒๘๐,๐๐๐ บาท เป็นเงิน ๑๐,๐๘๐,๐๐๐ บาท เพื่อเป็น
 เงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ สำหรับครัวเรือนยากจนในหมู่บ้าน (๑)ครัวเรือนในหมู่บ้าน
 ๑,๑๗๙ ครัวเรือน (๒)เงินทุน ๑๐,๔๑๖,๐๙๑ บาท ๑๐)การดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี (๑)
 มีสตรีที่มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป ๒๖๙,๖๗๐ คน สมัครเป็นสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ๑๑๖,๗๓๕
 คน ๔๓% (๒)กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีใช้จ่ายเงินจำนวน ๑๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท และส่งใช้เงินยืม
 ๕๗,๗๘๐,๓๔๐.๓๘ บาท ๑๑)การดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยได้ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์
 พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชนพัฒนาแกนนำในพื้นที่
 ให้เป็นพลังแผ่นดินเพื่อเฝ้าระวังป้องกันปัญหาเสพติด ๑๒)การจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน
 และข้อมูลพื้นฐาน ๒๕๕๘ ที่มีผู้อาศัยอยู่จากการสำรวจจัดเก็บ ๑๕๗,๒๑๐ ครัวเรือน จาก ๘๔๕
 หมู่บ้าน ๒๕๒ ชุมชน ๑๐๐ ตำบล ๑๗ เทศบาล ๗ อำเภอ โดยมีประชากร ๕๓๕,๒๒๖ คนเป็นเพศ
 ชาย ๒๕๖,๗๓๗ คน ๔๗.๙๗% เพศหญิง ๒๗๘,๔๘๙ คน ๕๒.๐๓% ของประชากรที่จัดเก็บ

๑๑.องค์กรพัฒนาภาคเอกชน มีองค์กรภาคเอกชนซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาและช่วย
 เหลือ ด้านเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมที่มีศักยภาพ ในอันที่จะส่งเสริมสนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนา
 จังหวัดได้แก่สโมสรไลออนส์ ๓ แห่ง สโมสรโรตารี ๗ แห่ง และองค์กรภาคเอกชนในคณะกรรมการร่วม
 ภาครัฐบาลและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาเศรษฐกิจ ๓ องค์กร คือหอการค้าจังหวัด สภา
 อุตสาหกรรมจังหวัด และชมรมธนาคารจังหวัดนครปฐม

๑๒.ด้านการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๘ มีสถานศึกษาจำนวน ๓๒๑ แห่ง แยกเป็นสถานศึกษาในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต ๑ จำนวน ๑๗๓ แห่ง และในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต ๒ จำนวน ๑๔๘ แห่ง ดังนี้

ตารางที่ ๔.๔ ตารางแสดงจำนวนเด็กจำแนกตามระดับ ปีการศึกษาปี พ.ศ.๒๕๕๘

ที่	ระดับการศึกษา	ชาย	หญิง	รวม	จำนวน ห้องเรียน
๑	อนุบาล	๑๒,๒๔๗	๕,๗๓๗	๑๘,๙๘๔	๕๒๘
๒	ประถมศึกษา	๓๕,๒๒๕	๑๗,๓๐๙	๕๒,๕๓๔	๑,๓๖๗
๓	มัธยมศึกษาตอนต้น	๑๓,๑๒๒	๙,๖๑๒	๒๒,๗๓๔	๕๒๔
๔	มัธยมศึกษาตอนปลาย	๖,๒๘๐	๗,๖๗๓	๑๓,๙๕๓	๓๕๗
๕	ระดับ ปวช.	๑,๐๙๑	๕๙๑	๑,๖๘๒	๖๙
๖	ระดับ ปวส.	๓๙๖	๔๐๓	๘๐๙	๕๘
รวมทั้งสิ้น		๖๘,๓๖๑	๖๘,๙๔๑	๑๓๗,๓๐๒	๕,๐๕๘
จำนวนครูทั้งสิ้น		-	-	-	๗,๐๘๕ คน
จำนวนชุมชนและโรงเรียนในสังกัด		-	-	-	๓๒๑ แห่ง

(ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต ๑, ๒)

๑๓.ด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษา ปี ๒๕๕๘ มีสถาบันระดับอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน ๘ แห่ง มีนักศึกษา ๖๗,๒๗๗ คน และอาจารย์ ๔,๑๙๐ คน ได้แก่ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน มหาวิทยาลัยมหิดลวิทยาเขตศาลายา มหาวิทยาลัยคริสเตียน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โรงเรียนนายตำรวจ และกรมยุทธศึกษาทหารเรือ

๑๔.ด้านปัญหาสังคม อาชญากรรม และยาเสพติด ผลการวิจัยพบว่า

๑) อาชญากรรม ปี ๒๕๕๘ จังหวัดนครปฐมมีกลุ่มความผิดในคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญของจังหวัดเกิดขึ้น จำนวน ๘๗ ราย จับกุมได้ จำนวน ๗๓ ราย ดังนี้

ตารางที่ ๔.๕ ตารางแสดงสถิติคดีอาญา ๕ กลุ่มปี พ.ศ.๒๕๕๘

ประเภทคดี	รับแจ้ง/ราย	จับ/คน	จับกุม(%)
กลุ่มที่ ๑ คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ	๘๗	๗๓	๘๓.๙๐
กลุ่มที่ ๒ คดีประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกายและเพศ	๔๒๘	๓๓๖	๗๘.๕๐
กลุ่มที่ ๓ คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์	๘๔๑	๓๙๒	๔๖.๖๑
กลุ่มที่ ๔ คดีที่น่าสนใจ	๖๐๐	๑๗๕	๒๙.๑๗
กลุ่มที่ ๕ คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย	๔,๙๐๕	๖,๒๘๗	๗๘.๐๒

(ที่มา : ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม)

๒) ยาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘ นครปฐมมีการจับกุมคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ๓,๑๙๔ คดี และจับกุมผู้ต้องหาได้ ๓,๒๙๑ คน ประเภทยาเสพติดที่จับกุมได้มากที่สุด คือ แอมเฟตามีน(ยาบ้า) จำนวน ๒,๔๕๔ คดี (ร้อยละ ๗๖.๘๓ ของคดีทั้งหมด) รองลงมาคือ กัญชา จำนวน ๓๖๗ คดี (ร้อยละ ๑๑.๔๙ ของคดีทั้งหมด) ดังนี้

ตารางที่ ๔.๖ ตารางแสดงสถิติการจับกุมยาเสพติดปี พ.ศ.๒๕๕๘

ประเภท	จำนวน/คดี/%		ผู้ต้องหา/คน
๑.แอมเฟตามีน (ยาบ้า)	๒,๔๕๔	๗๖.๘๓	๒,๔๙๗
๒.เฮโรอีน	๑	๐.๐๓	๑
๓.กัญชา	๓๖๗	๑๑.๔๙	๓๘๗
๔.สารระเหย	๙	๐.๒๘	๙
๕.กระท่อม	๑๑๐	๓.๔๔	๑๒๕
๖.เคตามีน	๙	๐.๒๘	๙
๗.อัลฟาไซแรม	๒	๐.๐๖	๒
๘.เอกซ์ตาซี (ยาอี)	๑๓	๐.๔๑	๑๔
๙. ไอซ์	๒๒๙	๗.๑๗	๒๔๗
รวม	๓,๑๙๔	๑๐๐	๓,๒๙๑

(ที่มา : ตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม)

สรุปได้ว่า จังหวัดนครปฐมมี

๑.ด้านสภาพทั่วไปตั้ง อยู่บริเวณที่ราบลุ่มภาคกลางตอนกลางของประเทศ มีเนื้อที่ประมาณ ๒,๑๖๘.๓๒๗ ตารางกิโลเมตร หรือ ๑,๓๕๕,๒๐๔ ไร่ เป็นที่ราบลุ่ม พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นทุ่งนา ไม่มีภูเขา ไม่มีป่าไม้ มีแม่น้ำไหลผ่าน ๑ สาย ได้แก่ แม่น้ำท่าจีน แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๗

อำเภอ ๑๐๖ ตำบล ๙๓๐ หมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่ง เทศบาลนคร ๑ แห่ง เทศบาลเมือง ๔ แห่ง เทศบาลตำบล ๑๘ แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล ๙๒ แห่ง ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ประชากรจำนวนทั้งสิ้น ๙๐๐,๐๘๕ คน เป็นชาย ๔๓๒,๒๖๗ คน หญิง ๔๖๗,๘๑๘ คน คริวเรือน ๓๖๙,๘๘๙ คริวเรือน ทรัพยากรดินและทรัพยากรน้ำ เศรษฐกิจผลิตภัณฑ์มวลรวมนครปฐม ประชาชนมีรายได้เฉลี่ย ต่อหัว ๒๕๖,๕๐๑ บาทต่อปี รายได้มาจาก ๑.สาขาการผลิตอุตสาหกรรม ๒.สาขาการขนส่ง ๓.สาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้ ๔.สาขาการบริการด้าน อสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ สินค้าสำคัญของจังหวัดได้แก่สินค้าการเกษตร กสิกรรมเนื้อหมู สินค้าอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว

๒.ด้านสังคม ได้แก่ อาชญากรรม ศาสนา การศึกษา สาธารณสุข โครงสร้างพื้นฐาน คมนาคม แรงงานและการจ้าง ผลการวิจัยพบว่าด้านอาชญากรรม มีการดำเนินงานตามมาตรการป้องกันและปราบปรามการเกิดอาชญากรรม มีการจับกุมผู้กระทำผิด ประกอบด้วย คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย มีการจับกุมผู้กระทำผิดมากที่สุด รองลงมาคือ คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ คดีประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกายและเพศ คดีที่น่าสนใจ และ คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ ตามลำดับ ด้านการศึกษา จังหวัดนครปฐม มีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน จำนวน ๘ แห่ง แบ่งเขตการศึกษาออกเป็น ๒ เขตพื้นที่การศึกษา คือเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต ๑ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต ๒ โครงสร้างพื้นฐานประกอบด้วย การไฟฟ้าการประปา และการบริการโทรศัพท์ด้านคมนาคม มีเส้นทางรถโดยสารมาจังหวัดนครปฐมโดยทางรถยนต์และรถไฟ มีแรงงานต่างด้าว ๑๒๗,๓๑๑ คนส่วนใหญ่เป็นชาวพม่า ลาว กัมพูชา

๓. ด้านอื่น ๆ ได้แก่วัด/ศาสนสถาน/ การพัฒนาชุมชน /การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ผลการวิจัยพบว่าจังหวัดนครปฐม มี

๑)วัด/ศาสนสถาน/ การพัฒนาชุมชน/ (๑)วัด ๒๒๔ แห่ง (๒)วัดศาสนาคริสต์โปเรตสแตนท์ ๒๓ แห่ง และนิกายโรมันคาทอลิก ๖ แห่ง (๓)ศาสนาอิสลามมัสยิดปากีสถาน (ปาทาน) ๑ แห่ง การพัฒนาชุมชนได้ดำเนินการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้นำกลุ่ม/องค์กรเครือข่ายและชุมชน ตลอดจนการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้มีความมั่นคง มีผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนหมู่บ้าน ๓,๔๖๔ คน ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนตำบล ๒๐๐ คน ผู้นำชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนหลักสูตรผู้นำการพัฒนา ๑๖๐ คน ศูนย์ประสานงานองค์การชุมชน (๑)ระดับเข้มแข็ง ๑๘ แห่ง (๒)ระดับปานกลาง ๖๓ แห่ง (๓)ระดับต้องปรับปรุง ๒๑ แห่ง (๔)เครือข่ายศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนตำบล ๑๐๒ แห่ง (๕)เครือข่ายศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนอำเภอ จำนวน ๗ แห่ง, ศูนย์เรียนรู้ชุมชน (๑)ศูนย์เรียนรู้ชุมชน ๑๕ แห่ง (๒)ศูนย์เรียนรู้ชุมชนสมบูรณ์แบบ ๔ แห่ง, องค์กรพัฒนาภาคเอกชนได้แก่ สโมสรไลออนส์ ๓ แห่ง สโมสรโรตารี ๗ แห่ง

๒)ด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของจังหวัดนครปฐม จากการวิจัยพบว่า

จุดแข็ง [□] (Strengths) ๑.จังหวัดนครปฐมมีศาสนสถานที่สำคัญเป็นศูนย์รวมทางจิตใจ ๒.นครปฐมยึดหลัก“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”ที่มุ่งให้ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” และ “สร้างสมดุลการพัฒนา” ในทุกมิติ โดยมีศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านหัวอ่าว หมู่ ๕ ตำบลบางช้าง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ให้กับประชาชนทั้งในจังหวัดและภูมิภาค ๓. นครปฐมมีศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาในด้านต่าง ๆ ที่ดีงามและทรงคุณค่า ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่ยึดโยงให้คนในสังคมมีความเป็นเอกภาพ ๔. นครปฐมมีหน่วยงานและองค์กรที่ทำงานด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในหลายมิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรหรือสถาบันทางศาสนาต่าง ๆ ซึ่งมีการดำเนินการส่งเสริมให้บุคลากรในศาสนาได้ทำหน้าที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักการทางศาสนาแก่ศาสนิกชนในรูปแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของแต่ละศาสนา มาอย่างต่อเนื่อง ๕. ภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ในจังหวัดต่างให้ความสำคัญและสนับสนุนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ประชาชน ๖. นครปฐมมีภาคีเครือข่ายในการดำเนินงาน ทั้งระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น รวมถึงเครือข่ายภาควิชาการ คือ สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ร่วมกันดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ประชาชน ๗. สถานศึกษามีการบรรจุหลักสูตรด้านศาสนาและการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา ทั้งในรูปแบบการสอดแทรกเนื้อหาวิชาในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ และในรูปแบบของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

จุดอ่อน (Weaknesses) ๑.ขาดการบูรณาการการทำงานในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของทุกภาคส่วนในพื้นที่อย่างแท้จริง ตลอดจนขาดการติดตามประเมินผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ๒.การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและกระแสโลกาภิวัตน์ มีผลกระทบต่อวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมที่ดีงามส่งผลให้ประชาชนมีความเป็นวัตถุนิยมให้ความสำคัญกับศีลธรรมวัฒนธรรมที่ดีงามลดลง ๓.สถาบันครอบครัวเปลี่ยนแปลงไปพ่อแม่ไม่มีเวลาสั่งสอนอบรมลูก แม้ว่าเยาวชนเข้าเรียนหนังสือใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนตั้งแต่วัยเยาว์แต่โรงเรียนไม่สามารถอบรมกล่อมเกลาเยาวชน ในด้านคุณธรรมจริยธรรม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตได้เท่าเทียมกับพ่อแม่และชุมชน หรือจะกล่าวง่าย ๆ คือ วัด บ้าน โรงเรียน แยกส่วนกันไม่เป็นสังคมที่กลมกลืนกันการหล่อหลอมและอบรมด้านคุณธรรมจริยธรรมตลอดถึงการสืบทอดวัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบเดิมก็อ่อนด้อยไป การมีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ภาษาของแรงงานในย่านอุตสาหกรรม ส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในสังคมตามมา เช่น ปัญหาจริยธรรมในเด็กและเยาวชน อาชญากรรม ความแตกแยกทางความคิด เป็นต้น

[□] สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม, แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมจังหวัดนครปฐมพ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔.<https://www.m-lture.go.th/.../article_fileattach_๒๐๑๗๐๖๒๗๑๑๓๓๒๔> สืบค้น ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๐).

โอกาส(Opportunities) ๑.การมีแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ระดับชาติ สามารถนำมาใช้เป็นกรอบแนวทางในการขับเคลื่อนส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในชุมชนได้ ๒.การเรียกร้องของสังคมให้ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐภาคธุรกิจเอกชน ให้บริหารงานและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วยความโปร่งใสมีธรรมาภิบาลและมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ๓.ภาวะวิกฤตทางด้านคุณธรรมจริยธรรมของสังคมในปัจจุบัน เกิดเป็นกระแสสังคมให้บุคคลสำคัญในด้านต่าง ๆ เป็นต้นแบบที่ดี ๔.กลไกภาครัฐบางส่วน เช่นกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติรวมถึงศูนย์คุณธรรมจริยธรรม ให้การสนับสนุนการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้สังคมจึงเป็นกลไกที่สำคัญในการกำหนดทิศทางและผลักดันการพัฒนาประชาชนให้มีคุณธรรมจริยธรรม ๕.กระบวนการสื่อสารที่มีความทันสมัย โดยผ่านเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้สามารถเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และสื่อสารเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและคล่องตัวมากขึ้น

อุปสรรค(Threats) ๑.กระแสบริโภคนิยมและการโฆษณาชวนเชื่อ กำลังเป็นกระแสที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมของคนในสังคม ๒.ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำและปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพ การให้ความสำคัญกับเรื่องการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมอันดีงามในสังคม ๓.ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศในภาวะสังคมปัจจุบัน แม้จะมีผลกระทบในเชิงบวก ในเรื่องความสะดวกสบาย แต่อาจจะส่งผลกระทบต่อเชิงลบต่อการยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรมของประชาชนในสังคม ๔.กระแสการไหลบ่าของวัฒนธรรมต่างชาติที่เข้ามาสู่สังคม ไทยทางสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนไทยมากขึ้น ทำให้รากเหง้าความเป็นไทยหลายประการได้รับผลกระทบถูกลดคุณค่าลงและถูกเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมไทยกำลังถูกกลืนจากค่านิยมตะวันตก ส่งผลให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ต่างยึดติดกับค่านิยมของต่างชาติแล้วละเลยความเป็นไทย ๕.ปัญหาการทุจริตคอร์ปชั่นเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศและการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเป็นอย่างมาก ประชาชนบางส่วนมองว่าการทุจริตคอร์ปชั่นเป็นเรื่องปกติและยอมรับได้

๔.๑.๑.๒ สภาพแวดล้อมของอำเภอสามพราน

ที่ตั้งและอาณาเขต อำเภอสามพรานตั้งอยู่ทางทิศใต้สุดของจังหวัดนครปฐม มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงเรียงตามเข็มนาฬิกา ดังนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอนครชัยศรี และอำเภอพุทธมณฑล ทิศตะวันออกติดต่อกับเขตทวีวัฒนา และเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอกระทุ่มแบนและอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอบางแพราชบุรี และอำเภอเมืองนครปฐม

ประวัติความเป็นมาของอำเภอสามพราน มีตำนานเล่าว่าเดิมท้องที่นี้เป็นปารกข์ภูมิ เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่านานาชนิด รวมทั้งเป็นที่ชุมนุมของช้างโขลงใหญ่ด้วย ช้างโขลงนี้ชอบลงมากินและเหยียบย่ำจนเส้นทางกลายเป็นทางน้ำและลำคลอง ในที่สุดชาวบ้านในสมัยนั้นได้เรียกกันว่า "คลองบางช้าง" และในบริเวณนั้นก็ได้กลายเป็นชื่อเรียกตำบลมาจนถึงปัจจุบันนี้ คือ "ตำบลบางช้าง"

สำหรับโคลงข้างที่หากินในบริเวณเขตบางช้างนั้น หัวหน้าโคลงข้างเกิดตกมัน คุร้ายมาก และได้สร้างความเสียหายโดยออกอาละวาดทำลายพืชผลของชาวบ้านจนชาวบ้านทนไม่ไหว ได้ร่วมมือกันปราบเจ้าข้างตกมันเชือกนั้น แต่ทว่าข้างตกมันเชือกนี้มีกำลังเหลือหลาย ชาวบ้านไม่สามารถปราบได้ถึงแม้จะพยายามสักเพียงใด

ในขณะนั้นได้มีนายพรานสามคนเดินทางมายังคลองปากลัด (ปัจจุบันเรียกว่า "วัดท่าข้าม") ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากเขตตำบลบางช้างมากนัก นายพรานสามคนได้เดินทางลัดคลองท่านี้ไปยังบริเวณที่โคลงข้างนั้นอาศัยอยู่ นายพรานทั้งสามเปรียบเสมือนอัศวิน ซี่มาฆาของชาวบ้านคลองบางช้าง ได้ทำการปราบข้างตกมันเชือกนั้นโดยใช้ความเชี่ยวชาญและความสามัคคี จนในที่สุดก็สามารถปราบข้างตกมันได้สำเร็จ ชาวบ้านจึงได้เรียกบริเวณที่นายพรานทั้งสามปราบข้างได้สำเร็จว่า "สามพราน" ซึ่งในปัจจุบันเรียกว่า "ตำบลสามพราน"

ในอดีตอำเภอสามพรานนั้นมีชื่อเรียกว่า อำเภอตลาดใหม่[□] ตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๓๕ รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยสร้างขึ้นในที่ดินของพระยาสุนทรบุรีศรีพิชัยสงครามรามภักดีสุริยะพาหะ (อี วรรณสูต) ซึ่งพื้นที่บริเวณนั้นเรียกว่าตลาดใหม่ แต่ในปี พ.ศ. ๒๔๕๘ ได้ย้ายที่ทำการไปสร้างใหม่ในตำบลสามพราน เนื่องจากที่ทำการเดิมคับแคบ ให้บริการประชาชนได้ไม่สะดวก พร้อมกับเปลี่ยนชื่อเป็น อำเภอสามพราน ตามชื่อสถานที่ตั้งที่ว่าการอำเภอซึ่งอยู่ภายใต้การปกครองของมณฑลนครชัยศรี ต่อมาปี พ.ศ. ๒๔๗๔ ทางราชการยุบมณฑลนครชัยศรีลง อำเภอสามพรานจึงขึ้นอยู่กับเมืองราชบุรีอยู่ระยะหนึ่ง จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๔๗๖ ได้ยุบมณฑลทั้งหมดทั่วราชอาณาจักร อำเภอสามพรานจึงได้ขึ้นอยู่กับจังหวัดนครปฐม ตามพระราชบัญญัติระเบียบการบริหารราชการของราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๔๗๖ ส่วนนี้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๖๙ ถึงปัจจุบัน ในปี พ.ศ. ๒๔๖๙ ทางราชการได้มีคำสั่งโอนตำบลท่าไม้ ตำบลบางยาง ตำบลชูกิ่ง (หนองนกไข่) และตำบลอ้อมน้อย อำเภอสามพราน ไปขึ้นกับอำเภอกระทุ่มแบนจังหวัดสมุทรสาคร และวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๔๘๘ จัดตั้งสุขาภิบาลสามพราน ในท้องที่บางส่วนของ ตำบลสามพราน คลองใหม่ ท่าตลาด และยายชา

เมื่อ ๕ มีนาคม ๒๕๐๖ ขยายเขตพื้นที่สุขาภิบาลสามพรานให้ครอบคลุมพื้นที่เพิ่มขึ้น วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๐๗ ตั้งสุขาภิบาลดอนหวาย ในที่บางส่วนของตำบลบางกระทิกและตำบลบางเตย วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๐๘ ยุบสุขาภิบาลดอนหวาย และเปลี่ยนแปลงเขตสุขาภิบาลสามพรานให้ครอบคลุมทั้งอำเภอ วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๑๙ เปลี่ยนแปลงเขตสุขาภิบาลสามพราน คล้ายกับแบบปี ๒๕๐๖ วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๒๔ จัดตั้งสุขาภิบาลอ้อมใหญ่ในพื้นที่ตำบลอ้อมใหญ่ และบางส่วนของตำบลบ้านใหม่ ๑ มกราคม ๒๕๒๗ ได้โอนพื้นที่หมู่ที่ ๓ และหมู่ที่ ๖ (ที่มีพื้นที่อยู่ในพุทธมณฑล)

[□] สัมภาษณ์ พระเทพศาสนภิบาล, รองเจ้าคณะจังหวัดนครปฐม, เจ้าอาวาสวัดไร่ขิง, ๑๒ กันยายน

ของตำบลบางกระทึก อำเภอสามพราน ไปขึ้นกับตำบลศาลายา อำเภอนครชัยศรี (ในขณะนั้น)วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๒ ยกฐานะสุขาภิบาลสามพรานและสุขาภิบาลอ้อมใหญ่ เป็นเทศบาลตำบลสามพรานและเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ตามลำดับ

การแบ่งเขตการปกครอง อำเภอสามพรานแบ่งเป็น ๑๖ ตำบล ๑๓๗ หมู่บ้าน ดังนี้.-

ชื่อตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	ชื่อตำบล	จำนวนหมู่บ้าน
๑.ท่าข้าม(Tha Kham)	๖	๒.ทรงคนอง(Song Khanong)	๖
๓.หอมเกร็ด(Hom Kret)	๖	๔.บางกระทึก(Bang Krathuek)	๘
๕.บางเตย(Bang Toei)	๗	๖.สามพราน(Sam Phran)	๙
๗.บางช้าง(Bang Chang)	๑๑	๘.ไร่ขิง (Rai Khing)	๑๔
๙.ท่าตลาด(Tha Talat)	๑๐	๑๐.กระทู้มล้ม(Krathum Lom)	๙
๑๑.คลองใหม่(Khlong Mai)	๗	๑๒.ตลาดจินดา(Talat Chinda)	๑๑
๑๓.คลองจินดา(Khlong Chinda)	๑๔	๑๔.ยายชา(Yai Cha)	๖

ประชากร/ครัวเรือน/ประชากรแฝง

หลังคาเรือน	จำนวน	๔๗ ,๘๙๗	หลังคาเรือน
ประชากร	จำนวน	๒๐๓,๖๔๘	คน
ประชากรแฝง	จำนวน	๑๐๐,๐๐๐	คน(ประมาณ)
รวม		๓๐๓,๖๔๘	คน

การปกครองส่วนชุมชน ท้องที่อำเภอสามพรานประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๑๗ แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองสามพราน ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลสามพราน ตำบลท่าตลาด ตำบลคลองใหม่ และตำบลยายชา เทศบาลเมืองไร่ขิง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลไร่ขิงทั้งตำบล เทศบาลเมืองกระทู้มล้ม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลกระทู้มล้มทั้งตำบล เทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลอ้อมใหญ่ทั้งตำบลและบางส่วนของตำบลบ้านใหม่ เทศบาลตำบลบางกระทึก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางกระทึกทั้งตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าข้ามทั้งตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลทรงคนอง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลทรงคนองทั้งตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลหอมเกร็ด ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหอมเกร็ดทั้งตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลบางเตย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางเตยทั้งตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลสามพราน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลสามพราน องค์การบริหารส่วนตำบลบางช้าง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางช้างทั้งตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตลาด ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าตลาด องค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหม่ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองใหม่ (นอกเขตเทศบาลเมืองสามพราน) องค์การบริหารส่วนตำบลตลาดจินดา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลตลาดจินดาทั้งตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองจินดาทั้งตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลยายชา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลยายชา (นอกเขต

เทศบาลเมืองสามพราน) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านใหม่ (นอกเขตเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่)

๔.๑.๑.๓ สภาพแวดล้อมของชุมชนพหุวัฒนธรรมในอำเภอสามพราน จังหวัด

นครปฐม

๑.ชุมชนอ้อมใหญ่ ประวัติความเป็นมา ชุมชนอ้อมใหญ่มีประวัติศาสตร์อันยาวนานกว่าร้อยปี จากหลักฐานที่ปรากฏในการสร้างวัดอ้อมใหญ่ ๆ ได้ก่อตั้งมาก่อนปี พ.ศ. ๒๔๐๐ ตั้งอยู่ริมคลองอ้อมใหญ่ และคลองอ้อมน้อยซึ่งเดิมเคยเป็นส่วนหนึ่งของแม่น้ำท่าจีน มีประชาชนทั้งเชื้อสายไทยและจีนตั้งถิ่นฐานทำอาชีพการเกษตรกันเป็นส่วนใหญ่ มีวัดอ้อมใหญ่ วัดคลองอ้อมใหญ่ เป็นศูนย์กลางของจิตใจ รวมทั้งศาลเจ้าเล่าปุ่นเท่ากง เป็นศูนย์รวมของคนไทยเชื้อสายจีน นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนวัดอ้อมใหญ่ และโรงเรียนบ้านคลองลัดอ้อมใหญ่เป็นสถานศึกษาที่ให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนรวมทั้งประชาชนมายาวนานกว่า ๗๐ ปีทีเดียว หอวัฒนธรรมนิทัศน์โรงเรียนบ้านคลองลัดอ้อมใหญ่ (นครราชบุรีวิทยาคาร) สนับสนุนโดย สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ โดยมีคุณครูมยุรี สัตตบงกช ผู้ดูแลหอวัฒนธรรมแห่งนี้ได้ให้สัมภาษณ์ถึงประวัติของหอวัฒนธรรมนิทัศน์ว่า เริ่มจาก ดร.เกียรติศักดิ์ อิชยานันท์ เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ซึ่งเป็นศิษย์เก่า และเป็นคนในชุมชนอ้อมใหญ่ มีความคิดริเริ่มต้องการให้โรงเรียนบ้านคลองลัดอ้อมใหญ่เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนและเพื่อถ่ายทอดให้กับเยาวชน และประชาชนที่สนใจ ได้ศึกษา เรียนรู้ และเข้าใจ วิถีชีวิตของคนริมน้ำ ประวัติศาสตร์เมืองนครปฐมให้มากขึ้น หอวัฒนธรรมนิทัศน์ยังได้จัดเครื่องดนตรีไทยไว้ให้เด็กๆได้ใช้เรียน และสามารถเล่นดนตรีไทยได้ โดย ดร.เกียรติศักดิ์ให้งบประมาณเพิ่มเติมเพื่อจัดซื้อเครื่องดนตรี และจัดหาคุณครูมาสอนทางด้านดนตรีไทยให้กับเด็กนักเรียนอีกด้วยในส่วนจัดแสดงนิทรรศการมีทั้งหมด ๑ ห้อง อยู่บนอาคารเรียนชั้นเดียวของโรงเรียนบ้านคลองลัดอ้อมใหญ่ ซึ่งจัดแสดงด้วยภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวด้วยวิดีโอหรือวีซีดีและหุ่นจำลอง การจัดแสดงนิทรรศการประกอบไปด้วยเรื่องราวคือ “ประวัติศาสตร์เมืองนครปฐม ” บอกเล่าเรื่องราวตั้งแต่ความยิ่งใหญ่ของอาณาจักรทวารวดี เมืองนครไชยศรี เมืองนครปฐม เส้นทางเสด็จพระราชดำเนินของรัชกาลที่ ๓ รัชกาลที่ ๔ และรัชกาลที่ ๕ เพื่อบูรณะองค์พระปฐมเจดีย์ “วิถีชีวิตของชาวนครปฐม ” ประเพณีต่างๆ เช่น งานนมัสการองค์ปฐมเจดีย์, ประเพณีแห่ธง สงกรานต์ และประเพณีการถวายพระเพลิง พระบรมศพพระพุทธเจ้า (อัฐมิมบูชา) ซึ่งหลายๆ ท่านอาจจะไม่เคยได้ยินมาก่อน งานวันอัฐมิมบูชา หรือที่ชาวบ้านทั่วไปเรียกว่า การเผาศพพระพุทธเจ้าของจังหวัดนครปฐม จัดให้มีขึ้นประจำปีที่วัดใหม่สุคนธาราม ต.วัดละมุด อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม ตรงกับวันแรม ๗ ค่ำ เดือน ๖ นับเป็นแหล่งเดียวในภาคกลางของประเทศไทยที่จัดให้มีประเพณีนี้ขึ้น “อาชีพของชาวนครปฐม ” เป็นอาชีพเกษตรกรรม

ทำนา นาบัว นากระเจต สวนผลไม้ ชมพู่ มะพร้าว น้ำหอม ที่ขึ้นชื่อของชาวนครปฐมก็คือ ส้มโอ นั่นเอง “แหล่งท่องเที่ยว” การล่องเรือในแม่น้ำนครชัยศรี , ตลาดริมน้ำ วัดดอนหวาย , พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้ง , พิพิธภัณฑ์พุทธวิถีนายก (วัดกลางบางแก้ว) , ฟาร์มจระเข้ , สวนสามพราน , วัดพระปฐมเจดีย์ , พระราชวังสนามจันทร์ ซึ่งเราจะได้ชื่นชมความงามของ พระที่นั่ง พระตำหนักในพระราชวังสนามจันทร์ “ศิลปิน และผู้มีผลงานดีเด่น ” ไม่ว่าจะเป็นศิลปินแห่งชาติ นายจำเนียร ศรีไทยพันธ์ สาขา ศิลปะการแสดงด้านดนตรีไทย ผศ.ดำรง วงศ์อุปราศ ศิลปินแห่งชาติ สาขาทันตศิลป์ ด้านจิตรกรรม เป็นต้น ผู้ที่มีผลงานดีเด่นของจังหวัดนครปฐม เช่น นางสมศรี นิยมทรัพย์ มีผลงานดีเด่นสาขาคหกรรม นางปัทมา ขุนภักดี ผู้มีผลงานดีเด่น สาขามนุษยศาสตร์ เป็นต้น หอวัฒนธรรมนิทัศน์ได้จัดแสดงพระราชประวัติของสมเด็จพระมหาธรรมราชาเจ้าแห่งเมืองนครปฐม พระราชกรณียกิจของพระองค์ ในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการศึกษา , ด้านเศรษฐกิจ , ด้านการคมนาคม , ด้านการต่างประเทศ , ด้านการแพทย์ และการสาธารณสุข, ด้านความมั่นคงของชาติ และด้านศิลปวัฒนธรรม ภายในหอวัฒนธรรมนิทัศน์ยังจัดแสดงภาพกิจกรรมที่เกิดจากนักเรียนของโรงเรียน และคนในชุมชน เช่น กิจกรรมวันปีใหม่ , กิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมไทยประเพณีสงกรานต์ ให้เราได้เห็นความน่ารักของเด็ก ๆ และความร่วมมือของคนในชุมชนอันยิ่งใหญ่อีกด้วย

วัด/ศาสนสถาน

วัดอ้อมใหญ่ ตั้งอยู่เลขที่ ๑๖ หมู่ที่ ๕ ตำบลอ้อมใหญ่ สันนิษฐานว่าสร้างก่อนปี □ พ.ศ. ๒๔๐๐ ในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ โดยมีพี่น้องสองคนซึ่งเป็นลูกของคหบดีในแถบนี้ พี่ชายคนโตได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุ ได้ชักชวนน้องสาว ซึ่งไม่ได้แต่งงาน ให้ช่วยกันซื้อที่ดินเพื่อสร้างวัด ด้วยการขายที่ดินของตนเองและรวบรวมเงิน ทองรูปพรรณต่าง ๆ ได้ประมาณ ๑ หนาน โดยซื้อที่ดินบริเวณปากคลองอ้อมใหญ่ แล้วร่วมกันสร้างวัด จึงได้ชื่อว่า วัดใหม่ปากคลองอ้อมใหญ่ ซึ่งชาวบ้านมักเรียกกันว่า วัดอ้อมใหญ่ โบราณสถานที่สำคัญของวัด ได้แก่ อุโบสถหลังเก่า หอไตรปฏิมากรรมไทย ตั้งอยู่กลางสระน้ำ วิหารเก่าสร้างขึ้นเมื่อปีพ.ศ. ๒๔๗๑ และพระเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุเป็นต้น วัดอ้อมใหญ่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๒ ปัจจุบันพระครูสิริขยาภรณ์เป็นเจ้าของวัด

วัดเทียนตัด ตั้งอยู่เลขที่ ๖๖ หมู่ ๑ ตำบลบ้านใหม่ เล่ากันว่าสร้างขึ้นในสมัยกรุงธนบุรี เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๑๒ ภายหลังจากกรุงศรีอยุธยาแตก และหมู่พระสงฆ์ได้หนีพวกพม่า มาพักในบริเวณนี้ ชาวบ้านจึงได้สร้างวัด เพื่อให้พระสงฆ์ได้อยู่จำพรรษา วัดนี้แต่เดิมนั้นมีต้นเกิดขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก จึงได้ชื่อว่า วัดดงเกิด แล้วเปลี่ยนมาเป็นวัดกระแจะตาด วัดเชิงดาดคงคาวน และวัดเชิงดาดคงคาวี ต่อมาเมื่อครั้งที่สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรสเสด็จผ่านและแวะเยี่ยมที่วัดแห่งนี้

□ สัมภาษณ์ พระครูสิริขยาภรณ์, เจ้าอาวาสวัดอ้อมใหญ่, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๘.

ท่านได้ตั้งนามของวัดให้ใหม่ว่า วัดเทียนดัด หลักฐานเก่าแก่ของวัดที่ยังคงเหลืออยู่บ้างได้แก่ อุโบสถหลังเก่า สร้างหันหน้าไปทางแม่น้ำท่าจีน ด้านหน้ามีพาลู หรือหลังคาคลุมทอดลงมา ใบเสมาตรงแถวทำเป็นลวดลายก้านขด สลับไปมาคล้ายกับใบเสมาที่วัดหอมเกร็ด ในอดีตวัดแห่งนี้มีพระเถระซึ่งมีชื่อเสียงมาก ได้แก่ พระครูปลัดผัน ติสสวณฺโณ อดีตเจ้าอาวาสรูปที่ ๔ และพระครูอาทรภักทยคุณ (ผล ธมฺโมโชติ) อดีตเจ้าอาวาสรูปที่ ๕ ซึ่งท่านทั้งสอง มีชื่อเสียงทางด้านการสร้างพระและเครื่องรางของขลัง องค์สุดท้ายได้แก่พระครูมณูญกิจจานุวัตร (แสวง ธมฺโรโส) อดีตเจ้าอาวาสรูปที่ ๖ ดังนั้น วัดเทียนดัดในทุกวันนี้ จึงได้มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว และมีสิ่งก่อสร้างเกิดขึ้นอย่างมากมาย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้หลักฐานในอดีตหลงเหลืออยู่น้อยมากจนบางครั้งทำให้ดูเหมือนกับว่าวัดแห่งนี้เป็น วัดที่สร้างขึ้นใหม่ในปัจจุบัน วัดเทียนดัด ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อ พ.ศ. ๒๒๘๐ เจ้าอาวาสรูปปัจจุบันได้แก่พระครูวิกรมพิทยคุณ

คริสตจักรเทียนสังข์อ้อมใหญ่ คริสตศาสนสถาน ตั้งอยู่ เลขที่ ๙๓/๒๕ หมู่ ๘ ต.อ้อมใหญ่ อ.สามพราน จ. นครปฐม ๗๓๑๖๐ มีกิจกรรม เฉพาะ วันอาทิตย์ คือ อธิษฐาน นมัสการ เทศนา ประชาสัมพันธ์ ระวังรักษา อนุชน กิจกรรมระหว่างสัปดาห์ อาทิ เยี่ยมเยียน ,กีฬา,ดนตรี โดยมี ขวัญใจ บุญศิริรัตน์โชค โทร ๐๒-๘๑๑๖๗๐๔ เป็นผู้จัดการหรือผู้รับใช้พระเจ้า

สถานศึกษาของชุมชน

โรงเรียนเทศบาล ๒ วัดอ้อมใหญ่ (นครราษฎร์วิทยาคาร) สภาพชุมชนรอบบริเวณชุมชนพหุวัฒนธรรมและโรงเรียนมีลักษณะ เป็นแหล่งอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม ชุมชนโรงงานอุตสาหกรรม มีประชากรประมาณ ๒๓,๕๓๗ คน บริเวณใกล้เคียงโดยรอบชุมชนพหุวัฒนธรรมและโรงเรียน ได้แก่ วัดอ้อมใหญ่ โรงงานอุตสาหกรรม อาชีพหลักของชุมชน คือ รับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม ค้าขาย และเกษตรกรรม ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ๘๐% และคริสตศาสนา ประมาณ ๒๐% ผู้ปกครองส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา อาชีพหลัก คือรับจ้าง และค้าขาย ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ฐานะทางเศรษฐกิจ/รายได้โดยเฉลี่ยต่อครอบครัว ต่อปี ๑๒๐,๐๐๐ บาท

โรงเรียนเทศบาล ๑ วัดเทียนดัด(นครผลพิทยาคาร) สภาพชุมชนรอบบริเวณโรงเรียนมีลักษณะเป็นชุมชนเกษตรกรรมผสมผสานชุมชนเมือง มีโรงงานและสถานประกอบการ ร้านค้าจำนวนมาก มีประชากรประมาณ ๗ ,๐๐๐ คน ประชากรแฝงประมาณ ๒๐,๐๐๐ คน บริเวณใกล้เคียงโดยรอบชุมชนพหุวัฒนธรรมและโรงเรียน ได้แก่วัดเทียนดัด โรงงานผลิตอุปกรณ์กีฬา โรงงานผลิตลูกกวาด โรงงานผลิตอุปกรณ์เกี่ยวกับไฟฟ้าแรงสูง โรงงานดองผัก ธนาคารร้านค้าต่าง ๆ อาชีพหลักของชุมชน คือ ชุมชนเกษตรกรรมทำสวนกล้วยไม้ สวนมะพร้าว น้ำหอม รับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม

□ สัมภาษณ์ นายประมวล ปานทอง, ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล ๒ วัดอ้อมใหญ่(นครราษฎร์วิทยาคาร), ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘.

ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประเพณี/ศิลปวัฒนธรรมชุมชนที่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป คือ ประเพณีการจัด ขบวนรถบุปผาชาติ

ผู้ปกครองส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น อาชีพหลัก คือ พนักงานใช้แรงงานตามโรงงาน บริษัทห้างร้าน สถานประกอบการ และอาชีพค้าขาย นับถือศาสนา พุทธ และศาสนาคริสต์ฐานะทางเศรษฐกิจ/รายได้โดยเฉลี่ยต่อครอบครัว ต่อปี ๑๒๘,๐๐๐ บาท

สภาพทางสังคม สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปอยู่ในเขตที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมี ชุมชนหลายเชื้อชาติศาสนา เข้ามาอาศัยและขายแรงงาน เพราะอยู่ใกล้กับแหล่งโรงงานอุตสาหกรรม จำนวนมาก และคนงานเหล่านี้จะมีผู้ติดตามและเมื่ออยู่กันนานเข้ามีครอบครัวก็มีลูก จึงกลายเป็น เด็กรุ่นที่สองที่เติบโตในชุมชนต่าง ๆ ในอำเภอสามพราน เมื่อถึงวัยเข้าเรียนก็ต้องปรับตัวให้เข้ากับ สภาพแวดล้อมของชุมชนพหุวัฒนธรรมและโรงเรียน เมื่ออยู่ในชุมชนก็ต้องอยู่ร่วมกับชุมชนไทยดั้งเดิม ซึ่งมีมานาน ดังนั้นจึงกลายเป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมซึ่งอาจจะเกิดปัญหาทางด้านสังคมและจริยธรรมใน ชุมชน

๒.ชุมชนท่าข้าม ประวัติความเป็นมา เริ่มก่อตั้งเป็นชุมชนเล็ก ๆ เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๓๓๘ (ค.ศ.๑๘๓๕) โดยมีคนจีนอพยพมาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน อยู่ริมแม่น้ำนครชัยศรี (ท่าจีน) ซึ่งทำการดำรงชีพในการเพาะปลูก และเลี้ยงสัตว์ โดยเรียกขานชุมชนนี้ว่า ชาวท่าข้าม (ชุมชนติดแม่น้ำมีท่าเรือติดต่อกับชุมชนอื่น) สภาพภูมิประเทศ ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีป่าไม้ไผ่ และป่าหญ้า ประชาชนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพทำสวนอ้อย ทำน้ำตาล มีโรงหีบผลิตน้ำตาล ทำนา และ เลี้ยงสุกร ตำบลท่าข้ามมีพื้นที่ ๗.๔๘๕ ตารางกิโลเมตร (๔ ,๖๗๘ ไร่) มีจำนวน ๖ หมู่บ้าน มีประชากร ๑๐ ,๒๙๑ คน ข้อมูล ณ เมษายน ๒๕๕๘ ประชากรชาย ๔ ,๓๑๖ คน หญิง ๔ ,๕๕๑ คน รวม ๘ ,๘๖๗ คน ประชากรแฝง ประมาณ ๑๐ ,๐๐๐ คน ปี พ.ศ.๒๕๕๗ มีกำนันคนแรก คือ ชุนท่าข้ามชัยนิกิจ (นายอ๊ ชัยนิกิจ) ปัจจุบัน นายชัชวาล กิจเจริญ ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก ประกอบอาชีพเลี้ยงสุกร และค้าขาย ได้ยกฐานะขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๘

ปัจจุบันมี นายมานพ กิจฉลอง ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม ทำหน้าที่เป็นผู้นำการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม ร่วมกับผู้บริหารชุมชนและสมาชิกสภาชุมชน

สถานศึกษาของชุมชน โรงเรียนวัดท่าข้าม ตั้งอยู่หมู่ที่ ๕๔ หมู่ ๓ ตำบลท่าข้าม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต ๒ ซึ่งอยู่ห่างจากชุมชนพหุวัฒนธรรมและโรงเรียน ๒ กิโลเมตร

สภาพทางสังคม สภาพโดยรอบบริเวณชุมชนพหุวัฒนธรรมมีลักษณะเป็นเขตชุมชนกึ่งเมือง มีโรงงานอุตสาหกรรมและพื้นที่ทำการเกษตร มีประชากรประมาณ ๑๐,๒๘๔ คน บริเวณใกล้เคียงโดยรอบชุมชนพหุวัฒนธรรมได้แก่ ทิศเหนือติดกับวัดท่าข้าม ทิศตะวันออกติดกับชุมชนพหุวัฒนธรรมและโรงเรียนนักบุญเปโตร ทิศใต้และทิศตะวันตกติดกับสุสานของคริสต์ อาชีพหลักของชุมชน คือ อาชีพเลี้ยงสุกร อาชีพรับจ้างในสวนกล้วยไม้ และเป็นแรงงานในโรงงาน เนื่องจากประชากรส่วนมากอพยพมาจากต่างจังหวัด และเป็นแรงงานชาวพม่า ประเพณี /ศิลปวัฒนธรรมชุมชนที่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป คือ แห่เทียนพรรษา ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง เป็นต้น

ชาวบ้านส่วนใหญ่ จบการศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็น ๘๐% ค้าขายคิดเป็น ๒๐% เป็นแรงงานชาวพม่าคิดเป็น ๑๐% คนส่วนน้อยนับถือศาสนาพุทธคิดเป็น ๑.๕๖% ส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์คิดเป็น ๙๘.๔๔% ฐานะทางเศรษฐกิจ/รายได้เฉลี่ยต่อครอบครัวต่อปี ๑๓๖,๐๐๐ บาทจำนวนคนเฉลี่ยต่อครอบครัว ๓ คน

วัด/ศาสนสถาน

วัดท่าข้าม ตามประวัติ ของวัดสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.๒๓๖๕ ในแผ่นดินรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ ตอนปลาย วัดท่าข้ามเดิมชื่อวัดปากลัดท่าคา มีโบราณสถานที่สำคัญได้แก่พระอุโบสถฉาบปูนและด้านหลังมีเสารองรับตอนบนวงกบและก่อเป็นรูปวงโค้ง หน้าบันและหลังคาเป็นแบบศิลปะจีนซึ่งนิยมมากในรัชกาลที่ ๓ กล่าวคือไม่มีช่อฟ้า ใบระกาและหางหงส์อย่างอุโบสถโดยทั่วไป

เมื่อ พ.ศ.๒๓๔๓ คำว่า ท่าข้าม มาจากท่าเรือ ทำน้ำ ของชาวโปรตุเกส และชาวฝรั่งเศสที่เป็น มิซชันนารี ผู้ล่าอาณานิคมและเผยแพร่ศาสนา ก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๑ การคมนาคม หรือการเดินทางต่าง ๆ ต้องอาศัยแม่น้ำและเรือเป็นหลัก โดยเฉพาะแม่น้ำท่าจีน ชาวโปรตุเกสล่องเรือจากสุพรรณบุรี ลงมาเรื่อย ๆ จนถึงศาลาท่าน้ำวัดท่าข้าม แลเห็นว่าพื้นที่บริเวณนี้อุดมสมบูรณ์เป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การเพาะปลูก จึงตั้งถิ่นฐานที่นี่โดยรวบรวมบุคคลที่ติดตามมาจำนวนหนึ่งช่วยกันถางป่าแล้วเผา เสร็จแล้วจึงช่วยกันปลูกอ้อย ปลูกกล้วยและชุดคลองต่าง ๆ คือ คลองนา คลองลัดท่าคา

^๖ สัมภาษณ์ นางบุหงา วิริยะ, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดท่าข้าม , ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๘.

^๗ สัมภาษณ์ พระปลัดณัฐพงษ์ อุปสนะโต, เจ้าอาวาสวัดท่าข้ามและกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนวัดท่าข้าม , ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๘.

คลองตัน และคลองไทรท่า ปัจจุบันมีการจัดตั้งโรงหีบอ้อยกลายเป็นชื่อหมู่บ้านโรงหีบของหมู่ ๔ ในปัจจุบัน

วัดนักบุญเปโตร (ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก) ตั้งอยู่ที่ ต.ท่าข้าม อ.สามพราน จ. นครปฐม เมื่อ พ.ศ.๒๓๘๑ (ค.ศ.๑๘๓๘) โดยบาทหลวง (คุณพ่อ) อัลบรันด์ (ALBRAND) เข้ามาสอนศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก ในชุมชนท่าข้าม และได้โปรดศีลล้างบาปแก่ชาวท่าข้าม ในปี พ.ศ. ๒๓๘๓ (ค.ศ.๑๘๓๘) ชาวท่าข้ามได้ร่วมกันปลูกบ้านพักให้คุณพ่อ ซึ่งในปัจจุบันบริเวณดังกล่าวเป็นที่ตั้งของ วัดนักบุญเปโตร

วัดพระเยซูเจ้าเสด็จขึ้นสวรรค์ ตั้งอยู่ที่ ๒/๕ ม.๖ ถ.เพชรเกษม ต.ท่าข้าม อ.สามพราน จ.นครปฐม การเปิดเสกวัดใหม่ ทำในวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๙๙ สำคัญยิ่งสำหรับพระศาสนจักรคาทอลิก โดยเฉพาะอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ วัดนี้เป็นวัดที่เกิดขึ้นใหม่ นอกจากนี้ยังเป็นวัดที่ใช้ประกอบศาสนพิธีตามปกติเช่นวัดอื่น แล้วยังเป็นวัดที่จะเอาใจใส่ดูแลบรรดาพี่น้องคริสตชนผู้ล่วงลับไปแล้ว ที่ฝังร่างหรือกระดูกไว้ ณ สุสานสานติคาม ซึ่งเป็นสุสานกลางของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ คุณพ่อได้รับแต่งตั้งให้มาเป็นเจ้าอาวาสที่นี่ (คนแรกและครั้งแรกในชีวิตสงฆ์) เป็นเสมือนผู้สานต่องานของพระเป็นเจ้าซึ่งได้รับการหว่านเมล็ดพันธุ์แห่งความเชื่อ ความศรัทธาไว้ในชีวิตของพี่น้องคริสตชนจำนวนไม่น้อยจากงานของบรรดาคุณพ่อ ซิสเตอร์ บราเดอร์ และพี่น้องที่พระเป็นเจ้าทรงใช้เป็นเครื่องมือก่อนหน้านี้ ดังนั้นจึงเป็นที่เราจะช่วยกันสวดภาวนาต่อพระเจ้า เพื่อนำพระทัยของพระเป็นเจ้าจะได้เป็นไปดังที่พระองค์ประสงค์ ทั้งสำหรับคริสตชนที่นี่และในทุก ๆ ที่มา

บ้านผู้หว่านสามพราน โบสถ์คริสต์บ้านผู้หว่าน ตำบลท่าข้าม เป็นสถานที่ฝึกอบรมของคริสตจักร ในอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ซึ่งอยู่ตรงข้ามกับฟาร์มจระเข้และสวนสามพราน สถานที่นี้มีองค์ประกอบที่สำคัญและต่อเนื่องกันเช่นโรงเรียน วัด เป็นสถานที่ฝึกอบรมแต่ไม่รับขจรต้องมาใช้เป็นสถานที่ฝึกอบรมที่มีความเชื่อมโยงกับการจัดการความรู้ คือเป็นผู้ที่ต้องการสร้างพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาประเทศชาติ โดยใช้วิธีการ "แลกเปลี่ยน เรียน รู้" ทำให้รู้ว่าเราไม่รู้อะไร เป็นสถานที่ "สร้างจิตวิญญาณของคนที่รักการพัฒนา" เพื่อเป็นศาสนิกของคริสตจักรที่ดี

สรุปได้ว่า พื้นที่ตั้งของชุมชนพหุวัฒนธรรมอยู่ที่ชุมชนอ้อมใหญ่ ชุมชนวัดเทียนดัด และชุมชนท่าข้าม เป็นพื้นที่ราบลุ่มอยู่ติดแม่น้ำท่าจีน ใกล้ที่ว่าการอำเภอสามพรานประมาณ ๒ กิโลเมตรไปทางเรือ ไปทางบกประมาณ ๘ กิโลเมตร มีวัดอ้อมใหญ่วัดเทียนดัดวัดท่าข้าม และวัดนักบุญเปโตร (คริสต์โรมันคาทอลิก) เป็นศูนย์กลางของชุมชน อยู่ห่างจากถนนเพชรเกษมทางทิศเหนือประมาณ ๒ กิโลเมตร ด้าน ทิศใต้ติดแม่น้ำท่าจีน มีเนื้อที่ประมาณ ๒๐ ตารางกิโลเมตร หรือ ๑๒,๑๙๔ ไร่

สัมภาษณ์ คุณพ่ออดิศักดิ์ สมแสงสรวง, บาทหลวงเจ้าอาวาสวัดนักบุญเปโตร, ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ มร.ชัชวัน ลีวันชื่น, ผู้จัดการโรงงานเครื่องกีฬายูนิเวอร์แซลไทย จำกัด, ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๘.

ประชากร ๓๒,๘๑๘ คน ความหนาแน่น ๑,๙๖๐ คน/ตร.กม.(ประชากรแฝงประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ คน) ประกอบอาชีพเกษตรกรรม อุตสาหกรรม บริการ ค้าขาย ก่อสร้าง บริเวณชุมชนอ้อมใหญ่ ชุมชนวัดเทียนดัด มีบ้านเรือนที่เป็นพุทธศาสนิกชนอยู่เป็นจำนวนมาก แต่มีบ้านเรือนคริสตชนจำนวนน้อย และที่ชุมชนท่าข้ามมีบ้านเรือนเป็นชาวคริสต์เป็นส่วนใหญ่ เพราะมีโบสถ์วัดนักบุญเปโตรตั้งอยู่ท่ามกลางชุมชน โดยมีบ้านเรือนที่เป็นพุทธศาสนิกชนอยู่ ร่วมด้วยเป็นส่วนใหญ่ ชุมชนจึงมีความหลากหลายทางความเชื่อ แม้ในยุคปัจจุบันที่เศ ษฐกิจเจริญก้าวหน้า มีชาวพม่า เขมร ลาวที่เป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาขายแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม และรับจ้างทั่วไป จำนวนมาก แต่ก็ยังรักษาความหลากหลายทางวัฒนธรรมความเชื่อไว้ได้ คนในชุมชนพหุวัฒนธรรมสามพรานส่วนใหญ่ที่นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ ๖๕ ศาสนาคริสต์ร้อยละ ๓๒ และอื่น ๆ ร้อยละ ๓

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันชุมชนพหุวัฒนธรรมในอำเภอสามพราน ก็ประสบปัญหาทางด้านจริยธรรมเชิงพุทธหลายอย่าง เช่น การกระทำผิดกฎหมาย ปัญหาอาชญากรรม การแพร่ระบาดของสิ่งเสพติดและอบายมุข การแตกแยกทางความคิด การเห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนร่วม และปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรม การประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธจึงเป็นแนวทางในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมเพื่อขจัดปัญหาต่าง ๆ ให้หมดหรือลดน้อยลงได้

๔.๒.สภาพการณ์ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินการ ประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม

๔.๒.๑ สภาพการณ์ปัญหาและอุปสรรค

สำหรับ สภาพปัญหาและอุปสรรคการดำเนิน การประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และมีประเด็นการสัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับจริยธรรมในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชน คือ การประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ตั้งมถูกต้องในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนมีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไรบ้าง และเกิดจากสาเหตุอะไร ซึ่งจากการสัมภาษณ์ พบว่า สภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม นั้น มีรากฐานมาจากตัวเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญซึ่งสรุปได้ ๓ ประการ ดังนี้

๑.ปัญหาที่เกิดจากการประพฤติ การปฏิบัติ และการกระทำต่าง ๆ ของเด็กและเยาวชนชุมชนพหุวัฒนธรรม

๑.๑ ความรับผิดชอบในงาน ในการศึกษาเล่าเรียนลดน้อยลง

สัมภาษณ์ นางจิตติรัตน์ คำภูไทย, วัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม, ๔ ตุลาคม๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นางบุหงา วิริยะ, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดท่าข้าม , ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๘.

๑.๒ เลียนแบบในสิ่งไม่ถูกต้อง

๑.๓ แต่งกายไม่เหมาะสมเช่นใส่กางเกงกะโปงสั้นเกินไปในเยาวชนหญิง

๑.๔ ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย โดยไม่ค้ำค่าของเงิน ไม่เห็นคุณค่าของสิ่งของ

๑.๕ เสพสื่อลามกอนาจาร

๒.ปัญหาที่เกิดจากการใช้วาจาในการสื่อสาร ของเด็กและเยาวชนชุมชนพัฒนาธรรม

๒.๑ ใช้คำพูดรุนแรง หยาบคล้ายทั้งในชีวิตประจำวันและใน Social Media

๒.๒ ใช้วาจาตำหนิพ่อแม่

๒.๓ ถูกเหยียดหยามกันในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา

๒.๔ ใช้คำพูดที่ไม่มีสัมมาคารวะต่อผู้สูงกว่า

๓.ปัญหาที่เกิดจากการใช้ความคิดในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ของเด็กและเยาวชนชุมชนพัฒนาธรรม

๓.๑ ไม่รู้ว่าสิ่งใดควรทำไม่ควรทำ

๓.๒ ขาดจิตอาสาในการคิดเพื่อส่วนรวม

๓.๓ ไม่เห็นอกเห็นใจผู้อื่น คือเห็นแก่ตัวเป็นสำคัญ

สัมภาษณ์ นายสุรสิทธิ์ ตีระวัชรพงศ์, ประธานกรรมการบริษัท แอล เอ โปซิเคิ้ล(ประเทศไทย)

จำกัด, ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นายปรีชา นภาพฤกษ์ชาติ, กรรมการผู้จัดการ โรงงานผลิตภัณฑ์อาหารไทย (บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปไวไว), ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นางสาวลักษณ อินแสน, ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล ๑ วัดเทียนดัด(นครผลพิทยาคาร),

๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นายมานพ กิจฉลอง, นายองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม, ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม, มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก, ๑๐ มกราคม ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ นายสมชาย ภูทอง, นายองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่, ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นายจตุรวัต สรวงท่าไม้, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๘ ตำบลอ้อมใหญ่, ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นางสาวณัชชา เต็มสายทอง, ประธานสภาเด็กและเยาวชนสามพราน, ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ พระเทพศาสนภิบาล, รองเจ้าคณะจังหวัดนครปฐม, เจ้าอาวาสวัดไร่ขิง, ๑๒ กันยายน ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นาย(ไม่ออกนาม), ผู้แทนมูลนิธิเพื่อเด็ก, ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ พระปลัดณัฐพงศ์ อุปสนะโต, เจ้าอาวาสวัดท่าข้ามและกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนวัดท่าข้าม, ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๘.

๓.๔ แยกแยะเพื่อนดีและไม่ดี ไม่ได้

กล่าวโดยสรุป สภาพปัญหาและอุปสรรคการดำเนินการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม จากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) นั้น มีรากฐานมาจากตัวเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม เป็นสำคัญ ซึ่งสรุปได้ ๓ ประการ คือ ๑) ปัญหาที่เกิดจากการประพุดิ การปฏิบัติ และการกระทำต่าง ๆ ของเด็กและเยาวชนชุมชนพหุวัฒนธรรม ๒) ปัญหาที่เกิดจากการใช้วาจาในการสื่อสาร หรือการดำรงชีวิตประจำวันของเด็กและเยาวชนชุมชนพหุวัฒนธรรมและ ๓) ปัญหาที่เกิดจาก การใช้ความคิดในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ของเด็กและเยาวชนชุมชนพหุวัฒนธรรม ซึ่งผู้วิจัยแจกแจงตารางความถี่ของข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกได้ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๗ สภาพปัญหาและอุปสรรคการดำเนินการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธของเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม โดยการสัมภาษณ์ เชิงลึก (In-depth Interview)

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์		
		ความถี่	รูป/คน	ร้อยละ
๑.	ด้านการประพุดิ ปฏิบัติ และการกระทำของเด็กและเยาวชน	๑๖	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๑๐,๑๔,๑๖,๑๘,๑๙,๒๐,๒๒,๒๓	๕๓.๓๓
๒.	ด้านการใช้วาจาในการสื่อสาร หรือการดำรงชีวิตประจำวัน	๒	๕,๒๕	๖.๖๗
๓.	ด้านการใช้ความคิดในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ของเด็กและเยาวชน	๘	๒,๘,๙,๑๐,๑๙,๒๐,๒๑,๒๕	๒๖.๖๗

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่าผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) มีการนำเสนอแนวคิดสภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธ ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม โดยผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ด้วยการจัดลำดับความเหมาะสมจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้

ลำดับที่ ๑ ตัวบ่งชี้ด้านปัญหาการประพุดิ ปฏิบัติ และการกระทำของเด็กและเยาวชนชุมชนพหุวัฒนธรรม

ลำดับที่ ๒ ตัวบ่งชี้ด้านการใช้ความคิดในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ของเด็ก และเยาวชนชุมชนพหุวัฒนธรรม

ลำดับที่ ๓ ตัวบ่งชี้ด้านการใช้วาจาในการสื่อสาร หรือการดำรงชีวิตประจำวัน ของเด็กและเยาวชนชุมชนพหุวัฒนธรรม

จากการศึกษาวิเคราะห์ ในการวิจัยจากเอกสารสภาพปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม ตามที่กล่าวมาแล้วในตอนต้น พบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น เกิดจากภายในตัวของเด็กและเยาวชน เป็นหลัก โดยสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม ก็มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติของเด็กและเยาวชนด้วยดังนั้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่าตัวบ่งชี้ด้านปัญหาการประพฤติ ปฏิบัติ และการกระทำของเด็กและเยาวชนบางส่วนเป็นปัจจัยหลักที่ก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธ โดยตัวบ่งชี้ด้านการใช้ความคิดในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ของเด็กและเยาวชนชุมชนพหุวัฒนธรรมว่าสิ่งไหนควรกระทำ หรือไม่ควรทำพิจารณาสิ่งต่าง ๆ อย่างรอบคอบเป็นปัจจัยรองที่ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ

๔.๒.๒ สาเหตุของปัญหาและอุปสรรค

จากสภาพปัญหาและอุปสรรคการดำเนินการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จากการสัมภาษณ์พบว่า สาเหตุของปัญหาและอุปสรรคนั้น สามารถสรุปได้ ๓ ประการ ดังนี้

๑.สาเหตุที่เกิดจากเด็กและเยาวชนเอง

- ๑.๑ เด็กยังไม่มีความคิดแยกแยะในการรับสื่อต่าง ๆ ที่มีประโยชน์กับตัวเอง
- ๑.๒ เด็กรับเอาวัฒนธรรมต่าง ๆ เข้ามาปฏิบัติเอง โดยไม่คิดทำให้ประพฤติปฏิบัติเองไปในทางที่ดี
- ๑.๓ การรักษาศีล ๕ ของเด็กและเยาวชนยังไม่ค่อยได้ผล
- ๑.๔ เด็กและเยาวชนบางคนอายุที่จะทำความดีเพราะไปขัดกับค่านิยมของกลุ่มเพื่อน

๒.สาเหตุที่เกิดจากโรงเรียนหรือสถานศึกษา

- ๒.๑ ครู ผู้ปกครอง ดูแลเอาใจใส่เด็กมากเกินไปทั้งเรื่องการศึกษาเล่าเรียน เป็นผลทำให้เด็ก ไม่ต้องคิดทำอะไร
- ๒.๒ ครูไม่เป็นกัลยาณมิตรแก่เด็ก ๆ เกิดความว่าเหว

สัมภาษณ์ นางบุหงา วิริยะ, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดท่าข้าม , ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นายกฤษณะ สุมาลย์โรจน์ , ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลตำบลอ้อมใหญ่, ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นางจรรย์ ม่วงคราม, มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมสุขภาพชีวิตแรงงาน, ๑๐ มกราคม ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ พระครูวิกรมพิทยคุณ, เจ้าอาวาสวัดเทียนดัด, ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นายกฤษณะ สุมาลย์โรจน์, ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลตำบลอ้อมใหญ่, ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นางสาวลักษณ อินแสน, ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล ๑ วัดเทียนดัด(นครผลพิทยาคาร), ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๘.

๒.๓ มีเวลาให้น้อย ในการอบรมสั่งสอนและการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม

๒.๔ ครู ผู้ปกครองขาดความพร้อมในการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก

๓.สาเหตุที่เกิดจากสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กและเยาวชน

๓.๑ สภาพเศรษฐกิจขอครอบครัวเด็ก

๓.๒ ความหลากหลายทางการดำเนินชีวิตที่เด็กต้องเลือก

๓.๓ มีความแตกต่างของการอบรมจากครอบครัว

๓.๔ เด็กต่างด้าวที่พ่อแม่ไม่สนใจในเรื่อง พฤติกรรมของเด็ก ก็ไม่ส่งเสริมให้เข้าร่วมกิจกรรมทางจริยธรรมที่จัดโดยศาสนา

๓.๕ กิจกรรมที่เกิดในชุมชนเป็นไปตามกระแสของสังคมอุตสาหกรรมเน้น ในเรื่องการบริโภคนิยมเด็กคิดว่าการคิดคตคอร์ปชั่นเป็นเรื่องปกติ

๓.๕ ค่านิยมในการยกย่องคนมีร่ำรวยแต่ไม่สนใจว่าได้อย่างอย่างไร

กล่าวโดยสรุป สภาพปัญหาและอุปสรรคการดำเนินการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม นั้นมีอยู่ ๓ ประการ คือ ๑) ปัญหาที่เกิดจากการประเพณี การปฏิบัติของเด็กและเยาวชนชุมชนพหุวัฒนธรรม ๒) ปัญหาที่เกิดจากการใช้วาจาในการสื่อสาร หรือการดำรงชีวิตประจำวันของเด็กและเยาวชนชุมชนพหุวัฒนธรรม และ ๓) ปัญหาที่เกิดจากการใช้ความคิดในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ของเด็กและเยาวชน โดยเกิดจากสาเหตุ ๓- ประการ คือ ๑) สาเหตุที่เกิดจากเด็กและเยาวชนในชุมชน ๒) สาเหตุที่เกิดจากโรงเรียน และ ๓) สาเหตุที่เกิดจากสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม ซึ่งผู้วิจัยได้แจกแจงตารางความถี่ของข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึกไว้ ดังนี้

สัมภาษณ์ นางดารารัตน์ สมบูรณ์สิน, รองผู้อำนวยการอำนวยการโรงเรียนเทศบาล ๑ วัดเทียนดัด

(นครผลพิทยาคาร), ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ พระเทพศาสนภิบาล, รองเจ้าคณะจังหวัดนครปฐม, เจ้าอาวาสวัดไร่ขิง, ๑๒ กันยายน

๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ ผู้แทนมูลนิธิเพื่อเด็ก, ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม, มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก, ๑๐ มกราคม ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ นายสุรสิทธิ์ ดิยะวัชรพงศ์, ประธานกรรมการบริษัท แอลเอ ไปซิเคิล(ประเทศไทย)จำกัด, ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นางสาวณัชชา เต็มสายทอง, ประธานสภาเด็กและเยาวชนสามพราน, ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นายจตุรวัต สรรวงท่าไม้, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๘ ตำบลอ้อมใหญ่, ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ พระเทพศาสนภิบาล, รองเจ้าคณะจังหวัดนครปฐม, ๑๒ กันยายน ๒๕๕๘.

ตารางที่ ๔.๘ สภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการด้านจริยธรรมของเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม

ปัญหาและอุปสรรค	ข้อสรุปเชิงพฤติกรรม
๑. ปัญหาจริยธรรมทางกาย	<p>เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการประพฤติ การปฏิบัติ การการกระทำ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต เบียดเบียนผู้อื่น ๒. ใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือย สรุ่ยสุร่าย ๓. เทียวเตร่ หรือสถานบันเทิงที่เป็นแหล่งอบายมุข ๔. เสพสิ่งเสพติด ๕. ประพฤติปฏิบัติในทางกามารมณ์ที่ผิดลูกผิดเมียผู้อื่น ๖. ไม่เคารพกฎระเบียบ บรรทัดฐาน วินัยของสังคม ๗. ขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เมตตาต่อผู้อื่น ๘. ขาดความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียน ๙. เกียจคร้านในการทำงาน ๑๐. ขาดความเคารพต่อผู้ที่สูงวัยกว่า ๑๑. ขาดความรับผิดชอบในสิ่งที่ตัวเองกระทำ ๑๒. ขาดความอดทนต่อความยากลำบาก ๑๓. เล่นการพนัน ดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มที่มีเมามา ๑๔. แต่งกายไม่เรียบร้อย หรือไม่เหมาะสมกับกาลเทศะ ๑๕. ลักขโมย ทะเลาะวิวาท ๑๖. นิยมการใช้ความรุนแรงในการตัดสินปัญหา
๒. ปัญหาจริยธรรมทางวาจา	<p>เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำพูดในการสื่อสาร หรือการใช้วาจาในการดำเนินชีวิต โดยขาดการคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบก่อนที่จะพูดหรือใช้วาจา คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. พูดนินทาว่าร้ายผู้อื่น ๒. พูดโกหก ๓. พูดหยาบคาย ๔. พูดเพ้อเจ้อ
๓. ปัญหาจริยธรรมทางใจ	<p>เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความคิดให้รู้ว่าสิ่งใดถูกต้อง ควรกระทำ หรือสิ่งใดไม่ถูกต้องไม่ควรกระทำ คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. มีความโลภ ออยากมี ออยากได้ ออยากเป็น ๒. ขาดเหตุและผล มักใช้อารมณ์ในการตัดสินปัญหาต่าง ๆ ๓. ขาดความละเอียดต่อสิ่งที่ไม่ดีหรือความชั่วไม่เกรงกลัวต่อบาป ๔. ประมาทในการดำเนินชีวิต ๕. มีจิตใจไม่หนักแน่น จิตใจรวนเร ร่อลวง หลอกหลวงง่าย ๖. อาฆาตพยาบาทปองร้าย

ตารางที่ ๔.๙ สาเหตุของสภาพปัญหาและอุปสรรคการดำเนินการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธ ของเด็ก และเยาวชนชุมชนพหุวัฒนธรรม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์		
		ความถี่	รูป/คน	ร้อยละ
๑.	เด็กและเยาวชน	๗	๑,๕,๗,๙,๒๑,๒๓,๒๔	๒๓.๓๓
๒.	โรงเรียนชุมชน	๖	๑,๒,๑๐,๑๒,๑๓,๑๕	๒๐.๐๐
๓.	สภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กและ เยาวชน	๑๘	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๘,๙,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑ ๖,๑๗,๒๐,๒๔,๒๕	๖๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่าผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) มีการนำเสนอแนวคิดสาเหตุที่ก่อให้เกิดสภาพปัญหาและอุปสรรค ผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ด้วยการจัดลำดับความเหมาะสมจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้

ลำดับที่ ๑ จากสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กและเยาวชน

ลำดับที่ ๒ จากตัวของเด็กและเยาวชน ลำดับที่ ๓ จากโรงเรียน

จากการศึกษาวิเคราะห์ในการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อหาสาเหตุที่ก่อให้เกิดสภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม ตามที่กล่าวมาแล้วในตอนต้นพบว่าสาเหตุที่ทำให้ ทักษะคิด ความเชื่อ ค่านิยม การคิด และการตัดสินใจของเด็กและเยาวชน เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เกิดจากสภาพแวดล้อมรอบตัวของเด็กและเยาวชน มีผลทำให้เกิดการเรียนรู้ และเลียนแบบเอาอย่างกัน ดังนั้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่าตัวบ่งชี้ด้านสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม เป็นปัจจัยหลักที่เป็นสาเหตุของปัญหา แต่กระนั้นก็ตามปัจจัยที่มีสาเหตุมาจากตัวเด็กและเยาวชน เองก็เป็นสาเหตุที่มีความสำคัญยิ่ง ด้วยเหตุที่ว่าถึงแม้ว่าสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กและเยาวชนในชุมชน จะช่วย หรือเป็นแรงจูงใจให้ประพฤติปฏิบัติไปในทางที่ไม่ดีก็ตาม ก็ขึ้นอยู่กับว่าเด็กและเยาวชน จะคิดพิจารณาและตัดสินใจประพฤติปฏิบัติหรือไม่ประพฤติปฏิบัติ

๔.๒.๓ สรุปวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เป็นข้อค้นพบจากการวิจัย

สภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม จากการศึกษาสภาพปัญหาทั่วไป การวิจัยเอกสาร และจากการเก็บข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลหลัก โดย การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้วิจัยได้สังเคราะห์สภาพปัญหาที่เป็นข้อค้นพบจากการวิจัยตามประเด็นที่ค้นพบ ดังนี้

๑. ปัญหาอันเกิดจากเด็กและเยาวชน ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น ๓ ทาง คือ

๑.๑ ปัญหาที่เกิดจากการกระทำทางกาย

ปัญหาที่เกิดจากการกระทำทางกายนี้เป็นปัญหาที่เกิดจากการประพฤติก การปฏิบัติ การแสดงออกด้วยการกระทำต่าง ๆ ของเด็กและเยาวชนชุมชนพหุวัฒนธรรมโดยจะเป็นการตั้งใจปฏิบัติหรือไม่ตั้งใจปฏิบัติก็ตาม เช่น ความรับผิดชอบ การเอาใจใส่ในการศึกษาเล่าเรียนของเด็กและเยาวชนลดน้อยลง มีพฤติกรรมการปฏิบัติในการเลียนแบบในสิ่งที่ไม่เหมาะสม ทะเลาะวิวาท แต่งกายไม่เหมาะสม ขาดบริการทางเพศ อยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยา เสพสื่อทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในทางที่ผิด ติดเพื่อน มีค่านิยมฟุ้งเฟ้อ ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เชื้อเพื่อน คีตสุรา สูบบุหรี่ ติดสารเสพติด คลั่งคาราก้าวร้าว รุนแรง ก่ออาชญากรรม ความมีระเบียบวินัยในเรื่องต่าง ๆ มีน้อย คบเพื่อนไม่ดี คิดพิจารณารับผิดชอบต่อชีวิตยังมีน้อย หลงใหลวัตถุนิยม ชอบความสบายไม่ชอบความลำบาก

๑.๒ ปัญหาที่เกิดจากการกระทำทางวาจา

ปัญหาที่เกิดจากการใช้วาจาหรือใช้คำพูดในการสื่อสาร ในการดำรงชีวิตประจำวันระหว่างเพื่อนด้วยตนเอง หรือกับคนที่ใกล้ชิดสนิทสนม หรือกับบุคคลที่ไม่รู้จักของเด็กและเยาวชนชุมชนพหุวัฒนธรรม ก็เป็นปัญหาที่สามารถเห็นได้อย่างชัดเจนเช่นกัน โดยเด็กและเยาวชน มีการใช้คำพูดหรือใช้ภาษาที่หยาบคาย เพ้อเจ้อ โทก โทก นินทาว่าร้ายผู้อื่น ด่าทอ พ่อ แม่ ผู้อื่น ถูกเหยียดหยามผู้อื่น รุนแรง รวมถึงใช้คำพูดที่ไม่มีสัมมาคารวะต่อผู้ที่สูงวัยกว่า โดยเฉพาะการใช้ภาษาใน Social Media มีการใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสม ซึ่งเด็กและเยาวชน มองว่าเป็นสิ่งที่ไม่ใช่ของแปลก เป็นเรื่องปกติ

๑.๓ ปัญหาที่เกิดจากทางใจ

ปัญหาที่เกิดจากทางใจนี้ เป็นเรื่องของจิตใจของเด็กและเยาวชนชุมชนพหุวัฒนธรรมเอง โดยเป็นการใช้ความคิดในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ของเด็กและเยาวชนในการใช้สติในการคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบเพื่อตัดสินใจ เพื่อให้รู้ว่าสิ่งใดถูกต้อง สิ่งใดไม่ถูกต้องสมควรกระทำ หรือไม่สมควรกระทำ แต่เนื่องจากเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมนี้มีที่มาอย่างหลากหลาย ที่มีความแตกต่างกันไปไม่ว่าจะเป็นครอบครัว สังคม วัฒนธรรม ประเพณี สิ่งแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดู การเรียนรู้ ดังนั้น ความหลากหลายทางความคิด หรือ การประพฤติกปฏิบัติตนย่อมไม่เหมือนกัน ซึ่งเป็นบ่อเกิดของปัญหา เช่น ขาดจิตอาสาในการทำเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ปล่อยจิตตามกระแสบริโภคนิยม มีค่านิยมที่ไม่เหมาะสม โดยไม่คำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจของตนเอง สติและอารมณ์ไม่มั่นคง การเห็นอกเห็นใจผู้อื่นมีน้อย ไม่เข้าใจหรือไม่สนใจในเรื่องศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมอันดีงาม เป็นต้น ประกอบกับความอยากรู้ อยากเห็น อยากลองในสิ่งที่แปลก กิใหม่ จึงไม่ได้สนใจว่าสิ่งใดควรกระทำหรือไม่ควรกระทำ ถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง

๒. ปัญหาอันเกิดจากการอบรมศึกษา

ปัญหาอันเกิดจากการจัดการศึกษานี้เป็นเรื่องของโรงเรียนของบุคคลที่เป็นผู้สอน ซึ่งก็คือ ครู โดยปัจจุบันครู ดูแล เอาใจใส่เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมมากทั้งเรื่องการศึกษาเล่าเรียน และสนใจดูแลทุก ๆ เรื่อง เป็นผลทำให้เด็กและเยาวชน เหล่านี้ เกิดความเคยชิน ไม่ต้องทำอะไร แต่กระนั้นก็ตามก็มีครู บางส่วนที่ไม่เป็นกัลยาณมิตรแก่เด็กและเยาวชน การให้การอบรมสั่งสอนหรือการ

ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ให้เวลาในเรื่องนี้น้อย และการเป็นแบบอย่างที่ดีของครู ยังประพาดิตนไม่เหมาะสม เช่น ขาดระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่

๓. ปัญหาอันเกิดจากสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กและเยาวชน

ปัญหาอันเกิดจากสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม นั้นก็เป็นปัญหาที่ส่งผลต่อการประพาดิปฏิบัติตนของเด็กและเยาวชน ไม่ว่าจะเป็นการกระทำทางกาย วาจา ใจ ในการคิดการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งสามารถแยกประเด็นของปัญหาได้ ดังนี้

๓.๑ ครอบครัว ในปัจจุบันสังคมมีการแข่งขันสูงขึ้น การแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน เกิดการคอร์รัปชัน ในวงกว้างไม่ว่าจะเป็นของหน่วยงานภาครัฐ หรือภาคเอกชน ประกอบกับ ค่าครองชีพสูงขึ้น ฐานะของครอบครัวไม่พร้อม ทำให้พ่อ แม่ หรือผู้ปกครองต้องทำงานมากขึ้น ดังนั้น ความต่อเนื่องในการอบรมสั่งสอนบุตรหลานในการทำความดี หรือการดูแลเอาใจใส่มีน้อย ทำให้เด็กและเยาวชน ขาดความอบอุ่นครอบครัวแตกแยก ขาดคนที่แนะนำในสิ่งที่ดี เป็นผลทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมในการใช้ชีวิต ที่เปลี่ยนไป

๓.๒ สังคม เศรษฐกิจ การเมือง สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองในปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ และการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชนชุมชนพหุวัฒนธรรม มีสิ่งชักจูงยั่วไปในทางที่ดีและไม่ดี ถึงแม้ว่าจะเกิดความเจริญ หรือความเป็นทันสมัยในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยมีวัตถุแห่งความเป็นทันสมัยมาเป็นเครื่องช่วยทำให้วิถีชีวิตประจำวันของมนุษย์สะดวกขึ้น แต่ในความเจริญเหล่านั้นก็มีความเสื่อมโทรมตามมา เช่น ชุมชนแออัด การเอาเปรียบซึ่งกันและกัน มลภาวะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากน้ำมือของมนุษย์ รวมถึง สภาพเศรษฐกิจที่มีความผันผวนอยู่อย่างตลอดเวลา เกิดความเหลื่อมล้ำที่ไม่เท่าเทียมกันของคน ในสังคม การกระจายรายได้ทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน หรือแม้กระทั่งการเมืองภายในประเทศขาดเสถียรภาพ ไม่มีความมั่นคง เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองบ่อย ๆ ทำให้คนในประเทศขาดความเชื่อมั่นต่อผู้นำและนโยบายการพัฒนาประเทศ ประชาชนขาดทิศทางในการอยู่ร่วมกัน อย่างถูกต้อง ดังนั้น จึงทำให้เด็กและเยาวชน ได้เรียนรู้แต่แบบอย่างที่ไม่ดี เกิดภาวะกดดันภายในจิตใจ ที่ต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้ตัวเองสามารถดำรงชีวิตประจำวันอยู่ได้ในสังคม เป็นผลทำให้เกิด การเลียนแบบพฤติกรรม โดยเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม บางส่วนมองว่าเป็นสิ่งที่ไม่ใช่ของแปลกเป็นเรื่องปกติ

๓.๓ เทคโนโลยีการสื่อสาร พบว่าปัจจุบันเราถือได้ว่าโลกเป็นยุคแห่งข่าวสารไร้พรมแดน มีความเจริญก้าวหน้า ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ หรืออาจเรียกอีกได้ว่าเป็นโลกของโลกาภิวัตน์ (Globalization) ได้พัดพาหรือนำพาสิ่งไม่ดีงามจากภายนอกเข้ามาสู่สังคมไทย โดยไม่มีสิ่งใดมาขวางกั้น มีการเปลี่ยนแปลงค่านิยมที่ดีงาม เป็นการยอมรับในค่านิยมที่ไม่ถูกต้อง ไม่ดีงาม เปลี่ยนวิธีคิดโดยมุ่งเน้นซึ่งความสะดวกสบาย หากเกิดความผิดพลาดอะไรก็โทษสิ่งอื่น โมหิตตัวเอง รวมถึงสื่อต่าง ๆ ขาดจรรยาบรรณจะนำเสนอข่าวสารต่อสาธารณชน มักนำเสนอข่าวสารที่มุ่งเน้นเพื่อการค้า ทำให้เด็กและเยาวชนในชุมชน เกิดการเลียนแบบ เอาแบบอย่าง มีความเป็นวัตถุนิยมสูง

ดังนั้นเมื่อสังเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม จากการศึกษาสภาพปัญหาทั่วไป การวิจัยเอกสาร และจากการเก็บข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากภายในตัวของเด็กและเยาวชนเป็นหลัก โดยสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กและเยาวชน ก็มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติของเด็กและเยาวชน ซึ่งปัญหาที่เป็นข้อค้นพบสามารถสรุปได้ ดังนี้

๑. ปัญหาอันเกิดจากเด็กและเยาวชน ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น ๓ ทาง คือ

- ๑.๑ ปัญหาที่เกิดจากการกระทำทางกาย
- ๑.๒ ปัญหาที่เกิดจากการกระทำทางวาจา
- ๑.๓ ปัญหาที่เกิดจากทางใจ

๒. ปัญหาอันเกิดจากการจัดการศึกษา

๓. ปัญหาอันเกิดจากสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กและเยาวชน ในชุมชนพหุวัฒนธรรม

อำเภอสามพราน ซึ่งสามารถแยกได้ ๓ ประเด็น คือ

- ๓.๑ ครอบครัว
- ๓.๒ สังคม เศรษฐกิจ การเมือง
- ๓.๓ เทคโนโลยีการสื่อสาร

๔.๓ การประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม

สำหรับการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กและเยาวชนนั้น จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญพบว่า หลักจริยธรรมเชิงพุทธที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม คือ กุศลกรรมบถ ๑๐ ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ทำให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข เกิดสันติสุขร่วมกัน ในทุกวัฒนธรรมเพราะเป็นหลักธรรมสากล เพื่อลดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยมุ่งเน้นให้มนุษย์ได้เรียนรู้และเกิดการปฏิบัติ เพื่อให้เป็นผู้ดีพร้อมทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ กุศลกรรมบถ ๑๐ เป็นหลักธรรมที่เป็นข้อห้ามความวิบัติหรือความชั่วครบทั้ง ๓ ช่องทาง กล่าวคือ ๑) กายสุจริต ๓ ได้แก่ ไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตผู้อื่น ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤตินอกใจในกาม ๒) วาจาสุจริต ๔ ได้แก่ ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดคำหยาบคาย ไม่พูดเพ้อเจ้อ และ ๓) มโนสุจริต ๓ ได้แก่ ไม่โลภอยากได้ของคนอื่น ไม่คิดอาฆาตพยาบาทปองร้าย มีปัญญาอันเห็นชอบ มีความเข้าใจอันถูกต้อง หรือสัมมาทิฐิที่ทำให้เกิดการกระทำอันถูกต้อง

ดังนั้นเพื่อให้การนำกุศลกรรมบถ ๑๐ มาปรับประยุกต์ใช้อย่างเป็นระบบและมีความชัดเจนในการนำไปปฏิบัติได้เป็นรูปธรรม ผู้วิจัยจึงดำเนินการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกหาวิธีการที่จะทำให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมเหล่านี้ เป็นผู้ดีที่พร้อมทั้งทางกาย ทางวาจา และ

ทางใจ โดยประเด็นในการสัมภาษณ์ คือ ท่านคิดว่ามีวิธีการอย่างไร เพื่อให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม ประพฤติปฏิบัติในหัวข้อต่อไปนี้ ๑) ละเว้นการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตผู้อื่น ๒) ละเว้นการลักทรัพย์ ๓) ละเว้น การประพฤติดินในกาม ๔) ละเว้นการพูดโกหก ๕) ละเว้นการพูดส่อเสียด ๖) ละเว้นการพูดคำหยาบ คาย ๗) ละเว้นการพูดเพื่อเจ้า ๘) ละเว้นการอยากได้ของผู้อื่น ๙) ละเว้นการทำร้าย หรืออาฆาต พยาบาทผู้อื่น และ ๑๐) การมีปัญหาอันเห็นชอบในการกระทำที่ถูกต้อง ซึ่งจากการสัมภาษณ์ พบว่า กุศลกรรมบถ ๑๐ สามารถแบ่งได้เป็น ๓ ด้าน คือ ด้านกายสุจริต ด้านวจีสุจริต และ ด้านมโนสุจริต สามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนให้เป็นผู้มีความสมบูรณ์ทั้งทาง กาย ทางวาจา และทางใจ เพราะเป็นหลักธรรมที่เป็นพื้นฐานของชีวิต ที่ครอบคลุมการประพฤติ ปฏิบัติของมนุษย์ทุกชาติพันธุ์และวัฒนธรรม ถ้าประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีก็จะเกิดสิ่งที่ดี แต่ถ้าประพฤติ ปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดีก็จะเกิดแต่สิ่งไม่ดีเช่นกันโดยมีกระบวนการวิธีการ ดังต่อไปนี้

ด้านกายสุจริต

๑. การละเว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตผู้อื่น มีวิธีการสรุปได้ ๓ ประเด็น คือ

๑.๑ การให้การศึกษา

๑.๑.๑ สอนให้รู้จักเมตตากรุณาต่อผู้อื่นเอาใจเขามาใส่ใจเรา

๑.๑.๒ ใช้เหตุการณ์ปัจจุบันมาเป็นกรณีตัวอย่าง

๑.๒ นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้

๑.๒.๑ นำหลักธรรมมาบูรณาการกับการใช้ชีวิตประจำวัน

๑.๒.๒ ใช้หลักศีล ๕ ข้อมาดำเนินชีวิตประจำวัน

๑.๒.๓ เข้าวัดฟังธรรมสวดมนต์นั่งสมาธิในวันหยุด หรือวันสำคัญ ๆ

๑.๓ จัดกิจกรรม

๑.๓.๑ โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

๑.๓.๒ ทักษะศึกษาโรงงานฆ่าสัตว์

สัมภาษณ์ มร.ชัชชน ลิ้วนเชิน, ผู้จัดการโรงงานเครื่องกีฬา ยูนิเวอร์แซลไทยจำกัด, ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นางจรรย์ ม่วงคราม, มูลนิธิเครื่องช่วยส่งเสริมสุขภาพชีวิตแรงงาน, ๑๐ มกราคม ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ นายทศพล รอดรัตน์ทูล, นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่, ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นายสุพล ธาราโกคากุล, ผู้จัดการห้างสรรพสินค้าบิ๊กซี สาขาอ้อมใหญ่, ๒ มกราคม ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ นายประมวล ปานทอง, ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล ๒ วัดอ้อมใหญ่(นครราชฎีวิทยา การ), ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

สัมภาษณ์ พระครูวิกรมพิทยคุณ, เจ้าอาวาสวัดเทียนดัด, ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๘.

๑.๓.๓ จิตอาสาเพื่อพัฒนาชุมชน

๒. การละเว้นจากการลักทรัพย์ มีวิธีการสรุปได้ ๓ ประเด็น คือ

๒.๑ การฝึกอบรม

๒.๑.๑ ให้อ่านกฎบัตรในสิทธิของผู้อื่นเช่นทรัพย์สินของผู้อื่น

๒.๑.๒ รู้จักการดำเนินชีวิตให้เหมาะสมกับฐานะของตน

๒.๑.๓ ให้ความสำคัญของความซื่อสัตย์สุจริต

๒.๑.๔ ปฏิบัติให้เห็นจริงโดยนำผู้รักษากฎหมายมาอบรมถึงโทษของความผิดตามกฎหมายในเรื่องการลักทรัพย์ประพฤติกุศล

๒.๒ การนำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้

๒.๒.๑ การฝึกสติตามหลักพุทธศาสนาเพื่อให้รู้ถึงจิตใจความคิดของตนเองและระงับยับยั้งความคิด

๒.๒.๒ การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เพื่อให้เกิดความพอใจในชีวิต

๒.๒.๓ ใช้หลักโยนิโสมนสิการในการทำงานการใช้ชีวิตประจำวัน

๒.๓ จัดกิจกรรม

๒.๓.๑ โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

๒.๓.๒ กิจกรรมเข้าค่ายเพื่อการพัฒนาจิตของตน

สัมภาษณ์ พระครูวิกรมพิทยคุณ, เจ้าอาวาสวัดเทียนดัด, ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ พลเอกอุดมชัย ธรรมสาโรรัช, ประธานมูลนิธิชุมชนคนรักถิ่นสามพราน, ๒ มกราคม ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ นายสมชาย ภูทอง, นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่, ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นายปรีชา นภาพฤกษ์ชาติ, กรรมการผู้จัดการ โรงงานผลิตภัณฑ์อาหารไทย (บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปไวไว), ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ คุณพ่ออดิศักดิ์ สมแสงสรวง, บาทหลวงเจ้าอาวาสวัดนักบุญเปโตร, ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ คุณพ่ออดิศักดิ์ สมแสงสรวง, เจ้าอาวาสวัดนักบุญเปโตร, ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นายทศพล รอดรัตนาทูล, นายกเทศมนตรีตำบลอ้อมใหญ่, ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๘

สัมภาษณ์ นายประมวล ปานทอง, ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล ๒ วัดอ้อมใหญ่ (นครราษฎร์วิทยาการ), ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นายกฤษณะ สุมาลย์โรจน์, ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลตำบลอ้อมใหญ่, ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๘

สัมภาษณ์ พระปลัดรัฐพงษ์ อุปสนโต, กรรมการผู้แทนองค์การศาสนา, กรรมการสถานศึกษา, เจ้าอาวาสวัดท่าข้ามและกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนวัดท่าข้าม, ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นางจรรย์ ม่วงคราม, มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมสุขภาพชีวิตแรงงาน, ๑๐ มกราคม ๒๕๕๙.

๒.๓.๓ ทักษะศึกษาการเป็นอยู่อย่างไทย ค่านิยมแบบไทย วัฒนธรรมไทย

๓.การเว้นจากการประพฤติผิดในกาม มีวิธีการสรุปได้ ๓ ประเด็น คือ

๓.๑ การพัฒนา

๓.๑.๑ ละเว้นการละเมิดสิทธิทางเพศของผู้อื่นทั้งชายและหญิง

๓.๑.๒ รักษาวัฒนธรรมอันดีงามของสังคมไทย

๓.๒ การฝึกอบรม

๓.๒.๑ อบรมให้เห็นโทษของการประพฤติผิดในกามคุณ

๓.๒.๒ ให้มีสติตระหนักถึงโทษของการละเมิดในคนที่มีเจ้าของ

๓.๒.๓ ให้เข้าใจถึงคุณของการเป็นคนรักเดียวใจเดียว

๓.๒.๔ ให้ตระหนักถึงโทษของการไม่รักษาศีล ๕ ข้อ ๔

๓.๓ จัดกิจกรรม

๓.๓.๑ กิจกรรมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

๓.๓.๒ กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

๓.๓.๓ กิจกรรมฝึกสมาธิเพื่อเพิ่มการมีสติปัญญา รู้เท่าทันอารมณ์ ตัดสโนใจทำให้สิ่งที่ถูกต้องตามหลักจริยธรรม

สัมภาษณ์ นางจรรย์ ม่วงคราม, มูลนิธิเครื่องข่ายส่งเสริมสุขภาพชีวิตแรงงาน, ๑๐ มกราคม ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ นายปรีชา นภาพฤกษ์ชาติ, กรรมการผู้จัดการ โรงงานผลิตภัณฑ์อาหารไทย (บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปไวไว), ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ พระปลัดรัฐพงษ์ อุปสนโต, กรรมการผู้แทนองค์กรศาสนา, กรรมการสถานศึกษา, เจ้าอาวาสวัดท่าข้ามและกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนวัดท่าข้าม, ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นายสมชาย ภู่อทอง, นายกองค้การบริหารส่วนตำบล -สวัสดิการสังคม เทศบาลตำบลอ้อมใหญ่, ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ พลเอกอุดมชัย ธรรมสาโรรัช, ประธานมูลนิธิชุมชนคนรักถิ่น สามพราน, ๒ มกราคม ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ นายประมวล ปานทอง, ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล ๒ วัดอ้อมใหญ่(นครราชฎีวิทยาการ), ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นายสุพล ชาราโกคากุล, ผู้จัดการห้างสรรพสินค้าบิ๊กซี สาขาอ้อมใหญ่, ๒ มกราคม ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ นายทศพล รอดรัตน์ทูล, นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ สามพราน, ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นางจรรย์ ม่วงคราม, มูลนิธิเครื่องข่ายส่งเสริมสุขภาพชีวิตแรงงาน, ๑๐ มกราคม ๒๕๕๙.

ด้านวจีสัจริต

๑. การละเว้นจากการพูดเท็จ พูดโกหก มีวิธีการสรุปได้ ๓ ประเด็น ดังต่อไปนี้

๑.๑ การให้การศึกษา

๑.๑.๑ จัดการเรียนการสอนให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้มีความรู้ความเข้าใจในนิยามของการพูดเท็จ การทำให้ผู้อื่นหลงเชื่อเป็นอย่างไร

๑.๑.๒ บูรณาการสถานการณ์จำลอง การสาธิต หรือการเปรียบเทียบเพื่อให้เด็กได้มีการปฏิบัติร่วมกันให้คิดก่อนพูด พูดแต่ความจริง ไม่พูดโกหก ไม่พูดให้ร้ายผู้อื่นไม่เอาเรื่องที่ไม่จริงมาพูด

๑.๑.๓ ส่งเสริมสนับสนุนในสิ่งที่ดีงาม สิ่งที่ถูกต้อง พูดแต่ในสิ่งที่มีประโยชน์ มีสาระ

๑.๒ การนำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้

๑.๒.๑ พ่อแม่ควรอบรมลูกหลานมิให้พูดเท็จ โดยนำเอาหลักธรรมทางพุทธศาสนามาช่วยการสอนเช่น ฝึกสมาธิเพื่อให้รู้จักความอดทน อดกลั้น มีสติก่อนคิด ก่อนพูด ก่อนกระทำ

๑.๒.๒ แนะนำให้ทราบว่า การอยู่ร่วมกันในสังคมจำเป็นต้องมีความจริงใจ ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ถ้าเราพูดเท็จจนเป็นกิจวัตรประจำวันก็จะมีไม่มีใครเชื่อถือ แต่พอพูดความจริงขึ้นมากก็ไม่มีการเชื่อเลย

๑.๓ จัดกิจกรรม

๑.๑.๑ สัมผัสร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

๑.๑.๒ จัดกิจกรรมเพื่อให้เห็นคุณค่าของการใช้คำพูดที่ถูกต้องเหมาะสม โดยเริ่มจาก สิ่งที่อยู่ใกล้ตัว คือ การเรียนรู้จากครอบครัว

สัมภาษณ์ นายทศพล รอดรัตน์กุล, นายกเทศมนตรีตำบลอ้อมใหญ่, ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นางดารารัตน์ สมบูรณ์สิน, รองผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล ๑ วัดเทียนดัด (นครผลพิทยาคาร), ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ มร .ชิษฐ์ ลีวันจีน , ผู้จัดการโรงงานเครื่องกีฬายูนิเวอร์แซลไทยจำกัด, ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นายฤกษ์ สุมลย์โรจน์, ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลตำบลอ้อมใหญ่, ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ พระครูวิกรมพิทยคุณ, เจ้าอาวาสวัดเทียนดัด, ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ พระเทพศาสนภิบาล, รองเจ้าคณะจังหวัดนครปฐม, เจ้าอาวาสวัดไร่ขิง , ๑๒ กันยายน ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ พระปลัดณัฐพงษ์ อุปสนะโต, เจ้าอาวาสวัดท่าข้ามและกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนวัดท่าข้าม , ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นายวสุพล ธาราโกคากุล , ผู้จัดการห้างสรรพสินค้าบิ๊กซี สาขาอ้อมใหญ่ สามพราน , ๒ มกราคม ๒๕๕๘.

๑.๑.๓ สอดแทรกให้รับรู้ถึงโทษของการพูดเท็จ และผลกระทบที่เกิดจากการพูดเท็จ ^{i□}

๒. การละเว้นจากการพูดส่อเสียด มีวิธีการ โดยสรุปได้ ๓ ประเด็น ดังต่อไปนี้

๒.๑ การให้การศึกษา

๒.๑.๑ ให้เด็กได้เรียนรู้ รับรู้ถึงการพูดส่อเสียด และการที่จะให้มนุษย์ละจากคำส่อเสียดคงเป็นไปไม่ได้ยาก ซึ่งการพูดคำส่อเสียดนี้ทำให้เกิดความเจ็บใจแก่ผู้ฟังโดยผู้กระทำอาจเกิดอารมณ์โกรธเคียดแค้น และอาจเป็นฉนวนของการทะเลาะวิวาทได้ ^{i□}

๒.๑.๒ จัดการเรียนการสอนในรูปแบบของสถานการณ์จำลอง เพื่อไม่ให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมพูดให้ผู้อื่นเสียหายและหลีกเลี่ยงการทะเลาะวิวาทไม่พูดใส่ร้ายป้ายสีผู้อื่น ไม่ใช่คำพูดที่แรง ๆ กับคนอื่น ^{i□}

๒.๑.๓ ชี้แนะ แนะนำให้เด็กได้ใช้คำพูดที่ถูกต้องและนำไปปฏิบัติให้เป็นเป็นรูปธรรมในโรงเรียนหรือนำมาประยุกต์ใช้ในชุมชนพหุวัฒนธรรม ^{i□}

๒.๒ การพัฒนา

๒.๒.๑ ควรส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้เกิดการพัฒนาตนเองโดยนำสุภาษิตไทยมาปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ⁱⁱ

๒.๒.๒ นำภาพยนตร์ มาให้เด็ก วิเคราะห์ สังเคราะห์ อธิบาย แล้วหาข้อสรุปร่วมกัน ว่าอะไรคือคำพูดส่อเสียด เกิดผลกระทบอย่างไรบ้าง ⁱⁱ

๒.๒.๓ ฝึกสมาธิให้รู้จักความอดทน อดกลั้นมีสติก่อนคิด ก่อนพูด ก่อนกระทำ

๒.๓ จัดกิจกรรม

๒.๓.๑ สัมผัสร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ^{i□}

๒.๓.๒ กิจกรรมวิเคราะห์ถึงคำพูดที่ไม่เหมาะสม เช่นอย่าพูดแย้งผู้อื่นที่ไม่ทราบเรื่องราวที่แท้จริง ลดความอยากรู้อยากเห็น ไม่นินทาว่าร้าย ผู้อื่น ^{i□}

^{i□} สัมภาษณ์ นายฤกษ์ สุมาลัยโรจน์, ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลตำบลอ้อมใหญ่, ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๘.

^{i□} สัมภาษณ์ นายณัฐภูมิ บัวประทุม, มุลินธิศุณย์พิทักษ์สิทธิเด็ก, ๑๐ มกราคม ๒๕๕๙.

^{i□} สัมภาษณ์ นางฐิติรัตน์ เค้าภูไท, วัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม, ๔ ตุลาคม ๒๕๕๘.

^{i□} สัมภาษณ์ นาย(ไม่ออกนาม), ผู้แทนมุลินธิเพื่อเด็ก, ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๘.

ⁱⁱ สัมภาษณ์ นาย(ไม่ออกนาม), ผู้แทนมุลินธิเพื่อเด็ก, ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๘.

ⁱⁱ สัมภาษณ์ นางสาวณัชชา เต็มสายทอง, ประธานสภาเด็กและเยาวชนสามพราน, ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ พระครูวิกรมพิทยคุณ, เจ้าอาวาสวัดเทียนดัด, ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๘.

๒.๓.๓ ให้เด็กได้ตระหนักว่าถ้าเป็นผู้ถูกพูดส่อเสียดจะรู้สึกอย่างไรรวมถึง งดเว้นการพูด
ส่อเสียด

๓. การละเว้นจากการพูดคำหยาบ มีวิธีการ โดยสรุปได้ ๓ ประเด็น ดังต่อไปนี้

๓.๑ การฝึกอบรม

๓.๑.๑ อบรมให้รู้เข้าใจว่าคนที่ชอบพูดคำหยาบเป็นคนที่สังคมมองดูว่าขาดความรู้ และผู้พูดจะเป็น
ฝ่ายเสียมากกว่า เพราะขาดการยั้งคิดคำหยาบนั้น

๓.๑.๒ ควรฝึกอบรมให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมทราบว่า การพูดคำหยาบเป็นสิ่งที่ไม่ดี
ควรละเว้นควรชี้แนะ แนะนำให้ “คิดก่อนพูด”

๓.๒ นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้

๓.๒.๑ นิมนต์พระภิกษุสงฆ์หรือบาทหลวงมาชี้แนะ แนะนำให้ละคำหยาบ นั่งสมาธิให้จิตใจ
สงบ

๓.๒.๒ ดำรงชีวิตอย่างมีสติ รู้จักทำในสิ่งที่ถูกต้องและให้รู้วิธีการควบคุมตนเอง ทั้งทางกาย
วาจา และใจ มีสติในการใช้ชีวิตอยู่ทุกขณะจิต

๓.๓ จัดกิจกรรม

๓.๓.๑ กิจกรรมสมัครร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

๓.๓.๒ จัดกิจกรรมให้เด็กและเยาวชนไม่พูดคำหยาบ โดยเริ่มจากการปลูกฝังจากครอบครัว
พูดจาสุภาพ

**๔. การละเว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ มีวิธีการ โดยสรุปได้ ๓ ประเด็น คือ ซึ่งมี
รายละเอียด ดังต่อไปนี้**

๔.๑ การพัฒนา

๔.๑.๑ ควรฝึกสติ รู้จักคิด ไม่พูดเพ้อเจ้อ รู้ว่าอะไรควร อะไรไม่ควร

๔.๑.๒ ต้องคิดและพิจารณาให้ถี่ถ้วนก่อนพูด เพราะจะเป็นการส่งเสริมให้ผู้พูดไม่หยุดพูด ⁱⁱ

สัมภาษณ์ นางสาวลักษณ อินแสน, ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล ๑ วัดเทียนดัด(นครผลพิทยาคาร),
๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ พระครูวิกรมพิทยคุณ, เจ้าอาวาสวัดเทียนดัด, ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ คุณพ่ออดิศักดิ์ สมแสงสว่าง, บาทหลวงเจ้าอาวาสวัดนักบุญเปโตร, ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ คุณพ่ออดิศักดิ์ สมแสงสว่าง, เจ้าอาวาสวัดนักบุญเปโตร, ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นายจตุรวัต สรวงท่าไม้, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๘ ตำบลอ้อมใหญ่, ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นายดำรง สีดา, ผู้ประกอบการห้องเช่าชุมชนอ้อมใหญ่, ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นางบุหงา วิริยะ, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดท่าข้าม, ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๘.

๔.๑.๓ พุดจาเหมาะสมไม่พุดในสิ่งที่ทำไม่ได้ ลงมือทำปฏิบัติให้สำเร็จก่อนแล้วพุดⁱⁱ

๔.๒ นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้

๔.๒.๑ นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาปรับประยุกต์และบูรณาการในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเช่น จัดกิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระⁱ

๔.๒.๒ โดยการฝึกสมาธิ เป็นต้นหรือ จัดกิจกรรมการประกวดจริยธรรมเด็กในชุมชนพุทธวัฒนธรรมดีเด่นที่พุดแต่ความจริง ไม่เพ้อเจ้อ และจัดการเรียนการสอนโดยเปรียบเทียบการพุดกับนิทาน^{□□}

๔.๓ จัดกิจกรรม

๔.๓.๑ สัมครร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕^{□□}

๔.๓.๒ จัดกิจกรรมให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพุทธวัฒนธรรมรู้จักการกำกับเพื่อควบคุมตนเองละเว้นการพุดเพ้อเจ้อ^{□□}

๔.๓.๓ กิจกรรมทัศนศึกษาดูงาน ตู่วิตักสน์ โดยยกตัวอย่างจากการพุดที่ไม่ดี และส่งเสริมให้ตระหนัก และสนใจในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน^{□□}

ด้านมนโสรจิริต

๑. การละเว้นการอยากได้ของผู้อื่น มีวิธีการ โดยสรุปได้ ๓ ประเด็น ดังต่อไปนี้

๑.๑ การให้การศึกษา

๑.๑.๑ จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยมีการแสดงบทบาทสมมติ^{□□}

๑.๑.๒ วิเคราะห์ตัวอย่างจากเหตุการณ์จริง^{□□}

สัมภาษณ์ นางสาวลักษณ อินแสน, ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล ๑ วัดเทียนดัด(นครผลพิทยาคาร), ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นางดารารัตน์ สมบูรณ์สิน รองผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล ๑ วัดเทียนดัด(นครผลพิทยาคาร), ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ พระเทพศาสนภิบาล, รองเจ้าคณะจังหวัดนครปฐม, เจ้าอาวาสวัดไร่ขิง, ๑๒ กันยายน ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ พระครูวิกรมพิทยคุณ, เจ้าอาวาสวัดเทียนดัด, ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นายมานพ กิจฉลอง, นายกองค้การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม, ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นางสาวลักษณ อินแสน, ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล ๑ วัดเทียนดัด(นครผลพิทยาคาร), ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นายสมชาย ภูทอง, นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่, ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม, มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก, ๑๐ มกราคม ๒๕๕๙.

๑.๑.๓ ยกตัวอย่างให้เห็นว่าความโลภจะทำให้ชีวิตไม่มีความสุข ทำให้ตนเองมีทุกข์

๑.๒ นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้

๑.๒.๑ ส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กประพฤติปฏิบัติในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาทางกาย ทางวาจา และทางใจศีล สมาธิ ปัญญา

๑.๒.๒ ใช้หลักโยนิโสมนสิการคิดใคร่ครวญก่อนตัดสินใจทำหรือไม่ทำอะไร

๑.๒.๓ ยึดหลักแห่งความพอดี หรือ ทางสายกลางดำรงชีวิตประจำวันอย่างประหยัด มัธยัสถ์ รอบคอบ รู้จักประมาณตน

๑.๓ จัดกิจกรรม

๑.๓.๑ สัมผัสร่วมกิจกรรม โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

๑.๓.๒ กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาจิต

๑.๓.๓ กิจกรรมต่อต้านการทุจริตคอร์ปชั่นเพราะรู้สึกพอดีพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่

๒.การละเว้นการทำร้าย หรืออาฆาตพยายาบาทผู้อื่น มีวิธีการสรุปได้ ๓ ประเด็น ดังต่อไปนี้

๒.๑ การฝึกอบรม

๒.๑.๑ ฝึกอบรมให้เด็กและเยาวชนคิดแต่ในสิ่งที่ดี ไม่ทำร้ายหรือเบียดเบียนผู้อื่น

๒.๑.๒ อดทนแนะนำให้ดำรงชีวิตอยู่อย่างพอเพียง

๒.๑.๓ ไม่คิดร้าย ให้ร้ายผู้อื่นเพื่อให้เด็กที่มีความสมบูรณ์ทั้งกาย วาจา ใจ

๒.๒ นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้

๒.๒.๑ ส่งเสริมให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้ทำจิตใจให้สงบมีสมาธิ

๒.๒.๒ คิดไตร่ตรองให้รอบคอบก่อนจะตัดสินใจทำอะไร

๒.๒.๓ นิมนต์พระภิกษุสงฆ์หรือเชียวบาทหลวงมาให้ความรู้ เพื่อให้เด็กเข้าใจถึงการไม่เบียดเบียนผู้อื่น นั่นคือ “อวิหิงสา” หรือรู้จักรักผู้อื่น

สัมภาษณ์ นายสุรสิทธิ์ ตียะวัชรพงศ์, ประธานกรรมการบริษัท แอลเอ ไปซิเคิล(ประเทศไทย) จำกัด, ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ พระเทพศาสนภิบาล, รองเจ้าคณะจังหวัดนครปฐม, ๑๒ กันยายน ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ พระปลัดณัฐ พงศ์ อุปสนะโต, กรรมการสถานศึกษา,เจ้าอาวาสวัดท่าข้ามและกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนวัดท่าข้าม, ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นายวสุพล ธาราโกคากุล, ผู้จัดการห้างสรรพสินค้าบิ๊กซี สาขาอ้อมใหญ่, ๒ มกราคม ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ นางจรรย์ ม่วงคราม, มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมสุขภาพชีวิตแรงงาน, ๑๐ มกราคม ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ นายกฤษณะ สุมาลย์โรจน์, ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลตำบลอ้อมใหญ่, ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๘. -

๒.๓ จัดกิจกรรม

- ๒.๓.๑ กิจกรรมสมัครร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕
- ๒.๓.๒ กิจกรรมการศึกษาภูมิปัญญาชาวบ้าน การประกอบอาชีพอิสระ เพื่อการพึ่งตนเอง
- ๒.๓.๓ กิจกรรมการคิดร้าย คิดเบียดเบียนผู้อื่น จะทำให้ตนเองเดือดร้อน ครอบครัวเดือดร้อนตลอดจน
□□□

๓. การมีปัญญอันเห็นชอบในการกระทำที่ถูกต้อง มีวิธีการสรุปได้ ๓ ประเด็น ดังต่อไปนี้

๓.๑ การพัฒนา

- ๓.๑.๑ การเห็นชอบตามคลองธรรม หรือการมีปัญญอันเห็นชอบในการกระทำที่ถูกต้อง
- ๓.๑.๒ การที่จะกระทำสิ่งใด ๆ ก่อนทำจะต้องมองดูให้ดีเสียก่อนว่าสมควรหรือไม่สมควร ถูกหรือผิด ดีหรือไม่ดี และสมควรกระทำหรือไม่
- ๓.๑.๓ ส่งเสริม สนับสนุน ให้เด็กได้เกิดการพัฒนาตนเอง โดยให้มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีเหตุ มีผล และปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง

๓.๒ นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้

- ๓.๒.๑ ฝึกจิตใจของเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมให้คิดแต่สิ่งที่ดี ๆ มีจิตที่สงบได้
- ๓.๒.๒ ให้มีสติปัญญาไปในทางที่ดีมีแนวความคิดที่สร้างสรรค์
- ๓.๒.๓ นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมเช่น ซื่อสัตย์สุจริต. □□□

๓.๓ จัดกิจกรรม

- ๓.๓.๑ กิจกรรมเข้าค่ายผู้นำคุณธรรม □□□
- ๓.๓.๒ จิตอาสา
- ๓.๓.๓ สมัครร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

กล่าวโดยสรุป ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีของสังคม ในยุคปัจจุบัน ทำให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมเกิดการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning) หรือการเลียนแบบจากตัวแบบ (Modeling) โดยมีผลสะท้อนทำให้เด็กมีคุณธรรม จริยธรรมลดน้อยลง ทักษะคิด ความเชื่อ การรับรู้ การเรียนรู้เปลี่ยนแปลงไป ดำรงชีวิตประจำวันเป็นแบบบริโภคนิยม เน้นความเป็นวัตถุนิยม ซึ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการด้านจริยธรรม อันเกิดจากภายในตัวของเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่เกิดจากการกระทำทางกาย ทางวาจา ทางใจ หรือ

สัมภาษณ์ นางสาวณัชชา เต็มสายทอง, ประธานสภาเด็กและเยาวชน, ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นายวสุพล ธาราโกคากุล , ผู้จัดการห้างสรรพสินค้าบิ๊กซีสาขาอ้อมใหญ่, ๒ มกราคม ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ นาย(ไม่ออกนาม), ผู้แทนมูลนิธิเพื่อเด็ก, ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม ดังนั้น การนำหลักคุณธรรมบถ ๑๐ มาปรับประยุกต์ใช้ ในการแก้ปัญหาดังกล่าวจะทำให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขเป็นผู้ดีพร้อมทั้งทางกาย วาจา และใจ

สำหรับวิธีการนำหลักคุณธรรมบถ ๑๐ มาปรับประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม โดยผู้วิจัยได้แจกแจงตารางความถี่ของข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึกไว้ ดังนี้

ด้านกายสุจริต

๑. การละเว้นการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตผู้อื่น มีวิธีการ โดยสรุปได้ ๓ ประเด็น คือ
 - ๑.๑ การให้การศึกษา ๑.๒ นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ ๑.๓ จัดกิจกรรม
๒. การละเว้นการลักทรัพย์ มีวิธีการ โดยสรุปได้ ๓ ประเด็น คือ
 - ๒.๑ การฝึกอบรม ๒.๒ นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ ๒.๓ จัดกิจกรรม
๓. การละเว้นการประพฤตินอกใจในกาม มีวิธีการ โดยสรุปได้ ๓ ประเด็น คือ
 - ๓.๑ การพัฒนา ๓.๒ การฝึกอบรม

ด้านวจีสุจริต

๔. การละเว้นการพูดโกหก พูดเท็จ มีวิธีการ โดยสรุปได้ ๓ ประเด็น คือ
 - ๔.๑ การให้การศึกษา ๔.๒ นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ ๔.๓ จัดกิจกรรม
๕. การละเว้นการพูดส่อเสียด มีวิธีการ โดยสรุปได้ ๓ ประเด็น คือ
 - ๕.๑ การให้การศึกษา ๕.๒ การพัฒนา ๕.๓ จัดกิจกรรม
๖. การละเว้นการพูดคำหยาบคาย มีวิธีการ โดยสรุปได้ ๓ ประเด็น คือ
 - ๖.๑ การฝึกอบรม ๖.๒ นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ ๖.๓ จัดกิจกรรม
๗. การละเว้นการพูดเพ้อเจ้อ มีวิธีการ โดยสรุปได้ ๓ ประเด็น คือ
 - ๗.๑ การพัฒนา ๗.๒ นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ ๗.๓ จัดกิจกรรม

ด้านมโนสุจริต

๘. การละเว้นการอยากได้ของผู้อื่น มีวิธีการ โดยสรุปได้ ๓ ประเด็น คือ
 - ๘.๑ การให้การศึกษา ๘.๒ นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ ๘.๓ จัดกิจกรรม
๙. การละเว้นการทำร้าย อาฆาตพยาบาทผู้อื่น มีวิธีการ โดยสรุปได้ ๓ ประเด็น คือ
 - ๙.๑ การฝึกอบรม ๙.๒ นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ ๙.๓ จัดกิจกรรม
๑๐. มีปัญหอันเห็นชอบในการกระทำที่ถูกต้อง มีวิธีการ โดยสรุปได้ ๓ ประเด็น คือ
 - ๑๐.๑ การพัฒนา ๑๐.๒ นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ ๑๐.๓ จัดกิจกรรม

ตารางที่ ๔.๑๐ กุศลกรรมบถ ๑๐ จริยธรรมเชิงพุทธ ที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาเด็กและเยาวชน
ในชุมชนพหุวัฒนธรรม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์		
		ความถี่	รูป/คน	ร้อยละ
ก. กายสุจริต				
๑	ไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตผู้อื่น			
	๑.๑ การให้การศึกษา	๙	๑,๒,๔,๖,๑๐,๑๑,๒๐,๒๒, ๒๔	๓๐.๐๐
	๑.๒ นำหลักธรรมทางพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้	๕	๒,๗,๑๕,๒๓,๒๕,	๑๖.๖๖
	๑.๓ จัดกิจกรรม	๕	๙,๑๒,๑๔,๑๖ ,๒๔	๑๖.๖๖
๒	ไม่ลักทรัพย์สินของผู้อื่น			
	๒.๑ การฝึกอบรม	๑๐	๓,๕,๑๐,๑๑,๑๒,๑๔,๑๕,๑๘,๑	๓๓.๓๓
	๒.๒ นำหลักธรรมทางพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้	๒	๘,๑๑	๖.๖๖
	๒.๓ จัดกิจกรรม	๕	๑, ๔,๒๑,๒๒,๒๓,๒๕	๑๖.๖๖
๓	ไม่ประพฤติผิดในกาม			
	๓.๑ การพัฒนา	๓	๑๕,๑๗,๒๔	๑๐.๐๐
	๓.๒ การฝึกอบรม	๗	๑,๕,๗,๑๓,๒๒,๒๓,๒๔	๒๓.๓๓
	๓.๓ จัดกิจกรรม	๑๒	๓,๕,๖,๗,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๔,๑๕,๒๐,๒๑	๔๐.๐๐
ข. วจีสุจริต				
๔	ไม่พูดเท็จหรือพูดโกหก			
	๔.๑ การให้การศึกษา	๑๒	๑,๒,๓,๖,๗,๙,๑๑,๑๓,๑๕,๑๙,๒	๔๓.๓๓
	๔.๒ นำหลักธรรมทางพุทธมาประยุกต์ใช้	๔	๔,๘,๒๐,๒๒	๑๓.๓๓
	๔.๓ จัดกิจกรรม	๒	๑๐,๑๒	๖.๖๖
๕	ไม่พูดส่อเสียด			
	๕.๑ การให้การศึกษา	๘	๔,๖,๙,๑๒,๑๕,๒๒,๒๔,๒๕	๒๖.๖๖
	๕.๒ การพัฒนา	๖	๕,๘ ,๑๗ ,๑๙ ,๒๐,๒๑	๒๐.๐๐

ข้อที่	ประเด็น/ตัวบ่งชี้	ความถี่	ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์	ร้อยละ
			รูป/คน	
๖	ไม่พูดคำหยาบคาย			
	๖.๑ การฝึกอบรม	๗	๑,๓,๔,๖,๑๑,๑๗,๒๕	๒๓.๓๓
	๖.๒ นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้	๖	๘,๙,๑๒,๒๑,๒๒,๒๓	๒๐.๐๐
	๖.๓ จัดกิจกรรม	๓	๑๓,๒๓,๒๔	๑๐.๐๐
๗	ไม่พูดเพื่อจ้อไร้สาระ			
	๗.๑ การพัฒนา	๔	๔,๑๒,๑๓,๒๐	๑๓.๓๓
	๗.๒ นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้	๓	๑๗,๒๐,๒๔	๑๖.๖๖
	๗.๓ จัดกิจกรรม	๕	๑,๓,๕,๙,๑๙	๑๖.๖๖
ค.มโนสุจริต				
๘.	ไม่โลภอยากได้ของผู้อื่น			
	๘.๑ การให้การศึกษา	๕	๖,๘,๑๙,๒๐,๒๔	๒๖.๖๖
	๘.๒ นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้	๘	๑,๒,๓,๔,๑๒,๒๓,๒๔,๒๕	๑๐.๐๐
	๘.๓ จัดกิจกรรม	๓	๙,๑๘,๒๒	๑๐.๐๐
๙	ไม่ทำร้ายอาฆาตพยาบาทผู้อื่น			
	๙.๑ การฝึกอบรม	๕	๒,๔,๑๔,๑๙,๒๐	๑๐.๐๐
	๙.๒ นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้	๓	๗,๙,๒๑	๒๐.๐๐
	๙.๓ จัดกิจกรรม	๖	๑,๖,๑๓,๒๐,๒๔,๒๕	๒๐.๐๐
๑๐	มีปัญหาเห็นชอบกระทำถูกต้อง			
	๑๐.๑ การพัฒนา	๒	๒,๔	๖.๖๖
	๑๐.๒ นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้	๗	๕,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๘,๒๕	๒๓.๓๓
	๑๐.๓ จัดกิจกรรม	๒	๑๔,๑๗	๖.๖๖

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่าผู้ให้ข้อมูลหลักได้เสนอถึงหลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับจริยธรรมที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม คือ หลักกุศลกรรมบถ ๑๐ ซึ่งผู้วิจัยสรุปเป็นประเด็นตัวบ่งชี้ด้วยการจัดลำดับความเหมาะสมจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้

ลำดับที่ ๑ ตัวบ่งชี้ด้านวจีสุจริต ในการละเว้นจากการพูดเท็จโดยการให้การศึกษา ๔๓%

ลำดับที่ ๒ ตัวบ่งชี้ด้านกายสุจริต ในการละเว้นการประพฤตินอกงาม โดยจัดกิจกรรม ๔๐%

ลำดับที่ ๓ ตัวบ่งชี้ด้านกายสุจริต ในการละเว้นจากการลักทรัพย์ โดยฝึกอบรม ๓๓%

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าหลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับจริยธรรมที่เหมาะสม สำหรับการพัฒนา เด็ก และเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม คือ หลักกุศลกรรมบถ ๑๐ โดยจัดลำดับความเหมาะสมจาก มาก ไปหาน้อย ๓ ลำดับแรก มีดังนี้

ด้านวจีสุจริต

๑. การละเว้นจากการพูดเท็จ พูดโกหก โดยการศึกษา ควรจัดการเรียนการสอนให้ เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้มีความรู้ความเข้าใจของการพูดเท็จ การทำให้ผู้อื่นหลงเชื่อเป็นอย่างไร เกิดผลกระทบอย่างไร และบูรณาการการเรียนการสอนกับสถานการณ์จำลอง การสาธิต การ เปรียบเทียบ ให้คิดก่อนพูด พูดแต่ความจริง ไม่พูดให้ร้ายผู้อื่น ชี้แนะ แนะนำให้เด็กในชุมชนพหุ วัฒนธรรมพูดในเรื่องดี อย่าพูดในเรื่องที่ไม่ดี

ด้านกายสุจริต

๒. การละเว้นจากการประพฤตินอกงาม โดยการจัดกิจกรรม จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และนำหลักคำสอนของพุทธศาสนา หลักปฏิบัติมาขัดเกลาตัวเองเพื่อให้จิตใจพบกับความ สงบ รู้ว่าอะไรผิด อะไรถูก จัดกิจกรรมการสร้างแรงจูงใจ เช่น กิจกรรมคนดีศรีชุมชน งดเว้นการ ประพฤติผิดในการมีเพศสัมพันธ์ ในวัยที่ไม่เหมาะสม รวมถึงมุ่งเน้นไม่ให้เกิด และเยาวชนในชุมชนพหุ วัฒนธรรมหมกมุ่นในสิ่งที่ไม่ถูกต้องในเรื่องเกี่ยวกับเพศ ตลอดจน จัดกิจกรรมทัศนศึกษาดูงาน หรือ กิจกรรมออกค่ายอาสาพัฒนา แล้วนำผลจากการไปศึกษามาปรับประยุกต์ ใช้ในโรงเรียนในชุมชนพหุ วัฒนธรรม นอกจากนี้ให้เด็กได้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการล่วงละเมิดในสื่อที่สามในสื่อทั้งห้า ข้อว่าการประพฤติปฏิบัติในงามเป็นการสร้างเหตุที่ไม่ดีให้กับตนเอง และเกิดผลไม่ดีในภายหน้า ซึ่งไม่ ควรกระทำ

ด้านกายสุจริต

๓. การละเว้นจากการลักทรัพย์ โดยการศึกษา ฝึกอบรมให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุ วัฒนธรรมเป็นผู้ไม่ลักเล็กขโมยน้อย นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ในการดำเนินชีวิต รวมถึง นำ กรณีสืบศึกษา ภาพยนตร์ วิทยุทัศน์มาให้เด็ก ดูจะได้เกิดความรู้ ความเข้าใจว่าสิ่งไหนที่ไม่ใช่ของ ๆ เราไม่ ควรนำมาเป็นของเรา นอกจากนี้ ส่งเสริมให้มีความซื่อสัตย์ สุจริตไม่คดโกง ไม่ทุจริตในการเรียนการ สอบ และจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ วิธีการอย่างหลากหลาย

๔.๓.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญพบว่า การพัฒนาเด็ก และเยาวชน เป็นการ เปลี่ยนแปลงกระบวนการคิด การประพฤติปฏิบัติของมนุษย์ให้มีความเจริญขึ้นทั้งในเรื่องของความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความชำนาญ ทัศนคติ อารมณ์ ความรู้สึก การตัดสินใจ โดยครอบคลุมกิจกรรม

๓ กิจกรรม คือ การฝึกอบรม การศึกษา และการพัฒนา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของมนุษย์ทั้งต่อตนเอง องค์กร สังคม โดยความสำคัญของการพัฒนาเด็ก และเยาวชน สามารถมองได้ในหลายมิติ กล่าวคือ ทั้งในแง่ของตัวบุคคล ผู้บริหาร ผู้นำองค์กร ผู้นำชุมชน ซึ่งขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีการพัฒนาตนเองให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ

ดังนั้น การที่จะให้วัตถุประสงค์ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมบรรลุตามที่กำหนดไว้ จะต้องมีการวางแผนเพื่อพัฒนา โดยกระบวนการที่จะทำมนุษย์ให้มีการพัฒนาตนเองให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ มีวิธีอยู่ ๓ ประการ คือ ๑) การศึกษา (Education) ๒) การฝึกอบรม (Training) และ ๓) การพัฒนา (Development) โดยด้านการฝึกอบรม (Training) เป็นการเน้นการเตรียมบุคคลให้มีความสามารถในด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้หรือการปฏิบัติงานที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งเป็นการฝึกอบรมเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยมีระยะเวลาในการฝึกอบรมอันสั้น ด้านการพัฒนา (Development) เป็นการเน้นการเตรียมบุคคลให้มีความสามารถ ประสบการณ์เพิ่มสูงขึ้น นำสิ่งที่เรียนรู้ไปปรับประยุกต์ ในการดำเนินชีวิตหรือพัฒนางานที่ทำอยู่ให้เจริญขึ้นหรือดีขึ้นกว่าเดิม โดยมีระยะเวลายาวนานกว่าการฝึกอบรม ด้านการศึกษา (Education) เป็นการเน้นเตรียมบุคคลให้มีความรู้พื้นฐานความรู้ทั่วไปในการดำเนินชีวิต การอยู่ร่วมกันในสังคม หรือในการปฏิบัติงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต และมีแนวทางในการปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคมแต่ละสังคมได้อย่างถูกต้อง ถูกวิธี โดยระยะเวลาในการศึกษาไม่มีที่สิ้นสุดสามารถศึกษาได้ตลอดชีวิต นอกจากนี้แรงจูงใจที่สามารถส่งเสริม สนับสนุนให้เด็ก และเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมมีพฤติกรรมการปฏิบัติที่ดีงาม ถูกต้อง มีอยู่ ๕ ประเด็น คือ ๑) ความเชื่อทางศาสนา ๒) ค่านิยม ๓) การให้รางวัล ๔) ครอบครั้ว และ ๕) การศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญพบว่า การพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม โดยใช้กระบวนการหรือขั้นตอน ในการพัฒนา คือ การให้การศึกษา การฝึกอบรมสั่งสอน และการให้การพัฒนานั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องและเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน ถึงอย่างไรก็ตามต้องพิจารณาถึงแรงจูงใจเป็นสิ่งสำคัญเพราะ ในความเป็นจริงมนุษย์จะกระทำการหรือประพฤติปฏิบัติอะไรก็แล้วแต่ไม่ว่าสิ่งนั้นจะเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือไม่ถูกต้องก็ตามมักต้องมีแรงจูงใจให้กระทำเสมอ ซึ่งแรงจูงใจที่สามารถส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมให้มีพฤติกรรมการปฏิบัติที่ดีงาม ถูกต้อง ตามที่ได้ศึกษาวิจัยมีอยู่ ๕ ประการ คือ ๑) การให้การศึกษา ๒) การให้รางวัล ๓) ครอบครั้ว ๔) ความเชื่อทางศาสนา และ ๕) ค่านิยม แต่กระนั้นก็ตาม มีหลายครั้งที่มนุษย์ประพฤติปฏิบัติไป

สัมภาษณ์ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม, มุลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก, ๑๐ มกราคม ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ นายปรีชา นภาพฤกษ์ชาติ, กรรมการผู้จัดการ โรงงานผลิตภัณฑ์อาหารไทย (บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปไวไว), ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๘.

โดยไม่ได้มีแรงจูงใจ เพราะขาดสติในการคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบ ทำตามอารมณ์หรือความต้องการของตนเองในขณะนั้น เช่น เมื่อรู้สึกเหนื่อย ก็ต้องนั่งหรือนอนพัก หรือกำลังโมโห ก็ต้องหาที่ระบาย เป็นต้น รวมถึงสภาพแวดล้อมรอบตัวของเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม ไม่ว่าจะสภาพสังคม สภาพเศรษฐกิจ สื่อต่าง ๆ ก็มีผล อย่างมากต่อแรงจูงใจของเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมเช่นกัน เช่น การเลียนแบบเอาอย่างกันในเรื่องต่าง ๆ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามการดำเนินการด้านจริยธรรมในชุมชนพหุวัฒนธรรมในการพัฒนาเด็กก็เกิดปัญหาและอุปสรรค โดยปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นของเด็กและเยาวชน เช่น ขาดระเบียบวินัย ขาดความมีคุณธรรม จริยธรรม ขาดความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น เป็นปัญหาที่เกิดจากตัวเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมเป็นสำคัญ อันได้แก่ ๑) ปัญหาที่เกิดจากการกระทำทางกาย ๒) ปัญหาที่เกิดจากการกระทำทางวาจา และ ๓) ปัญหาที่เกิดจากทางใจ อันเนื่องมาจากเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมบางส่วน ซึ่งเป็นเด็กที่ติดตามแรงงานต่างด้าวหรือเด็กและเยาวชนทั่วไปนั้น ไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะความต้องการทางด้านร่างกายยิ่งขาดมากเท่าใด ปัญหาที่ยิ่งตามมามากเท่านั้น เป็นผลทำให้พฤติกรรมการประพฤติปฏิบัติของเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมบางส่วนเบี่ยงเบนไปในทางที่ไม่ถูกต้อง ไม่ดีงาม

จากการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผู้วิจัยพบว่าพฤติกรรมการประพฤติปฏิบัติของเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมแต่ละคนมีความแตกต่างกัน อันเนื่องมาจากพื้นฐานในการเรียนรู้ที่แตกต่างกันเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ และวัยชรา เป็นต้น โดยผ่านการเรียนรู้จากครอบครัว กลุ่มเพื่อน โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา กลุ่มสังคม หรือแม้กระทั่งสื่อสารมวลชน ซึ่งในปัจจุบันระบบสื่อสารมวลชนมีความเจริญเป็นอย่างมาก ทันสมัย สามารถรับรู้ข่าวสารได้อย่างทันทั่วทั้งที่ได้ทั่วทุกมุมของโลก เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมสามารถที่จะเรียนรู้รับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ได้โดยง่ายเพราะเป็นโลกแห่งข่าวสารข้อมูล แต่บางครั้งการนำเสนอของสื่อมวลชนก็ขาดการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบว่า ควรนำเสนอต่อสังคมหรือไม่ ซึ่งก็มีผลต่อพฤติกรรมปฏิบัติที่ถูกต้อง ดีงามของเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมด้วยเช่นกัน และกลุ่มเพื่อนก็ถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญอย่างมากต่อการปฏิบัติตัวของเด็ก เนื่องจากในปัจจุบันนี้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม มักจะเชื่อเพื่อน เลียนแบบการกระทำของเพื่อน เพื่อที่จะได้รับการยอมรับเข้ากลุ่มของเพื่อน หากไม่ปฏิบัติตามเพื่อน ไม่ว่าจะเรื่องนั้นจะดีหรือไม่ ก็จะถูกเพื่อนกลั่นแกล้ง ทำร้าย หรือไม่ให้เข้าร่วมกลุ่ม

๔.๓.๒ กุศลกรรมบถ ๑๐ หลักธรรมที่เป็นพื้นฐานของชีวิตสำหรับ ประยุกต์ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม

จากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม และแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรมตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นเพื่อนำไปเป็นแนวทางหรือนำไปพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอันเกิดการกระทำของเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นก็ยังไม่เพียงพอและไม่สามารถรองรับกับสิ่งที่

เปลี่ยนแปลงไป ของสังคมในปัจจุบัน ทำให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมเกิดการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning) หรือการเลียนแบบจากตัวแบบ (Modeling) ^{□□□} และมีผลสะท้อนกลับทำให้เด็ก และเยาวชน บางส่วนมีคุณธรรม จริยธรรมลดน้อยลง มุ่งเน้นความสะดวกสบายเป็นหลัก พฤติกรรมการปฏิบัติไปในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ดำรงชีวิตประจำวันเป็นแบบบริโภคนิยม เน้นความเป็นวัตถุนิยม หลงใหลในกิจกรรมบันเทิง และสิ่งที่เป็นอบายมุขต่าง ๆ

ดังนั้น การนำหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าหรือหลักพุทธธรรม มาบูรณาการปรับประยุกต์เพิ่มเติมก็จะเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน เนื่องจากหลักธรรมทางพุทธศาสนา เป็นหลักให้มนุษย์มีวิถีทางในการดำเนินชีวิต มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งทางกายและจิตใจ โดยหลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับจริยธรรมที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม คือ หลักกุศลกรรมบถ ๑๐

กุศลกรรมบถ ๑๐ ซึ่งเป็นหลักธรรมที่เป็นพื้นฐานของชีวิต ที่ครอบคลุมการประพฤติปฏิบัติของมนุษย์ทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ ครอบคลุมทั้ง ๓ ช่องทาง คือ

๑. ด้านกายสุจริต ๓ ประกอบด้วย

๑.๑ ไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตผู้อื่น ๑.๒. ไม่ลักทรัพย์ ๑.๓. ไม่ประพฤติผิดในกาม

๒. ด้านวจีสุจริต ๔ ประกอบด้วย

๒.๑ ไม่พูดเท็จ ๒.๒ ไม่พูดส่อเสียด ๒.๓ ไม่พูดคำหยาบคาย ๒.๔.ไม่พูดเพ้อเจ้อ

๓. ด้านมโนสุจริต ๓ ประกอบด้วย

๓.๑ ไม่โลภอยากได้ของคนอื่น ๓.๒ ไม่คิดอาฆาตพยาบาทปองร้าย

๓.๓ มีปัญญาอันเห็นชอบ เข้าใจอันถูกต้องที่ทำให้เกิดการกระทำอันถูกต้อง

สำหรับวิธีการในการนำหลักกุศลกรรมบถ ๑๐ มาปรับประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมให้เป็นผู้ดีพร้อมทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ ทั้งในด้านกายสุจริต ด้านวจีสุจริต และด้านมโนสุจริต มีวิธีการในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม คือ

๑. การให้การศึกษา

๒. การฝึกอบรม

๓. การพัฒนา

๔. การนำหลักธรรมทางพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้

๕. จัดกิจกรรม

□□□

สัมพันธ์ นายสุรสิทธิ์ ดิยะวัชรพงศ์, ประธานกรรมการบริษัท แอล เอ ไปซิเคิล(ประเทศไทย)

จำกัด, ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๘.

๔.๔ รูปแบบการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม

จากการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า รูปแบบการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม สามารถแบ่งได้เป็น ๓ รูปแบบ คือ ๑) รูปแบบด้านการให้ศึกษา (Education) ๒) รูปแบบด้านการฝึกอบรม (Training) และ ๓) รูปแบบด้านการพัฒนา (Development) ดังนี้

ด้านกายสุจริต

หลักกุศลกรรมบถ ๑๐ ด้านกายสุจริต สามารถแบ่งได้เป็น ๓ รูปแบบ คือ

๑. รูปแบบการให้การศึกษา (Education)

๑. ๑ การเว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตผู้อื่น กำหนดนโยบาย วางแผนในการจัดการศึกษาอบรมเด็กและเยาวชน ในชุมชนพหุวัฒนธรรม และพัฒนาหลักสูตรในโรงเรียน โดยแต่ละรายวิชามีหลักสูตรควบคุมไปกับการเรียนการสอนใน รายวิชานั้น ๆ ประยุกต์การสอนตามแนวไตรลักษณ์หรือไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) มุ่งเน้นเรื่องของการฆ่าสัตว์ว่าเป็นเรื่องของการผิดศีลในข้อที่หนึ่งจากศีลห้าข้อ ส่งเสริม สนับสนุนไม่ให้มีการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ทรมาณสัตว์ ไม่เบียดเบียนชีวิตผู้อื่น ผลจากการไม่เบียดเบียนผู้อื่นจะทำให้เป็นผู้ที่สดใส อ่อนโยน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เมตตากรุณาต่อตนเองและผู้อื่น เป็นผู้ที่ไม่ก่อภัยทานกับสรรพสัตว์พ้นจากความหวาดกลัว ไม่พิพาทบาดหมางกับใคร สอดแทรกหลักธรรมในเรื่องของการละเว้นการฆ่า เว้นจากการฆ่าสัตว์ โดยให้เห็นความจริงและเกิดความกลัว ไม่ไปเบียดเบียนสัตว์ให้สัตว์ได้รับความเดือดร้อนและต้องมีความเมตตากรุณาต่อสัตว์ ไม่ทำร้ายสัตว์เลี้ยงและสัตว์จรจัด ต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่กระนั้นก็ตามการห้ามการฆ่าสัตว์เล็ก ๆ คงไม่สามารถกระทำได้ เช่น ตกปลา ตกกุ้ง ตกหมึก ยุงกัดก็ตบยุงแล้ว ดังนั้น การละเว้นจากการฆ่าสัตว์ไม่สามารถเว้นได้ แต่จะเป็นการเลี้ยงได้ ตลอดจนจัดการเรียนการสอนโดยให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม มองเห็นโทษแห่งการทำลายล้างซึ่งกันและกัน เบียดเบียน กัน ชี้แนะ แนะนำให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมเห็นว่าการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตผู้อื่นจะเป็นบาปในทางพุทธศาสนา เชิญบุคคลที่ได้รับการยอมรับจากเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมมาให้ความรู้โดย เช่น การจัดเสวนา จัดกิจกรรมส่งเสริมการละเว้นการฆ่าสัตว์

๑.๒ การเว้นจากการลักทรัพย์ ในหลักสูตรการจัดการ เรียนของโรงเรียนในชุมชนพหุวัฒนธรรม ควรมีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประเด็นของการลักทรัพย์ซึ่งเป็น ข้อหนึ่งของศีลที่ห้ามมิให้

สัมภาษณ์ พลเอกอุดมชัย ธรรมสาโรรัช, ประธานมูลนิธิชุมชนรักษ์ถิ่น สามพราน, ๒ มกราคม ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ นายปรีชา นภาพุฑกษชาติ, กรรมการผู้จัดการโรงงานผลิตภัณฑ์อาหารไทย(บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปไวไว) อ้อมใหญ่, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๘.

เบียดเบียนกันในเรื่องของการลักขโมยแทรกเนื้อหาในเรื่องที่เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมว่าการกระทำโดยการอยากได้ในสิ่งซึ่งไม่ควรได้นี้เป็นสิ่งที่ผิด □□□ ยกตัวอย่างเหตุการณ์ในปัจจุบันนี้ที่สามารถเห็นได้ง่ายซึ่งผลสุดท้ายก็ต้องถูกจับกุมโดยเจ้าหน้าที่บ้านเมืองและต้องชดใช้ความผิดที่ตนเองก่อขึ้นมาและเสียอนาคต เป็นต้น ทำให้พ่อ แม่เสียใจเสียชื่อเสียง

๑ .๓ การเว้นจากการประพฤติผิดในกาม ชุมชนพหุวัฒนธรรม และสถานศึกษาควรจัดการให้การศึกษาโดยบูรณาการจริยธรรมแบบพุทธจริยศาสตร์ กับการศึกษาเล่าเรียนเข้าไปในหลักสูตรของชุมชนและสถานศึกษา และให้ศีลควบคุมการประพฤติปฏิบัติ เว้นจากการประพฤติทางกามต่อลูกและเมียของผู้อื่น แม้ว่าบุคคลเหล่านั้นจะยินยอมโดยสมัครใจก็ตาม ให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้รู้ ได้เข้าใจเกี่ยวกับการล่วงละเมิดศีลข้อการประพฤติในกาม แล้วจะมีผลกระทบในภายหลังอย่างไร พูดถึงโทษเพื่อให้เกิดความกลัว สอดแทรกให้เห็นตามความเป็นจริงจากการประพฤติผิดในกาม ยกตัวอย่างที่สามารถเห็นได้ชัดเจน เช่น การติดโรคทางเพศสัมพันธ์ การทำแท้งของเด็กผู้หญิงที่ยังไม่พร้อมจะมีลูก หรือยกกรณีข่าวจากสื่อมวลชน ว่าการประพฤติผิดในกามทำให้ครอบครัวเกิดปัญหา □□□ ส่งเสริมให้ครอบครัวมีความสุขโดยให้พ่อ แม่ ต่างมีใจเดียวรักเดียว ไม่มีภรรยาหลายภรรยา หรือมีสามีหลายสามี ดังนั้น และควรจะสอนเน้นเรื่องนี้ให้มาก เพราะเป็นคุณธรรมที่สำคัญข้อหนึ่งของเด็กและเยาวชน หรือควรให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้ศึกษาธรรมะหรือบวช เณรดูรู้อันตามวัดในชุมชน/ศาสนสถาน หรือเชิญหน่วยงานสาธารณสุขมาให้ความรู้ ความเข้าใจให้รู้ถึงพิษภัยต่าง ๆ ที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร

๒ . รูปแบบด้านการฝึกอบรม (Training)

๒.๑ การเว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตผู้อื่น ควรปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมเห็นคุณค่าของชีวิต และยกตัวอย่างเหตุการณ์จริงที่มี การเบียดเบียนชีวิตกันของมนุษย์ ซึ่งจะส่งผลเสียต่าง ๆ อย่างชัดเจน ให้ละเว้นจากการฆ่าสัตว์ทั้งสิ้น การทำร้ายฆ่าฟันซึ่งกันและกัน ชี้ให้เห็นผลของการกระทำว่าจะเป็นการเป็นบาปหรือเกิดผลอย่างไร ให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้ศึกษาธรรมะ/หลักความรักเมตตาตามความเชื่อของตน หรืออบรมให้เด็กและเยาวชนได้ทราบและรู้ว่าการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตเป็นสิ่งไม่ดี สมควรที่จะหลีกเลี่ยงการทำร้ายสัตว์โดยให้ปฏิบัติกิจกรรมอื่นแทน เช่น การเลี้ยงสัตว์ สอนให้มีความเมตตา กรุณาต่อเพื่อนมนุษย์ และสรรพสัตว์ทั้งหลาย สอนให้ลดความรุนแรงในด้านอารมณ์ลง หรืออาจใช้การศึกษาจากกรณีศึกษาในการละเว้นจากการฆ่าสัตว์ทำให้ได้บุญ เพราะได้ช่วยรักษาชีวิตของผู้อื่น เพราะทุกชีวิตไม่ว่าสัตว์เล็กหรือสัตว์ใหญ่

สัมภาษณ์ นายวุฒ พล ธาราโกคากุล, ผู้จัดการห้างสรรพสินค้าบิ๊กซี สาขาอ้อมใหญ่, ๒ มกราคม ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ พระครูสิริชยาภรณ์, เจ้าอาวาสวัดอ้อมใหญ่, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๘.

ล้วนต่างรักชีวิต หวงแหนชีวิตของตนเองทั้งสิ้น ดังนั้น จึงควรให้เด็กและเยาวชน เหล่านี้ เห็น ความสำคัญของชีวิตสัตว์และบุคคลอื่น และถ้าเป็นชีวิตของเด็กและเยาวชนเองถูกทำลายจะรู้สึก อย่างไร ให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมรู้และเข้าใจว่าการฆ่าสัตว์ เป็นกรรม เมื่อสร้างเหตุ ปัจจัยไว้อย่างไร □□□ ผลของการฆ่าหรือกฎแห่งกรรมนั้นก็สะท้อนผลกลับ

๒.๒ การเว้นจากการลักทรัพย์ อบรมสั่งสอนให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุ วัฒนธรรมทราบว่าการขโมยเป็นสิ่งที่ไม่ดี โดยมีการสร้างกิจกรรมให้มีแก่เยาวชน ให้เกิดความรู้ ความ เข้าใจ แม้ว่าจะเป็นพี่น้องและเพื่อนก็ตามก็ห้ามลักทรัพย์ซึ่งกันและกัน เช่น เมื่อเห็นเพื่อนด้วยกันมีเงิน มากกว่าอาจเกิดความอยากได้อยากมีหรือซึ่งอาจจะเป็นเพราะจากการ ติดเล่นพนันบอล ทำให้คิดที่จะ ลักทรัพย์ได้เราควรพอใจในสิ่งที่เรามี ไม่คิดอยากได้ของใครมาเป็นของ ๆ เรา ให้มีความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่คดโกง เห็นแก่ประโยชน์ของ ชุมชนส่วนรวม □□□ ตลอดจน ชี้ให้เห็นถึงผลกระทบข้อเสียที่เกิดจาก ความโลภให้มีมุมมองต่าง ๆ ถ้าหากถูกลักทรัพย์ของตนเองจะรู้สึกเสียดายอย่างไร เมื่อเด็กและเยาวชน ทราบถึงผลเสียของการลักทรัพย์แล้ว ก็ควรละเว้นจากการลักทรัพย์ จะทำให้เป็นสุข เป็นผู้มีความสุข จิตผ่องใส ไม่ติดคุก ไม่ตกนรก

๒.๓ การเว้นจากการประทุษิตในกาม เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมวัย นี้เป็นวัยที่กำลังศึกษาค้นองการละเว้นการประทุษิตในกามยังไม่สามารถกระทำได้ เพราะถ้าจิตใจ คนเรายังมีความอยากได้อยู่ควรฝึกอบรมให้ละเว้นการประทุษิตในกาม เพราะนอกจากจะทำให้ ตนเองเดือดร้อน ยังผิดกฎหมายบ้านเมืองด้วย ให้ทำแต่ความดี รู้จักพอ ไม่ตกเป็นทาสของอารมณ์ ให้ เกิดความรู้ ความเข้าใจว่าการผิดลูกผิดเมียผู้อื่นเป็นสิ่งที่ไม่ดี เสียอนาคตของตนเอง ส่งผลกระทบต่อ สถาบันครอบครัว □□□ และผิดหลักคำสอนของศาสนา ทุกศาสนา สามารถไปบังเกิดในอบายภูมิได้เป็น เหตุให้ได้รับความทุกข์ โดยจะต้องมีศีล สมาธิ ปัญญา อันทำให้รู้และลดความอยาก

๓. รูปแบบด้านการพัฒนา (Development)

๓.๑ การเว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตผู้อื่น สร้างความตระหนักให้เด็กและเยาวชน ในชุมชนพหุวัฒนธรรมรู้สึกละอายและเกรงกลัวต่อ บาปปากจากการฆ่าสัตว์ รังแกเพื่อนมนุษย์ มีสติ อยู่ทุกเมื่อควบคุมร่างกายของเราให้ตั้งอยู่ในกายสุจริตได้ รักษาศีล ๕ อย่างเคร่งครัด เพราะศีล ๕ ครอบคลุมทุกอย่างแล้วมุ่งเน้นจะต้องมีศีล สมาธิ และปัญญา ทำให้รู้และลดความอยาก ศีล เป็นเรื่อง

□□□ สัมภาษณ์ นางดารารัตน์ สมบูรณ์สิน , รองผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล ๑ วัดเทียนดัด(นครผล พิทยาคาร), ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นางสาวลักษณ์ อินแสน, ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล ๑ วัดเทียนดัด(นครผลพิทยาคาร), ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นายณัฐวุฒิ บัวประทุม, มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก, ๑๐ มกราคม ๒๕๕๙.

ของกาย วาจา สมาธิเป็นเรื่องของใจ และปัญญาก็เป็นเรื่องของใจให้มีคำพูดเชิญชวนการที่จะทำให้
มนุษย์ละเว้นการฆ่าสัตว์ จัดกิจกรรมให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม ได้เกิดการพัฒนาทั้งด้าน
กระบวนการคิด และการประพฤติปฏิบัติที่ทำให้เกิดความเจริญกับตัวเอง เช่น ปฏิบัติธรรม เข้าร่วม
กิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาของเด็กในแต่ละเดือน และประเพณีต่าง ๆ ของชุมชน ปลอ่ยสัตว์
ที่อ่อนแอไม่มีทางสู้ หรือทัศนศึกษา □□□ โรงเรียนฆ่าสัตว์

๓.๒ การเว้นจากการลักทรัพย์ มุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชน ในชุมชนพหุวัฒนธรรม
ลดความอยากได้ เน้นไปที่จิตใจ ฝึกปฏิบัติสมาธิอย่างสม่ำเสมอ ฝึกความอดทน แม่เมตตา ให้เข้าใจ
ถึงหลักธรรมอย่างสม่ำเสมอด้วยการทำความดี รู้จักพอ พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ไม่ตกเป็นทาสของ
อารมณ์ ไม่ลึกลับขโมยน้อยไม่ควรหยิบของของใครก่อนได้รับอนุญาต ไม่ควรเป็นคนมือไม้เร็ว เว้นจาก
การเอาเปรียบ เคารพในสิทธิทรัพย์สินของกันและกัน ควบคุมความประพฤติ หรือให้เด็กและ
เยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมปรับใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินชีวิต หรือจัดกิจกรรมออกค่าย
อาสาช่วยเด็กชาวเขาชาวดอย ร่วมบริจาคในการทำบุญต่าง ๆ ติดป้ายประกาศบอกวิธีที่ทำให้ได้มาซึ่ง
ทรัพย์โดยถูกวิธีและไม่ผิดกฎหมาย สื่อสารให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้ได้ทราบถึงผลเสียของการลัก
ขโมย และบทลงโทษของผู้กระทำผิดต่อตนเอง □□□ โดยสรุปคือนำหลักคำสอนของศาสนา หลักปฏิบัติ
มาขัดเกลาตัวเองเพื่อให้จิตใจพบกับความสงบ รู้ว่าอะไรผิด อะไรถูก อะไรควรทำหรือไม่ควรทำ และมี
ศีลอยู่ประจำใจของตนเอง

๓.๓ การเว้นจากการประทุษร้ายในกาม ควรทำจิตใจให้สะอาด เกิดความ
สงบอ่านหนังสือธรรม สวดมนต์ หากเกิดความต้องการทางเพศขึ้นก็รีบสวดมนต์ภาวนา เพื่อสยบความ
ต้องการทางกาม ควรควบคุมความประพฤติของตนเอง ละเว้น การประทุษร้ายในการผิดล่วงละเมิดใน
ของรักของหวงแหนของผู้อื่น ไม่ข่มเหงจิตใจ □□□ ยกตัวอย่างของคนที่เป็นชาวในสื่อต่าง ๆ ล้วนแล้วแต่
เกิดจากกิเลส เช่น การฆ่ากันที่เกิดจากความหึงหวง ไม่ทำให้ผู้อื่นเสียตัว เสียพรหมจรรย์ งดเว้นการ
ประทุษร้ายในการมีเพศสัมพันธ์ แต่งกายสุภาพตามกาลเทศะ ไม่ดื่มสุราและของมึนเมาจนทำให้เรา
ขาดสติ ไม่ควรอยู่กันอย่างฉันทสำมึกรรยา ก่อนแต่งงาน ไม่ควรไป แหยงแพนคนอื่น ไม่ควรผิดลูกผิดสามี
ภรรยาคนอื่น ไม่ควรมีอะไรกันกับสามีภรรยาคนอื่น หากเป็นผู้ถูกรักร้างเสียเองจะเกิดปัญหาอย่างไร
เช่น ปัญหาครอบครัว การหย่าร้าง นอกจากนี้ จัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย เพื่อให้เด็กและเยาวชนใน

สัมภาษณ์ พลเอกอุดมชัย ธรรมสาโรรัช, ประธานมูลนิธิชุมชนคนรักถิ่นสามพราน, ๒ มกราคม
๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ นางสาวณัชชา เต็มสายทอง , ประธานสภาเด็กและเยาวชนสามพราน, ๒๖ ธันวาคม
๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นาย(ไม่ออกนาม), ผู้แทนมูลนิธิเพื่อเด็ก, ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๘.

ชุมชนพหุวัฒนธรรมเกิดความตระหนักเรื่องการประพุดิผิดในกาม ส่งเสริมกิจกรรมทางด้านสื่อ ให้เห็นโทษหรือผลกระทบจากการประพุดิผิดในกาม เช่น ละครหรือภาพยนตร์ ปฏิบัติธรรม เข้าวัดฟังเทศน์ฟังบาทหลวง เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป รูปแบบการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธ ในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม ด้านกายสุจริต ประกอบด้วย การละเว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตผู้อื่น การละเว้นจากการลักทรัพย์ และการละเว้นจากการประพุดิผิดในกาม สามารถประยุกต์ได้ ๓ รูปแบบ คือ

๑) รูปแบบด้านการให้การศึกษา ๒) รูปแบบด้านการฝึกอบรม และ ๓) รูปแบบด้านการพัฒนา ซึ่งผู้วิจัยได้แจกแจงตารางความถี่ของข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึกไว้ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๑ รูปแบบการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมในด้านกายสุจริต โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ลำดับที่	หัวข้อ/รูปแบบ	ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์		
		ความถี่	รูป/คน	ร้อยละ
๑	ด้านการให้การศึกษา	๒๐	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔, ๑๖,๑๗,๑๘,๒๑,๒๓,๒๔,๒๕	๖๖.๖
๒	ด้านการฝึกอบรม	๑๗	๑,๒,๓,๕,๖,๘,๙,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕, ๑๖,๑๘,๒๐,๒๒,๒๓,๒๕	๕๖.๖
๓	ด้านการพัฒนา	๑๖	๒,๕,๗,๘,๑๐,๑๑,๑๒,๑๔,๑๓,๑๕,๑๗,๑๘,๑๙, ๒๑,๒๔,๒๕	๕๓.๓๓

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่าผู้ให้ข้อมูลหลักได้นำเสนอ แนวคิดรูปแบบการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม ในด้านกายสุจริต ซึ่งผู้วิจัยสรุปเป็นประเด็นตัวบ่งชี้ด้วยการจัดลำดับความเหมาะสมจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้

ลำดับที่ ๑ ตัวบ่งชี้ด้านการให้การศึกษา

ลำดับที่ ๒ ตัวบ่งชี้ด้านการฝึกอบรม

ลำดับที่ ๓ ตัวบ่งชี้ด้านการพัฒนา

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่ารูปแบบการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมในด้านกายสุจริต โดยจัดลำดับความเหมาะสมจากมากไปหาน้อย ดังนี้

๑. ด้านการให้การศึกษา (Education) กำหนดหรือวางนโยบาย วางแผนในการจัดการศึกษาในโรงเรียนชุมชนพหุวัฒนธรรม และพัฒนาหลักสูตรในโรงเรียนและในทุกรายวิชาด้านสังคมศึกษา โดยมุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปปฏิบัติได้ จัดให้มีรูปแบบวิธีการสอนอย่างหลากหลาย บูรณาการและประยุกต์วิธีการสอนระหว่างเนื้อหาที่เรียน สิ่งแวดล้อม

รอบตัวกับหลักธรรมตามแนวไตรสิกขา หรือที่เรียกว่า ศีล สมาธิ ปัญญา กับการศึกษาเล่าเรียน รวมถึง ให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม ได้มองเห็นโทษแห่งการทำลายล้างซึ่งกันและกัน เบียดเบียน ยกตัวอย่างเหตุการณ์ในปัจจุบัน ชาวจากสื่อมวลชนต่าง ๆ ว่าการประพาศติผิดในกามทำให้ครอบครัว เกิดปัญหากับตนเอง พ่อ แม่และชุมชน หรือเชิญตำรวจมาสอนให้ความรู้เรื่องข้อลงโทษต่าง ๆ ใน มาตรการทางกฎหมายให้ได้รับโทษตามที่กระทำ ตลอดจนให้ความสำคัญของศาสนาโดยให้ความรู้กับ เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมอย่างถูกต้อง เน้นในเรื่องของการปฏิบัติอย่างถูกต้องตามหลัก พุทธศาสนาและหลักความเชื่อของตน

๒. ด้านการฝึกอบรม (Training) ฝึกอบรมให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมเห็น คุณค่าของชีวิต ละเว้นจากการฆ่าสัตว์ทั้งสิ้น การทำร้ายฆ่าฟันซึ่งกันและกัน ละเว้นไม่คิดอยากได้ของ ใครมาเป็นของ ๆ เรา ละเว้นการประพาศติผิดในกาม ให้ทราบและรู้ว่าการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต การลักขโมย ของของผู้อื่น หรือการประพาศติผิดในกามเป็นสิ่งไม่ดี สมควรที่จะหลีกเลี่ยง ไม่ควรประพาศติปฏิบัติ ให้ ทำแต่ความดี รู้จักพอ พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ไม่ตกเป็นทาสของความรุนแรงในด้านอารมณ์ และสอนให้ มีความเมตตา กรุณาต่อเพื่อนมนุษย์ และสรรพสัตว์ทั้งหลาย รวมถึง ยกตัวอย่างเหตุการณ์จริงที่มีการ เบียดเบียนชีวิตกันของมนุษย์ซึ่งจะส่งผลเสียต่าง ๆ อย่างชัดเจน หรือเป็นกรณีศึกษาในการละเว้นจาก การฆ่าสัตว์ ละเว้นจากการลักทรัพย์ การประพาศติผิดในกาม และให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้ได้ตระหนัก ว่าถ้าหากตัวเด็ก หรือบุคคลใกล้ชิดของเด็กเป็นผู้ถูกกระทำเองจะรู้สึกอย่างไร และจะแก้ไขอย่างไร

๓. ด้านการพัฒนา (Development) ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการประพาศติปฏิบัติ โดยการ ละเว้นการเบียดเบียนผู้อื่น การฆ่าสัตว์ตัดชีวิต การลักขโมยสิ่งของ ๆ ผู้อื่นที่เจ้าของไม่อนุญาต และ การประพาศติผิดในการมีเพศสัมพันธ์ ไม่เที่ยวกลางคืน ไม่แต่งกายที่ไม่สุภาพและถูกกาลเทศะ ไม่ดื่ม สุราและของมีเมาซึ่งทำให้ขาดสติ ไม่ควรอยู่กันอย่างฉันทสามภรรยา ก่อนแต่งงาน ไม่ควรไปแย่งแฟน คนอื่น ไม่ควรผิดลูกผิดสามีภรรยาคนอื่น ไม่ควรมีอะไรกันกับแฟนคนอื่น ละความอยาก เน้นไปที่จิตใจ ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินชีวิต เพื่อลดความโลภ ลดความคิดที่จะหาผลประโยชน์ในทางที่มี ขอบ ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน จงพอใจในสิ่งที่เรามีอยู่แล้วเราจะมีความสุข

ด้านวจีสัจจรีต

หลักกุศลกรรมบถ ๑๐ ด้านวจีสัจจรีต สามารถแบ่งได้เป็น ๓ รูปแบบ คือ

๑. รูปแบบด้านการให้การศึกษา (Education)

๑.๑ การเว้นจากการพูดเท็จ พูดโกหก สอนให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุ วัฒนธรรมคิดดี ทำดี พูดดี มองโลกในแง่ดี การเข้าใจมนุษย์ซึ่งกันและกันอย่างชาญฉลาด มีมนุษย สัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เป็นต้น มีความรู้ความเข้าใจในนิยามของการพูดเท็จ คือ โกหก ทำผิดแล้วไม่ยอมรับ

มิต ^{□□} อดอ้างสรรพคุณเกินความจริงเพื่อให้ผู้อื่นหลงเชื่อ การสร้างทำโดยใช้เล่ห์กลเพื่อให้ผู้อื่นเชื่อ ทำให้ผู้อื่นตีความคลาดเคลื่อน กล่าวเรื่องที่มีมูลน้อยให้เป็นเรื่องใหญ่ ปกปิดเรื่องมากให้เป็นเรื่องเล็กน้อย ชุมชนและสถานศึกษาควรจัดสัมมนาเกี่ยวกับการพูดเท็จ พูดปด โดยเน้นบรรยายไปในทางที่สนุกสนาน สอดแทรกปลูกฝังให้เด็กและเยาวชน ไม่พูดเท็จ ไม่พูดปด ด้วยการดูวิดีโอ หรือละครสั้น ให้พวกเขารับรู้ถึงโทษของการพูดเท็จ ถ้าเราพูดเท็จจนเป็นกิจวัตรประจำวันก็จะมีใครเชื่อถือ แต่พอพูดความจริงขึ้นมาก็ไม่มีใครเชื่อเลย เหมือนกับนิทานอีสปเรื่อง “เด็กเลี้ยงแกะ” ผลเสียของการพูดเท็จ นอกจากจะทำให้ลายผู้อื่นแล้ว สุดท้ายก็จะกลับมาทำลายตัวเราเอง ดังนั้น เพื่อรักษาชีวิตของตนให้อยู่รอดปลอดภัยและไม่สร้างความเสียหาย ความเดือดร้อนให้แก่ผู้ใด การไม่พูดโกหก หลอกลวงจะทำให้มีเสียงไพเราะ พูดจามีคนเชื่อถือมีเหตุมีผล โดยเริ่มต้นจากครอบครัว และชุมชน ซึ่งพ่อแม่ผู้ปกครองควรเป็นตัวอย่างที่ดี

๑.๒ การเว้นจากการพูดต่อเสียด ชุมชนและสถานศึกษาควรปลูกฝังเด็ก และเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมด้วยการประชาสัมพันธ์ของชุมชน เช่น วิทยุชุมชน เสียงตามสายของชุมชน แต่จะเน้นเป็นการเล่าเรื่องราว ยกตัวอย่างการพูดต่อเสียด พฤติกรรมที่เรียกว่าการพูดต่อเสียด อาจจะสอดแทรกผลกระทบจากการพูดต่อเสียดด้วย โดยจะเน้นความสนุกสนาน และได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพูดคำหยาบซึ่งมีลักษณะอย่างไร การแสดงคำพูดในลักษณะต่อเสียด ประชดประชันผู้อื่นทำให้ตัวเองไม่น่ารัก ตลอดจนการพูดต่อเสียดเป็นการพูดให้ร้ายลับหลัง ^{□□} โดยมุ่งให้คนอื่นเกิดความแตกแยกเมื่อคนอื่นแตกแยกกันแล้วจัดเป็นทางที่นำไปสู่ทุกติ ทางที่ไม่ดี นำหลักคำสอนของศาสนาต่าง ๆ เข้าไปร่วมในการเรียนการสอน เช่น พุทธศาสนาบอกว่าผลที่เกิดจากการพูดต่อเสียดตายไปก็จะมีปากเท่ารูเข็มจะทำให้เกิดความกลัว

๑.๓ การเว้นจากการพูดคำหยาบ คำหยาบนั้น หมายถึง คำที่สื่อ ถึงความไม่สุภาพ สื่อความหมายในแง่ที่ไม่ดี รวมถึงคำที่สื่อเรื่องเพศ การด่าทอ การใช้คำหยาบเป็นเรื่องที่น่ารังเกียจมาก บุคคลใดกล่าวคำหยาบคาย ทำให้ผู้อื่นระคายใจ ข้องใจ เดือดร้อนใจทำให้ใกล้ชิดต่อความโกรธทำลายความสามัคคี ดังนั้น เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมควรละเว้นการพูดคำหยาบ เพราะบ่งบอกถึงนิสัยของบุคคลว่ามีพื้นฐานเป็นเช่นไร เนื่องจากในปัจจุบันเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมพูดจาหยาบคายกันมาก ควรแนะนำให้ ^{□□□} “คิดก่อนพูด” เพราะเมื่อพูดออกไปแล้วไม่สามารถเปลี่ยนแปลงอะไรได้ ซึ่งตรงกับสุภาษิตที่ว่า “สำเนียงบอกภาษา กิริยาสื่อตระกูล” ตลอดจน ชุมชน

^{□□} สัมภาษณ์ นายดำรง สีสดา, ผู้ประกอบการห้องเช่าชุมชนอ้อมใหญ่, ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๘.

^{□□} สัมภาษณ์ นายสุรสิทธิ์ ติยะวัชรพงศ์, ประธานกรรมการบริษัท แอล เอ ไบซิเคิล(ประเทศไทย)

จำกัด, ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๘.

^{□□□} สัมภาษณ์ มร. ชิซัน ลีวันชิน, ผู้จัดการโรงงานเครื่องกีฬาฮุนีเวอร์เซลล์(ไทย)จำกัด, ๒๐ ธันวาคม

และสถานศึกษาควร จัดให้มีการเดินรณรงค์ลดการพูดคำหยาบจัดกิจกรรมเดินตามทาง เพื่อให้เด็ก และเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมเข้าร่วมและนิมนต์พระหรือบาทหลวงมาสอนในการลดคำหยาบ นิ่งสมาธิทำจิตสงบ

๑.๔ การเว้นจากการพูดเพื่อเจ้อ การพูดเพื่อเจ้อ คือ การที่ผู้พูดจะพูดย้ำ ๆ ไปเรื่อย ๆ แต่มีบางประโยค บางคำที่ผู้รับฟังอาจจะเก็บมาคิด ซึ่งการพูดเพื่อเจ้อนี้เป็นการพูดแบบให้โทษใครก็ได้ โดยเป็นเครื่องมือสร้างสรรคการทำลายประเภทหนึ่งการพูดเพื่อเจ้อยิ่งจะทำให้ผู้พูด □□□ ดูตลกในสายตาคนฟัง พอเจ้อบ่อย ๆ คนพูดก็จะลดการเพื่อเจ้อไปได้เอง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้พูดไม่มีวุฒิภาวะ ไร้สติ ไม่ระมัดระวัง การใช้คำพูด นอกจากนี้ควรให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้รู้และเข้าใจเกี่ยวกับการพูดเพื่อเจ้อมีลักษณะอย่างไร รวมถึงชุมชนและสถานศึกษาควรจัดให้มีกิจกรรมเสวนาธรรม โดยการเชิญวิทยากรมาบรรยาย หรือจัดกิจกรรมเกี่ยวกับพุทธศาสนา และศาสนาอื่น ๆ มีการร่วมกิจกรรมกันเพื่อให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมมีเป้าหมายในชีวิต

๒. รูปแบบด้านการฝึกอบรม (Training)

๒.๑ การเว้นจากการพูดเท็จ พูดโกหก ทุกวันนี้ เราชินกับการได้ข้อมูลเท็จ จากคนในชุมชนจนกลายเป็นเรื่องชินไปแล้ว ซึ่งเราต้องให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมลดความอยากเน้นไปที่จิตใจ โดยให้มีศีล สมาธิ ปัญญา แต่การละเว้นพูดเท็จคงเป็นไปได้ ในบางครั้งเราอาจไม่ได้ตั้งใจที่จะพูด เช่น โกหกพ่อ แม่ ผู้ปกครอง ดังนั้นควรอบรมให้พูดแต่ความจริง □□□ ยกตัวอย่างให้เห็นว่าการพูดเท็จ ก่อให้เกิดผลเสียหายในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในชุมชนอย่างไรบ้าง และหากประพฤติกปฏิบัติจนเป็นประจำจะก่อให้เกิดนิสัยที่ไม่ดีติดตัวไป เช่น การโกหกเพื่อหวังเงินทอง ซึ่งผิดหลักคำสอนของศาสนา การพูดเท็จเป็นสิ่งไม่ดี พูดผิดพูดถูกไม่อยู่กับที่ในที่สุดก็ถูกจับได้ เพื่อนก็เลิกคบนอกจากนี้ ควรปลูกฝังในเรื่องของการพูดโกหกตั้งแต่เยาว์วัย พ่อแม่ควรมีการสอนมิให้พูดเท็จ อบรมให้เกิดการปฏิบัติตามหลักพุทธศาสนา เพื่อทำลายกิเลสให้หมดไปในตัว ใช้วิธีการฝึกอบรม ฝึกสมาธิ อบรมสั่งสอน ฝึกสมาธิให้รู้จักความอดทน อดกลั้นเสียสละ รักผู้อื่น มีสติก่อนคิดก่อนพูด ก่อนกระทำ ถ้าบุคคลใดละจากการพูดเท็จ จะทำให้บุคคลนั้นเป็นผู้ที่มีคนนับถือยกย่อง น่าคบหา ตลอดจนนำสำนวนคำสอนของคำโบราณมายกตัวอย่างให้เห็นภาพอย่างคำว่า “เด็กเลี้ยงแกะ” ซึ่งอธิบายผลของการพูดเท็จได้เป็นอย่างดี

๒.๒ การเว้นจากการพูดส่อเสียด ทุกวันนี้ความขัดแย้งในบ้านเมืองล้วนเกิดจากการพูดส่อเสียด เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้รับรู้ได้รับทราบ ได้เห็น จนมองเป็นเรื่องปกติในชีวิตประจำวัน ซึ่งการลดคำส่อเสียด คงเป็นไปได้ เพราะถ้าในใจของคนเรายังมีความอิจฉา

□□□ สัมภาษณ์ นายมานพ กิจฉลอง, นายกองค้การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม, ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๘.

□□□ สัมภาษณ์ นายจตุรวัต สรวงท่าไม้, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๘ ตำบลอ้อมใหญ่, ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๘.

ริษยาผู้อื่นอยู่คำส่อเสียดนี้เป็นการให้โทษซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการใช้คำพูดเหน็บแนมให้เกิดความเจ็บใจแก่ผู้ฟัง ซึ่งถือได้ว่าเป็นการทำร้ายกันในรูปแบบหนึ่ง การพูดส่อเสียดนั้น แสดงถึงความไม่จริงใจ □□□ ของผู้พูด ขาดความน่าเชื่อถือไม่มีใครอยากคบหาสมาคมด้วยซึ่งควรส่งเสริมสนับสนุนฝึกอบรมให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้เห็นถึงผลเสียของการใช้คำส่อเสียด ไม่มีใครอยากคบค้าสมาคม และเป็นผลทำให้เราทำการสิ่งใดไม่มีความเจริญรุ่งเรืองเช่น การทำร้ายกันทางวาจา ซึ่งส่งผลเสียที่มากมายและถ้าเป็นผู้ถูกพูดส่อเสียดบ้างจะรู้สึกอย่างไรและควรอบรมฝึกสมาธิให้รู้จักความอดทน มีสติก่อนคิด ก่อนพูด ก่อนกระทำ

๒.๓ การเว้นจากการพูดคำหยาบ ปัจจุบัน เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้เรียนรู้ทั้งในสิ่งที่ดี และไม่ได้อยู่ตลอดเวลาการพูดคำหยาบกับเด็กและเยาวชนเป็นของคู่กัน จะให้เว้นจากการพูดหยาบเป็นไปไม่ได้อย่างแน่นอนบุคคลที่ชอบพูดคำหยาบ ผู้พูดจะเป็นฝ่ายเสียมากกว่า เพราะขาดการยั้งคิด อาจจะมีอคติในตัวมิได้เป็นมงคลสำหรับชีวิต การละคำหยาบ เว้นขาดจากการพูดคำหยาบ เป็นเรื่องใกล้ตัวเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมมาก เพราะส่วนใหญ่มักจะพูด คำหยาบกันในกลุ่ม เราเองก็ไม่ชอบให้ใครพูดคำหยาบใส่เราดังนั้น ควรปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมเห็นว่าการพูดคำหยาบเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ และเสียภาพพจน์ของผู้พูดด้วย □□□ เช่น คำที่ไม่สุภาพที่พูดกดให้ต่ำลง คำประชด คำพูดเปรียบเทียบให้เจ็บใจ คำพูดกระแทกกระทั้น คำพูดแข่งชกหักกระดูก รวมถึงควรอบรมให้รู้วิธีการควบคุมตนเอง ทั้งทางกาย วาจา และใจ มีสติในการใช้ชีวิตมีกิจกรรมการปลูกฝังตั้งแต่เกิด โดยเฉพาะพ่อแม่ผู้ปกครองต้องเป็นตัวอย่างที่ดี ให้คำแนะนำแก่เด็กและเยาวชน และสร้างความสุขในครอบครัวโดยเริ่มจากการปลูกฝังจากครอบครัว ชุมชนและสถานศึกษาควรปลูกฝังด้วยการจัดกิจกรรม เช่น การประกวดพูดคำสุภาพ กระทู้ร้อยรันในการพูดจาสุภาพกันในชุมชนและสถานศึกษา □□□

๒.๔ การเว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ การละคำพูดเพ้อเจ้อ ไม่สามารถที่จะเป็น ไปได้ เนื่องจากในใจของคนเรายังมี ความอยากอยู่ ก็มักจะพูดเพ้อเจ้อโดยอาจจะปลูกฝังในด้านของการฟังให้มากขึ้น เพื่อรับข้อมูลจากบุคคลอื่นมาวิเคราะห์ตรองก่อนจะพูดออกไป □□□ ซึ่งการที่บุคคลใดเหลวไหล พูดไม่ดูกาลเทศะ พูดไม่จริง พูดไม่มีอิทธิธรรม พูดไม่มีหลักฐาน การพูดเหล่านี้ล้วนแต่เป็นคำเพ้อเจ้อ การพูดจาในสิ่งที่ไม่ได้เกิดขึ้นจริง ถือว่าเป็นการพูดจาโกหกถือว่าผิดหลักคำสอนของศาสนา

□□□ สัมภาษณ์ นายสมชาย ภูทอง, นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่, ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๘.

□□□ สัมภาษณ์ นางฐิติรัตน์ เค้าภูไทย, วัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม, ๔ ตุลาคม ๒๕๕๘.

□□□ - สัมภาษณ์ นายดำรง สีตา, ผู้ประกอบการห้องเช่าชุมชนอ้อมใหญ่, ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๘.

□□□ - สัมภาษณ์ พระปลัดณัฐพงษ์ อุปสนโต, กรรมการสถานศึกษาและเจ้าอาวาสวัดท่าข้ามและกรรมการ

ดังนั้น ควรละการพูดเพื่อเจ้อเพราะคำพูดที่นำมาใช้อาจทำให้ผู้ฟังไม่ยอมฟังก็ได้ ให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม พูดจาแต่ความจริง ห้ามพูดแบบไร้สาระแนะนำส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้พูดแต่ในสิ่งที่มีประโยชน์ มีสาระ มีความถูกต้องและมีเหตุผลรองรับ และข้อเสียของการพูดเพื่อเจ้อจะเป็นบุคคลที่ไร้สติ ไม่คิด ไม่มีความคิด ความอ่าน ไม่มีวิสัยทัศน์และเป็นบุคคลที่ทำอะไรจะไม่เจริญ ตลอดจน ควรให้สติกับเด็กและเยาวชนให้เป็นคนรู้จักคิดไตร่ตรองอย่าพูดเพื่อเจ้อ สร้างกิจกรรมให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม อยู่ในโลกของความเป็นจริงหรือยกตัวอย่างจากละคร ซึ่งละครสามารถสะท้อนให้เห็นความเป็นไปของชุมชนกับคนในปัจจุบัน

๓. รูปแบบด้านการพัฒนา (Development)

๓.๑ การเว้นจากการพูดเท็จ พูดโกหก จัดกิจกรรมให้เด็กและเยาวชนในชุมชน พหุวัฒนธรรม ได้เข้ามามีส่วนร่วมรับฟังและมีการ ปฏิบัติร่วมกันคิดก่อนพูด พูดความจริง ไม่พูดโกหก ไม่พูดใส่ร้ายคนอื่น □□□ ไม่พูดใส่ร้ายป้ายสีคนอื่นปลุกฝังให้คนในครอบครัวสั่งสอนไม่ให้พูดเท็จ ไม่ควรเอาเรื่องที่ไม่จริงมาบอกผู้อื่น จะทำให้ผู้อื่นหลงเชื่อ ควรจะฟังให้มากกว่าพูด คิดก่อนพูดออกไป พูดในเรื่องดี อย่าพูดในเรื่องที่ไม่ดี และไม่พูดให้ร้ายผู้อื่น ทำจิตใจให้สงบ อย่าคิดอิจฉาริษยาผู้อื่น ปราศจากความเห็นแก่ตัว แนะนำในสิ่งที่ดีงาม สิ่งที่ต้องการ พูดแต่ในสิ่งที่มีประโยชน์ มีสาระ หรือควรให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมรักษาศีลห้าข้อที่สี่เพราะการรักษาศีลโดยการไม่กล่าวมุสาด้วยเศษของบุญที่รักษาศีลข้อนี้จะทำให้เป็นผู้มีเสียงไพเราะ

๓.๒ การเว้นจากการพูดส่อเสียด ในความคิดของเด็กและเยาวชนในปัจจุบันเห็นว่าการพูดส่อเสียดต้องมีบ้าง เพราะถือว่าเป็นเรื่องสนุก คำส่อเสียดนั้นเหมือนอาวุธที่ขำมิตรภาพ แค่ว่าคำพูดเดียวกันทำให้เพื่อนสนิทต้องขาดกันเพียงเพราะคำพูดคำจาใส่ร้ายซึ่งกันและกัน □□□ เพราะการพูดจาหรือการกระทำที่เสียดสีผู้อื่นเป็นสิ่งไม่ดีหมดความน่าเชื่อถือต่อผู้อื่น ต่อชุมชนส่วนรวม ถือเป็น การกระทำไม่บังควร ควรละเว้นเสีย ควรอธิบายหรือชักชวนให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมที่ชอบพูดส่อเสียดมาพูดดีบ้าง ชักชวนให้คนอื่น พูดดีด้วย จะทำให้เกิดความสุขทั้งผู้พูดและผู้ฟัง หรือนำวิดีโอ หรือภาพยนตร์ที่ ผู้พูดส่อเสียดแล้วมีโทษอย่างไรมาให้ดู ไม่พูดให้ร้ายผู้อื่นเป็นเหตุ ให้ผู้อื่นเดือดร้อน อย่าพูดให้ผู้อื่นเดือดร้อนจากการพูดส่อเสียด อันจะนำไปสู่การทะเลาะวิวาทกัน รวมถึงอย่าพูดแย้งผู้อื่นโดยที่เราไม่ทราบเรื่องราวที่แท้จริง ไม่ควรพูดให้ผู้อื่นเสียหายถึงแม้ว่าเราจะชอบหน้า หรือจะไม่ชอบหน้า ก็ตามไม่พูดใส่ร้ายป้ายสีคนอื่น ไม่ใช่คำพูดแรง ๆ ไม่ควรพูดกดดันคนอื่นหรือไม่พูด แดกดันผู้อื่น หรือพัฒนาที่ตัวเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมโดยการฝึกให้มีการให้เกียรติซึ่งกัน

□□□

สัมภาษณ์ พระครูสิริชยาภรณ์, เจ้าอาวาสวัดอ้อมใหญ่, ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๘.

□□□

สัมภาษณ์ คุณพ่ออดิศักดิ์ สมแสงสว่าง, บาทหลวงเจ้าอาวาสวัดนักบุญเปโตร, ๒๐ ธันวาคม

และกันและให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมปฏิบัติธรรม เมื่อเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมละเว้นจากการพูดจาสื่อเสียดก็จะเป็นคนที่มีวาจาชอบ มีแต่คนต้องการพูดคุยด้วย

๓.๓ การเว้นจากการพูดคำหยาบ การพูดคำหยาบเป็นการพูดทำร้ายตนเอง เนื่องจาก ถูกมองว่าเป็นบุคคลที่ไม่มีการศึกษา การเว้นจากการพูดคำหยาบอาจเป็นสิ่งที่ทำได้ยากในชุมชนปัจจุบัน แต่ทางที่ดีที่สุดก็ควรที่จะละเว้นจากคำหยาบซึ่งควรจัดกิจกรรมที่ละเว้นจากการคำหยาบหรือรณรงค์ให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้ทราบถึงโทษของการพูดคำหยาบ ไม่แต่ผู้อื่นทั้งที่มีสาเหตุ หรือไม่มีสาเหตุ เพราะการพูดคำหยาบเป็นการบ่งบอกถึงการมีการศึกษา ซึ่งบางครั้งก็เกี่ยวพันไปถึงการได้รับการอบรมสั่งสอนจากพ่อ แม่ หรือผู้ปกครอง และควรรับฟังให้มากกว่าการพูดไม่พูดคำหยาบต่อหน้าสาธารณชน และควรใช้คำพูดให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้น รู้จักเด็ก รู้จักผู้ใหญ่ รวมถึงวางตัวให้เหมาะสมในการพูด รู้จักคิด รู้จักทำในสิ่งที่ถูกต้อง ดีงาม ก่อนที่จะพูดอะไรออกไป

๓.๔ การเว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ ไม่ควรพูดเพ้อเจ้อ ไม่มีสาระ รู้จักเวลา รู้ว่าอะไรควร อะไรไม่ควร พูดจาเหมาะสมกับสถานการณ์ อย่าพูดอะไรที่ไม่เป็นสาระ ซึ่งควรใช้ตัวอย่าง การอธิบายกรณีศึกษามาให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมเห็นจากของจริง ใช้แรงจูงใจภายในมาเป็นตัวกระตุ้นพฤติกรรม ไม่พูดในสิ่งที่ยังมาไม่ถึงหรือทำไม่ได้ ไม่พูดจาโอ้อวดจนเกินตัว ควรฟังให้มากกว่าพูด พูดให้น้อย อย่าพูดในสิ่งที่เป็นไปได้ หรือควรใช้วิธีการพูดสอนตัวต่อตัวโดยแนะนำให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม “คิดก่อนพูด” หรือ “คิดก่อนกระทำ” คำนี้ถึงผลดีหรือผลที่ไม่ดีที่เกิดจากการพูดเพ้อเจ้อด้วย เพราะเมื่อพูดออกไปแล้วไม่สามารถเปลี่ยนแปลงอะไรได้ ไม่โอ้อวดพูดแต่เรื่องเป็นจริง พูดให้น่าเชื่อถือ

กล่าวโดยสรุป รูปแบบการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธด้านวจีสุจริต ประกอบด้วย ละเว้นจากการพูดเท็จ ละเว้นจากการพูดคำส่อเสียด ละเว้นจากการพูดคำหยาบ และละเว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ ไร้สาระ สามารถสรุปได้ ๓ รูปแบบ คือ ๑) รูปแบบด้านการให้การศึกษ ๒) รูปแบบด้านการฝึกอบรม และ ๓) รูปแบบด้านการพัฒนา ซึ่งผู้วิจัยได้แจกแจงตารางความถี่ข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึกไว้ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๒ รูปแบบการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมในด้าน วจีสุจริต โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

๐ ๕ ๕		ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์
-------	--	-------------------

สัมภาษณ์ พระครูวิกรมพิทยคุณ, เจ้าอาวาสวัดเทียนดัด, ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นายกฤษณะ สุมาลย์โรจน์, ผู้อำนวยการกองการศึกษาเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่, ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๘. _

	หัวข้อ/รูปแบบ	ความถี่	รูป/คน	%
๑	ด้านการให้การศึกษา	๑๕	๑,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๑๑,๑๕,๑๗,๑๘,๒๐,๒๑,๒๓,๒๔	๕๐.๐๐
๒	ด้านการฝึกอบรม	๒๐	๑,๒,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕, ๑๖,๑๗,๒๐,๒๒,๒๓,๒๕	๖๖.๖
๓	ด้านการพัฒนา	๑๘	๑,๓,๖,๗,๘,๑๐,๑๑,๑๒,๑๓,๑๔,๑๖,๑๗ ๑๙,๒๐,๒๑,๒๒,๒๔,๒๕	๖๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่าผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ได้นำเสนอแนวคิดรูปแบบการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมในด้านวิสุทธิธรรม ซึ่งผู้วิจัยสรุปเป็นประเด็นตัวบ่งชี้ด้วยการจัดลำดับความเหมาะสมจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้

ลำดับที่ ๑ ตัวบ่งชี้ด้านการฝึกอบรม

ลำดับที่ ๒ ตัวบ่งชี้ด้านการพัฒนา

ลำดับที่ ๓ ตัวบ่งชี้ด้านการศึกษา

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่ารูปแบบการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมในด้านวิสุทธิธรรม โดยจัดลำดับความเหมาะสมจากมากไปหาน้อย ดังนี้

๑. ด้านการฝึกอบรม (Training) ปลูกฝังในเรื่องของการพูดตั้งแต่เยาว์วัย พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ควรอบรมสั่งสอนมิให้บุตร หลาน ไม่ให้พูดโกหก พูดส่อเสียด พูดหยาบคาย และพูดเพ้อเจ้อ และฝึกอบรมให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมพูดแต่ความจริง และนำเอาธรรมมาช่วยการสอนของเยาวชนโดยการอบรมให้ปฏิบัติตามหลักพุทธศาสนา ใช้วิธีการฝึกอบรม ฝึกสมาธิ ให้มีความอดทน ออกกำลังกาย มีสติก่อนคิดพูดกระทำ ควบคุมตนเอง ทั้งกาย วาจา และใจ มีสติในการใช้ชีวิตอยู่ทุกขณะจิต

๒. ด้านการพัฒนา (Development) จัดกิจกรรมให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้เข้ามามีส่วนร่วมรับฟังและมีการปฏิบัติร่วมกัน เช่น กิจกรรมละครพูดเท็จ การพูดโกหก พูดส่อเสียด พูดหยาบคาย และพูดเพ้อเจ้อ โดยให้คิดก่อนพูด พูดแต่ความจริง ฟังให้มากกว่าพูด พูดในเรื่องที่ดี อย่าพูดในเรื่องที่ไม่ดี ไม่พูดใส่ร้ายป้ายสีผู้อื่น ไม่พูดโกหก ทำจิตใจให้สงบ อย่าคิดอิจฉาริษยาผู้อื่น ปราศจากความเห็นแก่ตัว ลดความอยาก รู้จักเห็น จัดกิจกรรมธรรมะมาช่วยในการขัดเกลาจิตใจของเยาวชนเพื่อให้มีการเตือนสติจิตใจ เพราะการพูดจาที่ไม่ดีต่อผู้อื่นเป็นสิ่งไม่ดี เพราะจะทำให้หมดความน่าเชื่อถือต่อผู้อื่น

๓. ด้านการให้การศึกษา (Education) ชุมชนและสถานศึกษา ครู ผู้สอน ควรจัดการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม คิดดี ทำดี พูดดี มองโลกในแง่ดี มี

สัมภาษณ์ นางดารารัตน์ สมบูรณ์สิน, รองผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล ๑ วัดเทียนดัด(นครผล

พิทยาคาร), ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๘.

ความเข้าใจมนุษย์ซึ่งกันและกัน มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้เห็นถึงสภาพจริง ปฏิบัติจริง โดยละเว้น การพูดเท็จ พูดโกหก พูดส่อเสียด พูดคำหยาบ และพูดเพ้อเจ้อ สอดแทรกหลักธรรมคำสอนของ ศาสนาเข้าไปในเนื้อหาการเรียนการสอนซึ่งควรนำหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา มาเป็นหลักในการควบคุมการปฏิบัติ

ด้านมโนสุจริต

๑. รูปแบบด้านการให้การศึกษา (Education)

๑.๑ การไม่โลกคอยจ้องอยากได้ของผู้อื่น ชุมชนและสถานศึกษาควรจัด

การศึกษาในหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมลดความโลภ อยากได้ของเขา ซึ่งไม่ใช่สมบัติของตนซึ่งสามารถนำชีวิตไปสู่ความวิบัติได้ลด ละ เลิก ในความโลภ โกรธ หลง แนะนำ หรือบอกในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม บอกถึงผลที่เกิดขึ้นจากความโลภ โกรธ และหลงและสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ใจของเรา โดยการที่จะทำให้ไม่โลภต้องมีศีล มีคุณธรรมจริยธรรม ไม่เอาเปรียบชุมชน □□□
พระพุทธรเจ้าได้ตรัสไว้ว่าความโลภเป็นต้นเค้าแห่งอกุศลธรรมทั้งหลาย ที่สามารถปลุกเร้าให้มนุษย์ทำ ความชั่วได้ทุกอย่างนอกจากนี้ ควรให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้เรียนรู้ว่าคุณธรรม จริยธรรมเป็นผลที่จะต้องสร้างด้วยเหตุ การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมต้องมี ๓ สถานะ คือ ครูที่บ้าน ครูที่ชุมชนและสถานศึกษา และครูที่เป็นคำสอนในศาสนาต่าง ๆ ยกตัวอย่างเหตุการณ์ปัจจุบันที่ ความโลภก่อให้เกิดผลเสียหายในด้านต่าง ๆ เช่น การลักขโมย การผิดลูกผิดเมียผู้อื่นใครอยากได้อะไร ก็ควรที่จะทำด้วยตนเอง แล้วจะเกิดความภูมิใจว่าเราได้ทำแล้วก็จะได้ไม่เกิดความโลภในจิตใจข้อควร ปฏิบัติก็คือ ๑) สอนให้เข้าใจในหลักพุทธศาสนา ๒) สอนให้เข้าใจชุมชนแห่งการอยู่ร่วมกัน ๓) สอนให้ รู้จักแบ่งปัน ๔) สอนให้เกิดความรักมีเมตตาต่อกัน และ ๕) สอนให้รู้ว่าของ ๆ ใคร ๆ ก็รักอยากได้คิด อยากได้มาเป็นของเรา ชุมชนและสถานศึกษาควรมีการถ่ายทอดความรู้ทางออนไลน์ หรือทางเว็บไซต์ ของโรงเรียน เพื่อเป็นการเจาะเส้นทางการเผยแพร่ให้มากขึ้น เนื่องจากเด็กและเยาวชนหันมาอยู่กับ โลกออนไลน์มากขึ้น สอดแทรกธรรมะในหลักสูตรของโรงเรียน สอดแทรกคุณธรรมให้สอดคล้องกับ ชุมชนปัจจุบัน เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต ให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม

๑.๒ การไม่คิดร้ายเบียดเบียนผู้อื่น จัดการเรียนการสอน ให้เด็กและเยาวชนใน ชุมชนพหุวัฒนธรรมได้รู้ได้เข้าใจถึงการไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่โกรธ ไม่มีจิตคิดประทุษร้าย ไม่อาฆาต พยาบาท มีความรัก มีความเมตตาต่อกัน ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข ไม่เบียดเบียนกันซึ่งจะทำให้ชุมชน มีแต่สันติสุข การคิดร้ายผู้อื่น จะทำให้ตนเองเดือดร้อน ครอบครัวยุเดือดร้อน ใช้วิธีการยกย่อง/ชมเชย คนดีให้เด็กและเยาวชนในชุมชนได้ทราบรวมถึงอาจมีการทำการ์ตูนแอนิเมชั่น เกี่ยวกับการเบียดเบียน ผู้อื่นแล้วจะส่งผลกระทบต่ออย่างไรและผลกระทบที่เกิดจากการทำร้ายผู้อื่นต้องเจอกับอะไรบ้าง สอด

แทรกในบทเรียนโดยกล่าวถึงผลเสียที่เกิดขึ้นเวลาเบียดเบียนคนอื่นยกตัวอย่างเป็นรูปธรรม

๑ .๓ การเห็นชอบตามคลองธรรม จัดการศึกษาให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม ได้มีความรู้ ความเข้าใจถึงหลักธรรมคำสั่งสอนของ พระพุทธเจ้าที่ให้มีเหตุผลในการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ให้เต็มใจที่จะปฏิบัติเอง □□□ ตระหนักถึงสิ่งที่ชอบที่ควรประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องและดีงาม อาจไม่ใช่สิ่งที่ดีที่สุด แต่ควรเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ไม่เดือดร้อนทั้งคนอื่น และตัวเราสอนให้เห็นว่าคนที่ทำดียอมได้ดี ผู้ที่ไม่ทำดียอมได้รับสิ่งที่ไม่ดี ยกตัวอย่างประกอบด้วยเช่น การใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนอย่างถูกต้อง การอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงานถือว่าผิดหลัก ธรรมนองคลองธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตลอดจน จัดให้มีวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถมาแนะนำการใช้ชีวิตโดยเน้นสิ่งที่สามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น การทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว หรืออาจจะใช้สื่อต่าง ๆ ในการรณรงค์ เช่น การใช้สื่อโฆษณาที่ชี้ให้เห็นถึงประโยชน์และโทษของความสุข การใช้สื่อออนไลน์ ในการเปลี่ยน พฤติกรรมให้มาสนใจในหลักธรรมคำสั่งสอนของพุทธศาสนามากขึ้น หรือใช้วิธีการยกย่อง ชมเชย เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมที่มีพฤติกรรมปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามสิ่งที่ถูกต้อง และชี้ให้เห็นว่า ความเห็นชอบในสิ่งที่ตนเห็นว่าถูกต้องตามทำนองคลองธรรมนั้นเป็นอย่างไร

๒. รูปแบบด้านการฝึกอบรม (Training)

๒.๑ การไม่โลภคอยจ้องอยากได้ของของผู้อื่น การไม่มีมโนสุจริตจะทำให้ เกิดกิเลส ๓ ประการ คือ ราคะ โทสะ และโมหะ การมีราคะ นั้น มีโทษน้อย แต่คลายช้า โทสะ มีโทษ มาก แต่คลายเร็ว โมหะ มีโทษมาก แต่คลายช้า ความโลภคอยจ้องอยากได้ของเขา มันมีอยู่แล้วเพราะ ในจิตใจคนเรายังอยากได้อยู่ อยากมีอยู่ ซึ่งควรให้ความรู้ □□□ ความเข้าใจ ปลุกฝังเรื่องคุณธรรม จริยธรรมมิให้เบียดเบียนผู้อื่น ให้มี ความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อชุมชน มีระเบียบวินัย ชื่อสัตย์สุจริต ขยัน ประหยัด อุตุน การที่มีจิตใจจ้องอยากได้ของผู้อื่นบังเกิดความทุกข์ ทำให้คนอื่น ไม่มีความสุขแล้ว ตัวเองก็เกิดความทุกข์ อบรมให้รู้จักหลักของความพอเพียง มีการปฏิบัติโดยการฝึก สมาธิให้จิตใจสงบ ละกิเลสทั้งปวง และปลุกฝังให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมเห็นว่า เมื่อ เห็นเพื่อนได้ดีต้องมีใจยินดีด้วย การคิดดีต่อคนอื่น ดีใจที่เขาได้ดีอวยพรให้เขาสมหวังในสิ่งที่ตนเองปรารถนาส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมรู้จักความพอดีที่มีอยู่ สิ่งไหนที่ไม่ใช่ของเรา มันก็คือไม่ใช่ของเรา อย่าได้เอาของคนอื่นมาเป็นของตน โดยเฉพาะ การเป็นตัวอย่างแก่ผู้อื่น การ ละโมบ อยากได้ของผู้อื่นนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ นอกจากนี้ ควรยกตัวอย่างให้เด็กและเยาวชนในชุมชน พหุวัฒนธรรมเห็นว่าความโลภจะทำให้ชีวิตไม่มีความสุขเช่น ขโมยของคนอื่นก็มีแต่ความทุกข์ทางใจ

สัมภาษณ์ นางสาวลักษณ์ อินแสน, ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล ๑ วัดเทียนดัด(นครผลพิทยาคาร), ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ นางฐิติรัตน์ คำภูไทย, วัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม, ๔ ตุลาคม ๒๕๕๘.

กลัวเจ้าของจะจับได้ ซึ่งเกิดมาจากความโลภ ดังนั้น ความโลภเป็นเหตุแห่งทุกข์ ทางที่ดีที่สุด คือ หยุดการอยากได้ของเขา มันคือการดับทุกข์

๒.๒ การไม่คิดร้ายเบียดเบียนผู้อื่น ในชุมชนปัจจุบัน การคิดร้ายต่อกันหรือเบียดเบียนซึ่งกันและกันมีอยู่มาก ควรอธิบายถึงผลเสียและทุกข์ที่เกิดขึ้นอบรม ส่งเสริม สนับสนุน ให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้ประพฤติปฏิบัติในเรื่องของศีล สมาธิ และปัญญา เพื่อให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมเป็นผู้มีความสมบูรณ์ทั้งกาย วาจา ใจ ไม่อาฆาตพยาบาทผู้อื่น ไม่คิดร้ายผู้อื่นซึ่งมันเป็นสิ่งที่ไม่ดี เพราะจะทำให้เกิดกิเลสทั้งปวง ทั้งความโลภ ความโกรธ และความหลง ซึ่งการคิดร้ายเบียดเบียนผู้อื่น ถือได้ว่าเป็นกิเลสหรืออบรมสั่งสอนเพื่อให้เกิด ความเข้าใจ วิธีการใช้ชีวิตตามหลักธรรม จะเป็นผลทำให้ชุมชนสงบมีความสุข แต่ถ้าเราคิดร้ายต่อผู้อื่น เราก็จะได้รับสิ่งร้ายกลับคืนมา เราคิดดีต่อผู้อื่นเราก็ได้สิ่งดีกลับมาผู้ใหญ่ควรเป็นแบบอย่างที่ดีและเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมควรปฏิบัติในสิ่งที่ดี ไม่ว่าสิ่งใดก็ตามต้องเกิดจากจิตใจที่ดี รับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อชุมชน และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

๒ .๓ การเห็นชอบตามคลองธรรม การเห็นชอบตามคลองธรรม หมายถึง การที่จะกระทำใด ๆ ก่อนทำจะต้องมองดูให้ดีเสียก่อนว่าสมควรหรือไม่สมควร ถูกหรือผิด ดีหรือไม่ดี และสมควรกระทำหรือไม่ ควรฝึกอบรมให้ไม่คิดที่จะเบียดเบียนใคร ใช้วิธีอบรมให้เกิดความเข้าใจ ปลุกฝังในเรื่องต่อไปนี้ ๑) ความมีระเบียบวินัย ๒) ความซื่อสัตย์สุจริตและยุติธรรม ๓) ความขยันและยึดมั่นในสัมมาอาชีพ ๔) การสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อชุมชนและประเทศชาติ ๕) ความคิดริเริ่มวิจารณ์และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ๖) ความกระตือรือร้นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยและเทิดทูนชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ๗) การพัฒนาตนให้สมบูรณ์ทั้งกายและจิตใจ ๘) มีน้ำใจ และรู้จักศิลปวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติ ๙) ความเสียสละ เมตตาอารี กตัญญู กตเวที กล้าหาญและสามัคคีนำหลักธรรมทางศาสนาที่เกี่ยวข้องมาให้ประพฤติปฏิบัติเป็นรูปธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ขยัน ประหยัด อุตุน สำนึกในหน้าที่ของตนเอง

๓. รูปแบบด้านการพัฒนา (Development)

๓ .๑ การไม่โลกอยจ้องอยากได้ของผู้อื่น ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้ประพฤติปฏิบัติโดยมุ่งเน้นการพัฒนา กาย วาจา ใจ กำจัดความโลภ ให้อาหาร ให้แนวคิดในเรื่องการปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมเป็นคนที่ดีก่อนที่จะ

สัมภาษณ์ นายสมชาย ภูทอง, นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบ้านใหม่, ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๘.

สัมภาษณ์ พระปลัดณัฐพงษ์ อุปสนโต, เจ้าอาวาสวัดท่าข้ามและกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนวัด

ท่าข้าม , ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๘.

ตัดสินใจกระทำหรือปฏิบัติและพอใจในสิ่งที่เรามี □□□ ไม่คิดละโมภโลภมากอยากได้ของคนอื่น ไม่ไปทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนในเรื่องของเรา ไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน ไม่เห็นแก่ตัว ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีจิตสำนึกในการเห็นใจผู้อื่น อิจฉาได้แต่ไม่ริษยา ทำทุกวันนี้ทุกวินาทีนี้ให้มีคุณค่า นอกจากนี้ จัดกิจกรรมนั่งสมาธิ ทำความดี ทำบุญปล่อยนก ปล่อยปลา ทำบุญไหว้พระ ซึ่งจะทำให้เด็กและเยาวชน ในชุมชนพหุวัฒนธรรมยึดหลักแห่งความพอดี หรือทางสายกลาง แต่กระนั้นก็ตามชีวิตในช่วงเด็กและเยาวชนของเด็กและเยาวชนได้ผ่านอะไรมามากพอสมควร อย่าฟังเพื่อเป็นทาสของวัตถุไม่ยอมได้ของคนอื่นมาเป็นของตนเอง ดำรงชีวิตอย่างประหยัด มัธยัสถ์ ดำรงชีวิตพอเพียง รู้จักประมาณตน

๓.๒ การไม่คิดร้ายเบียดเบียนผู้อื่น การไม่คิดร้ายเบียดเบียนผู้อื่น คือ คุณธรรมของเด็กและเยาวชนผู้ซึ่งจะมาเป็นเด็กและเยาวชน ไม่เบียดเบียนผู้อื่น อดทนอดกลั้นไม่คิดร้ายผู้อื่น ช่วยเหลือเห็นใจผู้อื่นไม่ไปทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนในเรื่องของเรา ทำแต่เรื่องที่ถูกต้อง เรื่องดี ๆ ทำในเรื่องที่สมควรทำ ทำทุกวันนี้ ทุกวินาทีนี้ให้มีคุณค่า การคิดร้ายเบียดเบียนผู้อื่น จะทำให้เกิดทุกข์ เช่น การขับรถแข่งกัน เกิดการอาฆาตกันและใช้ปืนยิงกัน เป็นต้น หรือนิมนต์พระมาให้ความรู้ ในการไม่คิดร้ายเบียดเบียนผู้อื่น □□□ คือ ข้อปฏิบัติขั้นพื้นฐานในทางพระพุทธศาสนา เพื่อควบคุมความประพฤติทางกายและวาจาให้ตั้งอยู่ในความดีงาม มีความปกติสุข ทำให้เกิดความสงบสุข และส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้ทำจิตใจให้สงบมีสมาธิ คิดไตร่ตรองให้รอบคอบก่อนจะตัดสินใจทำอะไร ดังนั้น การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และการไม่คิดร้ายเบียดเบียนผู้อื่นจะทำให้เกิดความสงบสุขในชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

๓ .๓ การเห็นชอบตามคลองธรรม ส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กและเยาวชน ในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้ปฏิบัติในเรื่องของศีล สมาธิ และปัญญา เนื่องจากชีวิตของเด็กและเยาวชนได้เห็นความวุ่นวายของชุมชนสมัยใหม่แค่เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมมีศีล ๕ ก็พอ □□□ บางครั้งก็เกิดขึ้นในตนเอง เพราะไม่มีผู้ใดที่จะคิดเป็นกลาง ซึ่งการที่จะทำให้จิตสงบได้ง่ายก็คือ การทำสมาธิ ควรให้มีความเห็นชอบตามคลองธรรมหรือสัมมาทิฐิ ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนในชุมชนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์โดยการศึกษาระยะ จัดกิจกรรม กิจกรรมเข้าค่ายเกี่ยวกับการทำบุญการจะทำให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมเข้าวัดมากขึ้น มีสื่อในการสนับสนุนข้อดีจากการไม่ตามใจตนเอง จะทำให้ชุมชนอยู่อย่างมีความสุข ดำเนินชีวิตถูกต้องตามกฎหมาย มีความเสมอต้นเสมอปลาย เน้นให้ทุกคนรู้จักหน้าที่ของตัวเองไม่ทำเกินหน้าที่และก้าวร้าวหน้าที่ของคนอื่น ต้องเกิดจากจิตใจที่มีในสิ่งที่

□□□ สัมภาษณ์ นายทศพล รอดรัตน์กุล, นายกเทศมนตรีตำบลอ้อมใหญ่, ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๘.

□□□ สัมภาษณ์ นายวสุพล ธาราโกคากุล, ผู้จัดการห้างสรรพสินค้าบิ๊กซี สาขาอ้อมใหญ่, ๒ มกราคม ๒๕๕๙.

□□□ สัมภาษณ์ พระเทพศาสนภิบาล, รองเจ้าคณะจังหวัดนครปฐม, ๑๒ กันยายน ๒๕๕๘.

ดี โดยเฉพาะการเป็นตัวอย่างแก่ผู้อื่น เลือกระทำในสิ่งที่ถูกต้องถ้าเห็นว่า สิ่งไหนที่กระทำแล้วผิดเรา ควรหยุดและไม่ทำตาม ทำในเรื่องที่พัฒนาให้ดีขึ้นก็ควรทำในเรื่องที่สมควรกระทำ

กล่าวโดยสรุป รูปแบบการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการ พัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชน พหุวัฒนธรรม ด้านมโนสุจริต อันประกอบด้วย การไม่โลภคอยจ้องอยากได้ของผู้อื่น การไม่คิดร้าย เบียดเบียนผู้อื่น □□□ และการเห็นชอบตามคลองธรรม สามารถสรุปได้ ๓ รูปแบบ คือ ๑) รูปแบบ ด้านการให้การศึกษา ๒) รูปแบบด้านการฝึกอบรม และ ๓) รูปแบบด้านการพัฒนา ซึ่งผู้วิจัยได้ แจกแจงตารางความถี่ของข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึกไว้ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๓ รูปแบบการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุ วัฒนธรรมในด้าน มโนสุจริต โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

ข้อที่	หัวข้อ/รูปแบบ	ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์		
		ความถี่	รูป/คน	ร้อยละ
๑	ด้านการให้การศึกษา	๑๓	๑,๓,๔,๖,๗,๙,๑๑,๑๓,๑๔,๑๔,๑๕,๑๙,๒๓,๒๔	๔๓.๓๓
๒	ด้านการฝึกอบรม	๑๗	๑,๒,๔,๕,๖,๗,๘,๑๐,๑๒,๑๓,๑๔,๑๕,๑๘,๑๙,๒ ๐,๒๒,๒๕	๕๖.๖
๓	ด้านการพัฒนา	๑๙	๒,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๐,๑๑,๑๒,๑๕,๑๖,๑๙,๒๐,๒ ๑,๒๒,๒๓,๒๔,๒๕	๖๖.๖

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่าผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ได้นำเสนอ แนวคิดรูปแบบการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมด้วย การประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในด้านมโนสุจริต ซึ่งผู้วิจัยสรุปเป็นประเด็นตัวบ่งชี้ด้วยการจัดลำดับ ความเหมาะสมจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้

ลำดับที่ ๑ ตัวบ่งชี้ด้านการพัฒนา

ลำดับที่ ๒ ตัวบ่งชี้ด้านการฝึกอบรม

ลำดับที่ ๓ ตัวบ่งชี้ทางการศึกษา

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่ารูปแบบการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุ วัฒนธรรมในด้านมโนสุจริต โดยจัดลำดับความเหมาะสมจากมากไปหาน้อย ดังนี้

๑. ด้านการพัฒนา (Development) ส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนาเด็กและเยาวชนใน ชุมชนพหุวัฒนธรรมให้มีการประพฤติปฏิบัติโดยมุ่งเน้นการพัฒนา กาย วาจา ใจ คือ การมีศีล สมาธิ

□□□

สัมภาษณ์ นายมานพ กิจฉลอง, นายกองค้การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม, ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๘.

ปัญญา กำจัดความโลภ ให้ทาน ไม่คิดอยากได้สิ่งของผู้อื่น ไม่อาฆาตพยาบาท หรือคิดร้ายต่อผู้อื่น โดยทำใจให้สงบนิ่ง คิดก่อนที่จะตัดสินใจกระทำหรือปฏิบัติ และพอใจในสิ่งที่เรามี ไม่คิดละโมภโลภมากอยากได้ของคนอื่น ไม่ไปทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนในเรื่องของเรา ไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน ไม่เห็นแก่ตัวช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ จัดกิจกรรมการทำความดี กิจกรรมเข้าค่ายอาสาพัฒนา ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส หรือจัดกิจกรรมการนั่งสมาธิ และ ชี้นะ เน้นนำให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมอย่างฟุ้งเฟ้อเป็นทาสของวัตถุ ดำรงชีวิตอย่างประหยัด พอเพียง รู้จักประมาณตนมัธยัสถ์ รอบคอบ รวมถึง ไม่คิดร้ายเบียดเบียนผู้อื่น ให้เด็กและเยาวชน เหล่านี้เกิดความตระหนักและ มีความพยายามที่จะไม่เบียดเบียนผู้อื่น รู้จักมีความอดทน อดกลั้นต่อทุกสิ่งทุกอย่างที่เข้ามากระทบอดทนต่อตนเอง

๒. ด้านการฝึกอบรม (Training) ควรฝึกอบรมให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้ตระหนัก ได้รู้และเข้าใจเกี่ยวกับการมีมโนสุจริต ซึ่งการไม่มีมโนสุจริตจะทำให้เกิดกิเลส ๓ ประการ คือ ราคะ โทสะ และโมหะ ซึ่งกิเลสเป็นสิ่งที่ทำให้เกิด ความเศร้าหมองในตัวบุคคล คือ ความโลภ ความโกรธ และความหลง ซึ่งควรให้ความรู้ ความเข้าใจ ปลุกฝังเรื่องคุณธรรมจริยธรรมมิให้เบียดเบียนผู้อื่น ให้มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และ ต่อชุมชน ไม่ปิดความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย ซื่อสัตย์สุจริต ขยัน ประหยัด อดทน สำนึกในหน้าที่ของตนเอง ตัดสินใจอย่างมีเหตุผล มีน้ำใจ รู้จักรักษาศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ มีความเสียสละ เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ กตัญญูกตเวที กล้าหาญและสามัคคี เป็นแบบอย่างที่ดี กระตือรือร้นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยและเทิดทูนชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ จะกระทำการใด ๆ ก่อนทำจะต้องพิจารณาให้รอบคอบเสียก่อนว่าสมควรหรือไม่สมควร ถูกหรือผิด ดีหรือไม่ดี

๓. ด้านการให้การศึกษา (Education) ชุมชนและสถานศึกษาควรจัดการศึกษาโดยสอดแทรกธรรมะในหลักสูตรของสถานศึกษา และสอดแทรกคุณธรรมให้สอดคล้องกับชุมชนปัจจุบัน มุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมลดความโลภ อยากได้ของเขา ความอาฆาตพยาบาท คิดร้ายเบียดเบียนผู้อื่น และกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง ดีงาม ซึ่งสามารถนำชีวิตไปสู่ความวิบัติได้ ลด ละ เลิก ในความโลภ ความโกรธ ความหลง หรือ ชี้นะ เน้นนำในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม บอกถึงผลที่เกิดขึ้นจากความโลภ ความโกรธ และความหลง อธิบายถึงผลที่เกิดขึ้นจากความโลภ ความโกรธ และความหลง เป็นอย่างไร ส่งเสริม สนับสนุนให้เห็นชอบในสิ่งที่ควรทำ และในสิ่งที่ถูกต้อง ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกที่ควร ให้ผู้ฟังเต็มใจที่จะปฏิบัติเอง ให้ตระหนักถึงสิ่งที่ชอบที่ควรประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง และดีงาม อาจไม่ใช่สิ่งที่ดีที่สุด แต่ควรเป็นสิ่งที่ถูกต้องไม่เดือดร้อนทั้งคนอื่นและตัวเราอาจเริ่มง่าย ๆ จากตัวเราประพฤติดนตามหน้าที่ของเรา สิ่งที่เราควรทำและต้องทำ รู้ว่าหน้าที่เรานั้นคือสิ่งใด สอนให้เห็นว่าคนที่ทำดียอมได้สิ่งดี ผู้ที่ไม่ทำดียอมได้รับสิ่งที่ไม่ดี

๔.๔.๑ **สรุปรูปแบบการการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธ ในการ พัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม**

จากการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม และหลัก จริยธรรมเชิงพุทธ ที่สอดคล้องเหมาะสมสำหรับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมอำเภอสามพรานรวม ถึงสังเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรคการดำเนินการด้านจริยธรรมรูปแบบการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม พบว่าหลักพุทธธรรมที่มีความสอดคล้องกับจริยธรรมในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม คือ หลักกุศลกรรมบถ ๑๐ เพราะเป็นหลักธรรมที่เป็นพื้นฐานของ มนุษย์ทุกชาติและวัฒนธรรม ถ้าประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีก็จะเกิดสิ่งที่ดี แต่ถ้าประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดีการกระทำก็ไม่ดีเช่นกัน และเป็นหลักธรรมที่ทำให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนอย่างมีความสุข โดยมุ่งเน้นให้มนุษย์เป็นผู้ที่ดีพร้อมทั้งร่างกาย วาจา และจิตใจ โดยเป็นหลักธรรมที่เป็นข้อห้ามความชั่วครบทั้ง ๓ ช่องทางกล่าวคือ ๑) กายสุจริต ๓ ได้แก่ ไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตผู้อื่น ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติผิดในกาม ๒) วาจาสุจริต ๔ ได้แก่ ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดเพ้อเจ้อ และ ๓) มโนสุจริต ๓ ได้แก่ ไม่โลภอยากได้ของคนอื่น ไม่คิดอาฆาตพยาบาทปองร้ายผู้อื่น มีปัญญาอันเห็นชอบ เข้าใจอันถูกต้องที่ทำให้เกิดการกระทำอันถูกต้อง ดังนั้น จึงนำหลักกุศลกรรมบถ ๑๐ มาสร้างเป็นรูปแบบการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม และจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว พบว่า รูปแบบการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธโดยนำหลักกุศลกรรมบถ ๑๐ มาปรับประยุกต์ใช้ สามารถ แบ่งได้เป็น ๓ รูปแบบ คือ ๑) รูปแบบด้านการให้การศึกษา ๒) รูปแบบด้าน การฝึกอบรม และ ๓) รูปแบบด้านการพัฒนาดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

๔.๔.๑.๑ รูปแบบด้านการให้การศึกษา (Education)

ก. หลักการ : สถานศึกษาการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม มีความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานในแนวทางประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม ในเรื่องของการไม่ฆ่าสัตว์ ตัดชีวิตผู้อื่น ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ลักทรัพย์หรือขโมยทรัพย์สินผู้อื่น ไม่ประพฤติผิดในลูกหรือภรรยาของผู้อื่น ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดหยาบคาย ไม่พูดเพ้อเจ้อ ไม่คิดอยากได้ของผู้อื่น ไม่คิดทำร้ายหรืออาฆาตผู้อื่น และมีปัญญาอันเห็นชอบ เข้าใจถูกต้องที่ทำให้เกิดการกระทำอันถูกต้อง

ข. หลักคิด : กระบวนการในการจัด ฝึกอบรม จัดการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม มีความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานในการประพฤติปฏิบัติตนให้มีความถูกต้อง และมีความดีงามในเรื่องที่เกี่ยวกับการไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตผู้อื่น ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ลักทรัพย์หรือขโมยทรัพย์สินผู้อื่น ไม่ประพฤติผิดในลูกหรือภรรยาของผู้อื่น ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดหยาบคาย ไม่พูดเพ้อเจ้อ ไม่คิดอยากได้ของผู้อื่น ไม่คิดทำร้ายหรืออาฆาตผู้อื่น และมีปัญญาอันเห็นชอบ เข้าใจถูกต้องที่ทำให้เกิดการกระทำอันถูกต้อง

ค. หลักปฏิบัติ : จัดการศึกษาการเรียนรู้อให้แก่เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม โดยนำกรณีปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน มาวิเคราะห์และหาทางเลือกวิธีการแก้ปัญหาอย่างหลากหลายวิธี เพื่อให้ได้มาซึ่งวิธีการแก้ปัญหาที่ดี และเหมาะสมที่สุด รวมถึงจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการการ

สอน โดยบรรยายเนื้อหาเกี่ยวกับ การสังเกตจากสภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น คติวิเคราะห์ คิดอย่างมี วิจารณ์ญาณ คิดอย่างมีเหตุและมีผลเพื่อตีความเรื่องต่าง ๆ แล้วสรุปข้อมูลโดยการอธิบายเป็นแบบ ระดมสมอง และประเมินผล การเรียนรู้ หรือนำปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องมาสอดแทรกในโรงเรียน เพื่อให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้ศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติม ใช้กรณีตัวอย่างโดยสมมติเรื่อง ขึ้นจากเหตุการณ์จริงแล้วหาสาเหตุ ผลที่เกิดขึ้น และแนวทางแก้ไข ใช้การสอนแบบสถานการณ์ จำลอง การแสดงบทบาทสมมติ อธิบายผล และประเมินผล เพื่อให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุ วัฒนธรรมได้เรียนรู้ถึงสภาพในความเป็นจริง และเกิดกระบวนการคิดใน การพิจารณาเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุ มีผล หรือใช้รูปแบบของการสาธิตเพื่อให้ได้มีการศึกษาหาความรู้จากการปฏิบัติจริงด้วย ตนเองเป็นการเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต หรือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เปรียบเทียบ การก่อให้เกิด ผลดี ผลเสียอย่างไร หรือนำภาพยนตร์มาใช้ในการประกอบการเรียนการสอนการอบรมเพิ่มเติม ตลอดจนนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ เข้ามาบูรณาการสอดแทรกในโรงเรียนโดย มุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมมีการประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม ทำความดี เพื่อการ ดำรงชีวิตประจำวันอย่างถูกต้อง เกิดประโยชน์กับเด็กและเยาวชนอย่างเป็นรูปธรรม และยกตัวอย่าง จากเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน มาประกอบการเรียนการสอน โดยชี้ให้เด็กและเยาวชน เหล่านี้ เห็นว่าเกิดผลกระทบอย่างไรบ้าง และไม่ควรมานำมาปฏิบัติ อันจะเป็นผลทำให้พวกเขาสามารถดำรงชีวิต อยู่ในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุข ดังนี้

๑. กายสุจริต ๑.๑ ดำเนินการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขนโยบายในแผนปฏิบัติการประจำปีของ ชุมชนพหุวัฒนธรรมและสถานศึกษา ทั้งระดับชุมชนและสถานศึกษา โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติเพื่อให้มีจิตสำนึกและการประพฤติปฏิบัติแต่ในสิ่งที่ดีงาม **๑.๒** ดำเนินการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขหลักสูตรการจัดการศึกษาทุก รายวิชา โดยให้มีวิชาที่เกี่ยวกับความรู้คู่คุณธรรม จริยธรรม การเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต ซึ่งอยู่ในหมวดวิชาด้านสังคมศึกษา **๑.๓** จัดการเรียน การสอนโดยบูรณาการการสอน ดังนี้ **๑.๓.๑** อธิบายในเนื้อหาการเรียนการสอนแล้วยกกรณีปัญหา จาก สภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในเรื่องที่เกี่ยวกับการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตผู้อื่น ขโมยทรัพย์สินผู้อื่น และ การ ประพฤติผิดในลูกหรือภรรยาผู้อื่นมาอธิบาย ระดมสมองเพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปข้อมูลเพื่อหา สาเหตุผลที่เกิดขึ้น แนวทางแก้ไขที่สามารถเห็นเป็นรูปธรรม และประเมินผลการเรียนรู้ตาม วัตถุประสงค์ **๑.๓.๒** นำหลักธรรมทางพุทธศาสนา และศาสนาอื่น ๆ เข้ามาปรับประยุกต์ใช้ใน โรงเรียน การอบรมเพิ่มเติมจากเนื้อหาการเรียนการสอน เพื่อให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุ วัฒนธรรมเห็นแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องดีงาม **๑.๓.๓** นำผลการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กและเยาวชน อาทิเช่น กิจกรรม ทักษะศึกษา กิจกรรมออกค่ายอาสาพัฒนา กิจกรรมการฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ เป็น ต้น ที่ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรม ที่เกี่ยวข้องมาสอดแทรกในโรงเรียนเพื่อให้ เด็กและเยาวชน ได้ศึกษา เรียนรู้เพิ่มเติมและเกิดกระบวนการคิดอย่างหลากหลาย

๒. วชิรสูจริต ๒.๑ จัดการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม ไม่พูดเท็จ พูดส่อเสียด พูดหยาบคาย พูดเพ้อเจ้อ ไร้สาระ โดยใช้การสอนแบบสถานการณ์จำลอง เพื่อประยุกต์ในการเรียนรู้จากสภาพในความเป็นจริง และเกิดกระบวนการคิดในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุ มีผล ไตร่ตรองอย่างรอบคอบว่าสิ่งไหนควรกระทำ สิ่งไหนไม่ควรกระทำ และมีการประเมินผลการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง หรือใช้การสอนในรูปของการสาธิต โดยแสดงให้เห็น การปฏิบัติ หรือการกระทำ เพื่อให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้มีการศึกษาหาความรู้จากการปฏิบัติจริงด้วยตนเอง เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนหรือการปฏิบัตินั้น ๆ อย่างชัดเจน โดยเฉพาะการพูดคำส่อเสียด คำหยาบคาย ซึ่งบุคคลที่พูดจะทำให้ดูเป็นคนที่ไม่ได้รับการศึกษา หรือจัดการเรียนการสอนในรูปแบบของการเรียนรู้แบบเปรียบเทียบระหว่างการไม่พูดโกหก ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดหยาบคาย และไม่พูดเพ้อเจ้อ กับการพูดโกหก พูดส่อเสียด พูดหยาบคาย และพูดเพ้อเจ้อ ก่อให้เกิดผลดี ผลเสียอย่างไร โดยให้เด็กและเยาวชนวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปอธิบายร่วมกันเพื่อการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องควรเป็นอย่างไร หรือนำภาพยนตร์ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการพูดมาให้ดูเพื่อเกิดกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หรือใช้สุภาษิตของไทยมาเปรียบเทียบในโรงเรียนการอบรมเพิ่มเติม **๒.๒** นำหลักธรรมทางพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ เข้ามาบูรณาการสอดแทรกในการจัดการเรียน การสอน โดยมุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมมีการประพฤติปฏิบัติในเรื่องของการใช้วาจาที่สุภาพ เหมาะสม เพื่อการดำรงชีวิตประจำวันอย่างถูกต้อง และแนะนำให้ทราบว่าการพูดเท็จ การพูดส่อเสียด หรือพูดจาด้วยคำหยาบคาย หรือแม้กระทั่งการพูดเพ้อเจ้อกับบุคคลอื่น บุคคลนั้น ย่อมไม่ชอบ ถ้าเป็นตัวเราเองมีบุคคลอื่นมาพูดส่อเสียด หรือคำหยาบคาย พูดเพ้อเจ้อกับเรา ก็ไม่ชอบเช่นกัน ดังนั้น เราควรพูดจาไพเราะน่าฟัง มีคุณค่า บุคคลอื่นก็อยากคุยด้วย **๒.๓** นำผลการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวกับการทำงานร่วมกันเป็นทีมที่ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องมาสอดแทรกในโรงเรียนเพื่อให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้ศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมและเกิดกระบวนการคิดอย่างหลากหลาย

๓. มโนสูจริต ๓.๑ จัดการเรียนการสอนโดยให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการไม่โลภอยากได้ของผู้อื่น การไม่คิดร้าย อาฆาตพยาบาทผู้อื่น มีปัญญารู้เห็นชอบ ในการกระทำที่ถูกต้อง โดยมีประเด็นในการคิดอย่างชัดเจน คิดรอบคอบสิ่งต่าง ๆ อย่างมีเหตุมีผล กว้างขวาง ไตร่ตรองทั้งทางด้านที่เป็นคุณ เป็นโทษที่จะเกิดขึ้น และประเมินทางเลือก สรุปความเห็นตามประเด็นที่คิดว่าสมควรกระทำ หรือไม่สมควรกระทำ หรือจัดการเรียนการสอนโดยนำกรณีปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อเท็จจริงก่อนเกิดปัญหาขึ้นมา รู้ว่าใครทำอะไร เมื่อใด ที่ไหน เพราะเหตุใดจึงเกิดปัญหา และมีมุมมองของปัญหาที่ขัดแย้งกันอย่างไร เกิดจากสาเหตุอะไร แล้วให้มาระดมสมองเพื่อหาวิธีแก้ปัญหา และหาทางเลือกวิธีการแก้ปัญหาอย่างหลากหลายวิธี เพื่อให้ได้มาซึ่งวิธีการแก้ปัญหาที่ดี และเหมาะสมที่สุด หรือจัดการเรียนการสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติที่มีความใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และมีการ

เปรียบเทียบระหว่าง สิ่งที่ดีกับสิ่งที่ไม่ดีนั้นมีข้อดี หรือข้อเสียอย่างไร ก่อให้เกิดปัญหาอย่างไร แล้วให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้แสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดของตนเอง โดยนำสิ่งที่แสดงออกมาทั้งในเรื่องของความรู้ ความคิด ความรู้สึก พฤติกรรมที่แสดงออกมาสรุปลงเป็นข้อมูลในการอภิปรายร่วมกัน และประเมินผลในสิ่งที่ควรประพฤติปฏิบัติในการดำรงชีวิตประจำวันอย่างถูกต้อง รวมถึงพิจารณาถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรม การประพฤติปฏิบัติด้วย ๓.๒ นำหลักจริยธรรมทางพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ เข้ามาปรับประยุกต์ใช้โดยสอดแทรกในการจัด การเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์กับเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การประพฤติตามหลักศีล ๕ การนั่งสมาธิ การปล่อยวางอย่ายึดมั่นถือมั่นในสิ่งต่าง ๆ เป็นต้น และยกตัวอย่างจากเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมาประกอบการเรียนการสอน ๓.๓ นำผลการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กและเยาวชน เช่น กิจกรรมทัศนศึกษา กิจกรรมออกค่ายอาสาพัฒนา กิจกรรมการฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ เป็นต้น ที่ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรม ที่เกี่ยวข้องสอดแทรกในโรงเรียนเพื่อให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้ศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมและเกิดกระบวนการคิดอย่างหลากหลาย

๔.๔.๑.๒ รูปแบบด้านการฝึกอบรม (Training)

ก.หลักการ : จัดการเรียนรู้ให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ โดยให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมมีความรู้ (Knowledge) (Ability) มี (Attitude) เพิ่มขึ้น ปรับเปลี่ยนแนวคิด และพฤติกรรมให้ดีขึ้น โดยมีเป้าหมายระยะสั้นในเรื่องที่เกี่ยวกับการไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตผู้อื่น ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ลักทรัพย์หรือขโมยทรัพย์สินผู้อื่น ไม่ประพฤติผิดในลูกหรือภรรยาของผู้อื่น ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดหยาบคาย ไม่พูดเพ้อเจ้อ ไม่คิดอยากได้ของผู้อื่น ไม่คิดทำร้ายหรืออาฆาตผู้อื่น และมีปัญญาอันเห็นชอบ เข้าใจถูกต้องที่ทำให้เกิดการกระทำอันถูกต้อง

ข.หลักคิด : กระบวนการในการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมมีความรู้ (Knowledge) (Ability) มี (Attitude) เพิ่มขึ้น ปรับเปลี่ยนแนวคิด และพฤติกรรมให้ดีขึ้นในเรื่องที่เกี่ยวกับการไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตผู้อื่น ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ลักทรัพย์หรือขโมยทรัพย์สินผู้อื่น ไม่ประพฤติผิดในลูกหรือภรรยาของผู้อื่น ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดหยาบคาย ไม่พูดเพ้อเจ้อ ไม่คิดอยากได้ของผู้อื่น ไม่คิดทำร้ายหรืออาฆาตผู้อื่น และมีปัญญาอันเห็นชอบ เข้าใจถูกต้องที่ทำให้เกิดการกระทำอันถูกต้อง

ค.หลักปฏิบัติ :

๑. กายสุจริต ๑.๑ จัดการเรียนรู้โดยฝึกอบรมมุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมประพฤติปฏิบัติ โดยมีแรงจูงใจที่จะปฏิบัติ และเกิดการคล้อยตามในการปฏิบัติในสิ่งที่ดี โดยยกเป็นกรณีศึกษา ชมภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนปัจจุบัน ทั้งเรื่องของการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตผู้อื่น เบียดเบียนผู้อื่น การลักขโมย หรือการประพฤติผิดในเรื่องของการผิดลูกผิดเมียผู้อื่น ซึ่งจะมีผลทำให้เกิดความเดือดร้อน ทั้งต่อตัวเรา ครอบครัว ชุมชน แล้วนำมาระดมสมอง อธิบายเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาตนเอง รวมถึง ส่งเสริมค่านิยมชุมชนไทยที่เน้นในเรื่องการมีสามีเดียว ภรรยา

เดียว ไม่ผิดลูกผิดภรรยาผู้อื่น หรือนำทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ มาฝึกอบรมเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมให้ซึมซับในจิตใจ และเกิดการปฏิบัติ อย่างเป็นรูปธรรม ๑.๒ จัดกิจกรรมทัศนศึกษาดูงาน เพื่อให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม ได้รับประสบการณ์ตรง ทราบถึงสภาพความเป็นจริง เกิดความเข้าใจ เกิดทักษะ และเกิดทัศนคติใน แนวคิดต่าง ๆ เพื่อให้เกิด การประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง หรือจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านปัญหาที่ เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ๑.๓ นำหลักธรรมทางพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ มาเป็น แนวทางในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ทั้งกาย วาจา จิตใจ เช่น กิจกรรมพุทธธรรมนำชีวิตที่สดใส เป็นต้น

๒. วชิรสูจริต ๒.๑ จัดการฝึกอบรมโดยอธิบายหรือบรรยายให้กับเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุ วัฒนธรรมทราบว่า การพูดมาก ย่อมผิดมาก การพูดน้อย ย่อมผิดน้อย การไม่พูด ย่อมไม่ผิด จึงควรมี สติในทุกคำพูดที่พูดออกไป ใช้การเปรียบเทียบการพูดกับสุภาสิตไทย หรือจัดกิจกรรมการฝึกในเรื่อง ของ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติของเด็กและเยาวชนโดยใช้วิธีการอธิบายและสรุปผลเกี่ยวกับคำที่ไม่ สมควรพูด เช่น การพูดคำส่อเสียด คำหยาบคาย หรือการพูดเพื่อเจ้า และให้เด็กและเยาวชนในชุมชน พหุวัฒนธรรมได้ทราบถึงผลกระทบในทางลบที่เกิดจากการพูดในสิ่งที่ไม่ดี หรือจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็ก และเยาวชน นี้ได้ใช้ปัญญาในการคิดพิจารณาอย่างรอบคอบว่าสิ่งไหนควรพูดหรือไม่ควรพูด โดยใช้ กรณีศึกษาจากเหตุการณ์ในปัจจุบันมาปรับประยุกต์ใช้ในกระบวนการคิด การตัดสินใจ และการ กระทำในชีวิตประจำวัน และให้ใช้สติในการคิด ในการปฏิบัติ ๒.๒ นำหลักธรรมทางพุทธศาสนาและ ศาสนาอื่น ๆ เข้ามาปรับประยุกต์ใช้การปฏิบัติจริง โดยให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม เปรียบเทียบระหว่างการพูดความจริงกับการพูดเท็จ ความจริงก็คือ ความจริง หากมีปัญหา ก็จะแก้ไข ทันเวลา การพูดเท็จ เมื่อเวลาผ่านไปเมื่อมีปัญหาอาจแก้ไขไม่ทันเวลา เกิดความเสียหายได้ เช่น กิจกรรมแว่วเสียงธรรมจากการพูด กิจกรรมนิมนต์พระมาแสดงธรรม เป็นต้น ๒.๓ ชี้แนะ แนะนำ ให้ เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมทราบว่าการละเว้นจากการพูดเท็จ ละเว้นการพูดส่อเสียด ละ เว้นการพูดคำหยาบ และละเว้นจากการพูดเพื่อเจ้า เป็นสิ่งที่ดีและควรยึดถือปฏิบัติ เพราะจะเป็น หนทางนำไปสู่ความเจริญความมีวัฒนธรรมที่ดี เช่น กิจกรรมเติมความรู้สู่วาจาดี กิจกรรมไขปริศนา ธรรมจากการพูด เป็นต้น

๓. มโนสูจริต ๓.๑ ฝึกอบรมสั่งสอนให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้ทราบว่าทุก ศาสนามีหลักคำสอนให้มนุษย์อย่าไปอยากได้ทรัพย์สินของผู้อื่น ควรจะหามาด้วยความเพียรของเรา เอง และชี้ให้เห็นว่า “ความคิด” สำคัญที่สุด ซึ่งมนุษย์ควรต้องฝึกจิตของตนเองให้คิดแต่ในสิ่งที่ดี ๆ (Positive thinking) เพื่อการดำรงชีวิตในชุมชนได้อย่างมีความสุข ๓.๒ ส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กและ เยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมดำรงชีวิตอยู่อย่างพอเพียง ไม่เบียดเบียนใคร โดยพาเด็กและเยาวชนใน ชุมชนพหุวัฒนธรรมเข้าร่วมกิจกรรมศึกษาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย หรือจัดกิจกรรมการประกอบ อาชีพอิสระเพื่อพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน และนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ มาประพฤติ

ปฏิบัติ ซึ่งจะส่งผลให้มีความเจริญทางใจ จิตใจดีไม่มีความพยายาบาท จิตใจสงบ ไม่เดือดร้อน เกิดความสุขทางใจ ๓.๓ ส่งเสริมแนวคิดของเด็กและเยาวชนให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรมประจำใจ ประพฤติปฏิบัติชอบ โดยจัดกิจกรรมในเรื่องที่เกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติ แล้วมาระดมสมองเพื่อหาข้อสรุปว่าผู้ที่มีคุณธรรมประจำใจควรเป็นอย่างไร การประพฤติปฏิบัติชอบควรเป็นอย่างไร

๔.๔.๑.๓ รูปแบบด้านการพัฒนา (Development)

ก. หลักการ : จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมโดยให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมเกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้สึก อารมณ์ ความคิด การตัดสินใจ และพฤติกรรมให้มีความเจริญหรือดีขึ้นโดยมีเป้าหมายระยะยาวในเรื่องที่เกี่ยวกับการไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตผู้อื่น ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ลักทรัพย์หรือขโมยทรัพย์สินผู้อื่น ไม่ประพฤติผิดในลูกหรือภรรยาของผู้อื่น ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดหยาบคาย ไม่พูดเพ้อเจ้อ ไม่คิดอยากได้ของผู้อื่น ไม่คิดทำร้ายหรืออาฆาตผู้อื่น และมีปัญญา อันเห็นชอบ เข้าใจถูกต้องที่ทำให้เกิดการกระทำอันถูกต้อง

ข. หลักคิด : กระบวนการในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมเกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้สึก อารมณ์ ความคิด การตัดสินใจ ประพฤติปฏิบัติตนให้มีความเจริญหรือดีขึ้น ในเรื่องเกี่ยวกับการไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตผู้อื่น ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ลักทรัพย์หรือขโมยทรัพย์สินผู้อื่น ไม่ประพฤติผิดในลูกหรือภรรยาของผู้อื่น ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดหยาบคาย ไม่พูดเพ้อเจ้อ ไม่คิดอยากได้ของผู้อื่น ไม่คิดทำร้ายหรืออาฆาตผู้อื่น และมีปัญญา อันเห็นชอบ เข้าใจถูกต้องที่ทำให้เกิดการกระทำอันถูกต้อง

ค. หลักปฏิบัติ

๑. กายสุจริต ๑.๑ จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมเกิดการพัฒนาด้านความรู้สึก อารมณ์ ความคิด การตัดสินใจ และพฤติกรรมให้มีความเจริญ โดยจัดกิจกรรมที่สร้างแรงจูงใจที่ทำให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมอยากที่จะศึกษาเรียนรู้ หรือจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนรู้จักการกำกับตนเอง ควบคุมตนเอง ไม่ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดี ไม่ล่วงละเมิดผู้อื่นทางกาย รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีไทย เคารพในสิทธิส่วนบุคคล เช่น กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมคนดีศรีชุมชน สมักร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นต้น

๑.๒ ประยุกต์เรื่องราวหรือเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันมาเป็นกรณีศึกษา เพื่อให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมค้นหาปัญหาที่ต้องการแก้ไข วิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหา เก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งสมมติฐาน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปผล หรือจัดกิจกรรมทัศนศึกษาดูงานที่เกี่ยวข้องกับบทลงโทษของ การฆ่าชีวิตผู้อื่น การลักทรัพย์ เป็นอย่างไร เพื่อให้เด็กและเยาวชนรู้จักคิด รู้ตัดสินใจ ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ชอบ สิ่งที่ควร เช่น กิจกรรมออกค่ายอาสาพัฒนา กิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรมนำชีวิต เป็นต้น

๑.๓ จัดกิจกรรมให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมรู้จักการบริหารจัดการตนเอง โดยมีการบันทึกติดตามตนเอง ว่ามีพฤติกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งที่ถูกต้อง หรือไม่ถูกต้อง มีอะไรเป็นแรงจูงใจ เกิดจากสาเหตุอะไร มีปัจจัยอะไรบ้างที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจประพฤติปฏิบัติ หา

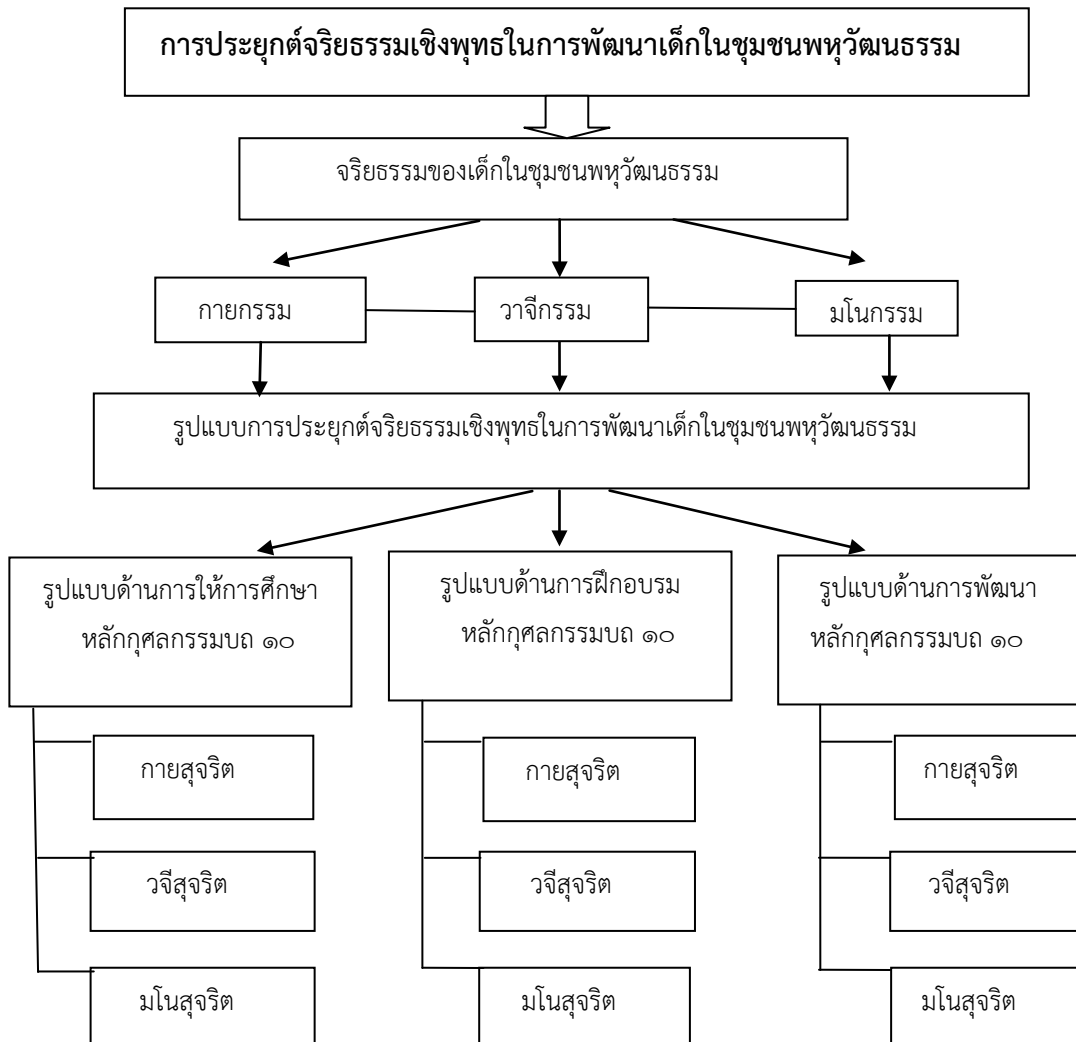
ข้อสรุปและแนวทางแก้ไข และอยู่ในการดูแล ให้คำปรึกษา ชี้แนะ แนะนำ จากพ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้สอน

๒. วจีสุจริต ๒.๑ จัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมรู้จักการควบคุมตนเอง โดยไม่ให้ความโกรธหรือ กิเลสทั้งหลายมาครอบงำจิตใจทำให้เราหลุดไปในสิ่งที่ไม่ดี และกำกับตนเองมิให้แสดงพฤติกรรมในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และให้ใช้สติในการคิด ในการพูด ว่าสิ่งที่พูดนั้นสมควรพูดหรือไม่ หรือจัดกิจกรรมโดย การให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมไปทัศนศึกษา หรือดูวีดิทัศน์ ของบุคคลที่มีปัญหาทางจิตใจ รวมถึงพ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้สอน ควรชี้แนะ แนะนำ ให้รู้จักการพัฒนาตนเองโดยให้คิดก่อนพูด **๒.๒** ส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมเกิดความตระหนักโดยให้ความสนใจเรียนรู้ รับรู้ในเหตุการณ์หรือ ปραฏกการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชนปัจจุบัน รู้จักการใช้การสังเกต ศึกษาให้รอบคอบ วิเคราะห์หาสาเหตุ ผลดี ผลเสียที่เกิดขึ้นทั้งในระยะยาว และระยะสั้น หาข้อมูลหรือหลักฐาน มาสนับสนุนเพื่อนำมาสรุปในการพัฒนาตนเองในเรื่องการพูด และนำไปใช้กับการดำเนินชีวิตให้ถูกต้อง **๒.๓** นำหลักธรรมทางพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ มาบูรณาการในการพัฒนาการประพฤติปฏิบัติ ตัวของเด็กและเยาวชนไปในสิ่งที่ถูกต้อง เช่น จัดกิจกรรมร่วมกับโครงการหมู่บ้านรักษา ศิล ๕ กิจกรรมสวดมนต์และฝึกสมาธิ กิจกรรมวชิราภิเษก กิจกรรมประกวดจริยธรรมเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมดีเด่น เป็นต้น

๓. มโนสุจริต ๓.๑ พัฒนาเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมให้เกิดทักษะในด้านการคิด และการใช้เหตุผลอย่างถูกต้อง โดยตั้งคำถามเพื่อให้เกิดกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและมีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าความถูกต้องของข้อมูลได้ รู้จักการใช้เหตุผลมาตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างสร้างสรรค์ **๓.๒** นำหลักธรรมทางพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ มาฝึกจิตของเด็กและเยาวชนเพื่อเปลี่ยนแปลงความคิด กล่าวคือ หยุดความคิดทางลบของตนเอง มีมุมมองใหม่ และคิดแต่สิ่งที่ดี ๆ (Positive thinking) โดยมีการฝึกฝนด้วยความตั้งใจและจริงจัง และมองคนอื่นว่าดี เช่น กิจกรรมบวช เณรภาคฤดูร้อน กิจกรรมสวดมนต์และฝึกสมาธิ กิจกรรมการละเว้นอกุศลกรรมบถ ๑๐ เป็นต้น **๓.๓** ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้เกิดปัญญาในการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ อย่างรอบคอบ โดยให้มีทักษะในการสังเกต ทักษะในการฟัง การถาม การรวบรวมข้อมูล การค้นหาคำตอบจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ วิเคราะห์ สังเคราะห์ผลการค้นคว้า และสรุปผลการค้นคว้า แล้วนำมาปฏิบัติได้จริงเห็นเป็นรูปธรรม ซึ่งจะช่วยให้พฤติกรรมการศึกษาปฏิบัติของเด็กและเยาวชนเป็นไปในสิ่งที่ดี ที่ถูกต้อง โดยทราบว่ามีสิ่งใดถูก สิ่งใดผิด สิ่งใดควรกระทำ สิ่งใดไม่ควรกระทำ

๔.๕ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม” ผู้วิจัยค้นพบองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากการได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิดและทฤษฎี ดังแสดงในแผนภาพ ต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย

จากแผนภาพที่ ๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย พบว่า ปัญหาและอุปสรรค การดำเนินการด้านจริยธรรมของเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมเกิดจากตัวเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งสามารถแยกได้เป็น ๓ ประการ คือ ๑) ปัญหาจริยธรรมทางกาย ๒) ปัญหาจริยธรรมทางวาจา และ ๓) ปัญหาจริยธรรมทางใจ โดยปัญหาดังกล่าวสามารถนำมาสร้างเป็นรูปแบบการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้ ๓ ด้าน คือ

๑. รูปแบบด้านให้การศึกษา ตามหลักกุศลกรรมบถ ๑๐ อันประกอบด้วย

๑.๑ กายสุจริต ๑.๒ วจีสุจริต ๑.๓ มโนสุจริต

๒. รูปแบบด้านการฝึกอบรม ตามหลักกุศลกรรมบถ ๑๐ อันประกอบด้วย

๒.๑ กายสุจริต ๒.๒ วจีสุจริต ๒.๓ มโนสุจริต

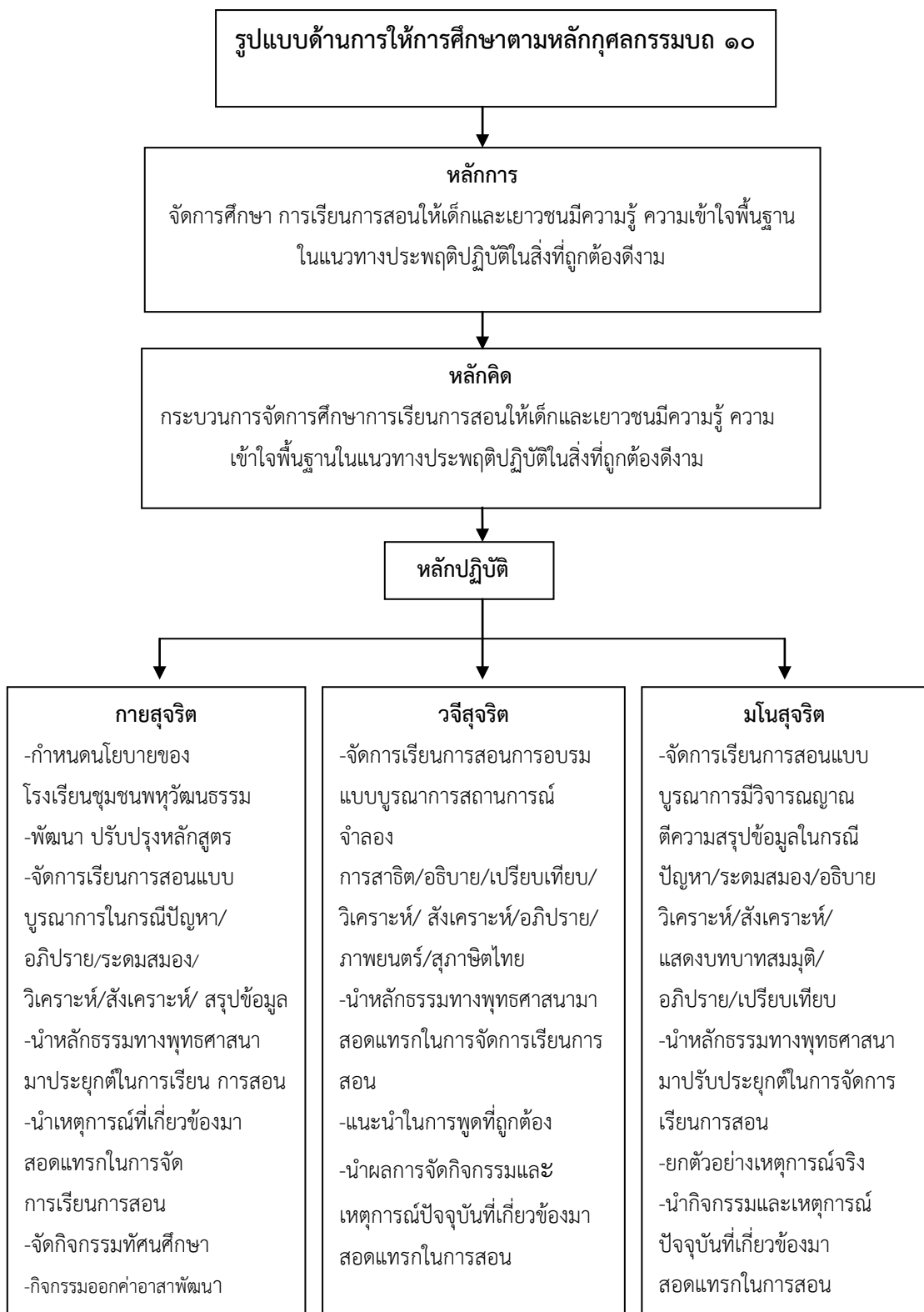
๓. รูปแบบด้านการพัฒนา ตามหลักกุศลกรรมบถ ๑๐ อันประกอบด้วย

๓.๑ กายสุจริต ๓.๒ วจีสุจริต ๓.๓ มโนสุจริต

กายสุจริต หมายถึง การละเว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต การละเว้นจากการลักทรัพย์ของผู้อื่น และการละเว้นจากการประพฤตินอกใจ

วจีสุจริต หมายถึง การละเว้นจากการพูดโกหก หรือพูดเท็จ การละเว้นจากการพูดส่อเสียด การละเว้นจากการพูดคำหยาบคาย และการละเว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ

มโนสุจริต หมายถึง การละเว้นจากการอยากได้ของผู้อื่น การละเว้นจากการทำร้าย หรืออาฆาตพยาบาทผู้อื่น และการมีปัญญาอันเห็นชอบในการกระทำที่ถูกต้อง

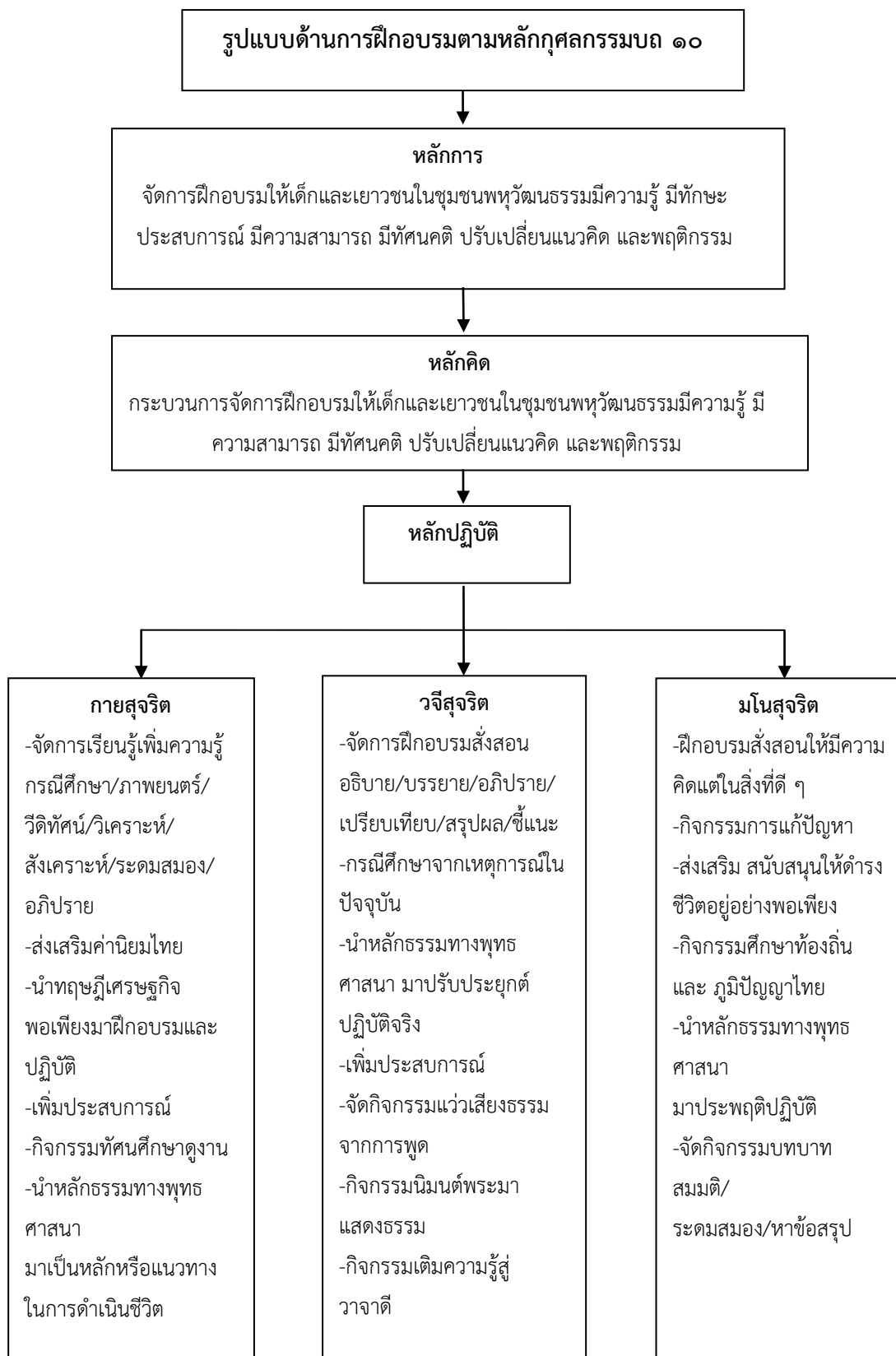
แผนภาพที่ ๔.๒ รูปแบบด้านการให้การศึกษา ตามหลักคุณธรรมบด ๑๐

จากแผนภาพที่ ๔.๒ รูปแบบด้านการให้การศึกษาตามหลักคุณธรรมบถ ๑๐ พบว่าหลักการของการให้การศึกษา เป็นการจัดการศึกษา การเรียนการสอนให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมมีความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานในแนวทางประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม และมีหลักปฏิบัติแบ่งเป็น ๓ ด้าน ดังต่อไปนี้

๑. ด้านกายสุจริต โดยชุมชนและสถานศึกษากำหนดนโยบาย พัฒนา ปรับปรุงหลักสูตร การจัดการศึกษาเพื่อมุ่งเน้นให้การศึกษา แก่เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมมีจริยธรรมที่ดีงาม รวมถึงจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยยกกรณีปัญหาเข้ามาในโรงเรียน และให้เด็กมีการอธิบายร่วมกัน ระดมสมอง วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปข้อมูลที่ได้จากการศึกษา นอกจากนี้ก็นำหลักธรรมทางพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ มาประยุกต์ในโรงเรียน หรือนำเหตุการณ์ปัจจุบัน ที่เกี่ยวข้องมาสอดแทรกในการอบรมเพิ่มเติม ตลอดจน จัดกิจกรรม ทักษะศึกษา จัดกิจกรรมออกค่ายอาสาพัฒนา เพื่อให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้เกิดกระบวนการคิดอย่างหลากหลายในเชิงประจักษ์ หรือจากสภาพเหตุการณ์จริง

๒. ด้านวาจสุจริต โดยจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยยกสถานการณ์จำลอง การสาธิต การอธิบาย การเปรียบเทียบ เพื่อให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ การอธิบายร่วมกัน หรือนำภาพยนตร์ สุภาพชนไทย เข้ามาใช้ในโรงเรียน นอกจากนี้ นำหลักธรรมทางพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ มาสอดแทรกในโรงเรียน รวมถึง ชี้แนะ แนะนำในการพูด ที่ถูกต้อง ตลอดจน นำผลการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องมาสอดแทรกในหลักสูตรโรงเรียน

๓. ด้านมโนสุจริต โดยจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยมุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมมีกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สามารถตีความสรุปข้อมูลได้จากการ เรียน รวมถึงยกกรณีปัญหา ยกตัวอย่างจากเหตุการณ์จริง การแสดงบทบาทสมมติ เพื่อให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้มีการระดมสมอง รู้จักการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เปรียบเทียบ และอภิปรายร่วมกัน รวมถึง นำหลักธรรมทางพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ มาปรับประยุกต์ในโรงเรียน และนำผลการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องมาสอดแทรกในการอบรมเพิ่มเติม

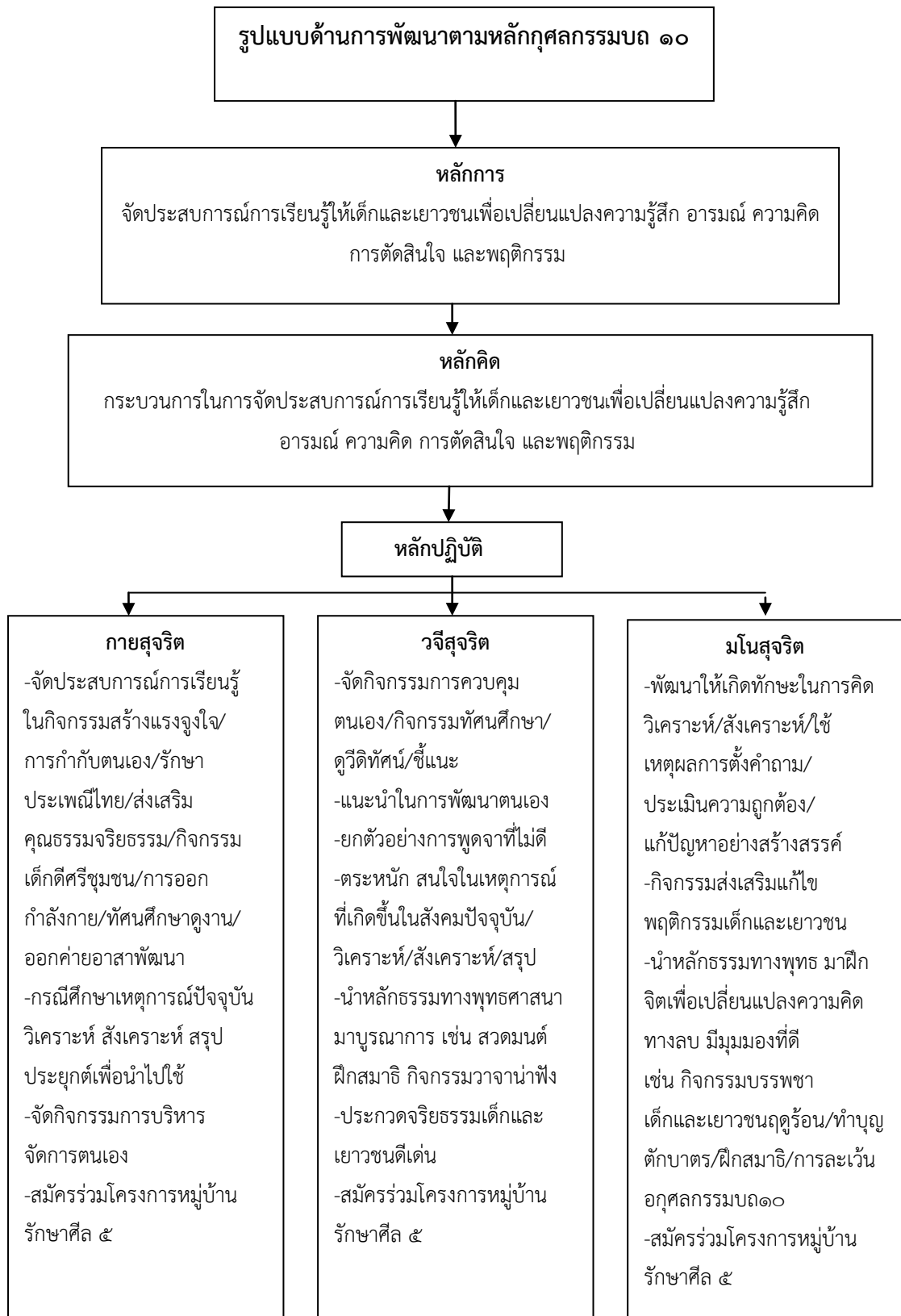
แผนภาพที่ ๔.๓ รูปแบบด้านการฝึกอบรม ตามหลักคุณธรรมบด ๑๐

จากแผนภาพที่ ๔.๓ รูปแบบด้านการฝึกอบรมตามหลักคุณธรรมบด ๑๐ พบว่า หลักการของการฝึกอบรม เป็นการจัดการเรียนรู้ให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมมีความรู้ มีทักษะ มีความสามารถ มีประสบการณ์ มีทัศนคติ ปรับเปลี่ยนแนวคิด และพฤติกรรม โดยมีหลักคิด เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมมีความรู้ มีความสามารถ มีทัศนคติ ปรับเปลี่ยนแนวคิด และพฤติกรรม และมีหลักปฏิบัติแบ่งเป็น ๓ ด้าน ดังต่อไปนี้

๑. ด้านกายสุจริต โดยจัดการเรียนรู้เพิ่มความรู้ให้กับเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม โดย ยกกรณีศึกษา นำภาพยนตร์ วีดิทัศน์ มาให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้ศึกษาแล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ระดมสมอง และอธิบายร่วมกัน รวมถึง นำทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง การส่งเสริมค่านิยมไทย มาฝึกอบรมให้กับเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม และเกิดการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจน นำหลักธรรมทางพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ มาให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ที่ถูกต้อง หรือจัดกิจกรรมละเว้นจากการฆ่าสัตว์ ละเว้นลักทรัพย์ ละเว้นการประพฤติดิฉันในกาม หรือจัดกิจกรรมทัศนศึกษาดูงาน เพื่อเพิ่มประสบการณ์ให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้เกิดกระบวนการคิดอย่างหลากหลายในเชิงประจักษ์ หรือจากสภาพเหตุการณ์จริง

๒. ด้านวจีสุจริต โดยจัดการฝึกอบรมสั่งสอนเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม ทั้งการอธิบาย บรรยาย ชี้แนะ แนะนำในกรณีศึกษาจากเหตุการณ์ในปัจจุบัน เพื่อให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม อธิบายร่วมกัน มีการเปรียบเทียบ และสรุปผลจากสิ่งที่ได้รับ รวมถึง นำหลักธรรมทางพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ เข้ามาปรับประยุกต์ในการปฏิบัติจริง ตลอดจน จัดกิจกรรม อย่างหลากหลาย เช่น กิจกรรมแว่วเสียงธรรมจากการพูด กิจกรรมนิมนต์พระ/บาทหลวงมาแสดงธรรม กิจกรรมเติมความรู้สู่ วาจาดี กิจกรรมไขปริศนาธรรมจากการพูด เป็นต้น เพื่อเพิ่มประสบการณ์ ให้เด็กในชุมชนพหุ วัฒนธรรม ได้เกิดกระบวนการคิดอย่างหลากหลายในเชิงประจักษ์ หรือจากสภาพเหตุการณ์จริง

๓. ด้านมโนสุจริต โดยฝึกอบรมสั่งสอน ชี้แนะ แนะนำให้เด็ก และเยาวชน ในชุมชนพหุ วัฒนธรรมคิดแต่ในสิ่งที่ดี ๆ และส่งเสริม สนับสนุนให้ดำรงชีวิตอยู่อย่างพอเพียง รวมถึง นำหลักธรรม ทางพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ มาให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้ยึดถือ และประพฤติ ปฏิบัติแต่ในสิ่งที่ถูกต้อง ตลอดจน จัดกิจกรรมบทบาทสมมติ กิจกรรมการแก้ปัญหา กิจกรรมศึกษา ท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย กิจกรรมการประกอบอาชีพอิสระเพื่อพึ่ง พาดตนเองอย่างยั่งยืน เพื่อเพิ่ม ประสบการณ์ให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม ได้ระดมสมองแล้วหาข้อสรุปร่วมกัน จากการจัดกิจกรรม

แผนภาพที่ ๔.๔ รูปแบบด้านการพัฒนา ตามหลักคุณธรรมบถ ๑๐

จากแผนภาพที่ ๔.๔ รูปแบบด้านการพัฒนาตามหลักคุณธรรมบถ ๑๐ พบว่า หลักการของการพัฒนา เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมเพื่อเปลี่ยนแปลงความรู้สึก อารมณ์ ความคิด การตัดสินใจ และพฤติกรรม โดยมีหลักคิด เป็นกระบวนการในการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมเพื่อเปลี่ยนแปลงความรู้สึก อารมณ์ ความคิด การตัดสินใจ และพฤติกรรม และมีหลักปฏิบัติแบ่งเป็น ๓ ด้านดังต่อไปนี้

๑. ด้านกายสุจริต โดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก และเยาวชน ในชุมชนพหุวัฒนธรรม เช่น จัดกิจกรรมสร้างแรงจูงใจ กิจกรรมการกำกับตนเองควบคุมตนเอง กิจกรรมการบริหารจัดการตนเอง กิจกรรมรณรงค์รักษานบธรรมเนียมนิยมประเพณีไทย กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมคนดีศรีชุมชนกิจกรรมการแข่งขันกีฬา กิจกรรมการออกกำลังกาย กิจกรรมทัศนศึกษาดูงาน กิจกรรมออกค่ายอาสา กิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรมนำชีวิต กิจกรรมเข้าค่ายเด็กและเยาวชนผู้นำคุณธรรม รวมถึงนำกรณีศึกษาจากเหตุการณ์ปัจจุบัน มาให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปผลร่วมกัน แล้วนำมาประยุกต์ใช้ให้ถูกต้องในการดำรงชีวิตประจำวัน

๒. ด้านวาจสุจริต โดยจัดกิจกรรมกำกับควบคุมตนเอง และนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ มาบูรณาการในการพัฒนาตนเอง เช่น กิจกรรมสวดมนต์ ฟังสมาธิ กิจกรรมวาทะนำฟัง กิจกรรมประกวดจริยธรรมเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมดีเด่น รวมถึง ชี้แนะ แนะนำให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมเกิดการพัฒนาตนเอง โดยจัดกิจกรรมทัศนศึกษา ดูวิถีทัศน์ หรือการเปรียบเทียบการพูดกับนิทาน ตลอดจน ยกตัวอย่างให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้เห็นผลที่เกิดขึ้นจากการพูดจาที่ไม่ดี และให้ตระหนักสนใจในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชนปัจจุบัน เพื่อนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปผลที่ได้รับ แล้วนำมาปรับประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองอย่างเป็นรูปธรรม

๓. ด้านมโนสุจริต โดยชี้แนะ แนะนำ ให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมเกิดการพัฒนาทักษะในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ใช้เหตุผลการตั้งคำถาม ประเมินค่าความถูกต้อง สามารถแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ รวมถึงนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ มาฝึกจิตให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความคิดทางลบ เป็นมีความคิดในมุมมองที่ดี เช่น กิจกรรมบรรพชาเด็กและเยาวชน ฤดูร้อนในชุมชนพหุวัฒนธรรม กิจกรรมทำบุญตักบาตรพระสงฆ์ สมาทานศีล กิจกรรมสวดมนต์ ฟังสมาธิ กิจกรรมการละเว้นอกุศลกรรมบถ ๑๐ เป็นต้น ตลอดจน จัดกิจกรรมส่งเสริมแก้ไขพฤติกรรมเด็กและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม หรือจัดกิจกรรมการฝึกทักษะการสังเกต การฟัง การถาม การรวบรวมข้อมูล สรุปผลอย่างเป็นรูปธรรม

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม” มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการคือ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการปัญหาอุปสรรคและการดำเนินงานด้านจริยธรรมในชุมชนพหุวัฒนธรรม ๒) เพื่อประยุกต์หลักจริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม ๓) เพื่อเสนอรูปแบบการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยแบบคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๒๕ รูป/คน และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) ณ ชุมชนพหุวัฒนธรรมอ้อมใหญ่, วัดเทียนดัด, ท่าข้าม อำเภอสสามพราณ จังหวัดนครปฐม ทั้งนี้จากผลการวิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญใน การประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

๕ .๑.๑ กระบวนการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม อำเภอสสามพราณ จังหวัดนครปฐม

๕ .๑.๑.๑ สภาพแวดล้อมของ จังหวัดนครปฐม

จังหวัดนครปฐม ตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มภาคกลางตอนกลางของประเทศ มีเนื้อที่ประมาณ ๒,๑๖๘.๓๒๗ ตารางกิโลเมตร หรือ ๑,๓๕๕,๒๐๔ ไร่ เป็นที่ราบลุ่ม พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นทุ่งนา ไม่มีภูเขา ไม่มีป่าไม้ มีแม่น้ำไหลผ่าน ๑ สาย ได้แก่ แม่น้ำท่าจีน แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๗ อำเภอ ๑๐๖ ตำบล ๙๓๐ หมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่ง เทศบาลนคร ๑ แห่ง เทศบาลเมือง ๔ แห่ง เทศบาลตำบล ๑๘ แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล ๙๒ แห่ง ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ประชากรจำนวนทั้งสิ้น ๙๐๐,๐๘๕ คน เป็นชาย จำนวน ๔๓๒,๒๖๗ คน หญิง จำนวน ๔๖๗,๘๑๘ คน คราวเรือน จำนวน ๓๖๙,๘๘๙ คราวเรือน ทรัพยากรดินและทรัพยากรน้ำ เศรษฐกิจผลิตภัณฑ์มวลรวม จังหวัดนครปฐมประชาชนมีรายได้เฉลี่ย ต่อหัว ๒๕๖,๕๐๑ บาทต่อปี รายได้มาจาก ๑. สาขาการผลิต อุตสาหกรรม ๒. สาขาการขนส่ง ๓. สาขาเกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้ ๔. สาขาการบริการ

ด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า และบริการทางธุรกิจ สินค้าสำคัญของจังหวัดได้แก่สินค้าการเกษตร กสิกรรมเนื้อหมู สินค้าอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว

๒.ด้านสังคม ได้แก่ อาชญากรรม ศาสนา การศึกษา สาธารณสุข โครงสร้างพื้นฐาน คมนาคม แรงงานและการจ้าง ผลการวิจัยพบว่าด้านอาชญากรรม มีการดำเนินงานตามมาตรการ ป้องกันและปราบปรามการเกิดอาชญากรรม มีการจับกุมผู้กระทำผิด ประกอบด้วย คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย มีการจับกุมผู้กระทำผิดมากที่สุด รองลงมาคือ คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ คดีประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกายและเพศ คดีที่น่าสนใจ และ คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ ตามลำดับ ด้านการศึกษา จังหวัดนครปฐม มีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน จำนวน ๘ แห่ง แบ่งเขต การศึกษาออกเป็น ๒ เขตพื้นที่การศึกษา คือเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต ๑ เขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต ๒ โครงสร้างพื้นฐานประกอบด้วย การไฟฟ้าการประปา และการบริการโทรศัพท์ด้านคมนาคม มีเส้นทางรถโดยสารมาจังหวัดนครปฐมโดยทางรถยนต์และ รถไฟ มีแรงงานต่างด้าว ๑๒๗,๓๑๑ คนส่วนใหญ่เป็นชาวพม่า ลาว กัมพูชา

๓. ด้านอื่น ๆ ได้แก่ ๑.วัด/ศาสนสถาน/ การพัฒนาชุมชน ๒.การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม

๑.วัด/ศาสนสถาน/ การพัฒนาชุมชน ผลการวิจัยพบว่าจังหวัดนครปฐม มี ๑) วัด ๒๒๔ แห่ง ๒) วัดของศาสนาคริสต์โปรเตสแตนท์ ๒๓ แห่ง คาธอลิก ๖ แห่ง และนิกายโรมันคาทอลิก ๖ แห่ง ๓) ศาสนาอิสลามมัสยิดปากีสถาน (ปาทาน) ๑ แห่ง การพัฒนาชุมชนจังหวัดนครปฐมได้ ดำเนินการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้นำ กลุ่ม / องค์กรเครือข่าย และชุมชน ตลอดจนการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้มีความมั่นคงผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน หมู่บ้าน ๓,๔๖๔ คน ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนตำบล ๒๐๐ คน ผู้นำชุมชนเพื่อเสริมสร้างการประยุกต์ จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมของชุมชน หลักสูตรผู้นำการพัฒนา จำนวน ๑๖๐ คนศูนย์ประสานงานองค์การชุมชน (๑) ระดับเข้มแข็ง ๑๘ แห่ง (๒) ระดับปานกลาง จำนวน ๖๓ แห่ง (๓) ระดับต้องปรับปรุง ๒๑ แห่ง (๔) เครือข่ายศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนตำบล ๑๐๒ แห่ง (๕) เครือข่ายศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนอำเภอ ๗ แห่ง , ศูนย์เรียนรู้ชุมชน (๑) ศูนย์เรียนรู้ ชุมชน ๑๕ แห่ง (๒) ศูนย์เรียนรู้ชุมชนสมบูรณ์แบบ ๔ แห่ง, องค์กรพัฒนาภาคเอกชนได้แก่ สโมสรไล ออนส์ ๓ แห่ง สโมสรโรตารี ๗ แห่ง

๒.การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของจังหวัดนครปฐม จากการวิจัยพบว่า

จุดแข็ง (Strengths) ๑. จังหวัดนครปฐมมีศาสนสถานที่สำคัญเป็นศูนย์รวมทาง จิตใจในจังหวัด ๒. จังหวัดนครปฐมยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่มุ่งให้ คนเป็นศูนย์กลาง ของการพัฒนาและ สร้างสมดุลการพัฒนา ในทุกมิติ โดยมีศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านหัวอ่าว หมู่ ๕ ตำบล บางช้าง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ให้กับประชาชนทั้งในจังหวัดและ

ภูมิภาค ๓. จังหวัดนครปฐมมีศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาในด้านต่าง ๆ ที่ดีงามและทรงคุณค่า ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่ยึดโยงให้คนในสังคมมีความเป็นเอกภาพ 4. จังหวัดนครปฐมมีหน่วยงานและองค์กรที่ทำงานด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในหลายมิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรหรือสถาบันทางศาสนาต่าง ๆ ซึ่งมีการดำเนินการส่งเสริมให้บุคลากรในศาสนาได้ทำหน้าที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตามหลักการทางศาสนาแก่ศาสนิกชนในรูปแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของแต่ละศาสนาอย่างต่อเนื่อง ๕. ภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ในจังหวัดต่างให้ความสำคัญและสนับสนุนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ประชาชน ๖. จังหวัดนครปฐมมีภาคีเครือข่ายในการดำเนินงาน ทั้งระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น รวมถึงเครือข่ายภาควิชาการ คือ สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ร่วมกันดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ประชาชน ๗. สถานศึกษาในจังหวัดนครปฐมมีการบรรจุหลักสูตรด้านศาสนาและการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา ทั้งในรูปแบบการสอดแทรกเนื้อหาวิชาในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ และในรูปแบบของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

จุดอ่อน (Weaknesses) ๑. ขาดการบูรณาการการทำงานในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของทุกภาคส่วนในพื้นที่อย่างแท้จริง ตลอดจนขาดการติดตามประเมินผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ๒. การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและกระแสโลกาภิวัตน์มีผลกระทบต่อวัฒนธรรม ประเพณีดั้งเดิมที่ดีงาม ส่งผลให้ประชาชนมีความเป็นวัตถุนิยม ให้ความสำคัญกับศีลธรรมและวัฒนธรรมที่ดีงามลดลง ๓. สถาบันครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป พ่อแม่ไม่มีเวลาสั่งสอนอบรมลูก แม้ว่าเยาวชนเข้าเรียนหนังสือ ใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนตั้งแต่วัยเยาว์ แต่โรงเรียนไม่สามารถอบรมกล่อมเกลายาวนานในด้านคุณธรรมจริยธรรม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตได้เท่าเทียมกับพ่อแม่และชุมชน หรือจะกล่าวง่าย ๆ คือ วัด บ้าน โรงเรียน แยกส่วนกันไม่เป็นสังคม ที่กลมกลืนกัน การหลอหลอมและอบรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ตลอดถึงการสืบทอดวัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบเดิม ก็อ่อนด้อยไป ส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในสังคมตามมา เช่น เช่น ปัญหา จริยธรรมในเด็กและเยาวชน อาชญากรรม ความแตกแยกทางความคิด เป็นต้น

โอกาส (Opportunities) ๑. การมีแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมระดับชาติ สามารถนำมาใช้เป็นกรอบแนวทางในการขับเคลื่อนส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในชุมชนได้ ๒. การเรียกร้องของสังคมให้ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน บริหารงานและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย ความโปร่งใส มีธรรมาภิบาล (Good Corporate Governance) และมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR) ๓. ภาวะวิกฤตทางด้านคุณธรรมจริยธรรมของสังคมในปัจจุบัน เกิดเป็นกระแสสังคมให้บุคคลสำคัญในด้านต่าง ๆ เป็นต้นแบบที่ดี ๔. กลไกภาครัฐบางส่วน เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ รวมถึงศูนย์คุณธรรมจริยธรรม (องค์การมหาชน) ให้การสนับสนุน

การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้สังคม จึงเป็นกลไกที่สำคัญในการ กำหนดทิศทางและผลักดันการ พัฒนาประชาชนให้มีคุณธรรมจริยธรรม ๕. กระบวนการสื่อสารที่มีความทันสมัย โดยผ่านเทคโนโลยี สมัยใหม่ ทำให้สามารถเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และสื่อสารเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและคล่องตัว มากขึ้น

อุปสรรค (Threats) ๑. กระแสบริโภคนิยม และการโฆษณาชวนเชื่อ กำลังเป็น กระแสที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมของคนในสังคม ๒. ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ และปัญหาความเหลื่อมล้ำใน สังคม ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการให้ ความ สำคัญกับเรื่องการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและ ค่านิยมอันดีงามในสังคม ๓. ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศในภาวะสังคมปัจจุบัน แม้ จะมีผลกระทบในเชิงบวก ในเรื่องความสะดวกสบาย แต่อาจจะส่งผลกระทบต่อเชิงลบต่อการยึดมั่นใน คุณธรรมจริยธรรมของประชาชนในสังคม ๔. กระแสการไหลบ่าของวัฒนธรรมต่างชาติที่เข้ามาสู่ สังคมไทยทางสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนไทยมากขึ้น ทำให้ รากเหง้าความเป็นไทยหลายประการได้รับผลกระทบ ถูกลดคุณค่าลงและถูกเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะ ขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมไทยกำลังถูกกลืนจากค่านิยมตะวันตก ส่งผลให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ ต่างยึดติดกับค่านิยมของต่างชาติแล้วละเลยความเป็นไทย ๕. ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเป็นปัญหา สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศและการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเป็นอย่างมาก ประชาชนบางส่วนมองว่าการทุจริตคอร์รัปชันเป็นเรื่องปกติและยอมรับได้

๕.๑.๑.๒ สภาพแวดล้อมของชุมชนพหุวัฒนธรรมอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

พื้นที่ตั้งของชุมชนพหุวัฒนธรรมอยู่ที่ชุมชนอ้อมใหญ่ ชุมชนวัดเทียนดัด และชุมชน ท่าข้าม เป็นพื้นที่ราบลุ่มอยู่ติดแม่น้ำท่าจีน ใกล้ที่ว่าการอำเภอสามพรานประมาณ ๒ กิโลเมตรไปทาง เรือ ทางบกประมาณ ๘ กิโลเมตร มีวัดอ้อมใหญ่วัดเทียนดัดวัดท่าข้าม และวัดนักบุญเปโตร (ศาสนา คริสต์นิกายโรมันคาทอลิก) เป็นศูนย์กลางของชุมชน อยู่ห่างจากถนนเพชรเกษมทางทิศเหนือประมาณ ๒ กิโลเมตร ด้านใต้ติดแม่น้ำท่าจีน มีพื้นที่ดินประมาณ ๒๐ ตารางกิโลเมตร หรือ ๑๒,๑๙๔ ไร่ ประชากร ๓๒,๘๑๘ คน ความหนาแน่น ๑,๙๖๐ คน/ตร.กม.(ประชากรแฝงประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ คน) ประกอบอาชีพเกษตรกรรม อุตสาหกรรม บริการ ค้าขาย ก่อสร้าง บริเวณชุมชนอ้อมใหญ่ ชุมชนวัด เทียนดัดมีบ้านเรือนที่เป็นพุทธศาสนิกชนอยู่เป็นจำนวนมากแต่มีบ้านเรือน คริสตชนจำนวนน้อย ในขณะที่ชุมชนท่าข้ามมีบ้านเรือนเป็นชาวคริสต์เป็นส่วนใหญ่เพราะมีโบสถ์วัดนักบุญเปโตรตั้งอยู่ ท่ามกลางชุมชน โดยมีบ้านเรือนที่เป็นพุทธศาสนิกชนอยู่ ร่วมด้วย เป็นส่วนน้อย ชุมชนจึงมีความ หลากหลายทางความเชื่อ แม้ในยุคปัจจุบันที่เศรษฐกิจเจริญก้าวหน้า มีชาวพม่า เขมร ลาวที่เป็นคน ต่างด้าวที่เข้ามาขายแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมาก ก็ยังรักษาความหลากหลายทางความ เชื่อไว้ได้ คนในชุมชนพหุวัฒนธรรมสามพรานส่วนใหญ่ จึงนับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ ๖๕ ศาสนาคริสต์ร้อยละ ๓๒ และอื่น ๆ ร้อยละ ๓ โดยในการนับถือศาสนาพุทธ /คริสต์ นั้นคนอีกเป็น

จำนวนมากยังคงนับถือผีควบคู่กันไปด้วย เราจะเห็น ชาวจีน คริสต์/พุทธ กราบไหว้ศาลเจ้าแม่ทับทิม ศาลเจ้าพ่อกวนอู ศาลเจ้าเล่าบุนเท่าง หรือสี่ไต่เทียนฮุดโจ้ว ฯลฯ ส่วนชาวลาวที่ไหว้ผีก็เรียกผีที่ศาล เจ้าว่าเจ้าพ่อ/เจ้านาย/เจ้าปู่ทองคำ เป็นต้น จึงทำให้ชาวบ้านในชุมชนพหุวัฒนธรรมประกอบพิธีทาง พุทธ/คริสตศาสนาควบคู่ไปกับการเซ่นไหว้ผีที่ตนเคารพนับถือ ดังนั้นชุมชนพหุวัฒนธรรมในอำเภอ สามพราน จึงเป็นชุมชนขนาดใหญ่ที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมระหว่างศาสนาพุทธและ ศาสนาคริสต์ ชาวบ้านทั้งสองศาสนา และหลากหลายความเชื่อสามารถอาศัยอยู่ร่วมกันได้อย่างมี ความสุข เพราะเข้าใจหลักคำสอนของศาสนาตัวเอง และไม่ล่วงเกินความเชื่อของคนอื่น แตกต่างแต่ ไม่แตกแยก โดยมีวัด/ศาสนสถานของตนเป็นศูนย์กลางความเชื่อของชุมชน มีผู้นำชุมชน/ผู้นำศาสนา ที่ดี ที่เน้นแนวทางสันติสุขสามัคคีไม่แตกแยกเพื่อการอยู่และพัฒนาชุมชนร่วมกัน

๕.๑.๑.๓ สภาพการปัญหาอุปสรรคและการดำเนินงานด้านจริยธรรมในชุมชนพหุ วัฒนธรรม

สำหรับสภาพปัญหาอุปสรรคและการดำเนินการประยุกต์ หลักจริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนา เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม จาก การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญนั้น พบว่า มีรากฐานมาจากตัว เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม เป็นสำคัญ ซึ่งสรุปได้ ๓ ประการ ดังนี้

๑. ปัญหาที่เกิดจากการประพัตติ การปฏิบัติ และการกระทำต่าง ๆ ของเด็กเยาวชนชุมชน พหุวัฒนธรรม ปัญหาที่เกิดจากประพัตติ การปฏิบัติ หรือการแสดงออกด้วยการกระทำต่าง ๆ ของ เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม เองเป็นสิ่งที่สามารถเห็นได้อย่างชัดเจน โดยการตั้งใจ และความ รับผิดชอบในการศึกษา เล่าเรียนของเด็กเยาวชนลดน้อยลง ขาดการเอาใจใส่ในการเรียน มีพฤติกรรม การปฏิบัติใน การเลียนแบบในสิ่งที่ไม่เหมาะสม ไม่ถูกต้องทะเลาะวิวาทกันทั้งในชุมชนเดียวกัน และ ต่างชุมชน เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม หยึ่งแต่งกายไม่เหมาะสม ซึ่งเป็นมูลเหตุที่ก่อให้เกิด อาชญากรรมทางเพศ มีการขายบริการทางเพศทั้งผู้หญิง และผู้ชาย อยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยา การ เสพสื่อของเด็กเยาวชนชุมชนพหุวัฒนธรรม โดยเฉพาะ Social Media เป็นแรงจูงใจให้ถูกชักนำไป ในทางเสื่อมเสีย เช่น การ Post ภาพเปลือย เป็นต้น หรือกระทำในสิ่งที่ไม่ดีงาม ผิดจริยธรรมและ ศีลธรรมอันดีงามซึ่งเกิดขึ้นในทุกภาคส่วนของสังคมไทยใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เชื้อเพื่อนและช่วยปกปิด ความลับของเพื่อนที่ปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง บางครั้งชอบทำตามเพื่อนในสิ่งที่ไม่ถูกไม่ควร เช่น ดื่มสุรา สูบบุหรี่ หรือติดสารเสพติด เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าปัญหาจริยธรรม หรือการทำความดีนั้นขึ้นอยู่กับ ตัวบุคคลที่จะเลือกสิ่งไหนถูก และสิ่งไหนผิด ตลอดจนมีค่านิยมในสังคมที่ผิด ๆ เช่น เด็กเยาวชนในชุมชน พหุวัฒนธรรม หยึ่งนุ่งกระโปรงสั้น อาจกล่าวได้ว่าปัจจุบันเด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม ในชุมชน พหุวัฒนธรรม บางส่วน “คำว่าจริยธรรมในการประพัตติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามของเด็กเยาวชนชุมชนพหุ วัฒนธรรม มีปัญหาและอุปสรรคอย่างมาก เพราะขาดจริยธรรมในการประพัตติปฏิบัติ เช่น การรักษา ศีล ๕ ยังปฏิบัติไม่ได้ เป็นต้นรวมถึงเด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม บางส่วนเกิดความเสื่อมทราม

ทางจิตใจ คือ การขาดคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรมในการดำเนินชีวิต มีค่านิยมฟุ่มเฟือย คลั่งไคล้ ก้าวร้าว รุนแรง ก่ออาชญากรรม ตีดยาเสพติด ทะเลาะวิวาท โดยปัญหาเหล่านี้มีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ จนกลายเป็นเรื่องธรรมดา มีการค้าประเวณีเพื่อแลกกับเงินไปสนองความต้องการของตนเอง ดังนั้น ควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบในการรณรงค์ด้านการรักษาวินัยวัฒนธรรม อันดีงาม การนิยมของไทย สินค้าไทย ประเพณีไทย การเป็นอยู่แบบไทย ๆ ที่สืบทอดกันมา เพื่อลดความฟุ้งเฟ้อของเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมต่างชาติ นอกจากนี้ความรับผิดชอบต่อตนเองของเด็ก เยาวชนชุมชนพหุวัฒนธรรมและต่อผู้อื่นยังมีน้อย ขาดความเอาใจใส่ในการศึกษาเล่าเรียน การปฏิบัติตนตามหลักพื้นฐาน ทางพุทธศาสนา คือ ศีล ๕ ยังไม่ค่อยมี ความตระหนักหรือพยายามที่จะปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องมีน้อยความ ไม่มีระเบียบวินัยในเรื่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการดำรงชีวิตประจำวัน การศึกษาเล่าเรียน การเลือกคบเพื่อน การคิดพิจารณารับผิดชอบต่อชีวิตยังมีน้อย ความต่อเนื่องในการปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องขาดความชัดเจน ความเป็นโลกาภิวัตน์ หรือความเป็นโลกแห่งข้อมูลข่าวสารในสังคมมนุษย์ ทำให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม มีการประหลาด การปฏิบัติแบบเอาอย่างกัน โดยไม่พิจารณาให้ถ่องแท้ว่าสิ่งใดควรกระทำ หรือไม่ควรกระทำ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศไปในทางที่ผิด ศีลธรรม เช่น การดูหนังลามกอนาจาร ดูรูปโป๊ เป็นต้นตลอดจนเด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม บางส่วนพยายามที่จะปฏิบัติตนให้มีความทันสมัยจนลืมว่าสิ่งที่ควรประพฤติปฏิบัติคืออะไร ขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ๆ สมควรปฏิบัติ หลงในวัตถุนิยมจนเกินไปและเกิดจากแรงจูงใจของเด็กเยาวชน ชุมชนพหุวัฒนธรรม เองที่ต้องการจะกระทำถึงแม้ว่าสิ่งที่กระทำจะเป็น สิ่งที่ไม่ถูกต้อง แต่ต้องการได้รับการยอมรับจากเพื่อนในกลุ่ม สิ่งใดก็ตามเป็นสิ่งที่เพื่อนในกลุ่ม ไม่ยอมรับก็จะไม่ทำ

๒. ปัญหาที่เกิดจากการใช้วาจาในการสื่อสาร หรือการดำรงชีวิตประจำวันของเด็กเยาวชน ชุมชนพหุวัฒนธรรม ปัญหาที่เกิดจากการใช้วาจาในการสื่อสาร หรือการดำรงชีวิตประจำวันของเด็ก เยาวชนชุมชนพหุวัฒนธรรมก็เป็นปัญหาที่สามารถเห็นได้อย่างชัดเจนเช่นกัน โดยเด็กเยาวชนในชุมชน พหุวัฒนธรรม บางส่วนมีการใช้คำพูดหรือใช้ภาษาที่หยาบคายรุนแรง โดยเฉพาะการใช้ภาษาใน Social Media อย่างรุนแรง โดยเด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม มองว่าเป็นสิ่งที่ไม่ใช่ของแปลก เป็นเรื่องปกติ ซึ่งเป็นเรื่องอันตรายมากหากเด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม ไม่ใช้วิจารณญาณใน การกลั่นกรองก่อน รวมถึงในปัจจุบันเด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม บางส่วนใช้วาจาในการสื่อสาร ระหว่างเพื่อนด้วยกันเอง หรือกับคนที่ใกล้ชิดสนิทสนมที่หยาบคาย ไม่สุภาพ ใช้คำภาษาไทยที่ไม่ ถูกต้อง หรือใช้คำที่ด่าทอพ่อแม่ผู้อื่น ดูถูกเหยียดหยามผู้อื่น เชื้อชาติอื่น และใช้คำพูดที่ไม่มีสัมมา การระต่อผู้ที่สูงวัยกว่า

๓. ปัญหาที่เกิดจากการใช้ความคิดในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ของเด็กเยาวชนชุมชนพหุ วัฒนธรรม ปัญหาที่เกิดจากการใช้ความคิดในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ของเด็กเยาวชนชุมชนพหุ วัฒนธรรมนี้เป็นเรื่องของการใช้ความคิดของเด็กเยาวชนชุมชนพหุวัฒนธรรมในการตัดสินใจเพื่อให้รู้ว่า

สิ่งใดถูกต้องสมควรกระทำ หรือละเว้นกระทำ รวมถึงสิ่งใดไม่ถูกต้องสมควรกระทำ หรือละเว้นกระทำ เนื่องจากเด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม มีพื้นฐานมาไม่เหมือนกัน มีที่มาจากที่ ๆ หลากหลายทำให้ความคิด หรือการปฏิบัติตนไม่เหมือนกัน ขาดความชัดเจน ในการปฏิบัติร่วมกันการประพฤติปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างที่ดี เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม ไม่ค่อยให้ความสนใจ ขาดจิตอาสาในการทำเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ปล่อยึดตามกระแสบริโภคนิยม ขาดการควบคุมกายและจิต มีค่านิยมที่ไม่เหมาะสม โดยไม่คำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจ ขาดความยุติธรรม กล้าหาญ สติและอารมณ์ไม่มั่นคง และการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ไม่เข้าใจหรือไม่สนใจในเรื่องศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมอันดีงาม แยกไม่ออกรื่องการทำความดี ซึ่งขึ้นอยู่กับจิตใจของเด็กเยาวชนชุมชนพหุวัฒนธรรมเอง ชอบคิดว่าการทำความดีมันยากกว่าทำความชั่ว ตลอดจน เพื่อนก็เป็นปัญหาที่ทำให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม ทำในสิ่งที่ไม่ดีงาม ชักชวนทำในสิ่งที่ผิดจริยธรรม เพราะเด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม จัดได้ว่าเป็นวัยรุ่นกลุ่มหนึ่งที่มีความอยากรู้อยากเห็น อยากรอง และต้องการความนับถือยกย่องจากเพื่อน ๆ ในกลุ่ม ดังนั้น การเลือกคบเพื่อน ถ้าคบคนดี ก็จะทำให้ดีตาม แต่ถ้าคบคนที่ตรงกันข้ามก็จะได้ผลที่ตรงกันข้ามกัน

สรุปสภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการด้านจริยธรรมของเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม

ปัญหาและอุปสรรค	ข้อสรุป
๑.ปัญหาจริยธรรมทางกาย	<p>เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับการประพฤติ การปฏิบัติ การการกระทำ</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต เบียดเบียนผู้อื่น ๒. ใช้จ่ายเงินอย่างฟุ่มเฟือย สรุ่ยสุร่าย ๓. เทียวเตร่ หรือสถานบันเทิงที่เป็นแหล่งอบายมุข ๔. เสพสิ่งเสพติด ๕. ประพฤติปฏิบัติในทางกามารมณ์ที่ผิดลูกผิดเมียผู้อื่น ๖. ไม่เคารพกฎระเบียบ บรรทัดฐาน วินัยของสังคม ๗. ขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เมตตาต่อผู้อื่น ๘. ขาดความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียน ๙. เกียจคร้านในการทำงาน ๑๐. ขาดความเคารพต่อผู้ที่สูงวัยกว่า ๑๑. ขาดความรับผิดชอบในสิ่งที่ตัวเองกระทำ ๑๒. ขาดความอดทนต่อความยากลำบาก ๑๓. เล่นการพนัน ต้มสุรา หรือเครื่องดื่มที่มีเมเมา ๑๔. แต่งกายไม่เรียบร้อย หรือไม่เหมาะสมกับกาลเทศะ ๑๕. ลักขโมย ทะเลาะวิวาท ๑๖. นิยมการใช้ความรุนแรงในการตัดสินปัญหา

ปัญหาและอุปสรรค	ข้อสรุป
๒.ปัญหาจริยธรรมทางวาจา	เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับการใช้คำพูดในการสื่อสาร หรือการใช้วาจาในการดำเนินชีวิต โดยขาดการคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบก่อนที่จะพูดหรือใช้วาจา คือ ๑. พูดนินทาว่าร้ายผู้อื่น ๒. พูดโกหก ๓. พูดหยาบคาย ๔. พูดเพ้อเจ้อ
๓.ปัญหาจริยธรรมทางใจ	เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับการใช้ความคิดให้รู้ว่าสิ่งใดถูกต้อง ควรกระทำ หรือสิ่งใดไม่ถูกต้องไม่ควรกระทำ คือ ๑. มีความโลภ อยากมี อยากได้ อยากเป็น ๒. ขาดเหตุและผล มักใช้อารมณ์ในการตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ๓. ขาดความละเอียดต่อสิ่งที่ไม่ดีหรือความชั่วไม่เกรงกลัวต่อบาป ๔. ประมาทในการดำเนินชีวิต ๕. มีจิตใจไม่หนักแน่น จิตใจรวนเร ไขว่คว้าได้ง่าย ๖. อาฆาตพยาบาทปองร้าย

กล่าวโดยสรุป สภาพปัญหาอุปสรรคและการดำเนินการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม จากผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก นั้น มีรากฐานมาจากตัวเด็กเยาวชนในชุมชน เป็นสำคัญ ซึ่งสรุปได้ ๓ ประการ คือ ๑) ปัญหาจริยธรรมเชิงพุทธที่เกิดจากการประพฤติ การปฏิบัติ และการกระทำต่าง ๆ ของเด็กเยาวชน ในชุมชนพหุวัฒนธรรม เอง ๒) ปัญหาจริยธรรมเชิงพุทธที่เกิดจากการใช้วาจาในการสื่อสารหรือการดำรงชีวิตโดยขาดการคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบก่อนที่จะพูดหรือใช้วาจา ๓) ปัญหาจริยธรรมเชิงพุทธที่เกิดจากทางใจ เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับการใช้ความคิดไม่รู้ว่าสิ่งใดถูกต้อง ควรกระทำ หรือสิ่งใดไม่ถูกต้องไม่ควรกระทำ

๕.๑.๑.๔ การประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม

สำหรับการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม นั้น จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญพบว่า คือ หลักกุศลกรรมบถ ๑๐ ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ทำให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข เกิดสันติสุขร่วมกัน ลดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยมุ่งเน้นให้มนุษย์ได้เรียนรู้และเกิดการปฏิบัติ เพื่อให้เป็นผู้ดีพร้อมทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ โดยหลักกุศลกรรมบถ ๑๐ เป็นหลักธรรมที่เป็นข้อห้ามความวิบัติหรือความชั่วครบทั้ง ๓ ช่องทางกล่าวคือ ๑) กายสุจริต ๓ ได้แก่ไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตผู้อื่น ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติผิดในกาม ๒) วจีสุจริต ๔ ได้แก่ ไม่

พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดคำหยาบคาย ไม่พูดเพ้อเจ้อ และ ๓) มโนสุจริต ๓ ได้แก่ ไม่โลภอยากได้ของคนอื่น ไม่คิดอาฆาตพยาบาทปองร้าย มีปัญญาอันเห็นชอบ เข้าใจอันถูกต้องที่ทำให้เกิดการกระทำอันถูกต้อง สามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมให้เป็นผู้มีความสมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ เพราะเป็นหลักธรรมที่เป็นพื้นฐานของชีวิต ที่ครอบคลุมการประพฤติปฏิบัติของมนุษย์ ถ้าประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีก็จะเกิดสิ่งที่ดี แต่ถ้าประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดีการกระทำก็ไม่ดีเช่นกันโดยมีกระบวนการวิธีการ ดังต่อไปนี้

ด้านกายสุจริต

๑. การละเว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตผู้อื่น การละเว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตผู้อื่น มีวิธีการสรุปได้ ๓ ประเด็น คือ ๑) การให้การศึกษา ๒) นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ และ ๓) จัดกิจกรรม ดังต่อไปนี้

การให้การศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนให้จัดการศึกษาที่ชี้ให้เห็นว่าการฆ่ามนุษย์นั้นผิดกฎหมาย ต้องเข้าคุก หรือถ้าทางพุทธศาสนาหากผู้ใดกระทำการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตผู้อื่นก็จะตกนรก หรือให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้ระดมสมอง วิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อให้ทราบและรู้ว่าการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตเป็นสิ่งไม่ดี สมควรที่จะหลีกเลี่ยงการทำร้ายสัตว์ สอนให้มีความเมตตา กรุณาต่อเพื่อนมนุษย์ และสรรพสัตว์ทั้งหลาย หรืออาจใช้การศึกษาจากกรณีศึกษา กรณีปัญหาในการละเว้นจากการฆ่าสัตว์ และควรให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมรู้และเข้าใจว่าผลของการฆ่าหรือกฎแห่งกรรม ตลอดจนพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนในชุมชนพหุวัฒนธรรมแต่ละรายวิชาโดยมีหลักธรรมควบคู่ไปกับการเรียนการสอนในวิชานั้น ๆ มุ่งเน้นถึงเรื่องของการฆ่าสัตว์ ซึ่งเป็นเรื่องของการผิดศีลในข้อที่หนึ่งจากศีลห้าข้อ ซึ่งการกระทำแบบนี้เป็นสิ่งซึ่งไม่ควรกระทำ เพื่อประยุกต์ในโรงเรียนในชุมชนพหุวัฒนธรรม

นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ จัดการเรียนการสอนโดยเป็นการบูรณาการการสอนในเนื้อหาวิชาที่สอนกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา เช่น ให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมรักษาศีล ๕ อย่างเคร่งครัดมุ่งเน้นไปที่จิตใจของเด็กโดยให้ เด็กในชุมชนพหุธรรมมีศีล มีสมาธิ และมีปัญญา จัดกิจกรรมให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้เกิดการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เช่น เข้าวัดฟังเทศน์ฟังธรรม สวดมนต์ นั่งสมาธิ ปล่อยสัตว์ที่อ่อนแอไม่มีทางสู้ เป็นต้น สอดแทรกหลักธรรมทางพุทธศาสนาในเรื่องของการละเว้นการฆ่าสัตว์

จัดกิจกรรม ส่งเสริมสนับสนุน ให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม ร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จัดกิจกรรมโดยพาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมไปทัศนศึกษาโรงฆ่าสัตว์ ปลูกฝังให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมเห็นคุณค่าของชีวิต และชี้ให้เห็นผลของการฆ่าสัตว์ส่งผลเสียอย่างไรต่อเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม สังคม ครอบครัว หรือจัดกิจกรรมออกค่ายอาสาพัฒนาเพื่อให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมเป็นผู้ที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เมตตากรุณาต่อตนเองและผู้อื่นหรือเชิญบุคคลที่ได้รับการยอมรับ

จากเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมมาให้ความรู้โดยเป็นผู้นำกิจกรรมด้านต่าง ๆ เช่น การจัดกิจกรรมส่งเสริมการละเล่นการฆ่าสัตว์ เป็นต้น

๒. การละเล่นจากการลัทธิขงจื้อ ละเล่นจากการลัทธิขงจื้อ มีวิธีการ โดยสรุปได้ ๓ ประเด็น คือ ๑) การฝึกอบรม ๒) นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ และ ๓) จัดกิจกรรม ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

การฝึกอบรม ฝึกอบรม เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมให้เป็นผู้ไม่ล็กเล้กขโมยน้อย ละเล่นจากการเอาเปรียบผู้อื่น เคารพในสิทธิทรัพย์สินของผู้อื่นนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต เพื่อลด ความโลภ ความอยากได้ของ ๆ ผู้อื่นมาเป็นของตนเอง นำกรณีศึกษา ภาพยนตร์ วิทยุทัศน์ มาให้เด็กใน ชุมชนพหุวัฒนธรรมได้เกิดความรู้ว่าการขโมยเป็นสิ่งที่ไม่ดี หรือให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมละเล่นจากการลัทธิขงจื้อที่เจ้าของทรัพย์สินไม่อนุญาติ แม้ว่าจะเป็นที่นั่งและเพื่อนก็ตามก็ห้ามลักทรัพย์ซึ่งกันและกันเช่น เมื่อเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมเห็นเพื่อนด้วยกันมีเงินมากกว่าอาจเกิดความอยากได้อีกมี ดังนั้น เราควรพอใจในสิ่งที่เรามีนอกจากนี้ ควรส่งเสริมให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมมีความซื่อสัตย์ สุจริตไม่คดโกงและชี้ให้เห็นถึงผลกระทบข้อเสียที่เกิดจากความโลภให้มีมุมมองต่าง ๆ และจัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่มีวิธีการอย่างหลากหลาย เช่น ให้ตำรวจมาฝึกอบรมให้ความรู้ในบทลงโทษจากการลักทรัพย์

นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมควรทำจิตใจให้สงบ ต้องไม่อยากได้ของผู้อื่นมาเป็นของเราและนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตเพื่อขัดเกลาตัวเองเพื่อให้จิตใจพบกับความสงบ รู้ว่าอะไรผิด อะไรถูก อะไรควรทำหรือไม่ควรทำ และต้องมีศีลอยู่ประจำใจ ส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้เกิดการฝึกปฏิบัติสมาธิอย่างสม่ำเสมอ ทำแต่ความดี ไม่ตกเป็นทาสของอารมณ์

จัดกิจกรรม ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมสมัครร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จัดกิจกรรมทัศนศึกษาและกิจกรรมออกค่ายอาสาพัฒนาโรงเรียนในท้องถิ่น ทุรกันดารหรือจัดกิจกรรมรณรงค์สัปดาห์การละเล่นการลัทธิขงจื้อ รวมถึง ส่งเสริมให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมมีค่า นิยมไทย ไม่หลงไหลในค่านิยมต่างประเทศ หรือยกเหตุการณ์ข่าวในปัจจุบันซึ่งมีการลักขโมยกันมากขึ้น แล้วร่วมกันอธิบายถึงสาเหตุ หาข้อสรุปเพื่อหาแนวทางแก้ไข

๓. การละเล่นจากการประพุดิผิตในกาม การละเล่นจากการประพุดิผิต ในกามมีวิธีการสรุปได้ ๓ ประเด็น คือ ๑) การพัฒนา ๒) การฝึกอบรม และ ๓) จัดกิจกรรม ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

การพัฒนา ส่งเสริมให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมรู้จักการพัฒนาตนเองโดยกำกับ ควบคุม ความประพุดิผิตของตนเอง เพื่อละเล่นการประพุดิผิตในกาม ไม่ควรอยู่กันอย่างฉันทสามิภรรยา ก่อนแต่งงาน รวมถึงจัดประสพการณ์การเรียนรู้เพื่อรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีไทย

การฝึกอบรม อบรมให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมละเว้นการประพฤติผิดในกามไม่ควรประพฤติปฏิบัติ เพราะนอกจากจะทำให้ตนเองเดือดร้อน ยังผิดกฎหมายบ้านเมืองด้วย ยกกรณีศึกษาเหตุการณ์ปัจจุบัน แล้ววิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปผลที่เกิดขึ้นร่วมกัน เพื่อทราบถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสถาบันครอบครัว และนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ชี้แนะ ให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้เกิดความตระหนักในโทษที่ได้รับจากการละเมิดสิทธิผู้อื่น หรือยกตัวอย่างให้เด็กเยาวชนได้เห็น เช่น ดิตโรคทางเพศสัมพันธ์ ปัญหาทางสังคมในการผิดลูกผิดเมียและส่งเสริม สนับสนุนให้ครอบครัวมีความสุขโดยให้พ่อแม่ ต้องมีใจเดียวรักเดียว ไม่มีภรรยาหลายภรรยา หรือมีสามีหลายสามี หรือเชิญหน่วยงานสาธารณสุขมาให้ความรู้ ความเข้าใจให้รู้ถึงพิษภัยต่าง ๆ ที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร

จัดกิจกรรม ส่งเสริมสนับสนุน ให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม สมัคร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เด็กเยาวชนในวัยนี้เป็นวัยที่กำลังศึกษาค้นคว้า การละเว้นการประพฤติผิดในกามยังไม่สามารถกระทำได้ เพราะถ้าจิตใจคนเรายังมีความอยากความต้องการทางเพศอยู่มาก ดังนั้น ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และให้นำหลักคำสอนของพุทธศาสนา หลักปฏิบัติมาขัดเกลาตัวเองเพื่อให้จิตใจพบกับความสงบ เพื่อให้ตนเองได้มีปัญญารู้ว่าอะไรผิด อะไรถูก อะไรควรทำหรือไม่ควรทำ และมีศีลอยู่ประจำใจเพื่อคอยขัดเกลาจิตใจของตนเอง จัดกิจกรรมในการสร้างแรงจูงใจ เช่น กิจกรรมคนดีศรีชุมชน งดเว้นการประพฤติผิดในการมีเพศสัมพันธ์ ให้มีมุมมองอย่างหลากหลายมิติ เช่น หากเป็นผู้ถูกระทำเสียเองจะเกิดผลและปัญหาอย่างไร รวมถึงจัดกิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรมนำชีวิต หรือจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นไม่ให้เกิดเยาวชนเหล่านี้หมกมุ่นในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ในเรื่องเกี่ยวกับเพศ เช่น จัดกิจกรรมแข่งขันกีฬา กิจกรรมออกกำลังกาย เป็นต้น ตลอดจนควรลด ละเลิกในกิเลสที่ลุ่มหลงในรูป รส สัมผัส หลงมัวเมาในกาม จัดกิจกรรมทัศนศึกษาดูงาน แล้วนำผลจากการไปศึกษา ดูงานมาประยุกต์ใช้ในโรงเรียนในชุมชนพหุวัฒนธรรม เว้นจากการประพฤติทางกามต่อลูกหรือภรรยาของผู้อื่น ไม่ว่าบุคคลเหล่านั้นจะยินยอมโดยสมัครใจก็ตาม นอกจากนี้จัดกิจกรรมให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้มีความรู้เกี่ยวกับการล่วงละเมิดในสื่อข้อที่สามในสื่อห้าข้อว่าเป็นการสร้างเหตุที่ไม่ดีให้กับตนเองไม่ควรกระทำและจะมีผลกระทบในภายหลัง จะทำให้ครอบครัวเดือนร้อนและเสียหาย

ด้านวจีสจจริต

๑. การละเว้นจากการพูดเท็จ พูดโกหก ละเว้นจากการพูดเท็จ มีวิธีการสรุปได้ ๓ ประเด็น คือ ๑) การให้การศึกษา ๒) นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ และ ๓) จัดกิจกรรมดังต่อไปนี้

การให้การศึกษา ปัจจุบันนี้ เราได้รับทราบข้อมูลทั้งเป็นเรื่องจริง และเรื่องไม่จริงจากผู้คนในสังคมจนกลายเป็นเรื่องปกติไปแล้วในชีวิตประจำวัน หลายครั้งเรื่องต่าง ๆ ก็เป็นเรื่องที่ไม่จริงที่เกิดจากการพูดต่อ ๆ กันมา และจะให้มนุษย์ทุกคนละเว้นการพูดเท็จ คงเป็นไปได้ ซึ่งเด็กในชุมชนพหุ

วัฒนธรรมในอำเภอสามพรานคงละการพูดเท็จไม่ได้อย่างแน่นอน ดังนั้นควรจัดการเรียนการสอนให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้มีความรู้ความเข้าใจในนิยามของการพูดเท็จ การทำให้ผู้อื่นหลงเชื่อเป็นอย่างไร และบูรณาการสถานการณ์จำลอง การสาธิต หรือการเปรียบเทียบเพื่อให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้มีการปฏิบัติร่วมกัน ให้คิดก่อนพูด พูดแต่ความจริง ไม่พูดโกหก ไม่พูดให้ร้ายผู้อื่นไม่เอาเรื่องที่ไม่จริงมาพูด ซึ่งจะทำให้ผู้อื่นหลงเชื่อ พูดในเรื่องดี อย่าพูดในเรื่องที่ไม่ดี ไม่พูดให้ร้ายผู้อื่น อย่าอิจฉาริษยาผู้อื่น ปราศจากความเห็นแก่ตัวส่งเสริมสนับสนุนในสิ่งที่ดีงาม สิ่งที่ถูกต้อง พูดแต่ในสิ่งที่มีประโยชน์ มีสาระยกตัวอย่าง การพูดเท็จการโกหกเพื่อหวังเงินจากการส่งของทางอินเทอร์เน็ตในที่สุดก็ถูกจับได้ก็คือ โทษของการพูดเท็จ

นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ การพูดเป็นข้อที่สำคัญข้อหนึ่งของ

ศีลธรรม การที่คนเราชอบพูดเท็จ ย่อมก่อให้เกิดความเสื่อมให้กับตนเองได้ พ่อแม่ผู้ปกครอง ควรอบรมบุตรหลานมิให้พูดเท็จ โดยนำเอาหลักธรรม และวิธีการทางพุทธศาสนามาช่วยการสอนเช่น ฝึกสมาธิ เพื่อให้รู้จักความอดทน อดกลั้น มีสติก่อนคิด ก่อนพูด ก่อนกระทำ รู้วิธีการควบคุมตนเอง ทั้งทางกาย วาจา และใจ มีสติในการใช้ชีวิตประจำวัน ชี้แนะ แนะนำให้ทราบว่า การอยู่ร่วมกันในสังคมจำเป็นต้องมีความจริงใจ ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ถ้าเราพูดเท็จจนเป็นกิจวัตรประจำวันก็จะมีใครเชื่อถือ แต่พอพูดความจริงขึ้นมาก็ไม่มีการเชื่อเลย

จัดกิจกรรม ส่งเสริมสนับสนุน ให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม สมัคร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕จัดกิจกรรม เพื่อให้เห็นคุณค่าของการใช้คำพูดที่ถูกต้องเหมาะสม โดยเริ่มจาก สิ่งที่อยู่ใกล้ตัว คือ การเรียนรู้จากครอบครัว การให้เห็นจากสิ่งที่พ่อแม่ปฏิบัติ และต่อยอดไปถึงกลุ่มเพื่อนครู ในโรงเรียนจัดอบรมเกี่ยวกับการพูดเท็จสอดแทรกการปลูกฝังให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม ไม่พูดเท็จ ให้รับรู้ถึงโทษของการพูดเท็จ และผลกระทบที่เกิดจากการพูดเท็จ

๒. การละเว้นจากการพูดส่อเสียด ละเว้นจากการพูดส่อเสียดมีวิธีการโดยสรุปได้ ๓ ประเด็น คือ ๑) การให้การศึกษา ๒) การพัฒนา และ ๓) จัดกิจกรรม ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

การให้การศึกษา ปัจจุบันนี้ความขัดแย้งในบ้านเมืองล้วนเกิดจากการใช้คำพูดที่ส่อเสียดกัน อยู่ตลอดเวลาทำให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้เรียนรู้ รับรู้ รับทราบถึงการพูดส่อเสียด และการที่จะให้มนุษย์ละจากคำส่อเสียดคงเป็นไปไม่ได้ ซึ่งการพูดคำส่อเสียดนี้ทำให้เกิดความเจ็บใจแก่ผู้ฟังโดย ผู้ถูกระทำอาจเกิดอารมณ์โกรธเคียดแค้น และอาจเป็นฉนวนของการทะเลาะวิวาทได้ ดังนั้นจัดการเรียนการสอนในรูปแบบของสถานการณ์จำลอง เพื่อไม่ให้เด็กเยาวชนพูดให้ผู้อื่นเสียหายและหลีกเลี่ยงการทะเลาะวิวาทไม่พูดใส่ร้ายป้ายสีผู้อื่น ไม่ใช้คำพูดที่แรง ๆ กับคนอื่นและเมื่อละเว้นจากการพูดส่อเสียดก็จะเป็นคนที่มีความชอบ และบ่งบอกถึงกิริยามารยาท รวมถึงชี้แนะ แนะนำให้ใช้คำพูดที่ถูกต้องและนำไปปฏิบัติให้เป็นเป็นรูปธรรมในโรงเรียนหรือนำมาประยุกต์ใช้ในชุมชนพหุวัฒนธรรม

การพัฒนา การพูดส่อเสียดนั้น แสดงถึงความไม่จริงใจของผู้พูด ขาดความน่าเชื่อถือ ซึ่งปัจจุบันการพูดส่อเสียดถือว่าเป็นเรื่องสนุก ดังนั้นควรส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้เกิดการพัฒนาตนเองโดยนำสุภาษิตไทยมาปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน หรือนำภาพยนตร์ มาให้ดูแล้ววิเคราะห์ สังเคราะห์ อธิบาย แล้วหาข้อสรุปร่วมกัน ว่าอะไรคือคำพูดส่อเสียด เกิดผลกระทบอย่างไรบ้าง และตนโดยเว้นจากการพูดส่อเสียดอย่างสม่ำเสมอ ฝึกสมาธิให้รู้จักความอดทน อดกลั้นมีสติก่อนคิด ก่อนพูด ก่อนกระทำตลอดจนยกตัวอย่างของการพูดจาส่อเสียด พฤติกรรมที่เรียกว่าการพูดจาส่อเสียดเป็นอย่างไร

จัดกิจกรรม ส่งเสริมสนับสนุน ให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม สมัครร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ นำผลจากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ มาวิเคราะห์ถึงคำพูดที่ไม่เหมาะสม อย่าพูดแย้งผู้อื่นที่ถ้าเราไม่ทราบเรื่องราวที่แท้จริง ลดความอยากรู้อยากเห็น ไม่นินทาว่าร้ายผู้อื่นให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้ตระหนักว่าถ้าเป็นผู้ถูกพูดส่อเสียดจะรู้สึกอย่างไร รวมถึงงดเว้นการพูดส่อเสียด เช่น คำที่ไม่สุภาพ คำประชด คำเปรียบเทียบ คำแซงแซกหักกระตุก และนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาเข้าไปสอดแทรกในการใช้คำพูดอย่างมีสติ พูดแต่ในสิ่งที่เป็นความจริง ไม่กล่าวร้ายผู้อื่น

๓. การละเว้นจากการพูดคำหยาบ การละเว้นจากการพูดคำหยาบ มีวิธีการ โดยสรุปได้ ๓ ประเด็น คือ ๑) การฝึกอบรม ๒) นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ และ ๓) จัดกิจกรรม ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

การฝึกอบรม ปัจจุบันการละคำหยาบคาย ไม่สามารถที่จะเป็นไปได้ และคนที่ชอบพูดคำหยาบเป็นคนที่สังคมมองดูว่าขาดความรู้ และผู้พูดจะเป็นฝ่ายเสียมากกว่า เพราะขาดการยั้งคิดคำหยาบนั้น หมายถึง คำที่สื่อถึงความไม่สุภาพ ฟังแล้วไม่ไพเราะดังนั้น ควรฝึกอบรมให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมทราบว่า การพูดคำหยาบเป็นสิ่งที่ไม่ดีควรละเว้นควรชี้แนะ แนะนำให้ “คิดก่อนพูด” ซึ่งจะช่วยให้เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น เปรียบเทียบคำพูดที่ถูกต้อง กับหยาบคาย

นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ นิมนต์พระวิทยากรมาชี้แนะ แนะนำให้ละคำหยาบ นั่งสมาธิให้จิตใจสงบ หรือจัดกิจกรรมไชปริศนาธรรมจากการพูด ยกตัวอย่างจากกรณีศึกษาจากเหตุการณ์ในปัจจุบันให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมร่วมกันอภิปราย เปรียบเทียบ สรุปผล แล้วนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อสามารถดำรงชีวิตอย่างมีสติ รู้จักทำในสิ่งที่ถูกต้องและให้รู้วิธีการควบคุมตนเอง ทั้งทางกาย วาจา และใจ มีสติในการใช้ชีวิตอยู่ทุกขณะจิต

จัดกิจกรรม ส่งเสริมสนับสนุน ให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม สมัครร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เพราะ การพูดคำหยาบกับวัยรุ่นเป็นของคู่กัน จะให้เว้นจากการพูดหยาบเป็นไปไม่ได้ ดังนั้น ควรจัดกิจกรรมให้เด็กเยาวชนเหล่านี้ไม่พูดคำหยาบ โดยเริ่มจากการปลูกฝังจากครอบครัว พูดจาสุภาพ ควรจัดกิจกรรม เช่น กิจกรรมเติมความรู้สู่วาจาดี เพื่อให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมพูดจาสุภาพกันในชุมชนรวมถึง ให้เห็นว่าการพูดคำหยาบเป็นสิ่งไม่ควรทำ เสียภาพพจน์ของผู้พูดด้วย

๔. การละเว้นจากการพูดเพื่อเจ้า ละเว้นจากการพูดเพื่อเจ้า มีวิธีการ โดยสรุปได้ ๓ ประเด็น คือ ๑) การพัฒนา ๒) นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ และ ๓) จัดกิจกรรม ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

การพัฒนา การพูดเพื่อเจ้า คือ เป็นการพูดที่ให้ผู้ฟัง ๆ อย่างไม่ต้องคิด ซึ่งเด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมจะต้องคิดและพิจารณาให้ต่อยาค่อยตาม เพราะจะเป็นการส่งเสริมให้ผู้พูดไม่หยุดพูด ดังนั้น ควรมีสติ รู้จักคิดไม่พูดเพื่อเจ้า รู้ว่าอะไรควร อะไรไม่ควร พูดจาเหมาะสมไม่พูดในสิ่งที่ทำไม่ได้ ลงมือทำปฏิบัติให้สำเร็จก่อนแล้วพูดชี้แนะ แนะนำให้พูดแต่เรื่องจริง เพราะการพูดเพื่อเจ้าเป็นการพูดในสิ่งที่ไม่ได้เกิดขึ้นจริง ถือว่าเป็นการพูดจาโกหกถือว่าผิดหลักคำสอนทางพุทธศาสนา

นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาปรับประยุกต์และบูรณาการในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเช่น ร่วมในกิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระ ปฏิบัติธรรมโดยการฝึกสมาธิ เป็นต้นหรือ จัดกิจกรรมการประกวดจริยธรรมเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมดีเด่นที่พูดแต่ความจริง ไม่เพื่อเจ้า และจัดการเรียนการสอนโดยเปรียบเทียบการพูดกับนิทาน

จัดกิจกรรม ส่งเสริมสนับสนุน ให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม สมัครร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จัดกิจกรรมให้เด็กเยาวชน เหล่านี้รู้จักการกำกับเพื่อควบคุมตนเอง ละเว้นการพูดเพื่อเจ้า รวมถึงจัดกิจกรรมทัศนศึกษาดูงาน คุวดีทัศน์ โดยยกตัวอย่างจากการพูดที่ไม่ดีและส่งเสริมให้ตระหนัก และสนใจในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน สามารถนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปผลเพื่อนำมาปรับประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมเป็นคนรู้จักคิดไตร่ตรองมองโลกแห่งความเป็นจริง มีความคิดสร้างสรรค์

ด้านมโนสุจริต

๑. การละเว้นการอยากได้ของของผู้อื่น ละเว้นจากการอยากได้ของ ของผู้อื่น มีวิธีการ โดยสรุปได้ ๓ ประเด็น คือ ๑) การให้การศึกษา ๒) นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ และ ๓) จัดกิจกรรม ดังต่อไปนี้

การให้การศึกษา ความโลภคอยจ้องอยากได้ของเขา มีอยู่ในจิตใจเรายังอยากได้ อยากมี ควรจัดการเรียนการสอนให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีเหตุ มีผล มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของความโลภเป็นอย่างไร จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยมีการแสดงบทบาทสมมติ ยกตัวอย่างจากเหตุการณ์จริงนำกรณีปัญหา มาให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้ระดมสมอง วิเคราะห์ สังเคราะห์ และอธิบายเพื่อหาข้อสรุปร่วมกันและยกตัวอย่างให้เห็นว่าความโลภจะทำให้ชีวิตไม่มีความสุขทำให้ตนเองมีทุกข์ เพราะไม่สามารถหามาได้เหมือนคนอื่น

นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ ส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้ประพฤติปฏิบัติในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาทางกาย ทางวาจา และทางใจ โดยให้มีศีล สมาธิ ปัญญา ให้เป็นคนที่ไม่โลภ ไม่อยากได้ของผู้อื่น คิดให้มาก ๆ ก่อนที่จะตัดสินใจกระทำหรือปฏิบัติ และ

ไม่ไปทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนในเรื่องของเรา ไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกันสอดแทรกหลักธรรมทางพุทธศาสนาเข้าไปในหลักสูตรของโรงเรียนพหุวัฒนธรรม และนำไปจัดการเรียนการสอนทั้งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง จัดกิจกรรมนั่งสมาธิ เข้าค่ายคุณธรรม จิตอาสา จัดโครงการสอนเรื่องบาปกรรมยึดหลักแห่งความพอดี หรือ ทางสายกลางดำรงชีวิตประจำวันอย่างประหยัด มัธยัสถ์ รอบคอบ รู้จักประมาณตนตลอดจน ลด ละ เลิก ในความโลภ โกรธ หลง ส่งเสริมให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมเห็นชอบในสิ่งที่ควรทำ และสิ่งที่ถูกต้อง ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกที่ควร

จัดกิจกรรม ส่งเสริมสนับสนุน ให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม สมัคร่วม โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ นำผลของการจัดกิจกรรมต่าง ๆ หรือเหตุการณ์ปัจจุบันที่เกี่ยวข้องมาสอดแทรกในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนยกตัวอย่างเหตุการณ์ปัจจุบัน เช่น การลักขโมย ผิดลูกผิดเมียผู้อื่น ทุจริตคอร์รัปชั่นในวงการข้าราชการนักการเมือง ซึ่งส่งผลอย่างร้ายแรงต่อประเทศชาติ ทำให้บริสุทธิ์ไม่เอากมือเอากำไยได้ ให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมรู้จักความพอดี และพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่

๒.การละเว้นการทำร้ายหรืออาฆาตพยายาบาทผู้อื่น การละเว้นการทำร้าย หรืออาฆาตพยายาบาทผู้อื่นมีวิธีการ สรุปลงได้ ๓ ประเด็น คือ ๑) การฝึกอบรม ๒) นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ และ ๓) จัดกิจกรรม ดังต่อไปนี้

การฝึกอบรม ในปัจจุบัน การคิดเบียดเบียนซึ่งกันและกันมีอยู่มาก ซึ่งมีตัวอย่างให้เห็นและเกิดปัญหาต่าง ๆ มากมายซึ่งการไม่คิดร้ายเบียดเบียนผู้อื่น คือ คุณธรรมข้อหนึ่งที่เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมจะต้องมี ดังนั้น จึงต้องฝึกอบรมให้เด็กเยาวชนคิดแต่ในสิ่งที่ดี ไม่ทำร้ายหรือเบียดเบียนผู้อื่น อดทน แนะนำให้ดำรงชีวิตอยู่อย่างพอเพียง ไม่คิดร้าย ให้อภัยผู้อื่น เพื่อความสมบูรณ์ดีทั้งกาย วาจา ใจ

นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ ส่งเสริมให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้ทำจิตใจให้สงบมีสมาธิ คิดไตร่ตรองให้รอบคอบก่อนจะตัดสินใจทำอะไร ไม่คิดร้ายเบียดเบียนผู้อื่นโดยนิมนต์พระวิทยากร/บาทหลวง/ปราชญ์ชาวบ้าน มาให้ความรู้ เพื่อให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมเข้าใจถึงการไม่เบียดเบียนผู้อื่นนั่นคือ “อวิหิงสา” ซึ่งต้องมีความกรุณา สงสาร ต่อสิ่งมีชีวิต โดยปรารถนาให้พ้นทุกข์ หากทางช่วยเหลือซึ่งคู่กับความไม่โกรธ มีไมตรีต่อกัน ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข

จัดกิจกรรม ส่งเสริมสนับสนุน ให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม สมัคร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ จัดกิจกรรมการศึกษาภูมิปัญญา ชาวบ้าน การประกอบอาชีพอิสระเพื่อการพึ่งตนเองเพราะจะทำให้กิเลสทั้งปวง ทั้งความโลภ ความโกรธ และความหลง ลดน้อยลงจัดกิจกรรมให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมรู้จักการแก้ปัญหา ยึดและปฏิบัติแต่ในสิ่งที่ถูกต้อง เพื่อลดความขัดแย้งต่อกัน ส่งเสริมสนับสนุนให้มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม มีระเบียบวินัยรวมถึงจัดกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติโดยระดมสมอง แล้วหาข้อสรุป เพื่อให้เห็นว่า การคิดร้าย คิด

เบียดเบียนผู้อื่น จะทำให้ตนเองเดือดร้อน ครอบครัวเดือดร้อนตลอดจน สอดแทรกถึงผลเสียหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นเวลาเบียดเบียนผู้อื่น ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างแก่ผู้อื่น

๓. การมีปัญญาอันเห็นชอบในการกระทำที่ถูกต้อง การมีปัญญาอันเห็นชอบในการกระทำที่ถูกต้อง มีวิธีการสรุปได้ ๓ ประเด็น คือ ๑) การพัฒนา ๒) นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ และ ๓) จัดกิจกรรม ดังต่อไปนี้

การพัฒนา การเห็นชอบตามคลองธรรม หรือการมีปัญญาอันเห็นชอบในการกระทำที่ถูกต้อง หมายถึง การที่จะกระทำใด ๆ ก่อนทำจะต้องมองดูให้ดีเสียก่อนว่าสมควรหรือไม่สมควร ถูกหรือผิด ดีหรือไม่ดี และสมควรกระทำหรือไม่ดั่งนั้น ควรส่งเสริม สนับสนุน ให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม ได้เกิดการพัฒนาตนเอง โดยให้มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีเหตุ มีผล และปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง

นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาฝึกจิตใจของเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมให้คิดแต่สิ่งที่ดี ๆ มีจิตที่สงบได้ คือ นำเอากุศลธรรมบททางแห่งกรรมดี คือ กายกรรม ๓ วจีกรรม ๔ และมโนกรรม ๓ เช่น กิจกรรมบรรพชาเด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม เป็นต้น กิจกรรมเข้าค่ายเกี่ยวกับการทำบุญ ทำบุญไหว้พระ หรือเป็นแบบอย่างแก่ผู้พบเห็น เน้นให้มีสติปัญญาไปในทางที่ดีมีแนวคิดที่สร้างสรรค์ รู้จักความพอเพียง มีระเบียบวินัย ซื่อสัตย์สุจริต และนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาประพฤติปฏิบัติเป็นรูปธรรม

จัดกิจกรรม ส่งเสริมสนับสนุน ให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม สมัครร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ฝึกทักษะให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมรู้จักการสังเกต การฟัง การตั้งคำถาม รวบรวมข้อมูล สรุปผลหรือจัดให้มีวิทยากรมาแนะนำการใช้ชีวิตโดยเน้นสิ่งที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมสนับสนุน ให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้ เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

กล่าวโดยสรุป ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยีสังคม ในยุคปัจจุบัน ทำให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมเกิด การเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning) หรือการเลียนแบบ จากตัวแบบ (Modeling) โดยมีผลสะท้อนทำให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมมีคุณธรรม จริยธรรมลดน้อยลง ทศนคติ ความเชื่อ การรับรู้ การเรียนรู้เปลี่ยนแปลงไป ดำรงชีวิตประจำวันเป็นแบบบริโภคนิยม เน้นความเป็นวัตถุนิยม ซึ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการด้านจริยธรรมอันเกิดจากภายในตัวของเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่เกิดจากการกระทำทางกาย ทางวาจา ทางใจ หรือสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม ดังนั้น การนำหลักกุศลกรรมบท ๑๐ มาปรับประยุกต์ใช้ ในการแก้ปัญหาดังกล่าวมาแล้วจะทำให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขเป็นผู้ดีพร้อมทั้งทางกาย วาจา และใจ

สำหรับวิธีการในการนำหลักคุณธรรมบท ๑๐ มาปรับประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม โดยผู้วิจัยได้แจกแจงตารางความถี่ของข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึกไว้ ดังนี้

ก.ด้านกายสุจริต

๑. การละเว้นการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตผู้อื่น มีวิธีการ โดยสรุปได้ ๓ ประเด็น คือ
 - ๑.๑ การให้การศึกษา ๑.๒ นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้
 - ๑.๓ จัดกิจกรรม
๒. การละเว้นการลักทรัพย์ มีวิธีการ โดยสรุปได้ ๓ ประเด็น คือ
 - ๒.๑ การฝึกอบรม ๒.๒ นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้
 - ๒.๓ จัดกิจกรรม
๓. การละเว้นการประพฤตินอกใจผู้อื่น มีวิธีการ โดยสรุปได้ ๓ ประเด็น คือ
 - ๓.๑ การพัฒนา ๓.๒ การฝึกอบรม

ข.ด้านวาจาสุจริต

๔. การละเว้นการพูดโกหก พูดเท็จ มีวิธีการ โดยสรุปได้ ๓ ประเด็น คือ
 - ๔.๑ การให้การศึกษา ๔.๒ นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้
 - ๔.๓ จัดกิจกรรม
๕. การละเว้นการพูดส่อเสียด มีวิธีการ โดยสรุปได้ ๓ ประเด็น คือ
 - ๕.๑ การให้การศึกษา ๕.๒ การพัฒนา ๕.๓ จัดกิจกรรม
๖. การละเว้นการพูดคำหยาบคาย มีวิธีการ โดยสรุปได้ ๓ ประเด็น คือ
 - ๖.๑ การฝึกอบรม ๖.๒ นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้
 - ๖.๓ จัดกิจกรรม
๗. การละเว้นการพูดเพ้อเจ้อ มีวิธีการ โดยสรุปได้ ๓ ประเด็น คือ
 - ๗.๑ การพัฒนา ๗.๒ นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ ๗.๓ จัดกิจกรรม

ค.ด้านมโนสุจริต

๘. การละเว้นการอยากได้ของผู้อื่น มีวิธีการ โดยสรุปได้ ๓ ประเด็น คือ
 - ๘.๑ การให้การศึกษา ๘.๒ นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้
 - ๘.๓ จัดกิจกรรม
๙. การละเว้นการทำร้าย อาฆาตพยาบาทผู้อื่น มีวิธีการ โดยสรุปได้ ๓ ประเด็น คือ
 - ๙.๑ การฝึกอบรม ๙.๒ นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้
 - ๙.๓ จัดกิจกรรม
๑๐. มีปัญญาอันเห็นชอบในการกระทำที่ถูกต้อง มีวิธีการ โดยสรุปได้ ๓ ประเด็น คือ
 - ๑๐.๑ การพัฒนา ๑๐.๒ นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้

๑๐.๓ จัดกิจกรรม

๕.๑.๓ รูปแบบการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม

จากการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า รูปแบบการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธ ในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม สามารถแบ่งได้เป็น ๓ รูปแบบ คือ ๑) รูปแบบด้านการให้ศึกษา (Education) ๒) รูปแบบด้านการฝึกอบรม (Training) และ ๓) รูปแบบด้านการพัฒนา (Development) ดังนี้

ด้านกายสุจริต

หลักกุศลกรรมบถ ๑๐ ด้านกายสุจริต สามารถประยุกต์แบ่งได้เป็น ๓ รูปแบบ คือ

๑. รูปแบบการให้การศึกษา (Education)

๑.๑ การเว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตผู้อื่น กำหนดนโยบาย วางแผนในการจัดการศึกษาอบรมเด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม และพัฒนาหลักสูตรในโรงเรียน โดยแต่ละรายวิชาต้องมีหลักธรรมควบคู่ไปกับการเรียนการสอนในสาขาวิชานั้น ๆ ประยุกต์การสอนตามแนวไตรลักษณ์ หรือไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) มุ่งเน้นเรื่องของการฆ่าสัตว์ว่าเป็นเรื่องของการผิดศีลในข้อที่หนึ่ง จากศีลห้าข้อ ส่งเสริม สนับสนุนไม่ให้มีฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ทรมานสัตว์ไม่เบียดเบียนชีวิตผู้อื่น ผลจากการไม่เบียดเบียนผู้อื่นจะทำให้เป็นผู้ที่สดใส อ่อนโยน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เมตตากรุณาต่อตนเองและผู้อื่น เป็นผู้ที่ไม่อภัยทานกับสรรพสัตว์พ้นจากความหวาดกลัว ไม่พิพาทบาทหมางกับใคร สอดแทรกหลักธรรมในเรื่องของการละเว้น การฆ่าสัตว์ เว้นจากการฆ่าสัตว์ โดยให้เห็นความจริงและเกิดความกลัว ไม่ไปเบียดเบียนสัตว์ให้สัตว์ได้รับความเดือดร้อนและต้องมีความเมตตากรุณาต่อสัตว์ ไม่ทำร้ายสัตว์เลี้ยงและสัตว์จรจัด ต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่กระนั้นก็ตามการห้ามการฆ่าสัตว์เล็ก ๆ คงไม่สามารถกระทำได้ เช่น ตกปลา ตกกุ้ง ตกหมึก ยุงกัดก็ตบยุงแล้ว ดังนั้น การละเว้นจากการฆ่าสัตว์ไม่สามารถเว้นได้ แต่จะเป็นการเลี้ยงได้ ตลอดจน จัดการเรียนการสอนโดยให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมมองเห็นโทษแห่งการทำลายล้างซึ่งกันและกัน เบียดเบียนกัน ชี้แนะ แนะนำให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมเห็นว่าการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตผู้อื่นจะเป็นบาปในทางพุทธศาสนา เชิญบุคคลที่ได้รับการยอมรับจากเด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมมาให้ความรู้โดย จัดกิจกรรม เช่น การจัดเสวนา จัดกิจกรรม ส่งเสริมการละเว้นการฆ่าสัตว์

๑.๒ การเว้นจากการลักทรัพย์ ในหลักสูตรการจัดการศึกษาควมมีเรื่องที่เกี่ยวข้องประเด็นของการลักทรัพย์ซึ่งเป็น ข้อหนึ่งของศีลที่ห้ามมิให้เบียดเบียนกันในเรื่องของการลักขโมย แทรกเนื้อหาในเรื่องที่เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมว่าการกระทำโดยการอยากได้ในสิ่งซึ่งไม่ควรได้เป็นสิ่งผิด ยกตัวอย่างเหตุการณ์ในปัจจุบันนี้ที่สามารเห็นได้ง่ายซึ่งผลสุดท้ายก็ต้องถูกจับกุมโดย

เจ้าหน้าที่บ้านเมืองและต้องขอใช้ความผิดที่ตนเอง ที่ก่อขึ้นมาและเสียอนาคต เป็นต้น ทำให้พ่อแม่เสียใจ เสียชื่อเสียง

๑ .๓ การเว้นจากการประพาศติผิดในกาม ชุมชนและสถานศึกษาควรจัดการการศึกษาโดยบูรณาการจริยธรรมแบบพุทธจริยศาสตร์กับการศึกษาเล่าเรียนเข้าไปในหลักสูตรของชุมชนและสถานศึกษา และให้ศีลควบคุมการประพาศติปฏิบัติเว้นจาก การประพาศติทางกามต่อลูกและเมียของผู้อื่น แม้ว่าบุคคลเหล่านั้นจะยินยอมโดยสมัครใจก็ตาม ให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้รู้ ได้เข้าใจเกี่ยวกับการล่วงละเมิดศีลข้อการประพาศติในกามและจะมีผลกระทบในภายหลังอย่างไร พุดถึงโทษเพื่อให้เกิดความกลัว สอดแทรกให้เห็นตามจริงจากการประพาศติผิดในกาม ยกตัวอย่างที่สามารถเห็นได้ชัดเจน เช่น การติดโรคทางเพศสัมพันธ์ การทำแท้งของเด็กผู้หญิงที่ยังไม่พร้อมจะมีลูก หรือยกรณีสาวจากสื่อมวลชน ว่าการประพาศติผิดในกามทำให้ครอบครัวเกิดปัญหาส่งเสริมให้ครอบครัวมีความสุขโดยให้พ่อแม่ ต่างมีใจเดียวรักเดียว ไม่มีภรรยาหลายภรรยา หรือมีสามีหลายสามี และควรจะสอนเน้นเรื่องนี้ให้มาก เพราะเป็นคุณธรรมที่สำคัญข้อหนึ่งของเด็กเยาวชน หรือควรให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้ศึกษาธรรมะหรือบวชเรียน หรือเชิญหน่วยงานสาธารณสุขมาให้ความรู้ ความเข้าใจให้รู้ถึงพิษภัยต่าง ๆ ที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร

๒ . รูปแบบด้านการฝึกอบรม (Training)

๒.๑ การเว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตผู้อื่น ควรปลูกฝังให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมเห็นคุณค่าของชีวิต และยกตัวอย่างเหตุการณ์จริงที่มีการเบียดเบียนชีวิตกันของมนุษย์ซึ่งจะส่งผลเสียต่าง ๆ อย่างชัดเจน ให้ละเว้นจากการฆ่าสัตว์ทั้งสิ้น การทำร้ายฆ่าฟันซึ่งกันและกัน ชี้ให้เห็นผลของการกระทำว่าจะเป็นการ เป็นบาปหรือเกิดผลอย่างไร ให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้ศึกษาธรรมะหรืออบรมให้เด็กเยาวชนและเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้ทราบและรู้ว่าการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตเป็นสิ่งไม่ดี สมควรที่จะหลีกเลี่ยงการทำร้ายสัตว์โดยให้ปฏิบัติกิจกรรมอื่นแทน เช่น การเลี้ยงสัตว์ สอนให้มีความเมตตา กรุณาต่อเพื่อนมนุษย์ และสรรพสัตว์ทั้งหลาย สอนให้ลดความรุนแรงในด้านอารมณ์ลง หรืออาจใช้การศึกษาจากกรณีศึกษาในการละเว้นจากการฆ่าสัตว์ทำให้ได้บุญ เพราะได้ช่วยรักษาชีวิตของผู้อื่น เพราะทุกชีวิตไม่ว่าสัตว์เล็กหรือสัตว์ใหญ่ล้วนต่างรักชีวิต หวงแหนชีวิตของตนเองทั้งสิ้น ดังนั้น จึงควรให้เด็กเยาวชนเหล่านี้เห็นความสำคัญของชีวิตของสัตว์อื่นบุคคลอื่น และถ้าเป็นชีวิตของเด็กเยาวชนเองถูกทำลายจะรู้สึกอย่างไร ให้รู้ให้เข้าใจว่าการฆ่าสัตว์ เป็นกรรมเมื่อสร้างเหตุปัจจัยไว้อย่างไร ผลของการฆ่าหรือกฎแห่งกรรมนั้นก็สะท้อนผลกลับ

๒.๒ การเว้นจากการลักทรัพย์ อบรมสั่งสอนให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม ทราบว่าการขโมยเป็นสิ่งที่ไม่ดี โดยมีการสร้างกิจกรรมให้เด็กเยาวชน ให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ แม้ว่าจะเป็นพี่น้องและเพื่อนก็ตามก็ห้ามลักทรัพย์ซึ่งกันและกันเช่น เมื่อเห็นเพื่อนด้วยกันมีเงินมากกว่าอาจเกิดความอยากได้อายากมีหรือซึ่งอาจจะเป็นเพราะจากการเล่นพนันบอลทำให้คิดที่จะลักทรัพย์ได้ เรา

ควรพอใจในสิ่งที่มี ไม่คิดอยากได้ของใครมาเป็นของ ๆ เรา ให้มีความซื่อสัตย์ สุจริตไม่คดโกง เห็นแก่ประโยชน์ของ ส่วนรวมของชุมชน ตลอดจนถึงเห็นถึงผลกระทบข้อเสียที่เกิดจากความโลภให้มีมุมมองต่าง ๆ ถ้าหากเด็กเยาวชน ถูกลัทธิภัยของตนเองจะรู้สึกเสียดายอย่างไร เมื่อเด็กเยาวชนในชุมชนพบวัฒนธรรมทราบถึงผลเสียของการลัทธิภัยแล้ว ก็ควรละเว้นจากการลัทธิภัย จะทำให้เป็นสุข เป็นผู้มีความสุขจิตผ่องใส ไม่ติดคูก ไม่ติดนรก

๒.๓ การเว้นจากการประพฤติดินในกาม เด็กเยาวชนในชุมชนพบวัฒนธรรม ยังเป็นวัยที่กำลังศึกษาค้นคว้าการละเว้นการประพฤติดินในกามยังไม่สามารถกระทำได้ เพราะถ้าจิตใจคนเรายังมีความอยากได้อยู่ควรฝึกอบรมให้เด็กเยาวชนเหล่านี้ละเว้นการประพฤติดินในกาม เพราะนอกจากจะทำให้ตนเองเดือดร้อน ยังผิดกฎหมายบ้านเมืองด้วยให้ทำแต่ความดี รู้จักพอ ไม่ตกเป็นทาสของอารมณ์ ให้เกิดความรู้ ความเข้าใจว่าการผิดลูกผิดเมียผู้อื่นเป็นสิ่งที่ไม่ดี เสียนาคของตนเอง ส่งผลกระทบต่อสถาบันครอบครัวและผิดหลักคำสอนของทุกศาสนา ส่งผลให้ไปบังเกิดในอบายภูมิได้เป็นเหตุให้ได้รับความทุกข์ โดยจะต้องมีศีล สมาธิ ปัญญา ทำให้รู้และลดความอยากตั้งนั้นจึงควรลด ละ เลิกในกิเลสที่ลุ่มหลงในรูป รส สัมผัส หลงมัวเมาในกาม

๓. รูปแบบด้านการพัฒนา (Development)

๓.๑ การเว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตผู้อื่น สร้างความตระหนักให้เด็กและเยาวชนในชุมชนพบวัฒนธรรมเขารู้สึกละอายและเกรงกลัวต่อการฆ่าสัตว์รังแกเพื่อนมนุษย์ มีสติอยู่ทุกเมื่อควบคุมร่างกายของเราให้ตั้งอยู่ในกายสุจริตได้ รักษาศีล ๕ อย่างเคร่งครัด เพราะศีล ๕ ครอบคลุมทุกอย่างแล้ว มุ่งเน้นให้เด็กเยาวชนจะต้องมีศีล สมาธิ และปัญญา ทำให้รู้และลดความอยาก ศีล เป็นเรื่องของกาย วาจา และใจ สมาธิเป็นเรื่องของใจ และปัญญาก็เป็นเรื่องของใจให้มีคำพูดเชิญชวนการที่จะทำให้นุญช้ละเว้นการฆ่าสัตว์ จัดกิจกรรมให้เด็กเยาวชนได้เกิดการพัฒนาด้านกระบวนการคิด และการประพฤติดีปฏิบัติที่ทำให้เกิดความเจริญกับตัวเอง เช่น ปฏิบัติธรรม เข้าร่วมกิจกรรมประเพณีต่าง ๆ ปลอ่ยสัตว์ที่อ่อนแอไม่มีทางสู้ หรือทัศนศึกษา โรงฆ่าสัตว์ ทีวีดีโอต่าง ๆ เช่น การคลออดลูกเพื่อเป็นสื่อในการสร้างจิตสำนึกให้เกิดความละอายใจ

๓.๒ การเว้นจากการลักทรัพย์ มุ่งเน้นให้เด็กเยาวชน ในชุมชนพบวัฒนธรรมลดละกิเลส ลดละความอยากเน้นไปที่จิตใจ ฝึกปฏิบัติสมาธิสม่ำเสมอ ฝึกความอดทน แม่เมตตา ให้เข้าใจถึงหลักธรรมอย่างสม่ำเสมอด้วยการทำแต่ความดี รู้จักพอ พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ไม่ตกเป็นทาสของอารมณ์ ไม่ล็กเล็กขโมยน้อยไม่ควรหยิบของก่อนได้รับอนุญาต ไม่ควรเป็นคนมือไม้เร็ว เว้นจากการเอา รัดเอาเปรียบ แครพในสิทธิทรัพย์สินของกันและกัน ควบคุมความประพฤติ หรือให้ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินชีวิต ลดความคิดที่จะแสวงหาผลประโยชน์ในทางที่มีชอบ ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนจนพอใจในสิ่งที่มีอยู่แล้วเราจะมีความสุขหรือจัดกิจกรรมออกค่ายอาสาช่วยเด็กเขาเขาขาดคอย ร่วมบริจาคในการทำบุญต่าง ๆ ติดป้ายประกาศบอกวิธีที่ทำให้ได้มาซึ่งทรัพย์โดยถูกวิธีและไม่ผิดกฎหมาย

สื่อสารให้เด็กเยาวชนได้ทราบถึงผลเสียของการลักขโมย และบทลงโทษของผู้กระทำผิดต่อตนเอง โดยสรุปคือนำหลักคำสอนของศาสนาหลักปฏิบัติมาขัดเกลาตัวเองเพื่อให้จิตใจพบกับความสงบ รู้ว่าอะไรผิด อะไรถูก อะไรควรทำหรือไม่ควรทำ เพราะมีศีลอยู่ประจำใจของตนเอง

๓.๓ การเว้นจากการประพฤติผิดในกาม ควรทำจิตใจให้สะอาดสงบ อ่านหนังสือธรรมะ สวดมนต์ หากเกิดกามตัณหาขึ้นก็รีบสวดมนต์เพื่อสยบความต้องการทางกาม ควรควบคุมความประพฤติของตนเอง ละเว้น การประพฤติในการผิดล่วงละเมิดในของรักของหวงแหนของผู้อื่น ไม่ข่มเหงจิตใจ ยกตัวอย่างของคนที่เป็นข่าวในสื่อต่าง ๆ ล้วนแล้วแต่เกิดจากกิเลส เช่น การฆ่ากันที่เกิดจากความหึงหวง ไม่ทำให้ผู้อื่นเสียตัว งตเว้นการประพฤติผิดในการมีเพศสัมพันธ์ แต่งกายสุภาพตามกาลเทศะ ไม่ดื่มสุราและของมึนเมาจนทำให้เราขาดสติ ไม่ควรอยู่กันอย่างฉันทสำมึกรรยา ก่อนแต่งงาน ไม่ควรไป แ่่งแฟนคนอื่น ไม่ควรผิดลูกผิดดีสำมึกรรยาคนอื่น ไม่ควรมีอะไรกันกับสำมึกรรยาคนอื่น ตรงกันข้ามหากเป็นผู้ถูกกระทำเสียเองจะเกิดปัญหาอย่างไร เช่น ปัญหาครอบครัว การหย่าร้าง นอกจากนี้ จัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย เพื่อให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมเกิดความตระหนัก เรื่องการประพฤติผิดในกาม ส่งเสริมกิจกรรมทางด้านสื่อ ให้เห็นโทษหรือผลกระทบจากการประพฤติผิดในกาม เช่น ละครหรือภาพยนตร์ ปฏิบัติธรรม เข้าวัดฟังเทศน์ฟังธรรมในวันสำคัญของแต่ละศาสนา เป็นต้น

๕.๒ อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ จะกล่าวถึงการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญและนำเสนอใจนำอภิปรายดังนี้

๕ .๒.๑ หลักการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมนั้น ต้องเริ่มจากการศึกษาให้รู้จักว่าอะไรดีอะไรไม่ดี ควรละเว้นอย่างไร ในทางกายกรรม วจีกรรม มโนกรรมหรืออกุศลกรรมบถ ๑๐ นั้น ประยุกต์ใช้ได้ในการรักษาศีล ๕ สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการของ **โลแลนต์ โคลเบอร์ก** (Lawrence Kohlberg) ที่กล่าวว่าระดับก่อนมีจริยธรรมหรือระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคม (Pre-Conventional Morality Level) ในระดับที่ ๑ นี้เด็กจะรับรู้กฎเกณฑ์ของพฤติกรรมที่ ‘ดี’ และ ‘ไม่ดี’ จากผู้มีอำนาจเหนือตนเอง เช่น พ่อแม่ ครูหรือเด็กที่โตกว่า และมักคำนึงถึงผลที่ตามมาว่าเป็นรางวัลหรือการถูกลงโทษในการตีความพฤติกรรมของตนเอง อย่างเช่นพฤติกรรมดี คือพฤติกรรมที่แสดงแล้วได้รับรางวัล ส่วนพฤติกรรมที่ไม่ดี คือพฤติกรรมที่แสดง

□ Kohlberg, L., *Moral Stege and Moralization: The Cognitive Developmental*

แล้วถูกลงโทษ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระมหาเกรียงศักดิ์ กิตติขโย (ไชยสมศรี) [□] กล่าวไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่องศึกษาวเคราะห์หลักศีล ๕ ที่มีผลกระทบต่อกระบวนการควบคุมทางสังคม หลักศีล ๕ เป็นคุณธรรมที่ทำให้เกิดสภาพความเป็นอยู่ที่เกื้อกูลแก่การปฏิบัติกิจการต่างๆ เพื่อให้เข้าถึงจุดมุ่งหมายที่ตั้งามโดยลำดับ ทำให้สมาชิกของสังคมอยู่ด้วยกันอย่างสันติสุข ช่วยฝึกหัดขัดเกลาตนเอง ด้วยการควบคุมยับยั้งปรับความสำรวมปรับการแสดงออกทางกาย วาจา ให้เอื้อแก่สภาพความเป็นอยู่อย่างสันติสุข โดยมีเจตนาไม่ล่วงละเมิดผู้อื่น ภายใต้อำนาจ ระเบียบ ข้อบังคับ ไม่ประพฤตินอกกรอบโดยประมาท

๕.๒.๒ การประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพุทธวัฒนธรรมให้สำเร็จควรได้รับความร่วมมือทั้งปัจเจกบุคคลและสถาบันต่าง ๆ ในชุมชนร่วมช่วยกันอบรมเด็กเยาวชนในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันหลัก ๆ ในชุมชน หรือ บวร บ้าน วัด ศาสนสถาน โรงเรียน มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อ การประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธ เพราะจะช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางของการจัดกิจกรรม วางแผนโครงการต่าง ๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้สึกรู้สึกเป็นเจ้าของ มีส่วนร่วมและยินยอมปฏิบัติตามอย่างสมัครใจ และเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธเป็นไปในแนวทางที่สนองต่อความต้องการของ ชุมชนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศุภชัย ทองจันทร์ [□] ทำการวิจัย "การพัฒนาการมีส่วนร่วมของบ้านวัดและโรงเรียนในการแก้ไขปัญหาเยาวชนในเขตเทศบาลตำบลพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี" ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของบ้านวัดและโรงเรียนในการแก้ไขปัญหาเยาวชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของ “บวร” ในการปฏิบัติและดำเนินการตามแผนงานการแก้ไขปัญหาเยาวชนในชุมชน รองลงมาได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมของ “บวร” ในการติดตามและประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมของ “บวร” ปัญหาและสาเหตุของปัญหาและปัญหาที่พบในชุมชนได้แก่ ปัญหาด้านยาเสพติด พบว่า เด็กเยาวชนมีการเสพยาเสพติด เช่น ยาบ้า กัญชา ๔๕๑๐๐ ปัญหาด้านพฤติกรรม ได้แก่ ความฟุ้ง เพื่อติดเกมส์ ขาดวินัย และขาดจิตสำนึกปัญหาด้านการศึกษา พบว่า เด็กเยาวชนขาดเรียน หนีเรียน ออกกลางคัน ท้องในวัยเรียน แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของ “บวร” ในการแก้ไขปัญหาเยาวชน พบว่า ครอบครัว

[□] พระมหาเกรียงศักดิ์ กิตติขโย (ไชย สมศรี), “ศึกษาวเคราะห์หลักศีล ๕ ที่มีผลกระทบต่อกระบวนการควบคุมทางสังคม”, รายงานการวิจัย, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐), บทคัดย่อ.

[□] ศุภชัย ทองจันทร์, "การพัฒนาการมีส่วนร่วมของ บ้านวัดและโรงเรียนในการแก้ไขปัญหาเยาวชนในเขตเทศบาลตำบลพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี", รายงานการวิจัย, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, ๒๕๕๙), หน้า บทคัดย่อ.

ต้องมีการพัฒนาความสัมพันธ์ ให้แน่นแฟ้น ผู้ปกครองเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นที่ปรึกษาให้แก่เยาวชน รวมทั้งเป็นผู้สร้างความรู้สึกมีคุณค่าให้กับเยาวชน เพื่อให้เยาวชนเกิดความมั่นใจในตนเอง โรงเรียน เมื่อเด็กเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นจะเริ่มคบเพื่อนมากขึ้น และเริ่มสนใจเพศตรงข้าม ต้องการสร้างพฤติกรรมที่โดดเด่น ครูควรเข้าใจพฤติกรรมเหล่านี้ และสั่งสอนให้เด็กมีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น สอนเพศศึกษาให้เยาวชนทราบถึงผลของการขาดความยับยั้งชั่งใจ รวมทั้งสร้างบรรยากาศที่นุ่มนวลให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ พระสงฆ์ปลุกฝังเรื่องวินัย จิตสำนึก และความรับผิดชอบ ให้เยาวชนได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมทางศาสนา นำธรรมเข้ามาเป็นเครื่องมือพัฒนาสติปัญญา เสริมสร้างพลังสุข ภาพจิตและกล่อมเกลาจิตใจ โดยจัดกิจกรรมในรูปแบบธรรมะแห่งความสุขที่สอดคล้องกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนาให้วัยรุ่นสามารถเข้าถึงได้ง่าย เช่น การทำบุญตักบาตรไหว้พระฟังธรรม นั่งสมาธิ หรือการเวียนเทียนในวันสำคัญทางศาสนา การท่องแดนธรรมในสื่อทางสังคม และสื่ออิเล็กทรอนิกส์สมัยใหม่ตั้งแต่วันที่ ๓ ฝ่าย ควรมีส่วนร่วมในการดูแลเอาใจใส่เด็กเมื่อพบเห็นสิ่งผิดปกติ ปลุกฝังเรื่องวินัย จิตสำนึกให้กับเยาวชน

๕.๒.๓ รูปแบบการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธ ในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม ตามหลักกุศลกรรมบถ ๑๐ โดยใช้วิธีการของการศึกษา การฝึกอบรม และการพัฒนาให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมมีความรู้ มีทักษะ ความสามารถ มีประสบการณ์ มีทัศนคติ เพื่อปรับเปลี่ยนแนวคิด และพฤติกรรมในที่สุด มีหลักปฏิบัติแบ่งเป็น ๓ ด้าน ดังต่อไปนี้

๑. ด้านกายสุจริต โดยจัดการเรียนรู้เพิ่มความรู้ให้กับเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม โดยยกกรณีศึกษา นำภาพยนตร์วีดิทัศน์มาให้เด็กเยาวชนในชุมชนได้ศึกษาแล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ระดมสมอง และอภิปรายร่วมกัน รวมถึงนำทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง การส่งเสริมค่านิยมไทย มาฝึกอบรมให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม และเกิดการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ มาให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ที่ถูกต้อง หรือจัดกิจกรรมละเว้นจากการฆ่าสัตว์ ละเว้นการลักทรัพย์ ละเว้นการประพฤติดินในกาม หรือจัดกิจกรรมทัศนศึกษาดูงาน เพื่อให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้เกิดกระบวนการคิดอย่างหลากหลายในเชิงประจักษ์ หรือจากสภาพเหตุการณ์จริง

๒. ด้านวจีสุจริต โดยจัดการฝึกอบรมสั่งสอนเด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม ทั้งการอธิบาย บรรยาย ชี้แนะ แนะนำในกรณีศึกษาจากเหตุการณ์ในปัจจุบัน เพื่อให้เด็กเยาวชนอภิปรายร่วมกัน มีการเปรียบเทียบ และสรุปผลจากสิ่งที่ได้รับ รวมถึงนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ เข้ามาปรับประยุกต์ในการปฏิบัติจริงของเด็ก เยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม ตลอดจน จัดกิจกรรม อย่างหลากหลาย เช่น กิจกรรมแว่วเสียงธรรมจากการพูด กิจกรรมนิมนต์พระ วิทยากร/นักบวชในศาสนาอื่น ๆ มาแสดงธรรม กิจกรรมเติมความรู้สู่วาจาดี กิจกรรมไขปริศนาธรรมจากการพูด

เป็นต้น เพื่อให้เด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม ได้เกิดกระบวนการคิดอย่างหลากหลายในเชิงประจักษ์ หรือจากสภาพเหตุการณ์จริง

๓. ด้านมโนสุจริต โดยฝึกอบรม สั่งสอน ชี้แนะ แนะนำให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม คิดแต่ในสิ่งที่ดี ๆ และส่งเสริม สนับสนุนให้ดำรงชีวิตอยู่อย่างพอเพียง รวมถึง นำหลักธรรมทางพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ มาให้เด็กเยาวชนในชุมชนได้ยึดถือ และประพฤติปฏิบัติแต่ในสิ่งที่ถูกต้องตลอดจน จัดกิจกรรมบทบาทสมมุติ กิจกรรมการแก้ปัญหา กิจกรรมศึกษาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย กิจกรรมการประกอบอาชีพอิสระเพื่อพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน เพื่อให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมได้ระดมสมอง แล้วหาข้อสรุปร่วมกัน จากการจัดกิจกรรม

หลักปฏิบัติเหล่านี้เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ เป็นประสบการณ์ เพื่อให้เด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมมีความรู้ มีความสามารถ มีทัศนคติ ปรับเปลี่ยนแนวคิด พฤติกรรมและเกิดสติปัญญาปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้องเหมาะสม ตาม หลักจริยธรรมเชิงพุทธหรือตามหลักของจริยธรรมที่เป็นสากล ที่ชุมชนสังคมต้องการสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางความคิดสติปัญญาของ **จิน เพียเจท์** [□] ที่กล่าวสรุปไว้ว่า ธรรมชาติของมนุษย์มีพื้นฐานติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด ๒ ชนิด คือ ๑.การจัดและรวบรวม(Organization)เป็นการจัด และรวบรวมกระบวนการต่าง ๆ ภายในให้เป็นระบบระเบียบอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เพื่อให้เกิดภาวะสมดุล จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ๒. การปรับตัว (adaptation) เป็นการปรับตัวเพื่อให้อยู่ในภาวะสมดุลกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการ ๒ อย่างคือ ก. การซึมซับหรือดูดซึมประสบการณ์ (assimilation) หมายถึง การที่มนุษย์มีการซึมซับ หรือดูดซึมประสบการณ์ใหม่เข้าสู่โครงสร้างของสติปัญญา(cognitive structure) หลังจากมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ข.การปรับโครงสร้างทางเขาวนปัญญา (Accommodation) หมายถึง การปรับเปลี่ยนโครงสร้างของเขาวนปัญญาที่มีอยู่แล้วให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ที่ได้เรียนรู้เพิ่มขึ้น เขากล่าวว่าการพัฒนาสติปัญญาและความคิดของมนุษย์จะต้องอาศัยทั้งการจัดรวบรวมและการปรับตัวดังกล่าว ซึ่งลักษณะพัฒนาการที่เกิดขึ้นจะดำเนินอย่างค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งจะแตกต่างกันในแต่ละบุคคล โดยมีองค์ประกอบสำคัญที่เสริมพัฒนาการทางสติปัญญา ๔ องค์ประกอบคือ ๑. วุฒิภาวะ (Maturation) คือการเจริญเติบโตทางด้านสรีรวิทยา มีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการพัฒนาสติปัญญา และความคิด โดยเฉพาะเส้นประสาทและต่อมไร้ท่อ ๒. ประสบการณ์ (Experience) ประสบการณ์เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาด้านสติปัญญา เพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นทุกครั้ง ที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ทั้งประสบการณ์ที่เกิดจากการมี ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ และประสบการณ์เกี่ยวกับ

[□] ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, นวัตกรรมจัดการการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ, (กรุงเทพมหานคร : แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตเปอร์เซ้น, ๒๕๕๒), หน้า ๒๕-๒๖.

การคิดหาเหตุผลและทางคณิตศาสตร์ ซึ่งสามารถนำมาใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ๓. การถ่ายทอด ความรู้และจริยธรรมทางสังคม (Social transmission) คือการที่บุคคลได้รับการถ่ายทอด ความรู้และ หลักจริยธรรมด้านต่าง ๆ จากบุคคลรอบข้าง เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู เป็นต้น

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม” ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ในการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธ ในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจกัน ทั้งระดับปัจเจกบุคคล และสถาบัน ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

๑ . องค์กรที่ดูแลเด็กเยาวชนในชุมชน ควรเสนอขอจัดกิจกรรม การต่าง ๆ ที่สนับสนุนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเด็กเยาวชนชุมชนพหุวัฒนธรรม เพิ่มบ่อเลี้ยง

๒ .วัด ศาสนสถาน โรงเรียน ชุมชน ควรจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และแผนระยะยาว ทางด้านการประยุกต์หลักจริยธรรมในเด็กเยาวชน มีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อกำกับติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

ในการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธ ในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ต้องอาศัยความร่วมมือจากสถานศึกษา ชุมชน วัด ศาสนสถาน และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

๑ .หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ วัด ศาสนสถาน องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น สถานประกอบการ เอกชน สำนักงานวัฒนธรรม สำนักงานพระพุทธศาสนา สถานศึกษา ควรประสานงานและร่วมมือกัน ดำเนินการเฝ้าระวังทางจริยธรรมในเด็กเยาวชนพหุวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง และเปิดโอกาสให้ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องสามารถ เสนอความคิดเห็นเพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาต่อไป เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน

๒ . ชุมชนควรนำเอา หลักการปฏิบัติ ๓ ประเด็น คือ ๑.การให้การศึกษา โดยมีหลักสูตรที่ร่วมกันจัดทำขึ้นจากทุกส่วนที่เกี่ยวข้องกับเด็กเยาวชนในชุมชนพหุวัฒนธรรม จังหวัดนครปฐม แล้ว จัดตั้งศูนย์อำนวยการกลางและศูนย์อำนวยการความสะอาดระดับชุมชนที่มีประสิทธิภาพ ในดำเนินการ เช่น มีวัสดุอุปกรณ์ในการบันทึกและจัดเก็บข้อมูล เป็นศูนย์ประสานงาน ติดต่อแลกเปลี่ยน ให้มีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ๒.การอบรม จัดอบรมเด็กเยาวชน ในชุมชนพหุวัฒนธรรม สร้างความรู้ ความเข้าใจในหลักคุณธรรมบถและ การรักษาศีล ๕ โดยร่วมมือกับโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของ

วัดในเขตชุมชน รวมถึงในสถานศึกษา หน่วยงานราชการ และโรงงาน อย่างต่อเนื่อง จัดทำเอกสาร แผ่นพับและสื่อการสอนเพื่อเผยแพร่ความรู้ให้ทั่วถึง **๓.การพัฒนา** เด็กเยาวชน ประชาชนในชุมชนพหุวัฒนธรรมนำหลักธรรมมาเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติ และ พัฒนาศักยภาพของ วิทยากรในการดำเนินงานทางด้านจริยธรรมทั้งส่วนของวัด ศาสนสถาน และคฤหัสถ์ผู้เกี่ยวข้อง และสร้างเยาวชนจิตอาสาในชุมชนพหุวัฒนธรรมโดยสภาเยาวชนประจำอำเภอสามพรานเพื่อการพัฒนาเด็กเยาวชนให้เพิ่มมากขึ้น เน้นการประสานงานระหว่างบ้าน วัด ศาสนสถาน และชุมชน (บวร)

๕.๓.๓ ข้อเสนอเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธ ในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม ” ผู้วิจัยขอเสนอแนะในส่วนที่สามารถต่อยอดจากงานวิจัยฉบับนี้ดังนี้

๑. ควรศึกษาวิเคราะห์การประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธ ในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม ที่เน้นหลักธรรมหรือคุณธรรมอื่น เช่น ค่านิยม ๑๒ ประการ ที่สอดคล้องกับนโยบายประเทศไทย ๔.๐ ของรัฐบาลปัจจุบัน เป็นต้น

๒. ควรศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์จริยธรรมเชิงคริสตศาสนา ในการพัฒนาเด็กในชุมชนพหุวัฒนธรรม เพื่อหาต้นแบบชุมชนพหุวัฒนธรรมที่มีจริยธรรมที่เหมาะสมของชุมชนต่อไป

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

๑. พระไตรปิฎก

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาบาลี** ฉบับมหาจุฬาเตปิฎก, ๒๕๐๐.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

_____. **พระไตรปิฎกภาษาไทย** ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. **หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๓๓)**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา กรมการศาสนา, ๒๕๓๕.

กระทรวงศึกษาธิการ. กรมวิชาการ. **กรอบความคิดเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้นความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย**. กรุงเทพมหานคร : องค์การค้ำคูณสภา, ๒๕๔๔.

กระทรวงศึกษาธิการ. กรมวิชาการ. **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔**. กรุงเทพมหานคร : พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว), ๒๕๔๔.

กรมการศาสนา. **รายงานการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง รูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย จะเป็นประโยชน์ ในการนำแนวคิดการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย**. สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม : กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, ม.ป.ป.

กวี วงศ์พุด. **ภาวะผู้นำ**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร : พี.เค. อินเตอร์พริ้นท์, ๒๕๔๒.

กীরติ บุญเจือ. **คู่มือจริยศาสตร์ตามหลักวิชาการสากล**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมและ พัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม, ๒๕๕๑.

จิระโชค วีระชัย. **รัฐศาสตร์ทั่วไป**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๖.

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์. **สังคมวิทยา**. พระนคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๐.

ณัฐพันธ์ เขจรนนท์. **พฤติกรรมองค์กร**. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดดูเคชั่นจำกัด (มหาชน), ๒๕๕๑.

ณัฐวิวัฒน์ สุทธิโยธิน. **ทฤษฎีอาชญาวิทยา**. ชุมติวิชากฎหมายอาญาและอาชญาวิทยา. นนทบุรี:

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๕.

ดวงเดือน พันธุนาวิน. **แนวทางพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม สำหรับเด็กวัย ๓-๖ ขวบ**.

กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สภาลาดพร้าว, ๒๕๔๓.

ดวงเดือน พันธุนาวิน และคณะ. **พัฒนาการของเอกลักษณ์แห่งอโงกกับการตัดสินใจที่สำคัญ ในชีวิตของนิสิตชั้นปีที่ ๑ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร**.

กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๓๗.

ทิตินา แคมมณี. **การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**.

กรุงเทพมหานคร : บริษัท เมธีทีปส์ จำกัด, ๒๕๔๖.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). **การศึกษาพัฒนาการหรือบูรณาการ**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร

: มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๓.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). **ศาสนาและเยาวชน**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๓๙.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). **พัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย**. โครงการตำรา สำนัก

ที่ปรึกษากรมอนามัย : กระทรวงสาธารณสุข, ๒๕๔๖.

_____. **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ (ชำระ-เพิ่มเติม ช่วงที่ ๑ / ยุติ)**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๗, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา, ๒๕๕๔.

พิภพ วังเงิน. **จริยธรรมวิชาชีพ Professional Ethics**. กรุงเทพมหานคร : รวมสาส์น (๑๙๗๗)

จำกัด, ๒๕๔๕.

พุทธทาสภิกขุ. **พุทธทาส แนะนำจริยธรรมร่วมสมัย ชุดที่ ๓ จุดหมายปลายทาง และตัวแท้ของ**

จริยธรรม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดวงตะวัน, ๒๕๕๓.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒**. กรุงเทพมหานคร : นาน

มีบุ๊คพับลิเคชันส์, ๒๕๔๖.

ราชกิจจานุเบกษา. **ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา**

แห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒. เล่ม ๑๒๖ ตอนพิเศษ ๑๒๕ ง (๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๒).

_____. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒**. เล่ม ๑๒๖ ตอนที่ ๗๔ ก (๑๙

สิงหาคม ๒๕๕๒).

พินิจ รัตนกุล. **ปัญหาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน : ทศนะของนักปรัชญา**. กรุงเทพมหานคร:

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, ๒๕๒๒.

วศิน อินทสระ . **หลักพุทธจริยศาสตร์**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก [https://www.baanjommyut .](https://www.baanjommyut.com/library๓/extension-๒/ethics/๐๓_๕.html)

[com/library๓/extension-๒/ethics/๐๓_๕.html](https://www.baanjommyut.com/library๓/extension-๒/ethics/๐๓_๕.html) (วันที่สืบค้น ๓ กันยายน ๒๕๕๙).

ศรีเรือน แก้วกังวาน. จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย (เล่ม ๒) วัยรุ่น-วัยสูงอายุ. พิมพ์ครั้งที่ ๘.

กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๕.

.....ทฤษฎี จิตวิทยาบุคลิกภาพ (รู้เรา-รู้เขา). กรุงเทพมหานคร : หอมชาวบ้าน,

๒๕๓๙.

สมภาร พรหมทา. ชีวิตกับความขัดแย้ง ปัญหาจริยธรรมในชีวิตประจำวัน. กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. จริยธรรมทางวิชาการ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เฟื่องฟ้า, ๒๕๔๒.

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. การพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัยและการประเมินเน้นเด็กเป็นสำคัญ

(โครงการปีที่ ๒). กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนคริน

ทรวิโรฒ, ๒๕๔๗.

สุภางค์ จันทวานิช. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

สุโท เจริญสุข. จิตวิทยาพัฒนาการเด็กและวัยรุ่น (พร้อมสูตรการแก้ปัญหาชีวิต). พิมพ์ครั้งที่ ๑.

กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ลักษณ์, ๒๕๒๐.

(๒) วิจัย :

เกศินี ไตรรัตน์ทรัพย์. การพัฒนาทางจริยธรรมของสมาชิกของมูลนิธิอริยสถานธรรมแห่งปัญญา

อำเภอเมืองเชียงใหม่. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๗.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม : การวิจัยและการพัฒนาบุคคล. กรุงเทพมหานคร

: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๔๓.

ณัฐกิตติ์ ศรีสันต์. ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธในภาค

ตะวันออก. รายงานการวิจัย. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๘.

พระมหาปุณณสมบัติ ปภากโร. การนำหลักธรรมที่ได้จากการเข้าค่ายคุณธรรมไปใช้ใน

ชีวิตประจำวันของนักเรียนในจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ.๒๕๔๗. รายงานการวิจัย.

เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

เพ็ญแข ประจันปัจจนึก. การยกระดับคุณธรรม จริยธรรมของสังคมไทยเพื่อการปฏิรูปสังคม :

แนวทางและการปฏิบัติ. รายงานการวิจัย . กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสภาที่ปรึกษา

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๑.

มนต์ชัย ทับบุญและคณะ. การพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม และทักษะการคิดวิเคราะห์ ด้วย

แนวทางการปลูกฝังจริยธรรม . รายงานการวิจัยคณะศึกษาศาสตร์ . ขอนแก่น
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๔.

วรรณิ ดวงดีวีรัตน์. การปรับตัวของครอบครัวในชุมชนชนบทในสภาพการเปลี่ยนแปลงของ

สังคม. รายงานการวิจัย. สาขาวิชาการศึกษานอกกระบบ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๐.

สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์และคณะ (รองศาสตราจารย์ ดร.). การส่งเสริมคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพ

: กรณีศึกษากลุ่มเด็กเยาวชนและข้าราชการภาครัฐ . รายงานการวิจัยนี้ได้รับ

ทุนอุดหนุนการวิจัยจากกรมการศาสนากระทรวงวัฒนธรรม พ .ศ. ๒๕๕๒ .

กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนากระทรวงวัฒนธรรม, ๒๕๕๒.

อมรวิชัย นาคทรพรพ. เด็กไทยในมิติวัฒนธรรม. รายงานการวิจัย สกว. ของนิสิตคณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : องค์การส่งเสริมการค้าผ่านศึก, ๒๕๔๘.

อมรวิชัย นาคทรพรพ. ภัยทางสังคมของเยาวชน. รายงานการวิจัย. สาขาจิตวิทยา มหาวิทยาลัย

รามคำแหง, ๒๕๕๐.

อภิชา แดงจำรูญ. การศึกษาการจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพฯ . รายงานการวิจัย . กรุงเทพมหานคร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

(๓)บทความ :

นิติ ภาวครพันธ์. “บางครั้งเป็นคนไทยบางครั้งไม่ใช่ : อัตลักษณ์แห่งตัวตนที่ผันแปรได้”, รัฐศาสตร์

สาร. ๒๐(๓) : ๒๑๕-๒๒๐ : มีนาคม ๒๕๔๑.

วรภาส ประสมสุข และนิพนธ์ กิณวงศ์. หลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธ. วารสารศึกษาศาสตร์

ปีที่ ๑๘, ๒, พฤศจิกายน ๒๕๔๙- มีนาคม ๒๕๕๐.

สมศักดิ์ อมรสิริพงษ์, “รูปแบบและวิธีการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มเด็กและเยาวชน

โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”, วารสาร มจร.วิชาการ, ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๓,

มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๕.

อานันท์ กาญจนพันธ์. “พหุวัฒนธรรมในบริบทของการการเปลี่ยนผ่านทางสังคมและวัฒนธรรม”

ในบทความแนวคิด ชาตินิยมกับพหุวัฒนธรรม. เชียงใหม่: ศูนย์ภูมิภาคด้าน

สังคมศาสตร์ และการพัฒนาอย่างยั่งยืน คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,

๒๕๕๑.

(๔) สื่อบริการอิเล็กทรอนิกส์ :

พระไพศาล วิสาโล. " **สร้างสังคมไทยให้เป็นมิตรกับความดี** ". [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก

<https://www.visalo.org/article/budTumKwamdee๙๙๙.htm>

(วันที่สืบค้นข้อมูล : ๓ กันยายน ๒๕๕๙).

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม. **แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมจังหวัดนครปฐมพ.ศ.๒๕๖๐-**

๒๕๖๔ [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก https://www.mlture.go.th/.../article_fileattach_

๒๐๑๗๐๖๒๗๑๑๓๓๒๔ (วันที่สืบค้น ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๑).

๒. ภาษาอังกฤษ

Banks, James A. **Cultural Diversity and Education: Foundations, Curriculum, and Teaching**. Boston : Allyn and Bacon, 2001.

Kohlberg, Lawrence. **Moral Development and Behavior**. New York: Holt, Rinehart and Winston Co., 1976.

Kohlberg, L. **Moral Stage and Moralization : The Cognitive Development Approach**. Moral Development and Behavior. Ed. By Thomas Lickona. New York : Holt Rinehart and Winston, 1976.

Maslow, Abraham. **Motivation and Personality**. New York : Harper and Row Publishers, 1970.